



ΕΛΛΟΠΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ



Σ' αυτό τα τείχος: Τρομοπόλεμος

Επίσης:

- Δρόμοι Μεταξίου και Πολιτισμού
- Μ. ΑΣΙΑ: Λευκές Σελίδες Ιστορίας
- Το Δημόσιο Χρέος!
- Το Δημογραφικό μας Πρόβλημα
- Μακεδονικό: Δέκα Χρόνια Μετά...
- Είναι Ρατσιστική η Ελληνική Κοινωνία;

Τεύχος 56^ο (33^ο) Περίοδος Β'
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2001
Δρχ. 1.500 (4,40 €) – Κύπρος: 3,0 Λίρες





ΑΓΝΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΤΡΟΦΕΣ & ΠΟΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

- ❖ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ ΑΠΟ ΤΑ ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ (Γραβιέρα, Άνθότυρο, Κεφαλοτύρι σπηλιάς κ.ά.)
- ❖ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΠΑΡΘΕΝΟ ΛΑΔΙ & ΕΛΙΕΣ
- ❖ ΤΣΙΚΟΥΔΙΑ & ΟΙΝΟΙ από οικογενειακές παραγωγές
- ❖ ΜΕΛΙ - ΓΥΡΗ - ΚΗΡΗΘΡΑ - ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΠΟΛΤΟΣ
- ❖ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΖΥΜΑΡΙΚΑ - ΟΣΠΡΙΑ - ΠΑΞΙΜΑΔΙΑ - ΟΡΕΙΝΑ ΒΟΤΑΝΑ - ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ - ΦΥΣΤΙΚΙΑ
- ❖ ΣΠΙΤΙΚΑ ΓΛΥΚΑ - ΦΥΣΙΚΟΙ ΧΥΜΟΙ - ΝΩΠΑ ΦΡΟΥΤΑ

ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΟΛΛΑ ΥΓΙΕΙΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΜΑΣ

- Α' Οί υγιεινές τροφές ενισχύουν τόν οργανισμό μας και προφυλάσσουν.
- Β' Στηρίζουμε την λαϊκή οικονομία της υπαίθρου (τόν προηγούμενο χρόνο προμηθευτήκαμε προϊόντα από παραγωγούς της όρεινης ζώνης της Κρήτης αξίας 42.000.000 δρχ.).
- Γ' Συμβάλλουμε θετικά στην έθνική οικονομία.
- Δ' Βοηθοῦμε ενεργά στην διατήρηση τῶν πανάρχαιων συνταγῶν παραγωγῆς φυσικῶν τροφίμων.

ΠΩΛΗΣΗ
ΧΟΝΔΡΙΚΗ - ΛΙΑΝΙΚΗ
(ΔΙΑΝΟΜΗ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ)



Φώτιος Μ. Πλατανίδης

Όδος Χάλκης 3-5, Πλατεία Πετρούπολης, Τηλ. 5022216 - Τ.Ο.Τ. 5026893

Επισκεφθείτε μας ή ζητείστε να σᾶς δώσουμε πληροφορίες για τό σύνολο τῶν προϊόντων μας.



ΕΞΩΦΥΛΛΟ 56ου ΤΕΥΧΟΥΣ

«ΤΡΟΜΟΣ ΕΝΘΕΝ ΚΑΚΕΙΘΕΝ»

ΘΛΙΨΗ για τὰ άθώα θύματα τών διδύμων πύργων τής Ν. Υόρκης.
ΑΠΟΓΝΩΣΗ τών έπίσης άθώων Άφγανών προσφύγων για τήν
έπιχειμένη ανταπόδοση του κτυπήματος από τήν ύπερδύναμη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	3
ΘΕΣΕΙΣ & ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	
Το Κυπριακό Πρόβλημα (του Κ. Π. Κύρρη)	7
Δέκα χρόνια μετά: ποιά πολιτική δικαιώθηκε στο Μακεδονικό; (του Κ. Χολέβα)	8
Μια μαύρη επέτειος: 1949-2001 (του Γ. Λαμψίδη)	10
Ναρκωτικά: ο ορατός κίνδυνος.....	12
ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΤΥΠΟ	
Πιστοποιητικά σε ελληνικής καταγωγής σπουδαστές από το Μοναστήρι	14
Ένα σημαντικό συμπόσιο-θεσμός της Θράκης	14
Ο Μουνίς Ντιρίκ επισκέφτηκε τόν Βαλκανικό Βραχίονα Ξάνθης.....	15
ΜΙΚΡΟ Κομοτηναίικα	15
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ	
Παραδοξολογικά ευρήματα στο ελληνικό πολιτικό σκηνικό (του Στ. Γ. Καρκαλέτση).....	16
ΚΟΙΝΩΝΙΑ	
Το δημογραφικό πρόβλημα της Ελλάδας (του Στ. Σωτηρίου)	19
Είναι Ρατσιστική η Ελληνική Κοινωνία; (του Γρ. Γκιζέλη)	23
Η περί συνωμοσίας θεωρία μέσα από τις ειδήσεις και την αρθρογραφία του «εγκρίτου Τύπου» (των Αν. Γιαννά, Ν. Χ. Χαράκακου).....	28
ΚΥΠΡΟΣ	
Επανατοποθέτηση στο Κυπριακό τώρα (του Θ. Μπατρακούλη)	31
Ιστορία και Πολιτική (του Δρ. Κ. Π. Κύρρη).....	34
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	
Τρομοπόλεμος (των Μ. Μηλιαράκη - Β. Βαβουράκη).....	36
ΤΟΥΡΚΙΑ	
Κοινωνία και οικονομική ανάπτυξη στην Τουρκία την ψυχροπολεμική περίοδο (1950-1989) (του Φ. Μαλκίδη)	41
ΒΑΛΚΑΝΙΑ	
Η ισοπέδωση ενός πολιτισμού (του Christopher Deliso)	46
Τα κρίματα του Κ.Ε.Μ.Ο. (του Αχ. Γ. Λαζάρου)	48
ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ	
Μικρά Ασία: Λευκές σελίδες στην νεοελληνική ιστορία (του Βη. Αγτζίδη)	51
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	
Το δημόσιο χρέος (του Γρ. Ζώρζου)	56
ΙΣΤΟΡΙΑ	
Ο Μεγαλέξανδρος στους δρόμους του μεταξιού και του πετρελαίου (του Δ. Μαυρόγιαννη)	62
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	
Η γλώσσα του Πινδάρου (του Ν. Σ. Γκριμπάουμ)	68



**«Ζεῦ ἄνα, Δωδωναίε Πελασγικέ...»
(Ίλιάς Π, 233)**

ΕΛΛΟΠΙΑ = «ἀρχαία ὀνομασία τῆς κοιλάδας τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου κατοικοῦσαν οἱ Ἑλλοπες, Ἑλλοί ἢ Σελλοί, ἱερεῖς τοῦ Δωδωναίου Δία.

Ἡ Δωδώνη τῆς Ἑλλοπίας ἦταν ἡ χώρα τῶν Μολοσσῶν*, ἔδρα τοῦ ἀρχαιότερου ἑλληνικοῦ μαντείου ποῦ προφήτευε ἐρμηνεύοντας τό θρόισμα τῶν φύλλων τῆς δελανδιάς. Ἑλλοπ, γῶς τοῦ Ἴωνος, ἐγγονός τοῦ Ἑλληνοσ».

* πατρίδα τῆς Ὀλυμπιάδας, μητέρας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	6 τεύχη	12 τεύχη
ΕΛΛΑΔΑ*	8.000 δρχ.	16.000 δρχ.
ΚΥΠΡΟΣ	15 λίρες	30 λίρες
ΕΥΡΩΠΗ	12.000 δρχ.	24.000 δρχ.
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	14.000 δρχ.	28.000 δρχ.
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	12.500 δρχ.	25.000 δρχ.
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	15.000 δρχ.	

*Φοιτητές, πολύτεκνοι, στρατιῶτες, χαμηλοσυνταξιούχοι, 5.000 δρχ. τά 6 τεύχη

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Τίς συνδρομές σας μπορεῖτε νά τίς στέλνετε μέ ταχυδρομική ἐπιταγή στή Διεύθυνση Ἀλληλογραφίας ἢ νά τίς καταθέτετε στόν λογαριασμό τῆς ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ 099-51510230, γράφοντας τό ὄνομά σας στό ἔντυπο κατάθεσης.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βιβλιοπωλεῖα Ἀθηνῶν:

«ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου 1 & Ἀναστάσεως
155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ, τηλ. 65.19.728

Βιβλιοπωλεῖα Θεσσαλονίκης:

Βασίλειος Χρήστου

Ἐκδόσεις «ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ»

Πρ. Κορομηλά 42 - Θεσ/νίκη, τηλ. 282.427

ΔΙΑΝΟΜΗ

- Στίς παροικίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ
 - Στήν Κύπρο καί στίς ἐπαρχιακές πόλεις
 - Στοις ἐφημεριδοπώλες τῆς Ἀθήνας
- Ἀπό τό πρακτορεῖο Ἐφημερίδων «Εὐρώπη» Α.Ε.
Ἀμφιαράου 15-17, 104 42 ΑΘΗΝΑ

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τεύχος 56^ο (33^ο), Περίοδος Β'
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2001

*

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ

Ἑλλάδα 1.500 δρχ. (4,40 €)

Κύπρος 3,0 λίρες

Ἐκδότης - Ὑπεύθυνος σύμφωνα μέ τόν νόμο

Μπινιχάκης Θεόδωρος

25ης Μαρτίου 1 & Ἀναστάσεως

155 61 Χολαργός, τηλ. 65.19.728

ISSN 1107 - 1923

Γλωσσική Ἐπιμέλεια

Ἀνδρέας Μοράτος

Διεύθυνση Ἀλληλογραφίας

Ταχ. Θυρίδα 78035

173 10 Ἄγ. Δημήτριος

Τηλεομοίτυπο (Τ.Ο.Τ.): 65.19.728

Σέ αὐτό τό τεύχος συνεργάσθηκαν:

Βλάσης Ἀγτζίδης

Βασίλης Βαβουράκης

Μιχαήλ Βικέντιος

Ἰωάννης Γαβριηλίδης

Ἀναστάσιος Παννᾶς

Γρηγόρης Γκιζέλης

Christopher Deliso

Γρηγόρης Ζῶρος

Βασίλειος Καρβουνάρης

Σταύρος Καρκαλέτοσης

Κώστας Κύρσης

Ἀχιλλέας Λαζάρου

Γαβριήλ Λαμπιδής

Φάνης Μαλικίδης

Διονύσης Μαυρογιάννης

Μανώλης Μηλιαράκης

Ἀνδρέας Μοράτος

Θεόδωρος Μπατρακούλης

Θεόδωρος Μπινιχάκης

Στέφανος Σωτηρίου

Νικόλαος Χαρακάκος

Κωνσταντίνος Χολέβας

- Ἡ ἐπιμέλεια τῆς ὕλης γίνεται ἀπό Συντακτική Ὁμάδα.
- Τά ἐνυπόγραφα κείμενα δέν ἐκφράζουν κατ' ἀνάγκη τήν ἀπόψη τοῦ συνόλου τῆς Συντακτικῆς Ὁμάδας.
- Χειρόγραφα δέν ἐπιστρέφονται.
- Οἱ προβολές βιβλίων, περιοδικῶν καί δραστηριοτήτων τοῦ πατριωτικοῦ χώρου δέν ἔχουν ἐμπορικό χαρακτήρα.

Εισαγωγικό σημείωμα

Τό φοβερό καί έν πολλοίς ασύλληπτο τρομοκρατικό κτύπημα τής Τρίτης 11 Σεπτεμβρίου 2001 στην Ουάσιγκτον καί τήν Ν. Ύόρκη τών ΗΠΑ ἔχει ἐπιφέρει ἀναμφισβήτητα τρομακτικές ἀλλαγές στό ἐπίπεδο τών διεθνῶν σχέσεων. Τό τραθέν γόητρο τής παγκόσμιας ὑπερδύναμης σέ στρατιωτικό, οἰκονομικό, πολιτικό ἐπίπεδο, χρῆζει ἀμέσους ἀναστηλώσεως. Πρός αὐτή τήν κατεύθυνση πιέζει ἀφόρητα τήν ἀμερικανική γραφειοκρατία καί διοίκηση ἢ κοινή γνώμη τών ΗΠΑ. Σημαντική ἢ ἐπιρροή καί συνεισφορά ἐδῶ τών μέσων ἐνημέρωσης (CNN, ABC, NBC κλπ.), πού συναγωνίζονται σέ καλλιέργεια πατριωτικῆς ὑστερίας καί ἀπαίτησης στρατιωτικῆς ἀπάντησης. Ἀπό τίς δηλώσεις τών Ἀμερικανῶν πολιτικῶν καί ἀναλυτῶν (Πρόεδρος Μπούς, ὑπουργός Ἀμύνης Ντόναλντ Ράμφσελντ, ὑπουργός Ἐξωτερικῶν Κόλιν Πάουελ κλπ.) διαφαίνεται ὡς σίγουρη ἢ προοπτική στρατιωτικῆς ἐπιχείρησης τών ΗΠΑ μέ ἀεροπορικές καί χερσαίες δυνάμεις ἐναντίον κατ' ἀρχάς τοῦ Ἀφγανιστάν, πού παρέχει ἄσυλο στόν Ὁσάμα Μπίν Λάντεν, φερόμενο κύριο ὑποπτο καί ὄργανο τῆς τρομοκρατικῆς ἐπιχείρησης κατά τών Ἀμερικανῶν, ἀλλά καί ἐναντίον ἄλλων ἀραβικῶν κρατῶν, ὅπως τοῦ Ἰράκ, τοῦ Ἰράν, τῆς Λιβύης, τῆς Συρίας, πού ὑποτίθεται παρέχουν διευκολύνσεις σέ ἐξτρεμιστικές ἰσλαμιστικές ὀργανώσεις.

Εἶναι δεδομένο ὅτι ὁ πλανήτης ὁλόκληρος περνάει ξαφνικά σέ μία διαφορετική φάση. Μία φάση πρωτοφανοῦς ἀβεβαιότητος, ὅπου τίποτα δέν εἶναι δεδομένο. Μία ἀμερικανική στρατιωτική ἐνέργεια ὅπως τήν περιγράψαμε ἀνωτέρω μᾶλλον θά ἀνοίξει τούς ἀσμούς τοῦ Αἰόλου στήν Μέση Ἀνατολή καί τήν Κεντρική Ἀσία. Εἶναι δύσκολο νά ἐκτιμηθεῖ πῶς θά ἀντιδράσουν Ἀραβικά κράτη μέ δυτικοφιλα καθεστῶτα, ὅπως ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἰορδανία, ἡ Σαουδική Ἀραβία, ἡ Ἀλγερία, τό Μαρόκο, ἀκόμη καί τό Πακιστάν, τό ὁποῖο ἀποκτᾶ ἰδιαίτερη σημασία λόγω γειννίας μετ' Ἀφγανιστάν. Πολλά ἀπ' αὐτά τά καθεστῶτα ἴσως κινδυνεύουν ἀπό ἐσωτερική ἀνατροπή. Ἡ Ρωσία καί ἡ Κίνα φαίνονται πρὸς τό παρόν ἀλληλέγγυες πρὸς τούς Ἀμερικανούς, ἀλλά κανεῖς δέν μπορεῖ νά προεξοφλήσει τήν στάση τους στό μέλλον. Ἡ Ἰνδία καιροφυλακτεῖ καί εἶναι ἔτοιμη νά ἀξιοποιήσει κάθε στραβοπάτημα τοῆς Πακιστανικῆς κυβέρνησης, ὅπου ὁ δικτάτωρ Περβέζ Μουσάραφ εὐρίσκειτα μεταξύ Ἀμερικανικῶν πιέσεων καί ἰσλαμικῶν ἀπειλῶν ἀπό τό ἐσωτερικό του. Τό Ἰσραήλ τώρα νοιώθει πῶς ἐλεύθερο νά ἐντείνει τήν ἐπιθετική του πολιτική κατά τών Παλαιστι-

νίων, μία πολιτική ὅμως πού παράγει μόνον Παλαιστίνους μάρτυρες ζωσμένους μέ ἐκρηκτικά, πού ἴσως ἀρχίσουν νά κτυποῦν καί ἐκτός Ἰσραήλ.

Γενικῶς ἡ γεωπολιτική γειτονία μας, ἡ Μ. Ἀνατολή, ὀδηγεῖται σέ μία ἀνάφλεξη, ὅπου τά προβλήματα καί οἱ συγκρούσεις τών βόρειων βαλκάνιων γειτόνων μας θά ὁμοιάζουν μέ «σχολικό καυγά».

Τά πάντα ὀδηγοῦν στό συμπέρασμα, δυστυχῶς, ὅτι βαδίζουμε πρὸς τήν ρήξη. Μία δυτικο-εβραϊκή συμμαχία μέ ἡγέτες καί πρωτοπόρους τίς ΗΠΑ καί τό ΝΑΤΟ ἀπειλοῦν νά ἐκστρατεύσουν ἐναντίον κρατῶν-ὑποστηρικτῶν τῆς τρομοκρατίας, κατά σύμπτωση ὅλων ἀνεξαρέτως Μουσουλμανικῶν. Μία νέα σταυροφορία γεννιέται. Καί ὅσοι γνωρίζουν Ἱστορία, γνωρίζουν καί ποιά θά εἶναι ἡ στάση τοῦ Ἀραβικοῦ κόσμου. Οἱ Σταυροφόροι ἦταν πάντοτε γιά τούς Ἀραβες αἰτία ἱεροῦ πολέμου (τζίχαντ). Δυστυχῶς, τήν κρίσιμη αὐτή περίοδο τήν Ἀμερικανική ἐξωτερική πολιτική χαράσσουν ἄνθρωποι μέ συγκρουσιακή λογική. Ἄνθρωποι πού ἐπιθυμοῦν νά κάνουν πράξη τήν θεωρία Χάντιγκτον περί συγκρούσεως πολιτισμῶν. Ἄνθρωποι ὅπως ὁ ὑφυπουργός Ἀμύνης Ἀμπραχαμ Γούλφοβιτς, ὁ εἰδικός σύμβουλος ἐπί θεμάτων Ἀμύνης Ρίτσαρντ Πέρλ, ὁ ἐπνομαζόμενος καί «πρίγκιπας τοῦ σκότους», ἡ ἐπίσης σύμβουλος τοῦ Προέδρου σέ θέματα Ἀμύνης Κοκτολιζα Ράις, ὁ ἴδιος ὁ ὑπουργός Ἀμύνης Ντόναλντ Ράμφσελντ, μέ τήν περιφρημ δήλωσή του περί «ξεριζώματος τῆς τρομοκρατίας», ὅλοι αὐτοί, πού ἐπιεικῶς θά μπορούσαν νά χαρακτηρισθοῦν «γεράκια», ἐπηρεάζουν καί καθορίζουν τίς ἐπιλογές ἐνός κατώτερου τῶν περιστάσεων Τζῶρτζ Μπούς τζούνιορ. Μπροστά σ' ὅλους αὐτούς ὁ συγκρατημένος καί νουνεχῆς ὑπουργός Ἐξωτερικῶν Κόλιν Πάουελ-εὐκόλα θά μπορούσε νά χαρακτηριθεῖ «κομμουνιστής». Μία καθαρά ἀκροδεξιὰ τάση καί πολιτική ἀντίληψη καθορίζει τίς ἐξελίξεις στό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα καί στήν Ἀμερικανική Διοίκηση. Μία ἀντίληψη πού ὀδηγεῖ στήν σύγκρουση. Μία ἀντίληψη γιά τήν ὁποία τό «ἀσύμμετρο» αὐτό τρομοκρατικό κτύπημα ἀνοίγει τεράστιες προοπτικές δραστηριοτήτων καί ἐπιγράτσης μέσα καί ἔξω ἀπό τίς ΗΠΑ.

Ἡ Εὐρωπαϊκή Ἐνωση θρῖσκειται σέ δυσχερῆ θέση. Μέ τήν ἐνεργοποίηση τοῦ ἀρθροῦ 5 τοῦ καταστατικοῦ χάρτη τοῦ ΝΑΤΟ ἡ Εὐρώπη κινδυνεύει νά συρθεῖ σέ ἀμερικανικῆς ἔμπνευσης πολεμικές ἐνέργειες ἐναντίον Ἀραβικῶν κρατῶν, πού θά ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα, πολύ πιθανόν, τρομοκρατικά χτυπήματα σέ Εὐρωπαϊκές πόλεις καί στόχους. Ποιά θά εἶναι ἡ ἀντίδραση τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινῆς γνώμης στά ἐνδεχόμενα αὐτά κανεῖς

δέν γνωρίζει. Ούτε και αυτή η Νατοϊκή συνοχή δέν πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Σέ ό,τι άφορά τήν έσωτερική πολιτική πραγματικότητα τής χώρας μας, τό τρομοκρατικό κτύπημα τής 11ης/9/2001 βρήκε τήν κυβέρνηση να προσπαθει να απαντήσει στην αντιπολίτευση σχετικά με τις χρηματιστηριακές δραστηριότητες τής Δημόσιας Έπιχείρησης ΔΕΚΑ τήν κρίσιμη περίοδο των εκλογών τής 9ης/4/2000, όσο και να αποκρούσει τις ευθύνες που τής καταλογίζονται για παράνομες έλληνοποιήσεις τήν ίδια χρονική περίοδο. Τήν ίδια στιγμή κορυφώνονται οι ζυμώσεις στο κυβερνών κόμμα σχετικά με τό συνέδριό του, που θα άρχισι τό πρώτο δεκαήμερο του 'Οκτώβρη. Φυσικά, η αναπάντεχη αυτή εξέλιξη στις ΗΠΑ μάλλον θα λειτουργήσει ευεργετικά για τήν κυβέρνηση, για τόν πρωθυπουργό προσωπικά και για τό έκσυχρονιστικό έπιτελείο. Σέ περιόδους κρίσεως επικρατεί η λογική τής συσπείρωσης γύρω από τήν υπάρχουσα πολιτική ήγεσία, πράγμα που καθιστά δύσκολη για τήν μείζονα αντιπολίτευση τήν συνέχιση τής σκληρής πολιτικής κριτικής και αντιμετώπισης άπέναντι στην κυβέρνηση, στο δε έσωκομματικό πεδίο του κυβερνώντος κόμματος ο πρωθυπουργός φαίνεται να ξεπερνά πίο εύκολα άπ' ό,τι άνεμένετο τόν σκόπελο του συνεδρίου.

Όμως οι τεράστιες δυσκολίες, δυστυχώς, θα έρθουν μετά. Η Έλληνική κυβέρνηση θα βρεθεί άντιμέτωπη σίγουρα με σοβαρές δυσχέρειες και προβλήματα που θα άφορούν στις διεθνείς σχέσεις τής χώρας, αλλά και στην έσωτερική πολιτική πραγματικότητα.

Σέ επίπεδο τρομοκρατίας οι Άμερικανικές υπηρεσίες έχουν ήδη άρχισι να πιέζουν φορτικά τήν Έλληνική κυβέρνηση. Με κύριο μοχλό τήν όργάνωση των Όλυμπιακών Αγώνων του 2004 και τήν διευθέτηση των σχετικών προβλημάτων ασφαλείας θα απαιτηθεί από τήν Έλληνική πλευρά η έξάρθρωση τής «17ης Νοέμβρη». Άκόμη και άπειλή του τύπου «η κάνετε συλλήψεις εντός εξαμήνου ή ξεχάστε τους Αγώνες» έχει άκουστεί ότι εισέπραξε η Έλληνική πλευρά. Τό πίο πιθανό είναι να έλθει στο φως η λίστα των 15 ύπόπτων, που παρέδωσαν οι Άμερικανοί στις Έλληνικές υπηρεσίες, και να επιδιωχθούν συλλήψεις άνεξαρτήτως πολιτικού κόστους, λόγω μη έπαρκών στοιχείων. Η όλη αυτή λογική των πιέσεων μπορεί να όδηγήσει σε καταστάσεις περιστολής των άτομικών ελευθεριών και των συνταγματικών δικαιωμάτων των Έλλήνων πολιτών. Ένας κίνδυνος που άφορά και τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Είναι ένας τομέας στον όποιο η Έλληνική κυβέρνηση θα κληθεί να δώσει σοβαρές εξετάσεις. Όπως και στο επίπεδο των διεθνών σχέσεων και τής άμυντικής μας πολιτικής. Θα πρέπει πάση θυσία να

άποφευχθεί από τήν Έλληνική πλευρά η άποστολή χερσαίων στρατιωτικών δυνάμεων σε κάποια άραβική χώρα, όπου ίσως εκστρατεύσουν Άμερικανοί και ΝΑΤΟ. Η άναγκαστική, λόγω άρθρου 5 του ΝΑΤΟ, έλληνική συνδρομή θα πρέπει να περιοριστεί σε επίπεδο λογιστικής ύποστήριξης (διοικητικής μέριμνας). Η χώρα μας έχει κάθε λόγο να άποφύγει να γίνει ένας από τους πρώτους στόχους τρομοκρατικών χτυπημάτων (άκόμη και τώρα δυνητικά κινδυνεύουν η Σούδα, ο Άραξος, τό Άκτιο, η Ρόδος, τό Νατοϊκό Στρατηγείο τής Λάρισας και άλλες περιοχές μας), όπως επίσης έχει κάθε λόγο να άποτρέψει ούσιαστική έπιδείνωση των διακρατικών σχέσεων με τά Άραβικά κράτη, σχέσεις που παραδοσιακά κινούνται σε φιλικό επίπεδο. Στην λογική αυτή θα πρέπει να πυκνώσουν οι έπαφές και οι συνομιλίες με τις κυβερνήσεις των περισσότερων Άραβικών κρατών αλλά και μη κυβερνητικών Άραβικών όργανώσεων.

Στόν τομέα των Έλληνοτουρκικών σχέσεων επιβάλλεται αύξημένη έπαγρύπνηση. Και αυτό διότι η Τουρκία πιθανόν να θελήσει να εκμεταλλευτεί εις βάρος μας τήν προνομακή γεωγραφική της θέση, ζητώντας άντάλλαγμα από τους Άμερικανούς στο Κυπριακό ή τό Αιγαίο.

Για τό Κυπριακό, επίσης, θα πρέπει να εξασφαλισθεί η άπρόσκοπτη πρόοδος τής ένταξιακής διαδικασίας τής Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στό δε Σκοπιανό θέμα θα πρέπει να άποφευχθεί πιθανός αϊφνιδιασμός τής Έλληνικής πλευράς με κλείσιμο του θέματος από τους Άμερικανούς και τους Ευρωπαίους με παράλληλη παράδοση του όνόματος «Μακεδονία» στην Σκοπιανή νομενκλατούρα. Η τοποθέτηση του Χαβιέ Σολάνα ως ειδικού μεσολαθητού στο θέμα, κατόπιν Έλληνικού αίτήματος, φαίνεται κατ' άρχάς καλή κίνηση. Μόνο που ο κ. Σολάνα είναι γνωστός για τις Άμερικανονατοϊκές εξαρτήσεις του και οι ενέργειές του πρέπει να παρακολουθούνται στενά από τό ύπουργείο Έξωτερικών.

Σέ επίπεδο ασφαλείας οι Έλληνικές υπηρεσίες θα πρέπει να εξασφαλίσουν τά δόρεια σύνορά μας. Και τούτο διότι έξτρεμιστικές μουσουλμανικές ομάδες, όπως και οι συμμορίες του όργανωμένου έγκλήματος που δρουν στην περιοχή που άποκαλείται «μουσουλμανικό φίδι», δηλαδή στο Κοσσυφοπέδιο, στο Σαντζάκ και στην Βοσνία, θα αντιμετώπισουν τήν όργανωμένη Άμερικανική και Βρετανική αντίδραση. Η ΚFOR, η SFOR, η Βρετανική SAS, αλλά και οι ειδικές Άμερικανικές δυνάμεις θα πιέσουν αυτούς τους ένοπλους σχηματισμούς, ίσως και τμήματα του UCK, των όποιων η δράση, λόγω των νέων συνθηκών που διαμορφώθηκαν, θα γίνει μη άνεκτή.

Πέραν όλων αυτών, και τό οικονομικό έπιτελειό τής κυβέρνησης θά κληθεῖ σύντομα νά δραστηριοποιηθεῖ σοβαρά, γιά νά ἀποτραπεί οποιαδήποτε ἀπειλή εἰς βάρος τής οικονομικῆς μας ἰσορροπίας, ἀπειλή πού θά ἔχει σχέση μέ τήν ἐπαπειλούμενη διεθνή οικονομική ὕφεση, πού εἶναι ἤδη πρό τῶν πυλῶν, μέ τό δέ τρομοκρατικό κτύπημα γίνεται πλέον ὀρατή. Ἡ χώρα πρέπει νά ἐξασφαλίσει τά ἐνεργειακά ἀποθέματα γιά τόν χειμῶνα πού ἔρχεται, καί θά πρέπει νά παγιωθεῖ στούς Ἕλληνες πολίτες αἶσθημα σιγουριάς καί ἀσφάλειας σέ ὅλα τά ἐπίπεδα.

Γιά ὅλα τά ἀνωτέρω καί γιά πολλά ἄλλα πού πρέπει νά γίνουν καθίσταται ἀναγκαία ἡ ἀφύπνιση ὅλου τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ καί τής πολιτικῆς ἡγεσίας τοῦ τόπου. Μεμφιμοιρίες, ὀμφαλοσκοπήσεις, μικροκομματικές σκοπιμότητες, ἐπίκληση πολιτικοῦ κόστους καί ἄλλα συναφή καθίστανται ἀπαγορευτικά στήν παροῦσα φάση διεθνούς κρίσεως πού ἔχουμε εἰσέλθει. Χῶρες ὅπως ἡ δική μας, μέ περιορισμένες δυνατότητες καί τόσα ἀνοικτά ἐθνικά καί ἄλλα προβλήματα, δέν ἔχουν τήν πολυτέλεια ἐπιπολαιότητων, λαθῶν, οποιασδήποτε ἀστοχίας. Τό στελεχικό δυναμικό κρισίμων ὑπουργείων, ὅπως Ἐξωτερικῶν, Ἀμύνης, Ἐθν. Οἰκονομίας, πρέπει νά ἀρθεῖ στό ὕψος τῶν περιστάσεων. Πρέπει πάνω ἀπ' ὅλα νά χαραχθεῖ πολιτική σοβαρή ἐξυπηρέτησης τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων σέ ὅλους τοὺς τομεῖς. Ἐλληνοκεντρική ἐξωτερική πολιτική, χωρίς ἐνδοιασμούς καί χωρίς ἐπώδυνες ὑποχωρήσεις σέ Ἀμερικανούς καί Εὐρωπαίους. Ἀμυντική πολιτική μέ εὐστροφία, διπλωματικότητα, χωρίς κίνδυνο ἐκθεσης ἀπέναντι σέ Ἀμερικανούς καί ΝΑΤΟ, ἀλλά χωρίς νά κινδυνεύσει ἡ γεωπολιτική μας θέση στόν περίγυρο τῶν Βαλκανίων καί τής ΝΑ Μεσογείου. Ἐνίσχυση τῆς ἀποτρεπτικῆς ἰκανότητας τῶν Ἐνόπλων μας Δυνάμεων, ἐπικράτηση ἄλλης νοοτροπίας καί ἐνός ἐπαγγελματισμοῦ ὑγιούς στίς Ὑπηρεσίες Ἀσφάλειας καί στήν ΕΥΠ, διαφύλαξη τῆς κοινωνικῆς μας συνοχῆς. Εἶναι μερικά πράγματα πού πρέπει ἀπαραίτητα νά γίνουν γιά νά ἔχει ἡ χώρα μας περισσότερες πιθανότητες νά ἐξέλθει ἀλώδητη ἀπό τήν κρίσιμη αὐτή διεθνή συγκυρία, πού μᾶλλον θά ἀντιμετωπίσει. Εἶναι τό πεδίο πού θά κριθεῖ ἡ νῦν κυβέρνηση, ἴσως καί ἡ ἐπόμενη, ἡ ἴδια ἡ κοινῶνία μας. Ὅλοι μας. Εἶθε νά τά καταφέρουμε.

Τήν 15ην/9/2001, ἡμέρα Σάββατο, κηδεύτηκε στήν Ἐλευσίνα ὁ μέγας λαϊκός βάρδος Στέλιος Καζαντζίδης, ἕνας γνήσιος λαϊκός καλλιτέχνης, ἕνας ἀξεπέραστος ἐκφραστής, μέ τήν φωνή καί τά τραγούδια του, τῆς γνήσιας ἑλληνικῆς Ψυχῆς, τῶν συναισθημάτων τῶν ἀπλῶν συμπατριωτῶν μας, μέ ἰδιαίτερη εὐαισθησία καί ἀπήχηση στούς

μετανάστες μας, στούς ξενιτεμένους ἀδελφούς μας. Ἡ συμμετοχή τοῦ ἀπλοῦ κόσμου στήν νεκρώσιμη ἀκολουθία ἦταν τεράστια σέ ὄγκο καί ἀνεπανάληπτη στήν ἐκφραση λατρείας πρός τόν ἐκλιπόντα καί θλίψης γιά τόν χαμό του.

Τήν ἴδια μέρα ἐγινε ἡ ἐνθρόνιση στά Ἱεροσόλυμα τοῦ νέου Πατριάρχου Εἰρηναίου (πρώην Μητροπολίτη Ἱεραπόλεως). Ἐκ μέρους τῆς πολιτικῆς μας ἡγεσίας παρευρέθη καί ἀπηύθυνε χαιρετισμό ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Στεφανόπουλος καί ὁ ὑπουργός Ἐξωτερικῶν κ. Γ. Παπανδρέου. Ἐπίσης παρευρέθη καί χαιρέτισε καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χριστόδουλος. Ἡ σημασία τῆς ἐνθρόνισης εἶναι τεράστια γιά τά Ἑλληνικά πράγματα καί εἰδικά αὐτή τήν κρίσιμη περίοδο, πού πρέπει νά ὑπάρχει δυνατότης σημαντικῆς Ἑλληνικῆς παρουσίας στήν περιοχή τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί ἀπό κάθε δυνατή κατεύθυνση. Τό Πατριαρχεῖο δέ τῶν Ἱεροσολύμων ἀποτελοῦσε πάντοτε ἕναν ἀπό τοὺς ἰσχυρότερους διαύλους Ἑλληνικῆς ἐπιρροῆς σέ ὅλη τήν περιοχή.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑΣ ΕΙΔΩΝ

«ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου 1 καί Ἀναστάσεως
155 61 Χολαργός, τηλ. 65.19.728



Τά προβαλλόμενα καί διαφημιζόμενα βιβλία στό παρόν περιοδικό διατίθενται ἀπό τό κατάστημά μας ἢ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς στήν τιμὴ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

1, 2 και 3 Νοεμβρίου 2001

Για Τρίτη φορά φέτος διοργανώνεται το Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία». Τα προηγούμενα δύο συνέδρια (1997 και 1999) είχαν διεξαχθεί με μεγάλη επιτυχία, με συμμετοχή πολλών συνέδρων τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό.

Το 3ο συνέδριο διοργανώνουν η Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ), σε συνεργασία με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), το Πανεπιστήμιο Πατρών (ΠΠ), το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (ΙΠ), το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών (Ι-FA), τον Ελληνικό Οργανισμό για τη Διεθνοποίηση της Ελληνικής Γλώσσας (ΟΔΕΓ) και τον Πανελλήνιο Σύλλογο Επαγγελματιών Μεταφραστών (ΠΣΕΜ).

Το επιστημονικό πρόγραμμα φέτος περιλαμβάνει 30 ανακοινώσεις, καθώς και ανοιχτές συζητήσεις σχετικές με τη θεματολογία του συνεδρίου, φιλοδοξώντας να παρουσιάσει τις τελευταίες εξελίξεις στον ευρύτερο χώρο της ορολογίας, και, ειδικότερα, να παρουσιάσει την Ελληνική γλώσσα και ορολογία στις σημερινές συνθήκες, όπως διαμορφώνεται στο Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολυγλωσσικό περιβάλλον. Οι επίσημες γλώσσες του συνεδρίου είναι: η Ελληνική, η Αγγλική και η Γαλλική.

Το συνέδριο θα είναι αφιερωμένο στον Σωκράτη για τα 2400 έτη από τον θάνατό του. Επίσης, στη διάρκεια του συνεδρίου θα λειτουργήσει παράλληλη έκθεση βιβλίων γλώσσας και ορολογίας.

Όπως και στο προηγούμενο συνέδριο, η εναρκτήρια εκδήλωση (1 Νοεμβρίου) θα γίνει στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών (Προπύλαια), ενώ οι συνεδριάσεις του κατεξοχήν προγράμματος, στις 2 και 3 Νοεμβρίου, θα διεξαχθούν στο Αμφιθέατρο του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών.

Για περισσότερες πληροφορίες και αιτήσεις εγγραφής στο συνέδριο, μπορείτε να απευθύνεστε στη Γραμματεία του συνεδρίου:

- Πένυ Λαμπροπούλου, τηλ. 6875445, ηλ. ταχ.: penny@ilsp.gr
- Γιάννη Σαριδάκη, τηλ. 2759224, ηλ. ταχ.: ix@elot.gr
- Τζάνο Ορφανό, τηλ. 6111020, ηλ. ταχ.: torfanos@ote.gr

ή να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα:
<http://sfr.ee.teiath.gr/htmSELIDES/Technology/Oroγραμμα/3synedr01.htm>

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Με την ευκαιρία του εορτασμού της Βορειοηπειρωτικής Έποποιίας του 1940 ή Επιτροπή Ενημερώσεως επί των Εθνικών Θεμάτων οās προσκαλεί στην πρώτη εκδήλωση της σειράς «Αφιέρωμα στον Έξω Έλληνισμό».

ΘΕΜΑ:
ΟΜΙΛΗΤΗΣ:

«Ο Έλληνισμός της Αλβανίας»

Άχιλλεύς Γ. Λαζάρου,

Είδικός Επιστημονικός Σύμβουλος της Επιτροπής Ενημερώσεως επί των Εθνικών Θεμάτων, Ρωμανιστής - Βαλκανολόγος

Άρσακείου - Στοά του Βιβλίου, Πεσμαζόγλου 5
 24 Οκτωβρίου, ημέρα Τετάρτη, ώρα 7.30 μ.μ.

ΑΙΘΟΥΣΑ:
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΕΜΕΛΗΣ

Έπιτ. Πρόεδρος Έλεγκτικού Συνεδρίου

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
 ΠΑΝ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 Δικηγόρος

ΧΟΡΗΓΟΣ: ΕΛΛΑΣ - ΚΟΣΜΟΣ

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Το πρόβλημα της Κύπρου είναι κατά 80-90% κατασκευασμένο, πλαστό, ένα από τα πολλά που προετοιμάζουν και οργανώνουν μεθοδικά οι Δυτικοί για να προκαλέσουν εντάσεις και κρίσεις σε μια γεωπολιτικά καίρια περιοχή. Με τις κρίσεις αυτές εξυπηρετούν οικονομικά, στρατιωτικά κ.ά. συμφέροντά τους, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα.

Στόχος είναι η εξασφάλιση της παρουσίας τους στον Μεσανατολικό χώρο, μέσω των βάσεων που εξακολουθούν να κατέχουν στην Κύπρο, προς εξυπηρέτηση των ευρύτερων συμφερόντων τους. Γνωρίζουν πώς να παραμένουν στους καίριους χώρους, όπως η Κύπρος, και όταν ακόμη φεύγουν –φαινομενικά–, σ' αυτό είναι όλοι δεξιότητες οι αποικιστές, αριστοτέχνες, κυνικοί και αδίστακτοι, μεθοδικότατοι στην απρέπιά τους. Τα έχουν όλα αυτά διδαχθεί από πολλά ιστορικά προηγούμενα –μεταξύ αυτών από τους αρχαίους Έλληνες και τους Ρωμαίους, που τους γνωρίζουν εις βάθος, όσο εμείς δεν υποψιαζόμαστε. Οι Δυτικοί σκέπτονται και ενεργούν ιστορικά. Γι' αυτό μπορούν να «φεύγουν» και να μένουν, κατά το γνωστό τραγούδι.

Η στρατιωτικοπολιτική εγκατάσταση των Άγγλων στην Κύπρο το 1878 ήταν κατ' ουσίαν επάνοδος σ' έναν χώρο που πρώτη φορά είχαν καταλάβει για ένα περίπου χρόνο στα 1192, όπως με οξυδέρκεια έγραψε ο Herworth Dixon λίγο μετά την επάνοδό τους στα 1878. Αρχικά η κατοχή τους ήταν «προσωρινή», για να γίνη μόνιμη στα 1914 λόγω της κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο εξόδου της κυριάρχου της Νήσου, Τουρκίας, στο πλευρό της Γερμανίας.

Στα 1923 η Κύπρος ανεκηρύχθη αποικία του στέμματος, και εφεξής η γνωστή αποικιοκρατική αρχή του *divide and impera* (= διαίρει και βασίλευε) εφαρμόστηκε πολύ πιο έντονα κι αποτελεσματικά παρά προηγουμένως. Συναρπάζουν οι αποκαλυπτόμενες στα Αρχεία λεπτομέρειες των παρασημασμένων διεισδύσεων και παρεμβάσεων των Βρετανών στα πολιτικά πράγματα της Κύπρου. Σ' αυτές οι Βρεττανοί αξιοποιούν τις Δυτικής καταγωγής «Τουρκικές» ανώτερες κοινωνικές τάξεις, απογόνους των εξισλαμισμένων κατά την κατάληψη της Κύπρου στα 1570-1571 ευγενών, που εξακολουθούν να γνωρίζουν την προέλευσή τους παρ' όσα λένουν ή παρασιωπούν. Με την συνειδητή βοήθεια αυτών των κατόχων μεγάλου μέρους του πλούτου

και των εδαφών και πόρων της οι Βρεττανοί ελέγχουν από κάθε άποψη την Νήσο και δεν πρόκειται εύκολα να την αφήσουν.

Εν όψει όλων αυτών και άλλων παρεμφερών δεδομένων πρέπει να καθορίζεται από ειδικευμένους επιστήμονες η δική μας πολιτική –βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη. Ποια θα είναι η πολιτική αυτή δεν είναι δυνατόν ούτε σωστό, ίσως, να κοινοποιηθή ή να κοινοποιήται «δογματικά». Θα εκδηλώνεται στην πράξη και, όποιος μπορεί, ας την χαρακτηρίσει όπως την αντιληφθή. Πρέπει να μάθουμε να μιλούμε λίγο και να μην αποκαλύπτουμε τα εθνικά μας «μυστικά»! Καμμία σοβαρή χώρα δεν φλυαρεί γι' αυτά δημοσίως. (Ας ενθυμηθούμε τον Θουκυδίδη!). Οι μικρές χώρες, πολύ περισσότερες, οφείλουν να είναι προσεκτικές και λιτές στις δηλώσεις και διατυπώσεις των, καθώς και μεθοδικότερες στις ενέργειές των. Έχουμε να κάνουμε με ανπδίκους δυνατούς και μεθοδικούς, όχι όμως αήτητους, όπως ηττοπαθώς κάποτε σκεπτόμεθα. Ούτε οι λέοντες ούτε

οι ελέφαντες είναι ακατανίκητοι, και οι μύρμηκες είναι ικανοί για μεγάλες νίκες εφ' όσον ενεργούν μεθοδικά. (Κώνωψ επί κέρατος θοός έκαθέζετο και ηύλει...). Και ο πόλεμος μας δεν θα είναι απαραίτητος αιματηρός. Υπάρχουν πολλών ειδών και ποιοτήτων α-



Το κρησφύγετο του Μάτση λίγο μετά την ανατίναξή του από τους Βρετανούς αποικιοκράτες

ναμετρήσεις, που για τη δομή τους θ' αποφανθή και θα αποφαίνεται, κατά καιρούς και πάλιν, επιτελείο ειδικών και όχι ένας, ο εἷς και μόνος, όσο και αν αυτός είναι σωστός.

Νομίζω ότι η μεθοδική αξιοποίηση του Δικαίου του Πολέμου από εμάς, είναι τρόπος αποτελεσματικής αντιμετώπισης της κατοχής, χωρίς πόλεμο. Βάσει αυτού (όπως και του Διεθνούς Δικαίου) η κατέχουσα Δύναμη υποχρεούται να παρέχει στον κατεχόμενο από αυτήν πληθυσμό όλες τις δυνατότητες ικανοποιητικής διαβίωσης, εργασίας και διατηρήσεως της περιουσίας, της ταυτότητας, των ηθών, της γλώσσας και του πολιτισμού του, του λεγομένου «ευρωπαϊκού κεκτημένου». Πρέπει επίσης να επιμένουμε, ώστε τα ψηφίσματα των Διεθνών Οργανισμών να είναι υποχρεωτικώς εφαρμοστέα.

Υπάρχουν και άλλοι τρόποι ειρηνικής αντιμετώπισης, που δεν θα αναφερθούν εδώ. Θεμελιώδης παράμετρος είναι η άκαμπτη, επίμονη θέληση, το πείσμα στην μεθοδική υλοποίηση των δικαίων μας. Το πείσμα και η μέθοδος ξεθεμελιώνουν κάστρα!

Κώστας Π. Κύρρης

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ: ΠΟΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ;

Συμπληρώνονται 10 χρόνια από τον Σεπτέμβριο του 1991, όποτε άνεκηρύχθη τό άνεξάρτητο κράτος τών Σκοπίων, τό όποιο διεκδικεί τό επίσημο όνομα Δημοκρατία τής «Μακεδονίας». Από τότε μέχρι σήμερα δύο κυρίως πολιτικές γραμμές, δύο άξονες σκέψευς, συγκρούστηκαν στόν έλληνικό χώρο. Η μία γραμμή προτείνει νά μήν παραχωρήσουμε σέ καμία περίπτωση τό όνομα «Μακεδονία» στους βορειούς γείτονές μας και για λόγους έθνικης άξιοπρεπείας και για τήν διαφύλαξη τής ιστορικής αλήθείας και τής έθνικης μας ταυτότητας, αλλά και για νά μήν ένισχύσουμε τόν έγγενή άλτρωτισμό τής άρχούσης τάξεως τών Σκοπίων. Επί πλέον πολλοί ύποστηρικτές αυτής τής άπόψευς θύμιζαν έξ άρχής ότι τό πολιτειακό μόρφωμα τών Σκοπίων είναι πολυεθνικό, άσταθές και θνησιγενές και ότι πρέπει νά λάβουμε ύπ' όψιν μας τυχόν συσχετισμούς δυνάμεων πού θά υιοθετήσουν τήν άλτρωτική πολιτική τών Σκοπίων, π.χ. Βουλγαρία. Η δεύτερη άποψη, ή δεύτερη ομάδα πολιτικών, δημοσιογράφων και διανοητών, πίστεψε στην δυνατότητα έξευμενισμού τής ήγεσίας του Σκοπιανού κράτους μέσω οικονομικών και πολιτιστικών σχέσεων. Οί όπαδοί τής δεύτερης γραμμής είχαν πάντα τήν έλπίδα ότι θά βρεθεί μία ένδιάμεση λύση, πιθανότατα μέ τήν λεγόμενη σύνθετη όνομασία, π.χ. Νέα Μακεδονία, Σλαβομακεδονία κλπ.

Είναι άναμφισβήτητο ότι ή πρώτη άποψη έξέφρασε και συνεχίζει νά εκφράζει τήν πλειοψηφία του λαού μας. Όμως σήμερα, μετά τήν έκρηξη του άλβανικού έθνικισμού στό Σκόπια, εμφανίζονται όρισμένοι ύποστηρικτές τής δεύτερης άπόψευς και διακηρύσσουν από τά Μ.Μ.Ε. ότι άδίκως έγιναν οί μεγάλες κινητοποιήσεις και συγκεντρώσεις τό 1992-1993 για τό όνομα τής Μακεδονίας. Θά καταγράψουμε όρισμένα χαρακτηριστικά γεγονότα τών τελευταίων 10 έτών, για νά καταδείξουμε ότι ή **πρώτη άποψη, τής μή παραχωρήσεως του όνόματος, δικαιώνεται πανηγυρικά.**

α) Τόν Σεπτέμβριο του 1995 ύπεγράφη ή λεγόμενη «Ένδιάμεση Συμφωνία» μεταξύ Αθηνών και Σκοπίων. Τό θέμα του όνόματος παρεπέμφθη σέ διμερή διάλογο ύπό τήν αιγίδα του ΟΗΕ, ένψ τά Σκόπια δεσμεύθηκαν νά άποσύρουν τόν «Ήλιο τής Βεργίνας» από τήν σημαία τους και νά σταματήσουν τήν άλτρωτική και μειονοτική προπαγάνδα κατά τής Ελλάδος. Τό αποτέλεσμα είναι ότι τό μικρότερο και άσθενέστερο κρατίδιο τών Σκοπίων λουδωρεί τήν Ελλάδα, πού θέλει νά εμφανίζεται ως οιοει ύπερδύναμη στό Βαλκάνια. Τό Υπουργείο Πληροφοριών τών Σκοπίων συνεχίζει νά χρησιμοποιεί στό Διαδίκτυο τόν «Ήλιο τής Βεργίνας, τά σχολικά βιβλία συνεχίζουν νά μονοπωλούν και νά διαστρέφουν τήν Ιστορία τής

Έλληνικης Μακεδονίας, μέσω χαρτών αλλά και μέσω εκδόσεων τών Κρατικών Αρχείων διεκδικείται ή Θεσσαλονίκη και όλη ή άποκαλούμενη «Μακεδονία του Αίγαιου», ένψ οί οργανώσεις τών ψευδομακεδόνων στην Αμερική, στόν Καναδά και στην Αυστραλία, πού έχουν τήν άμεση πολιτική και οικονομική στήριξη τής Σκοπιανής Κυβερνήσεως, έχουν σκληρύνει τήν άνθελληνική τους γραμμή.

β) Μετά τήν Συμφωνία αυτή άρχισε και ή περιβόητη οικονομική διείσδυση. Πρέπει νά διευκρινίσουμε ότι δέν άμφισβητούμε τήν σκοπιμότητα ελληνικών επενδύσεων στό Βαλκάνια, κάθε άλλο μάλλον, αλλά άμφισβητούμε τις άπλουστευτικές σκέψεις ότι δήθεν «θά αγοράσουμε τους Σκοπιανούς μέ τά χρήματά μας και έτσι θά λυθούν τά πολιτικά προβλήματα». Οί όπαδοί τής μαρξιστικής άπόψευς ότι ή οικονομία καθορίζει τήν πολιτική, έν προκειμένψ συναντώνται μέ τους άκραίους νεοφιλελεύθερους. Όμως ή βαλκανική πραγματικότητα τους προσγειώνει. Οί έθνικισμοί τών παλιών, αλλά και τών νεωτέρων κρατών δέν σήνουν μέ μερικές ή και μέ πολλές βαλίτσες επενδύσεων. Έτσι και ό πρώην Υπουργός Έξωτερικών κ. Θ. Πάγκαλος πριν από λίγα χρόνια, όταν πήγε στό Σκόπια για νά ανακοινώσει τήν πρόθεση οικονομικής και πολιτιστικής συνεργασίας, έδέχθη κατάμουτρα τις δηλώσεις του όμολόγου του ότι ή Ελλάδα... καταπιέζει μία πολυάριθμη «Μακεδονική» μειονότητα!

γ) Δέν έφθναν όλα αυτά, αλλά και ή έν γενεί ελληνική παρουσία στό κράτος τών Σκοπίων διώκεται ή καταστρέφεται. Η κατατλαιπωρημένη και λησμονημένη από τήν επίσημη Αθήνα κοινότητα τών Έλληνοβλάχων καταπιέζεται και τρομοκρατείται. Τά δυζαντινά μνημεία και οί Έλληνικοί Ναοί στην Αχρίδα, στό Μοναστήρι (Μπίτολα) και άλλου ύφισταντα σκόπμες φθορές, για νά έξαιλεφθούν οί ελληνικές επιγραφές. Κατά τά έπεισόδια έναντίον του ΝΑΤΟ τό καλοκαίρι πού μάς πέρασε, φανατικοί Σλάβοι διαδηλωτές έσκισαν τουλάχιστον τρεις φορές τήν ελληνική σημαία και έπετέθησαν κατά του Έλληνικού Γραφείου Τύπου. Και μία δημοσιογραφική άποκάληψη. Ό Τύπος του Βελιγραδίου παραδέχθηκε προσφάτως ότι κατά τήν τελευταία επίσημη άπογραφή τής τότε ενιαίας Γιουγκοσλαβίας τό 1991, κατεγράφησαν στην περιοχή Σκοπίων 50.000 Έλληνοβλάχοι (είναι πολύ περισσότεροι, αλλά δέν έχουν όλοι τό θάρρος νά εκδηλωθούν, λόγω τών καταπιεστικών μέτρων). Όμως οί άρχές τών Σκοπίων παρακάλεσαν τήν Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία στό Βελιγράδι νά άποσιωπήσει αυτόν τόν αριθμό, όπερ και έγινετο.

δ) Μέ τήν κυκλοφορία στό ελληνικά τών Απομνημονευμάτων του Κίρο Γκιγκόρφ, πρώτου Προέδρου του Σκοπιανού μορφώματος, μαθαίνουμε όρι-

σμένα πράγματα που ενισχύουν τους όπαδούς της μη παραχωρήσεως του ονόματος και διαψεύδουν τους όπαδούς της γραμμής των υποχωρήσεων. Επί αρχικό διάστημα οι υποστηρικτές της σύνθετης ονομασίας μās έλεγαν ότι χάσαμε μεγάλη ευκαιρία για μία συμβιβαστική λύση με τό λεγόμενο «πακέτο Πινέιρο», δηλαδή τίς προτάσεις του τότε Πορτογάλου Υπουργού Έξωτερικών. Ο Γκιγκόρφ στην σελίδα 198 της ελληνικής έκδόσεως (Τά άπομνημονεύματά μου, Κούριερ Έκδοτική, Άθήνα 2001) άποκαλύπτει ότι άπερρίφθη πριν καν συζητηθεί ή δέση προτάσεων του Πινέιρο από την κυβέρνηση του, ή όποία ούδέποτε συζήτησε τό ένδεχόμενο μιάς σύνθετης ονομασίας.

ε) Τά δραματικά γεγονότα των τελευταίων μηνών και ή επέκταση του άλβανικού πυρετού από τό Κοσσυφοπέδιο στά Σκόπια μās φέρνουν ένώπιον του ένδεχομένου διαλύσεως ή καντονοποιήσεως —σέ πρώτη φάση— του πρόσ βορράν γειτονικού μας κρατιδίου. Τότε είναι μαθηματικώς βέβαιον ότι θά παίξει ιδιαίτερο ρόλο ό βουλγαρικός εθνικισμός, ό όποιος, άς μήν τό λημονούμε, είναι ό πρώτος που ξεκίνησε την διεκδίκηση της Μακεδονίας από τά τέλη του 19ου αιώνας. Ήδη άνησυχητικές ειδήσεις εμφανίζονται στόν Τύπο. Διαβάζουμε π.χ. στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 8.9.2001 ότι ό Κύριλλος Σαξκομπουργκότσι, γιός του Πρωθυπουργού του πρώην Βασιλέως της Βουλγαρίας Συμεών, κυκλοφορεί στην Έδεσσα και άναμοχλεύει ζητήματα βουλγαρικής μειονότητας στην Ελλάδα. Νά οι συσχετισμοί δυνάμεων γύρω από την πιθανή διάλυση ή όμοσπονδοποίηση του Σκοπιανού μορφώματος, που πρέπει νά προσέξουμε, όπως τόνιζαν έξ αρχής οι όπαδοί της «σκληρής» γραμμής. Άς μήν εκπλαγούμε δέ, αν πολλοί από τούς σημερινούς όπαδούς της «μακεδονικής» ταυτότητας στά Σκόπια επιστρέψουν στην βουλγαρική εθνική ιδέα, την όποία άκολούθησαν οι γονείς τους κατά την περίοδο 1893-1944. Άλλωστε τό εθνικιστικό κόμμα του Πρωθυπουργού Λιούπσκο Γκεοργκιέφσκι έχει ως έμβλημά του τό λιοντάρι, δηλαδή τό εθνόσημο της Βουλγαρίας.

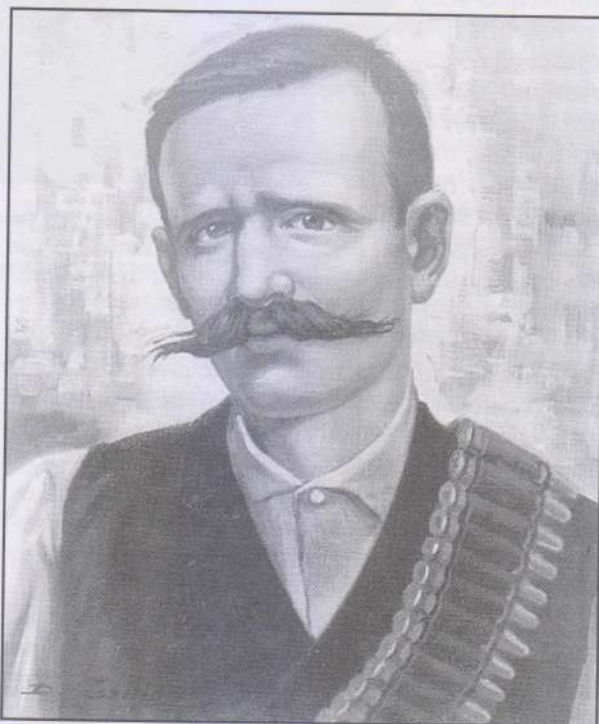
στ) Παρά την όλιγορία και την ήττοπάθεια της επίσημου πολιτικής μας υπάρχουν ειδήσεις και δημοσιεύματα που δικαιώνουν πλήρως ή έν μέρει την στάση της πλειοψηφίας του ελληνικού λαού. Ένδεικτικά αναφέρουμε ότι ό αντίπαθής από τό Κυπριακό, αλλά όχι άμελητέος στό άμερικανικό πολιτικό κατεστημένο, Χένρυ Κίσσιντζερ δήλωσε στό ΒΗΜΑ της 22.7.2001 μεταξύ άλλων και τά έξής: «...Μπορώ νά καταλάβω την ελληνική θέση ότι αυτό άποτελεί οικειοποίηση ενός ονόματος άρρηκτα συνδεδεμένου με την ιστορία της Ελλάδος και την μεταφορά του σέ μία άλλη χώρα. Έπιπλέον ή όνομασία αυτή χρησιμοποιήθηκε κατά την προηγούμενη κομμουνιστική περίοδο ως βάση επιχειρήσεως άνταρτών κατά της Ελλάδος. Όπότε έχω την συμπάθεια για την ελληνική θέση...». Ένώ στόν έβδομαδιαίο βρετανικό ΕΚΟΝΟΜΙΣΤ της 18.8.2001 ό άρθρογράφος σχο-

λιάζει την αίματηρή σύγκρουση Σλάβων και Άλβανών στό κράτος των Σκοπίων και διερωτάται αν πράγματι υπάρχει «Μακεδονικό έθνος»!

ζ) Θά ήταν άδικο αν κλείναμε αυτή την σύντομη επισκόπηση χωρίς νά αναφερθοΰμε στην μαχητικότητα των Μακεδονικών Όργανώσεων της Όμογενείας, οι όποιες ούτε λεπτό δέν έπαφταν νά προβάλλουν την ιστορική αλήθεια, αλλά και νά πιέζουν τίς Κυβερνήσεις των χωρών όπου κατοικούν, με έμφανη άποτελέσματα ιδίως στην Αυστραλία. Οι Παμμακεδονικές Όμοσπονδίες Αμερικής, Καναδά, Ν. Αφρικής και Αυστραλίας πρωτοπορούν στόν άγώνα για νά μήν παραχωρηθεί τό όνομα και ό πολιτισμός της Μακεδονίας. Και τόνιζουν ότι τώρα, που τά Σκόπια έχουν σοβαρά προβλήματα, «είναι ή μοναδικά κατάλληλη στιγμή για νά άσκηθεί πίεση από ελληνικής πλευράς, ώστε νά άποδοθεί ή ιστορική δικαίωση στην Ελλάδα και νά εκλείψει ό άλυτρωτισμός των Σκοπίων».

Τό συμπέρασμα είναι σαφές. Δέν πρέπει σέ καμία περίπτωση νά παραχωρήσουμε τό όνομα της Μακεδονίας και όπιδήποτε σημαντικό αυτό περικλείει. Έάν μόν τά Σκόπια διαλυθούν, τότε θά γελοιοποιηθοΰμε διεθνώς ότι υποχωρήσαμε μπροστά σέ ένα κράτος που πλέον δέν θά υπάρχει. Έάν τά Σκόπια επιβιώσουν, τούτο θά γίνει μόνο με την μορφή όμοσπονδίας, όποτε τό Σλαβικό στοιχείο θά αναζητήσει την βουλγαρική προστασία ένώπιον της άλβανικής πίεσεως. Άρα ή παραχώρηση του ονόματος ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ θά είναι έτοιμο φαγητό στό πιάτο για τόν καραδοκούντα βουλγαρικό μεγαλοϊδεατισμό.

Κωνσταντίνος Χολέβας



Ο Άθανάσιος Μπρούφας, από τά Άηδόνια Γρεβενών, σέ ζωγραφικό πίνακα του Δ. Βασιλείου (άπό τό Μουσείο Μακεδονικού Άγώνα)

ΜΙΑ ΜΑΥΡΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ: 1949-2001

**‘Ελληνας υπουργός Εξωτερικών ομολογεί:
«Δεν γνωρίζαμε ότι υπάρχουν Έλληνες στην ΕΣΣΔ»!**

Η Ελλάδα μας, δυστυχώς, επικοινωνεί με τους Έλληνες όπου Γης μόνο μέσω... εμβασμάτων. Απ’ όπου δεν έρχονται εμβάσματα, στα τεφτέρια της δεν υπάρχουν καταγεγραμμένοι Έλληνες! Δεν είναι τυχαίο ότι ο πρόεδρος του Παγκοσμίου Συμβουλίου Ελληνισμού, που συστήθηκε με καθυστέρηση πολλών δεκαετιών, είναι ένας από τους πιο πλούσιους Ελληνοαμερικανούς, κι αυτός που διεκδικεί τη θέση του είναι ένας άλλος πλούσιος Ελληνοαμερικανός. Στα χέρια κοιτάζει τους εκτός Ελλάδας Έλληνες η πατρίδα, γιατί τόσο στενόκαρδα και στενόμυαλα σκέφτονται οι πολιτικοί που την κυβερνούν.

Είναι χαρακτηριστικό ότι κοτζάμ υπουργός Εξωτερικών, ο Μιχάλης Παπακωνσταντίνου, έκρινε πως είναι ανώδυνο (αν δεν το θεώρησε και ως αρετή του χαρακτήρα του) να παραδεχθεί δημοσίως πως η επίσημη Ελλάδα (σ.σ. πήρε και την Ελλάδα στο λαιμό του!) δεν γνώριζε ότι στην πρώην Σοβιετική Ένωση ζούσαν περίπου 1 εκατομμύριο Έλληνες! Και να σκεφθεί κανείς πως –σύμφωνα με τις μαρτυρίες των ιδίων– οι 350.000 Έλληνες που εξόρισε στο Καζακστάν ο «κυνηγός κεφαλών» Ιωσήφ Στάλιν είχαν όλοι τους ελληνικό διαβατήριο...

Στο καθεστώς της απόλυτης εξουσίας του ανύπαρκτου και όχι, φυσικά, του «υπαρκτού σοσιαλισμού», δεν ήταν καθόλου εύκολο να διατηρείς την εθνικότητά σου, ιδίως όταν αυτή η εθνότητα υπάρχει ως κρατική οντότητα εκτός της Σοβιετίας. Αντίθετα, βόλευε να πολιτογραφηθείς Ρώσος, για να έχεις ελεύθερο το δρόμο μπροστά σου και για να ανοίξουν –αν το ήθελες κι αυτό– οι πόρτες του κόμματος, που σημαίνει οι πόρτες της εύνοιας.

Αλλά οι Ελληνοπόντιοι, σύμφωνα με τα στοιχεία που άντλησα από όσους από αυτούς εξορίστηκαν

στο Καζακστάν ή γεννήθηκαν στην εξορία, δεν κράτησαν μόνο την εθνικότητά τους, κράτησαν τη γλώσσα τους, τη θρησκεία τους τα ήθη και τα έθιμά τους, κράτησαν ζωντανή την πίστη τους στο Θεό της Αγάπης και της Ελπίδας, κι αυτό τους έσωσε.

Τα διαβατήρια των Ελληνοποντιών που εξορίστηκαν στο Καζακστάν ήταν ελληνικά κι έγραφαν στην πρόσοψή τους: «Ελληνικό Βασίλειο», το πολιτειακό καθεστώς της περιόδου που τα εξέδωσαν. Μόνοι τους, με τη θέλησή τους πήγαν αυτοί οι Έλληνες στο ελληνικό προξενείο και ζήτησαν να αποκτήσουν ελληνικό διαβατήριο, παρ’ ότι ζούσαν

στον απομονωτισμό του κομμουνιστικού καθεστώτος. Δεν φοβήθηκαν, όπως επέτισης δεν αμφέβαλαν πως η ενέργειά τους θα τους κόστιζε αρκετά στην καθημερινή ζωή τους και θα τους κόστιζε ακριβά, όπως συνέβη σε περιόδους διωγμών. Τέτοιοι Έλληνες υποχρεώθηκαν να επιστρέψουν στην Ελλάδα, μετά τη χρεωκοπία της «δικτατορίας ΕΠΙ του προλεταριά-



Η οικογένεια του Κώστα Σοφιανίδη στην εξορία στο Ίλιτς του Καζακστάν (από το βιβλίο του Βλάση Αιγυζίδη «Η ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ»

του». Αυτό δεν πρέπει να μας διαφεύγει. Όπως επίσης δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι αυτοί οι Έλληνες, μέχρις ενός, ήταν νοικοκυραίοι, με τακτοποιημένα κατά τον καλύτερο τρόπο όλα τα ζητήματά τους χάρη στην εξυπνάδα τους, στις επιδεξιότητές τους, χάρη στη φιλοπρόοδη διάθεσή τους. Δεν ήταν πλούσιοι, αλλά το επίπεδο ζωής τους, αυτό που είχαν κατακτήσει με την αξία τους, έπρεπε να το λάβει υπόψη της η Ελληνική Πολιτεία και να ενδιαφερθεί να τους εξασφαλίσει μian αξιοπρεπή ζωή εδώ. Κι όχι να τους στείλει στα παζάρια και να εξευτελίσει ανθρώπους με πτυχία πανεπιστημίου, υποχρεώνοντάς τους να κάνουν δουλειές του τύπου των «καταναγκαστικών έργων»...

Συνέβησαν τόσα πράγματα στην τσαρική και στην κομμουνιστική Σοβιετία, που επηρέαζαν τη

ζωή περίπου ενός εκατομμυρίου Ελλήνων, και η χώρα των... διανοουμένων, των ποιητών, των ευαίσθητων (για το θεαθήναι) αριστερών αγρόν αγόραζε... Μια κίνηση μόνον έγινε, καθ' όλα ύποπτη και πάντως επιζήμια, όταν η Ελλάδα έστειλε μια ταξιαρχία στην Ουκρανία για την αντιμετώπιση των μπολσεβίκων, μετά από παραγγελία των Αγγλογάλλων, που ήταν αυτοί οι οποίοι ετοίμασαν, πακετάρησαν και έστειλαν την «επανάσταση» στη Ρωσία.

Η κίνηση αυτή μπορεί να έδωσε στην Ελλάδα το πειστήριο της υπάκουης συμμάχου, αλλά κόστισε στους Έλληνες που ζούσαν στην μπολσεβικική Ρωσία. Αυτό όμως δεν ενδιέφερε κανέναν! Εκτός κι αν ίσχυσε και στην περίπτωση αυτή η «λογική» του Βενιζέλου, ο οποίος έκανε κομμάτια τον αλύτρωτο Ελληνισμό και τον «έπαιζε» στη σκακιέρα με μια ανεξήγητη ψυχραιμία...

Τα σκληρότερα χρόνια της εξορίας ήταν μεταξύ 1949-1953. Αγνοημένοι και ανυπεράσπιστοι οι Έλληνες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, στάλθηκαν εξορία χωρίς επίσημη κατηγορία, χωρίς δικαίωμα στην υπεράσπιση του εαυτού τους, χωρίς δυνατότητα προσφυγής σε κάποιο ένδικο μέσο, όσον αφορά την τύχη τους και την αρπαγή (πλιάτσικο) των περιουσιών τους.

Όταν ο Θεός έβαλε τέρμα στο καθεστώς Στάλιν, καλώντας τον σε... απολογία, στο όριο της ζωής του το οποίο ο ίδιος το είχε ξεχάσει κι ακριβώς γι' αυτό φυλάκιζε και θανάτωνε ως αθάνατος, δεν υπήρξε βέβαια καμιά αποκατάσταση της μορφής που όλοι έχουμε υπόψη μας. Απλώς, αναγνωρίστηκε ότι άδικο έγινε ο φοβερός διωγμός των Ελλήνων. Η χαλάρωση των μέτρων και η κατά κάποιο τρόπο αποκατάσταση των εξορίστων Ελλήνων άρχισε στα 1954. Κάποιοι τόλμησαν να γυρίσουν στα μέρη απ' όπου ξεριζώθηκαν, αλλά οι περιουσίες τους είχαν περιέλθει στην κατοχή των ανθρώπων του κόμματος, και γι' αυτό δεν τόλμησαν να τις ζητήσουν πίσω.

Οι περισσότεροι από τους 350 χιλιάδες Ελληνοποντίους του Καζακστάν βρήκαν το κουράγιο, άφησαν για άλλη μια φορά όσα δημιούργησαν, και έφυγαν προς τα νότια. Αρκετοί ήταν όμως κι εκείνοι που δεν πήραν αυτή τη δύσκολη, έτσι κι αλλιώς, απόφαση. Δεν άντεξαν να ξαναγίνουν πρόσφυγες, μετακινούμενοι από τη μια περιοχή στην άλλη του απέραντου «στρατοπέδου».

Παρ' όλες τις περιπέτειές τους, ο Ελληνισμός της πρώην Σοβιετικής Ένωσης είχε την ατέλειωτη δύναμη να αφήνει πίσω του συμφορές και οικονομικές εκμηδενίσεις. Οι Έλληνες βρέθηκαν ξανά σε μέρη ευνοημένα, που ήξεραν να διαλέγουν, όπως οι μοναχοί ξέρουν να διαλέγουν τις τοποθεσίες όπου χτίζουν τα μοναστήρια-ησυχαστήριά τους. Έστρωσαν τη ζωή τους, χαίρονταν.

Όμως, και την ησυχία της νέας ζωής τάραξαν τα κοσμογονικά γεγονότα που σήμαναν το οριστικό τέλος και το γκρέμισμα του σάπιου οικοδομήματος

του κομμουνισμού, του συστήματος που έβαλε στη θέση των τσάρων τούς ακόμα χειρότερους, με τη χρήση ωραίων λόγων και φρικτών πράξεων.

Τα νέα πως η κατάρρευση φέρνει την απόλυτη φτώχεια για όλους, κυκλοφόρησαν σαν αστραπή κι αμέσως ακολούθησαν τα αποτελέσματα. Τα εργοστάσια της Ένωσης Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (sic), που ήταν διασκορπισμένα σε όλες τις χώρες της Σοβιετίας, έκλεισαν, και η χώρα που θα μπορούσε να θρέψει δύο, ίσως και τρεις κόσμους, δεν παρήγαγε τίποτα! Τα κολχόζ της συμφοράς και της απόλυτης εκμετάλλευσης (ημερήσια εργασία για ένα κιλό προϊόντος στη θέση αμοιβής) δεν τα υπερασπίστηκε κανείς. Ούτε η ανάμνησή τους επιζεί σήμερα στην πρώην Σοβιετική Ένωση. Επρόκειτο όχι για χώρους εργασίας και δημιουργίας, αλλά για «νεκροταφεία ζωντανών ανθρώπων».

Έπειτα, οι Ελληνοπόντιοι, όσο η Ελλάδα ήταν η «Ελλάδα του Ισοκράτη» και δεν είχε περιοριστεί στο «βράχο της Βαλκανικής», άντεχαν να διαμένουν στην Ακρόπολή της, τον Πόντο, στην Κολχίδα, στην Κριμαία, στην Οδησσό, στη Σταυρούπολη, στο Καρς, στο Βατούμι. Όταν η συνωμοσία κατά του Ελληνισμού και οι καταραμένοι του εθνικού διχασμού έγιναν αφορμή να συρρικνωθεί η Μεγάλη Χώρα στα σημερινά της όρια, αυτοί οι Έλληνες ένωσαν ξανά μέσα τους να φουντώνει ο καημός για την Αθήνα του Περικλή, για την Σπάρτη του Λυκούργου, για την Πέλλα του θρυλικού, του μοναδικού Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Άρχισε να διαδίδεται ότι φεύγουν για την Ελλάδα (όχι τη μίζερη που γνώρισαν, αλλά την Ελλάδα των πιο φωτεινών ονείρων τους) πολλοί Έλληνες από τα μέρη του Καυκάσου. Την ίδια περίοδο φούντωσαν οι συζητήσεις για τη δημιουργία αυτόνομης ελληνικής οντότητας στην περιοχή του Κελετζίκ. Συγκροτήθηκε ένα ανώτατο όργανο, που συντόνιζε την όλη προσπάθεια, και ταυτόχρονα άνοιξε ο δρόμος της επικοινωνίας με την Ελλάδα. Δυστυχώς, ούτε το κλίμα τοπικά ήταν το καλύτερο, ούτε από την Ελλάδα υπήρξε η πρέπουσα - σοβαρή ανταπόκριση.

Προεδριλίκια και παραγοντισμοί, αλλά και κακοί χειρισμοί, καταδίκασαν σε οικτρή αποτυχία το εγχείρημα. Το μόνο που πέτυχαν οι «πρωταγωνιστές» ήταν να δώσουν το δικαίωμα στους Ρώσους να παρατηρήσουν πως οι Έλληνες «ζητάνε αυτονομία με τις βαλίτσες στο χέρι...».

Γαβριήλ Θ. Λαμφιδής



Ναρκωτικά: ο ορατός κίνδυνος

Πάνε αρκετά χρόνια από τότε που οι πάντες προσπαθούσαν να κρύψουν την εξάπλωση των ναρκωτικών στη χώρα μας. Σήμερα αυτά έχουν γίνει Λερναία Ύδρα με απλωμένα τα πλοκάμια σε κάθε στρώμα και ηλικία του πληθυσμού. Δεν κρύβονται με τίποτα.

Ο τρόπος αντιμετώπισης των ναρκωτικών είναι ένα θέμα που διχάζει την κοινωνία, το κράτος και τις πολιτικές δυνάμεις. Από τις απόψεις για μοιρολατρική αποδοχή του φαινομένου και νομιμοποίηση της χρήσης των «μαλακών» ναρκωτικών, μέχρι τη σκληρή, χωρίς οίκτο, αντιμετώπιση ακόμη και των θυμάτων, όλα τα είδη απόψεων πλασάρονται κατά καιρούς με ένα και μοναδικό αποτέλεσμα: Επικάλυψη της ενοχής της πολιτείας, αδράνεια αντιμετώπισης, εξάπλωση των ναρκωτικών.

Η χώρα μας από την «εποχή της σιωπής» μέχρι σήμερα γνώρισε την ταχύτερη εξάπλωση των ναρκωτικών στην Ε.Ε. Αρκεί να πούμε ότι η εγκληματικότητα που συνδέεται με τα ναρκωτικά μεταξύ 1980 και 1997 αυξήθηκε κατά 1.392%!!!

Τα ναρκωτικά είναι ο υπ' αριθμό ένα κίνδυνος που φοβούνται οι οικογένειες για τα παιδιά τους. Έρευνα του EUROBAROMETER έδειξε ότι τα ναρκωτικά είναι το πρώτο θέμα που φοβίζει τους Ευρωπαίους, σε ποσοστό 70%.

Οι περιγραφές βέβαια του φαινομένου δεν έχουν κανένα νόημα πλέον. Όλοι γνωρίζουν το πρόβλημα και οι περισσότεροι δείχνουν και το αίτιο: την πολιτεία. Η πολιτεία είναι, αυτή αδρανεί, δεν παίρνει μέτρα, και όταν κάτω από την πίεση υποχρεώνεται να πάρει, οι μηχανισμοί της είναι ανίκανοι να λειτουργήσουν αποτελεσματικά. Δεν είναι τυχαίο ότι η χώρα μας κατέχει το ρεκόρ της διαφθοράς στις δημόσιες υπηρεσίες στην Ε.Ε. Έτσι, μετά από κάθε προσπάθεια και κάθε «πρόγραμμα» οι μετρήσεις δείχνουν μόνο την αύξηση των ναρκωτικών.

Θα ήταν λάθος να νομίσει κανείς ότι το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι πρόβλημα αστυνομικής δράσης και ότι θα λυνόταν αν είχαμε μια «καλή αστυνομία», που δεν θα χαριζόταν σε κανένα έμπορο ή χρήστη.

Το πρόβλημα είναι κοινωνικό και ξεπερνάει κάθε φαντασία όταν κάποιος το συνδέσει με την παγκοσμιοποίηση του εγκλήματος, της διαφθοράς και των σκοτεινών σκοπιμοτήτων κυβερνήσεων, μυστικών υπηρεσιών και ναρκοκεφαλαίων. Καμμία αστυνομία δεν μπορεί να τα αντιμετωπίσει αυτά.

Όλοι οι πολίτες αυτού του κόσμου γνωρίζουν ή δαισιθάνονται πλέον τη φρικτή αλήθεια: Οι κυβερνήσεις γνωρίζουν αλλά δεν θέλουν! Γνωρίζουν ότι έχουμε διαβρωμένες υπηρεσίες, γνωρίζουν ότι οι έμποροι ναρκωτικών κυκλοφορούν ελεύθεροι, έχουν εγκρίνει κατ' επανάληψη σε διάφορες περιοχές του κόσμου μυστικές επιχειρήσεις διάδοσης ναρκωτικών σε «απειθάρχους» πληθυσμούς, ξέρουν πού παράγονται τα ναρκωτικά και τι τζίρο κάνουν, ξέρουν ποιες χώρες με

κυβερνήσεις ανδρείκελα κάνουν τις επεξεργασίες, γνωρίζουν τα κανάλια διακίνησης, έχουν καταγραμμένους τους εμπόρους και τους λογαριασμούς δισεκατομμυρίων, αλλά τελικά το μόνο που κάνουν είναι να κυνηγούν ή να «θρηνούν» για τους χρήστες! Τα θύματα γίνονται το φύλλο συκής του εγκλήματος.

Στη χώρα μας τα ναρκωτικά απλώθηκαν παντού. Στην υψηλή κοινωνία, στους καλλιτέχνες, στα πρόσωπα του σπαρ σύστημα, στα σχολεία, στις υπηρεσίες, στους επιστήμονες, στους εργαζόμενους, στους άνεργους, στους άστεγους και στους απόκληρους.

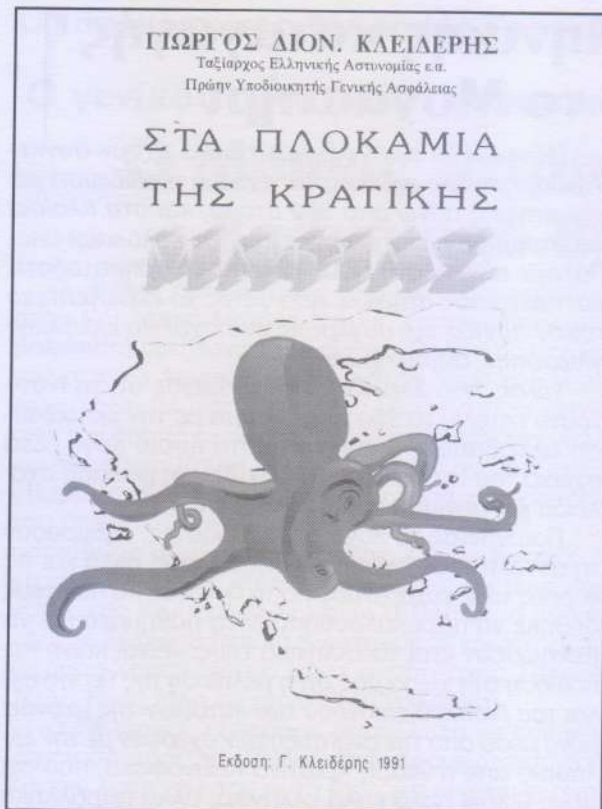
Κανένας θρήνος και καμμία μοιρολατρία δεν επιτρέπεται πια απέναντι στο φαινόμενο. Η κοινωνία οφείλει να συσπειρωθεί και να χτυπήσει τα ναρκωτικά.

Πώς να αντιδράσει όμως μια κοινωνία που κρύβει το φίδι στον κόρφο της; Η ανάδειξη του εύκολου κέρδους σε υπέρτατη αξία της «σύγχρονης» κοινωνίας, που νομιμοποιεί κάθε παρανομία όταν αποκτηθεί, μηδενίζει τις άλλες κοινωνικές αξίες και αφοτλίζει τους διώκτες των ναρκωτικών. Η διαρκής πτώση αξιών αμβλύνει τις συνειδήσεις τόσο, ώστε κάθε κρίκος που πρέπει να είναι θεματοφύλακας νόμων και αξιών να είναι εύκολο να διαβρωθεί και να εξαγορασθεί. Το χρήμα είναι πολύ, όλα τα εξαγοράζει, όλα τα νομιμοποιεί, όλα τα δικαιώνει! Κάτω από τέτοιες συνθήκες καμμία κοινωνία δεν μπορεί να συσπειρωθεί κατά των ναρκωτικών, γιατί πάντα θα βρίσκονται στο εσωτερικό της οργανωμένες και πάμπλουτες πέμπτες φάλαγγες, που θα διασπούν τον αγώνα.

Για όσους δεν αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο επισημαίνουμε ότι τα ναρκωτικά σκαρφαλώνουν ταχύτατα στις κορυφές της εξουσίας. Θέλουν να μας οδηγήσουν στη σιωπηρή ή φανερή αποδοχή των ναρκωτικών σαν φυσικό κοινωνικό φαινόμενο. Θέλουν μια κοινωνία αδρανή, ανίκανη, υποταγμένη. Μια υποταγή που δεν θα περιορίζεται στα ναρκωτικά, αλλά θα φτάνει στα ανθρώπινα και κοινωνικά δικαιώματα, στις ανθρώπινες αξίες και σ' αυτήν ακόμη την εθνική μας συνείδηση. Οι εξαρτημένοι, άλλωστε, από τα ναρκωτικά είναι τυπικό δείγμα ανθρώπων **χωρίς καμμία συνείδηση.**

Τα υποψήφια θύματα των ναρκωτικών παράγονται κατά εκατοντάδες χιλιάδες κάθε χρόνο. Νέοι με αδιέξοδα, χωρίς ιδανικά και μέλλον, άνεργοι, απελπισμένοι, φτωχοί και κοινωνικά απόκληροι, είναι η μεγάλη μάζα των υποψηφίων, πολλοί από τους οποίους γίνονται θύματα. Από την άλλη υπάρχουν οι έμποροι, που πιέζουν και δελεάζουν, υπάρχουν οι «φίλοι», που πλασάρουν, υπάρχουν τα πάρτυ, τα μπαρ και οι «παρέες». Πιο ψηλά υπάρχει το «κλίμα», η «ιν» συμπεριφορά και η ασυλία της υψηλής κοινωνίας, που παίρνει «υψηλής ποιότητας» (!) ναρκωτικά. Παντού το δίκτυο των ναρκωτικών έχει τα θύματά του και τον τρόπο να τα εγκλωβίζει. Έχουμε, δηλαδή, ένα κοινωνικό οικοδόμημα διαβρωμένο σε όλες τις βαθμίδες του, που παράγει μαζικά έμπορους, χρήστες, διεφθαρμένους και θύματα.

Δεν πρέπει να αγνοήσουμε εδώ ότι η τεράστια και εύκολη συγκέντρωση του πλούτου σε έναν πόλο και η



αύξηση της φτώχειας στον άλλο αποδιαιρώνουν την κοινωνία, απαξιώνουν τα ιδανικά, αμαυρώνουν τις

αξίες και διαβρώνουν τις συνειδήσεις. Σε ποιες αξίες να πιστέψει ο άνεργος νέος; Σε ποιες αυτός που συγκεντρώνει άκοπα πλούτο σε βάρος των άλλων;

Αν, λοιπόν, θέλουμε να δούμε τα πράγματα σε βάθος, θα διαπιστώσουμε ότι το κοινωνικό μας οικοδόμημα είναι αυτό που δημιουργεί τους όρους εξάπλωσης των ναρκωτικών. Από 'κει και πέρα είναι ζήτημα βούλησης της πολιτείας και των κοινωνικών δυνάμεων να αυτοκαθάρουν την κοινωνία και να αντιτρέψουν την κατάσταση.

Τέλος, επειδή τελευταία στη χώρα μας προβάλλονται καλοπροαίρετα προσπάθειες αντιμετώπισης των συνεπειών των ναρκωτικών, που οδηγούν μερικούς μέχρι και στην αποδοχή της νόμιμης χρήσης των «μαλακών» ναρκωτικών, πρέπει να πούμε ότι οι καλές προθέσεις δεν αρκούν. Το πρόβλημα δεν λύνεται αν ξεκινούμε από τη θεραπεία των συνεπειών, που είναι η εξάρτηση και η διάλυση της προσωπικότητας. Γι' αυτούς να κάνουμε ό,τι μπορούμε. Το θέμα είναι να χτυπήσουμε τις αιτίες: αυτό είναι το πρόβλημα. Πώς όμως και με ποιους; Αυτό είναι ένα ακόμη πιο δύσκολο πρόβλημα, δυστυχώς. Επειδή, όμως, η κοινωνία στην πραγματικότητα αδιέξοδα δεν έχει, είναι καιρός ν' αρχίσει η αντίστροφη μέτρηση και να συσπειρωθούν οι υγιείς δυνάμεις κατά των ναρκωτικών. Είναι μια δύσκολη και χωρίς οίκτο μάχη. Πρέπει όμως να τη δώσουμε και να την κερδίσουμε.

Άλλη λύση δεν υπάρχει.

(Αναδημοσίευση από το Δελτίο του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών, τεύχος Ιουνίου 2001)

ΣΚΛΗΡΗ ΓΛΩΣΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

«Προστατεύει τους εμπόρους ναρκωτικών η πολιτεία, ενώ τα παιδιά τα αφήνει στο έλεος των κυκλωμάτων των ναρκωτικών». Αυτό καταγγέλλει η Ένωση Γονέων και Κηδεμόνων Ελλάδος, επισημαίνοντας ταυτόχρονα πως «οι θέσεις κάποιων βουλευτών για τα ναρκωτικά είναι λανθασμένες, αποβαίνουν κατά της νεολαίας, και αντί να επανεξετάσουν τις θέσεις τους, οι βουλευτές αυτοί επανέρχονται με τις ίδιες θέσεις, παροτρύνοντας την κοινωνία και τους συναδέλφους τους στη Βουλή στο να συμφωνήσουν για την αποποινικοποίηση των μαλακών ναρκωτικών».

Σε συνέντευξη Τύπου που πραγματοποίησε η Ένωση, ο πρόεδρός της Ευάγγελος Καχραμάνης αναρωτήθηκε αν ζούμε σε ένα κράτος που βρίσκεται σε αποσύνθεση, μιας και όπως είπε, **«η κυβέρνηση με μέτρα που λαμβάνει λύνει τα χέρια των εμπόρων του θανάτου, με αποτέλεσμα την αύξηση των πωλήσεων ναρκωτικών ουσιών, τον πολλαπλασιασμό των χρηστών και την αύξηση των θανάτων».**

Τα μέλη του ΔΣ της Ένωσης Γονέων και Κηδεμόνων Ελλάδος, αφού ανέπτυξαν τις θέσεις τους για τα ναρκωτικά, κατήγγειλαν την επίσημη στάση της πολιτείας απέναντι στους γονείς των χρηστών και δήλωσαν: **«Δεν θα επιτρέψουμε άλλο την εξαθλίωση και την ισοπέδωση τόσο της νεολαίας όσο**

και της κοινωνίας μας, και σας προειδοποιούμε πως δεν θα σας αφήσουμε να διαλύετε άλλο εν ονόματι της Δημοκρατίας την κοινωνία... Απαιτούμε τη δημιουργία κατάλληλων θεραπευτικών ιδρυμάτων για να θεραπεύσετε τα εθισμένα στα ναρκωτικά παιδιά μας, να τα επαναφέρετε στη φυσιολογική τους κατάσταση, αφού εσείς ευθύνεστε για την ψυχική και σωματική εξαθλίωση της νεολαίας μας».

Θέση της Ένωσης είναι η επαναφορά της θανατικής ποινής για τους αποδεδειγμένα μεγάλες ποσότητες ναρκωτικών αλλά και για οποιονδήποτε διακινεί ουσίες σε θεραπευτήρια για χρήστες.

Τέλος, κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου δόθηκε από τα μέλη της Ένωσης απάντηση σε όσους υπουργούς και βουλευτές υποστηρίζουν ότι το χασίς είναι ακίνδυνο. Όπως τονίστηκε, **«η ιατρική επιστήμη μεταξύ άλλων αναφέρει για το χασίς ότι η χρόνια χρήση του καταστρέφει τα εγκεφαλικά κύτταρα, αναζωπυρώνει λανθάνουσες ψυχώσεις, καταθλίψεις, επιφέρει γενετικές βλάβες στα ωάρια των γυναικών και στα σπερματοζωάρια των ανδρών, δημιουργεί το αποκαλούμενο Σύνδρομο Απάθειας και επιφέρει αισθητηριακές διαταραχές, με ό,τι αυτό συνεπάγεται, κυρίως για τους χρήστες οδηγούς οχημάτων».**

(Αναδημοσίευση από την εφημερίδα «ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ» της Δ. Αττικής)

Πιστοποιητικά σε ελληνικής καταγωγής σπουδαστές από το Μοναστήρι

Πιστοποιητικά παρακολούθησης σεμιναρίου ελληνικής γλώσσας απένειμαν σήμερα σε 20 σπουδαστές ελληνικής καταγωγής από το Μοναστήρι της ΠΓΔΜ, ο Γενικός Γραμματέας Απόδημου Ελληνισμού, Δημήτρης Δόλλης, ο διευθυντής του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, καθ. Ελευθέριος Σκαλίδης, και η καθηγήτρια Παρούλα Περράκη-Νάσκου, συντονίστρια της Επιτροπής Διάδοσης της Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Στις δηλώσεις του ο κ. Δόλλης επισήμανε ότι το πρόγραμμα αυτό είναι ένα από τα βασικά που στηρίζει και χρηματοδοτεί η ΓΓΑΕ στην περιοχή των Βαλκανίων, προσθέτοντας ότι «έχουμε υποχρέωση να στηρίξουμε την ανάγκη όσων ατόμων ελληνικής καταγωγής ζουν στις χώρες αυτές, αλλά και όσων θέλουν να μάθουν ελληνικά». Για να προσθέσει:

«Αυτό που κάνουμε σε αυτό το πρόγραμμα στη γειτονική χώρα (ΠΓΔΜ) είναι ότι δίνουμε τη δυνατότητα στα παιδιά που θέλουν να μάθουν ελληνικά να κρατήσουν τις ρίζες, τον πολιτισμό και την γλώσσα τους», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, κ. Περράκη, τόνισε ότι από το 1994 το πανεπιστήμιο πρωτοπορεί στη δημιουργία προγραμμάτων εκμάθησης ελληνικής γλώσσας, τόσο σε νέους που θέλουν να μάθουν ελληνικά, όσο κυρίως σε ομογενείς δασκάλους από την ΝΑ Ευρώπη και τον Εύξει-

νο Πόντο. «Τα προγράμματα αυτά έχουν συγκεντρώσει μεγάλο ενδιαφέρον· έχουμε εκπαιδεύσει μέχρι στιγμής πάνω από 300 άτομα, και στα πλαίσια της προσπάθειας που γίνεται κάθε καλοκαίρι υποβάλαμε αίτηση στη ΓΓΑΕ, που πάντα χρηματοδοτεί και πάντα μας στηρίζει. Από φέτος το Πανεπιστήμιο πλέον αρχίζει και συγκροτεί ένα σχολείο ελληνικής γλώσσας», συμπλήρωσε.

Τέλος, ο κ. Σκαλίδης υπογράμμισε ότι το Ινστιτούτο εκτελεί το 25ο πρόγραμμα με την εκπαίδευση αλλοδαπών, ομογενών κατά κύριο λόγο. Στα σχέδια του Ινστιτούτου είναι η ίδρυση μόνιμου σχολείου και μόνιμων εγκαταστάσεων.

Παίρνοντας το λόγο οι σπουδαστές, εξέφρασαν τη μεγάλη τους αγάπη για την Ελλάδα αλλά και τις θερμές τους ευχαριστίες για τη δυνατότητα που τους δόθηκε να παρακολουθήσουν τα μαθήματα και να βελτιώσουν έτσι τα ελληνικά τους. «Είναι κοινή πεποίθηση στη χώρα μας ότι η βελτίωση της θέσης της και του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της περνάει μόνο μέσα από την ανάπτυξη των σχέσεων με την Ελλάδα», είπε η νεαρή Χριστίνα Κοζινόφσκα, που όχι μόνο μιλάει πολύ καλά ελληνικά, αλλά παράλληλα βοηθούσε και όσους από τους συμφοιτητές της έχουν ακόμη κάποια δυσκολία με την ελληνική γλώσσα.

(Αναδημοσίευση από την Εφημερίδα «ΗΧΩ» της Δράμας, 11-8-2001)

Ένα σημαντικό συμπόσιο-θεσμός τῆς Θράκης

Τό 3ο Διεθνές Συμπόσιο για τις Έθνικές Ταυτότητες και τήν Πολιτική Δράση στήν μεταψυχροπολεμική Εύρωπη πραγματοποιήθηκε με έπιτυχία στήν Ξάνθη (16-19 Αυγούστου). Για τέσσερις μέρες έπιστήμονες από τήν Εύρωπη και τήν Αμερική παρουσίασαν τίς θέσεις τους, συζήτησαν κι ένημερώθηκαν για ένα θέμα πού «καίει» παγκοσμίως αλλά ειδικότερα και τήν περιοχή μας και τήν ίδια τήν ελληνική Θράκη.

Αναπτύχθηκαν θέματα γενικού ενδιαφέροντος (Μ. Μαραγκουδάκης: «Τό Δυτικό Ίδεώδες και τό Παγκόσμιο Χωρίο», Π. Γουάλας: «Έναλλακτικές τῆς Έθνοκάθαρσης», Λ. Σίρκωφ: «Η έθνική ταυτότητα ως η ταυτότητα τοῦ τελευταίου καταφύγιου για τό άτομο στήν Έποχή τῆς Παγκοσμιοποίησης», Ρ. Ρέμινγκτον: «Γεωπολιτική, Παγκοσμιοποίηση και ΝΑΤΟ: Μιά περίπλοκη συμμαχία», κ.ά.) αλλά και ειδικότερου, ὅπως η αντιμετώπιση τοῦ πολέμου στό Κόσοβο από τά τουρκικά και ούγγρικά ΜΜΕ, οι σχέσεις τῶν Τσέχων μέ τούς Σλοβάκους και τούς Ρομά, η περίπτωση τῶν ινδιάνων Ταιάπας στήν Κεντρική Αμερική και τῶν Βερβερίνων στίς αραβικές χώρες, κλπ. Αναφορικά μέ ὅτι ενδιαφέρει περισσότερο τήν περιοχή μας, αναπτύχθηκαν από τούς Βούλγαρους συνέδρους ζητήματα πού ἀφοροῦν τίς έθνικές ταυτότητες στήν γειτονική μας χώρα, τούς

έθνικούς της μύθους, αλλά και τήν περίπτωση τῶν Πομάκων. Γι' αὐτούς τούς τελευταίους η θέση πού ἀκούστηκε ἦταν η γνωστή βουλγαρική για «ἐξισλαμομένους Βουλγάρους», χωρίς ὡστόσο πειστικά επιχειρήματα (τί νόημα έχει τότε η κατηγορία τῶν «Χριστιανῶν Πομάκων»;). Πάνω στό ἴδιο θέμα παρουσιάστηκε τό – ἀμυντάριστο ἀκόμη– ντοκιμαντέρ τῆς κ. Έλενας Χόρτη «Πομάκοι, οἱ Ἰνδιάνοι τῆς Θράκης», πού γυρίστηκε μέ τήν χρηματοδότηση τοῦ γαλλικοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ και τό ὅποιο ἀποτέλεσε ἑναυσμα για μία σχετική συζήτηση και ἀντιπαραβολή ἀπόψεων, πού μᾶλλον ξέφυγαν ἀπό τό ἐπιστημονικό πρὸς τό πολιτικό πεδίο (χαρακτηριστικές οἱ παρεμβάσεις τῶν Ἀλή Νουρί, Χαλίλ Χακί και Ἀχμέτ Ἐμίν, οἱ ὅποιες ἀπαντήθηκαν δεόντως ἀπό τόν κ. Ἄντ. Λιάπη).

Γενικά τό ἐτήσιο Συμπόσιο δείχνει πώς καθιερώνεται ὡς διεθνές ἐπιστημονικός θεσμός και εἶναι ἀνάγκη νά στηριχθεῖ παντί τρόπῳ ἀπό ὄλους. Δέν πρόκειται για... συνεδριακό τουρισμό: Μᾶς δίνεται η εὐκαιρία νά προβάλουμε τίς θέσεις μας, νά γνωρίσουμε τή Θράκη και τήν πραγματικότητά της σέ μόνιμη διασύνδεση μέ ξένα ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα.

(Από τό 15ήμερο Πανθρακικό ἔντυπο γνώμης «ΑΝΤΙΦΩΝΗΤΗΣ», 23-8-2001)

Ο τουρκόφωνος Τύπος της Κομοτηνής γράφει:

Ο γενικός πρόξενος της τουρκικής δημοκρατίας στην Κομοτηνή Ο Μουνίς Ντιρίκ επισκέφτηκε τόν Βαλκανικό Βραχίονα Ξάνθης

Ο γενικός πρόξενος της τουρκικής δημοκρατίας στην Κομοτηνή Μουνίς Ντιρίκ, επισκέφθηκε τον βαλκανικό βραχίονα της Ξάνθης. Ο γενικός πρόξενος στις 13 Αυγούστου ήταν στον δήμο της Μουταφτσιόβα (Μύκης) όπου τον υποδέχτηκαν εκτός από τον δήμαρχο οι: αντιδήμαρχοι Σαλήχ Μπιγκιλί και Μουτζαχίτ Κουρτ, ο πρόεδρος της αναπτυξιακής εταιρείας του δήμου Αχμέτ Κουτσού, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου Χασάν Τζαμπάζ, ο νομαρχιακός σύμβουλος Ξάνθης Χασάν Κμαπζά Ιντρίς, ο δημοτικός σύμβουλος Ξάνθης και τέως κοινοτάρχης Κιμμερίων Χουσεϊν Μπαντάκ, ο κοινοτάρχης Σέλερου Ρετζέπ Κιουτσούκ, ο κοινοτάρχης Θέρμης Χασάν Ναζήρ και ο κοινοτάρχης Σατρών Τζελά Κιντς (όλα τα τοπωνύμια τούρκικα).

Ο δήμαρχος εξέφρασε παράλληλα με την ικανοποίηση προς τον γενικό στην προσφώνησή του και την λύπη του που αυτή ήταν μια επίσκεψη αποχαιρετισμού.

Ευχόμαστε, είπε ο δήμαρχος στον γενικό πρόξενο της μητέρας πατρίδας, να έχει την ίδια επιτυχία και στα νέα του καθήκοντα όπως και κατά την εδώ του παραμονή. Εδώ επέδειξε στην διάρκεια των δύο ετών της παραμονής του μεγάλη επιτυχία.

Στην αντιφώνησή του ο γενικός με την σειρά του είπε ότι είναι η δεύτερη επίσκεψη που πραγματο-

ποιούσε στην Μύκη και ότι αυτή είναι μία επίσκεψη αποχαιρετισμού στα πλαίσια του προγράμματος των επισκέψεων αποχαιρετισμού που πραγματοποιεί. Εδώ, είπε ο γενικός, ολοκληρώθηκε η θητεία μας. Και γι' αυτό τον λόγο αποχωρίζομαστε τον τόπο. Φεύγουμε αφήνοντας εδώ ένα κομμάτι από την ψυχή μας. Η σκέψη μας θα είναι μαζί σας.

Μετά την επίσκεψη της Σμύνθης ο δήμαρχος Μουσταφά Αγκά παρέθεσε γεύμα σε εστιατόριο της Ξάνθης, όπου παρακάθισε και ο πρόεδρος της επιτροπής κηρύγματος και διαφώτισης Σεντάτ Κιράνταγη.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΡΟΞΕΝΟΣ ΜΟΥΝΙΣ ΝΤΙΡΙΚ

ΑΠΟΧΩΡΗΣΕ ΜΕ ΤΗΝ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΜΟΤΗΝΗ

Όπως είναι γνωστό ο γενικός πρόξενος, ο οποίος αποχώρησε από ανάμεσά μας, αναφέρει η αρθρογράφος στις 17 τρέχοντος, είχε υπηρετήσει παλαιότερα και ως αναπληρωτής προξένου στο γενικό προξενείο της Κομοτηνής.

Την θέση του τώρα καταλαμβάνει ο Χουσεϊν Αβνί Μποτσαλή, ο οποίος υπηρέτησε στην Αμερική.

(Αναδημοσίευση από την Εφημερίδα «Ο ΧΡΟΝΟΣ», 30-8-2001, που μεταφέρει δημοσίευμα από την Τουρκόφωνη Εφημερίδα «ΓΚΙΟΥΝΤΕΜ», 14-8-2001)

ΜΙΚΡΟ Κομοτηναΐικα

Το άνοιγμα των συνόρων με την Βουλγαρία και η αθρόα κάθοδος των Βουλγάρων στην χώρα μας είναι άγνωστο ποιο καλό θα επιφέρει στην δύσμοιρη αυτή χώρα μας.

Είχαμε ξεχυλίσει από ρωσικές, αλβανικές, ουκρανικές, ρουμανικές και γεωργιανές μαφίες και φαίνεται ότι μας έλειπε η βουλγαρική, που έπρεπε να πάρουμε και απ' αυτήν μια γεύση.

Ο ήρεμος τόπος μας δυστυχώς έχασε την ησυχία του και η Θράκη γίνεται πότε αναπαυτήριο στυγνών κακοποιών και δολοφόνων, πότε τόπος ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, πότε χώρος εμπορίας όπλων και πότε διακίνησης λευκής σαρκός ή πέρασμα σκληρών ναρκωτικών.

Σ' αυτή την τουριστική... ενδυνάμωση σκόπευσαν άραγε τα άφρονα μέτρα της διάνοιξης των συνόρων με το γνωστό μπάτε σκύλοι και αλέστε και αλεστικά μη δίνετε -ή τα άλλα εξ ίσου... σημαντικά μέτρα των ελληνοποιήσεων όλων αυτών των... λουλουδιών;

Αν ναι, τότε η Θράκη πραγματικά κινδυνεύει και μην βρεθεί νοσηρός εγκέφαλος να μιλήσει για «Ελληναράδες», «ρατσιστές» και λάγνους της ξενοφοβίας, γιατί το κεφάλι του πραγματικά θα θέλει σπάσιμο.

(Αναδημοσίευση από την Εφημερίδα «Ο ΧΡΟΝΟΣ», 30/8/01)

Ξεκίνησα από τό Saint Paul, Minnesota. Μετά τό Amhest College, Massachusetts, προχώρησα στο London School of Economics κι αργότερα στο Fellow Center του Havard.

Έγινα βουλευτής στην άκρη τής γής, σε μιά χώρα όνόματι «Ελλάδα», όπου περνώντας από ύφυπουργός Πολιτισμού και ύπουργός Παιδείας, έφτασα ύπουργός Έξωτερικών. Οί διασυνδέσεις δούλευαν άσταμάτητα, τά εμπόδια παραμερίζονταν, οί ανταγωνιστές ύποχωρούσαν. Πολλοί θά σταματούσαν. Έγώ όχι. Δέν ήταν εύκολο, πιστέψτε με: Οί Κύπριοι μέ καταριόντουσαν, οί Θρακιώτες μέ έφτυναν, οί διπλωμάτες μέ μισούσαν, οί μόνοι φίλοι πού μου έμειναν ήταν δυτικά του Άτλαντικού ή ανατολικά του Αιγαίου. Όμως ποτέ δέν σταμάτησα νά προχωρώ...

G. Papandreu - Chant, Politician
KEEP WALKING

(Από τήν Εφημερίδα «ΑΝΤΙΦΩΝΗ-ΤΗΣ» τής 23/8/01)

ΠΑΡΑΔΟΞΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ

Του Σταύρου Γ. Καρκαλέτση*

Ενας τρελλός ψαρεύει μέσα στην μπανιέρα του, που έχει φροντίσει πρώτα να γεμίσει με νερό. Ο γιατρός του τον ρωτάει: «Έπιασες τίποτα;». Και η απάντηση, σοβαρή και αυστηρή: «Μα είσαι τρελλός, γιατρέ; Αφού ψαρεύω στην μπανιέρα!»

Το παραπάνω, επιπόνησης του Αλμπέρ Καμύ στην προσπάθειά του να διεισδύσει και ν' ανιχνεύσει το παράδοξο -έως και παράλογο- της ανθρώπινης ψυχής, θα μπορούσε αναντίρρητα να αφορά και σε συμπεριφορές ευρύτερων συνόλων, εν τέλει δε και του κοινωνικού σώματος συνολικά, ιδίως όταν αυτό καλείται διά των εκλεγμένων αντιπροσώπων του να εκφραστεί, φερθεί ή λειτουργήσει πολιτικά.

Το σώμα των πολιτών, μέσω μιας ανηλεούς εκστρατείας, ενός σκληρού βομβαρδισμού παραπληροφόρησης, βαίνει σταδιακά, πλην όμως **αγεληδόν, προς την απολιτικοποίηση**. Κύριος διάυλος μεταφοράς της συνειδητής και έξωθεν επιβαλλόμενης πολιτικής νάρκωσης του λαού μας είναι τα μέσα μαζικής «ενημέρωσης», με ενδιάμεσο βέβαια κρίκο αυτόν με τον οποίο διαπλέκονται, τον προστάτη τους και συχνά υποβολέα τους, δηλαδή την κυβέρνηση (την παρούσα, την προηγούμενη, την επόμενη), και μέρος αυτού που **καλείται ελληνικός(;) πολιτικός κόσμος**.

Στην περίπτωση των Μ.Μ.Ε. έχουμε ένα πρώτο παράδοξο: Το να χρωστούν, τα μεγαλύτερα τουλάχιστον τηλεοπτικά κανάλια, κάποια δισ. στο κράτος, τα οποία ουδέποτε εξοφλούν. Με αντάλλαγμα τι, άραγε; Αρκεί να παρατηρήσει κανείς την ιεράρχηση των ειδήσεων σε ένα οποιοδήποτε «μεγάλο» κανάλι, για να διαπιστώσει τι είδους «πληροφόρηση» παρέχεται στον ελληνικό λαό και πώς αυτός μεταπίπτει από πολιτικό ον σε άβουλο παρατηρητή-καταναλωτή. Η πολιτική είδηση δεν αποτελεί πλέον είδηση· εάν δε μεταδοθεί, θα έπεται των «χαρμόσυνων» κοινωνικών γεγονότων που οι καναλάρχες ταίζουν το τηλεοπτικό κοινό (γάμοι αστέρων, φόννοι, βιασμοί, κηδείες κτλ.).

Η Κύπρος έχει εξοβελιστεί από τους δέκτες μας, ενώ οι συγκλονιστικές εξελίξεις στη F.Y.R.O.M. παρεισφύουν στα ψιλά των ειδήσεων, με ελάχιστες τιμητικές εξαιρέσεις και για τα δύο θέματα. Έτσι, είναι μάλλον λίγοι όσοι πληροφορήθηκαν ότι η χώρα μας, στον τελευταίο γύρο διαβουλευσεων με τους βόρειους γείτονές μας, αντιπρότεινε την ονομασία «**Ανω Μακεδονία**», την οποία οι Σκοπιανοί (παρότι εν διαλύσει) **απέρριψαν κατηγορηματικά**¹. Η προσπάθεια αποπροσανατολισμού (ή καλύτερα: αποβλάκωσης) της κοινής γνώμης βρίσκει πλήρη εφαρμογή στην προβολή και εξύμνηση της ελληνοτουρκικής «φιλίας», που βεβαίως δεν είναι **φιλία**, διότι απουσιάζει το κύριο και απαραίτητο στοιχείο,

η καίρια αρχή που οφείλει να διέπει όλες τις σχέσεις, από διανθρώπινες μέχρι και διακρατικές: **η αμοιβαιότητα**. Μία πανστρατιά, συναπαρτιζόμενη από ετερόκλητα στοιχεία (από βιομηχάνους και δημάρχους μέχρι μοντέλες και τραγουδιστές) έχει επιστρατευτεί, τη επινεύσει και αρωγή του ελληνικού ΥΠ. ΕΞ., ώστε να μας πείσει για το βάθος τού από το πουθενά ενσκήψαντος «σεβντά» και τις αγαθές προθέσεις των γερακιών της Άγκυρας. Πρωτεργάτης της ακάματης προσπάθειας είναι ο τηλεοπτικός σταθμός «ΑΛΦΑ», ο οποίος έχει αναδειχθεί στον καλύτερο διαφημιστή της Τουρκίας, την ίδια στιγμή που στα κολαστήρια των φυλακών, στα τουρκικά Νταχάου, πεθαίνουν δεκάδες αγωνιστές, απεργοί πείνας². Φυσικά, κανένας τηλεοπτικός σταθμός δεν μετέδωσε ότι οι Τούρκοι μετέτρεψαν το ιστορικό μοναστήρι της Αγίας Αναστασίας (κατεχόμενη Κύπρος) σε ξενοδοχείο (τελετάρχης, μάλιστα, στα εγκαίνια ήταν ο ίδιος ο Ντενκτάς). Κανείς δεν πληροφόρησε τον ελληνικό λαό πώς ο ναός της Παναγίας της Θερμειώτισσας (Θέρμεια, Κύπρος) μετατρέπεται σε... μπαρ³.

Στο σημείο αυτό έχουμε μία άλλη παραδοξολογία, αφού τα προαναφερθέντα ξεφεύγουν από τα πλαίσια της τηλεοπτικής απονάρκωσης και αγγίζουν θέματα εξωτερικής πολιτικής. Πού έγκειται το παράδοξο; Στο ότι επί χρόνια κατηγορούνταν ως θερμοκέφαλοι και υπερπατριώτες όσοι τολμούσαν να ασκήσουν (κατά τους τουρκολάγνους των Αθηνών) εξωτερική πολιτική. Σπιλώθηκαν και σπιλώνονται πολίτες που είχαν την «αυθάδεια» να ξεφύγουν από τα συμπεφωνημένα. Έτσι, στιγματίστηκαν φέρ' ειπείν ο Αντώνης Ναξάκης ή ο δήμαρχος Καλύμνου. **Επιτρέπεται όμως να ασκεί εξωτερική πολιτική ο δήμαρχος Σαππών, οι συνάδελφοί του που σπεύδουν με αφέλεια να αδελφοποιηθούν με τους εξανατολών, επιτρέπεται να ασκούν εξωτερική πολιτική ο Σ.Ε.Β. και η Εθνική Τράπεζα⁴, ο «ΑΛΦΑ», ο Ρουβάς, ο Πανταζής και η Δημητρίου. Σε απλά ελληνικά: Αν εξυπηρετείς την κυβερνητική πολιτική και συμφωνείς με αυτήν (όπως στο προαναφερθέν πεδίο της ελληνοτουρκικής προσέγγισης), δικαιούσαι να ασκείς εξωτερική πολιτική, ακόμη κι αν είσαι τελείως άσχετος με αυτήν (π.χ. τραγουδιστής ή μοντέλο!!!). Αν όμως (χαίρε δημοκρατία!) διαφωνείς, αν έχεις άλλη άποψη, τότε βεβαίως είναι απαράδεκτο, ασυμβίβαστο και επικίνδυνο να έχεις γνώμη, διότι «ασκείς ως ιδιώτης εξωτερική πολιτική». Τότε σε περιμένει η στάμπα του υπερπατριώτη...⁵.**

* Ιστορικός - Συγγραφέας

Έτερον παράδοξον; Το περίφημο θέμα των ταυτοτήτων, που εξακολουθεί να διατηρεί την επικαιρότητά του και να σπέρνει υβρίδια διχασμού. Τι διαφαίνεται από την αντιπαλότητα κυβέρνησης (και όχι πολιτείας) - Εκκλησίας; Η ενόχληση (κατά τα ελεγχόμενα Μ.Μ.Ε.) του Μαξίμου, στην πραγματικότητα είναι πανικός. Γιατί; Διότι για πρώτη φορά έρχεται ένας θεσμός (και μάλιστα αποδεδειγμένης και εγνωσμένης ανθεκτικότητας και δυναμικότητας) να σταθεί κυματοθραύστης στη μανία των ποικιλώνυμων και ποικιλόχρωμων νεοταξιδιών (που δεν φωλιάζουν μόνο στο κυβερνών κόμμα) να αφελληνίσουν με το «έτσι θέλω» τον τόπο. Ουσιαστικά η Εκκλησία παίζει το ρόλο που θα όφειλε να διαδραματίσει η όποια (αξιωματική και μη) αντιπολίτευση. Και λόγω του τεραστίου λαϊκού της ερείσματος παλεύει να στήσει αναχώματα στους δούρειους ίππους των εγχωρίων πολιτικών διαχειριστών και των υπερατλαντικών τους πατρώνων. Πού έγκειται η παραδοξολογία; Στο ότι οι κόρακες του εκσυγχρονισμού κρίζουν «η Εκκλησία έξω από την πολιτική», αλλά εννοούν «η Εκκλησία έξω από την κοινωνία». Στο ότι δεν επιθυμούν την Εκκλησία στα του οίκου της, αλλά στο περιθώριο και την αφάνεια. Στο ότι, ενώ αυτοσυστήνονται ως «δημοκράτες», «προοδευτικοί» κτλ. κτλ., παθαίνουν αλλεργία στο άκουσμα και μόνο της κατ' εξοχήν έκφρασης της ελεύθερης και δημοκρατικής βούλησης του λαού: **ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ**. Κόπτονται για πολυφωνία, δημοκρατικές διαδικασίες, κοινωνία των πολιτών και άλλα πολλά, αλλά... μόνο στα λόγια.

Και εν τέλει, γιατί δεν εξηγούν στον ελληνικό λαό τους ρόλους της Εκκλησίας (Καθολικής και Διαμαρτυρομένων) στις χώρες που θεωρούν πρότυπά τους; Σε όλο το δυτικό κόσμο η Εκκλησία διαδραματίζει **πολιτικό** (όχι κομματικό) **ρόλο**. Στη Γερμανία μεσολάβησε πρόσφατα ώστε να επέλθει εργασιακή ειρήνη και συμβιβασμός μεταξύ εργοδοσίας και εργατών. Σε όλο τον ευρωπαϊκό βορρά, ακόμα και στα πλέον «ανοιχτά» καθεστώτα, τα σκανδιναβικά, η Εκκλησία έχει λόγο και είναι μέσα στην κοινωνία. Ακόμα και τα ονόματα των πολιτικών κομμάτων (χριστιανοδημοκρατικά, χριστιανοκοινωνικά κτλ) είναι δηλωτικά του σεβασμού που τρέφουν προς το θεσμό.

Στην Ελλάδα, αντίθετα, μέσα από μία ενορχηστρωμένη και κατευθυνόμενη εκστρατεία, κατά βάση τηλεοπτική, ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος καθυβρίζεται και κατασκευοφαντεϊται. Αν τολμούσαν οι υποκινητές αυτής της χυδαιότητας να κάνουν το ίδιο στην Ιταλία ή τη Γερμανία π.χ., εναντίον του Πάπα, ξέρουν σε πόση ώρα θα επενέβαινε εισαγγελέας;

Είναι παραπάνω από εμφανές ότι η αλαζονεία και η ασυδοσία που χαρακτηρίζουν τις πράξεις σημερινού μέρους της νεοελληνικής πολιτικής σκηνής συνδέονται με μακρόχρονες και παγιωμένες καταστάσεις σήψης. Ακόμα και η ίδια η κυβέρνηση τείνει στην πρόσκτηση ιδίων «καθεστώτος» και όχι μιας δημοκρατικής συλλογικής ομάδας που ασκεί εκτελεστική εξουσία. Ένα δε μεγάλο μέρος των σε-

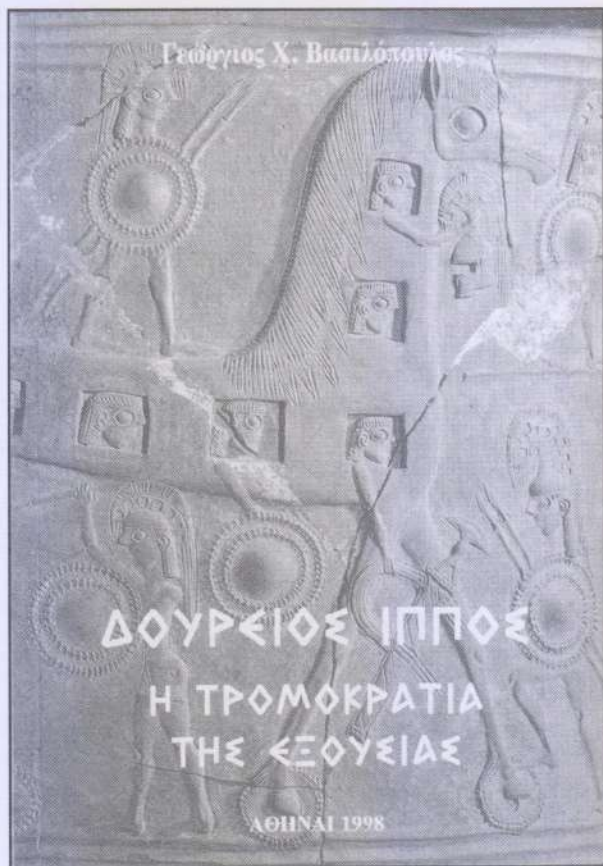
λεχών της (αυτό κι αν είναι παραδοξολογία) διαπερνάται από αλλεργικά ρίγη όταν συναντάται με ο,τιδήποτε ελληνικό/εθνικό.

Ο ίδιος ο πρωθυπουργός, σε βιβλίο του το 1992, μέμφεται τον ελληνικό λαό για «... ιδεολογικό προσανατολισμό σε μία διαστρεβλωμένη και χωρίς απήχηση ελληνική και χριστιανική παράδοση»⁶. Παγκόσμια πρωτοτυπία, αναντίρρητα! Στη εποχή που αρχίζει να αναδύεται ο τερατογόνος και πολυπλόκαμος μηχανισμός της παγκοσμιοποίησης, ο Κώστας Σημίτης κατηγορούσε το λαό μας για εμμονή στις ρίζες του, στις αρχές του Ελληνισμού και του Χριστιανισμού. Αυτό, δηλαδή, που θα γέμιζε κάθε ηγέτη χαρά και αισιοδοξία, στον πρωθυπουργό μας προκαλεί ενόχληση.

Ο υπουργός του και ιδεολογικός διεκπεραιωτής της ιστορίας με τις ταυτότητες Μιχάλης Σταθόπουλος είναι ακόμα σαφέστερος: «**Το πρόβλημα του ελληνικού κράτους είναι ότι αρνείται να αποβάλει την ελληνοκεντρικότητά του...**»⁷. Δηλαδή, τι πρέπει να γίνουμε, κ. υπουργέ Δικαιοσύνης; Γερμανοκεντρικοί; Τουρκοκεντρικοί; Αφροκεντρικοί; Τι τελοσπάντων; Δεν πρέπει να γίνονται σεβαστές και να ακολουθούνται κάποιες αρχές, αυτές ακριβώς που δημιούργησαν, σφυρηλάτησαν και άνδρωσαν το Έθνος μας; Μας λέει, δηλαδή, ο κ. Σταθόπουλος πόσο τον ενοχλεί που η πατρίδα μας εξακολουθεί (;) να λειτουργεί ελληνοκεντρικά, θεωρεί «πρόβλημα» τη μη αποβολή της ελληνοφροσύνης μας, αλλά δεν μας αντιπροτείνει και τι πρέπει να γίνουμε. Είναι η ένοχη σιωπή τηλεκατευθυνόμενων φωνών, που μας ψιθυρίζουν πόσο ωραίο θα είναι



Όπως είναι γνωστόν, ο κ. Σημίτης έχει διατυπωμένες απόψεις κατά της θρησκευτικής λατρείας και του εκκλησιασμού, η δε ταυτότητά του γράφει: Χ.Ο.



να εισαγάγουμε το λατινικό αλφάβητο, πόσο όμορφοι φαινόμαστε τώρα που γινόμαστε πολυπολιτισμικοί και πολυφυλετικοί, πόσο ξεπερασμένες είναι οι εθνικές και θρησκευτικές μας «εμμονές».

Τα ανωτέρω δείγματα πολιτικής παραδοξολογίας και ανορθολογισμού δεν είναι τα μόνα· είναι απλώς ενδεικτικά. Αναφέρονται σημειολογικά, για να καταδείξουν πόση παθολογία μπορεί να εμπεριέχεται στους κόλπους ενός δημοκρατικού συστήματος, μίας δημοκρατικής κοινωνίας, όταν αυτή δεν λειτουργεί σωστά. Οι επισημάνσεις που σχολιάστηκαν στο σύντομο αυτό άρθρο δεν αφορούν την τωρινή μόνο κυβέρνηση, αφού είναι περίπου σίγουρο ότι και η επόμενη, ανεξαρτήτως κομματικής απόχρωσης, ομοίως θα πράξει. Και βάσει των νεοταξικών επιταγών, οι οποίες μας θέλουν **καλούς και αγαθούς καταναλωτές και όχι ενεργούς και σκεπτόμενους πολίτες**. Μας θέλουν **όχι αυτόβουλα όντα, με προσωπικότητα και έλλογη σκέψη, μα ανεγκέφαλους μαζάνθρωπους**. Μας θέλουν **όχι Ευρωπαίους αλλά Ευρωπίθηκους**.

Αργώς σ' αυτά, συνειδητά ή μη, έρχεται ένας πρωθυπουργός και ξωπίσω του μία στρατιά ψευδοεκσυγχρονιστών, οι οποίοι «...δεν πολιτεύονται, αλλά διαχειρίζονται... Γι' αυτό και δεν ανέπτυξε κοινωνική θεωρία ο εκσυγχρονισμός του Σημίτη... Για να εμφανισθούν έτσι οι κίνδυνοι που ακούνε στο όνομα **διαπλοκή**»⁸, ακριβώς τούτοι οι κίνδυνοι που διαπλέκονται ή –καλύτερα– είναι παράγωγα της παγκοσμιοποίησης και που οι ιεροκήρυκες του χωρίς όριο νεοφιλελευθερισμού συνηθίζουν να εξωραΐζουν, βαφτίζοντάς τους «το νέο πνεύμα του κα-

πιταλισμού». Μεταβολή δηλαδή στην τριγωνική σχέση **κεφαλαιούχοι - πολιτικοί - κοινωνία**, υπέρ των δύο πρώτων βεβαίως, αλλά **σε βάρος της κοινωνίας μας**. Φτάνουμε έτσι στην «**ηθική υποταγή του πολιτικού στο αγοραίο**»⁹, στη μετάπτωση της **πολιτικής σε διαχείριση**.

Η κυριότερη παρενέργεια, που θα ταλανίζει επί μακρόν τις πολιτικές ελίτ του τόπου, έχει να κάνει πρωτίστως με την ανεπάρκεια (τώρα) και πλήρη ανικανότητα (στο μέλλον) αναπαραγωγής αυτοβούλων και με κρίση πολιτικών ανδρών. Κι αυτό διότι εμφυτεύονται στις πολιτικές θερμοκοιτίδες του συστήματος μικρόβια **κλωνοποίησης**. Οι πολιτικοί **θα είναι κλωνοποιημένοι**, και οι όποιες διαφορές τους θα εστιάζονται σε θέματα διαχείρισης και όχι ιδεών. Όχι δηλαδή ΑΝ θα γίνουμε και επίσημα Πολιτεία των Η.Π.Α. και Νομαρχία των Βρυξελλών, όχι ΑΝ θα καταντήσουμε άχρωμοι και άοσμοι, χωρίς ίχνος εθνικής ταυτότητας, όχι ΑΝ μεταλλαχθούμε σε καταναλωτικά ζόμπι μηρυκάζοντα το κουτόχορτο που ήδη μας ταΐζουν, αλλά το ΠΩΣ θα γίνουμε όλα τα παραπάνω. Κι αυτό θα είναι το χειρότερο. Και το θλιβερότερο...

Σημειώσεις

1. «Τύπος της Κυριακής», 19.08.2001.
2. Στον «ΑΛΦΑ» (πρώην «ΣΚΑΪ»), τηλεοπτικοί αστέρες του οποιού πηγαionoέρχονται με εκπληκτική συχνότητα στην Τουρκία, φημολογείται έντονα ότι έχει μπει ως μέτοχος τουρκική εταιρεία συμφερόντων Ραχμί Κοτς, και μάλιστα με ποσοστό 15-20%.
3. ΡΙΚ, Α.Π.Ε., 24.07.2001.
4. Την ώρα που η τουρκική οικονομία παραπαίει, η «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» αποκαλύπτει ότι η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ χορήγησε ένεση 30.000.000 δολλαρίων σε συγκεκριμένες τουρκικές βιομηχανίες, τις οποίες αρνείτο να επιδοτήσει το τουρκικό κράτος λόγω της απαράδεκτα χαμηλής δανειοληπτικής τους ικανότητας. Τα συμπεράσματα στους αναγνώστες.
5. Η περίπτωση του νομάρχη Λέσβου Δημήτρη Βουνάτσου, που τόλμησε να στηλιτεύσει τη μόδα των αδελφοποιήσεων, είναι ενδεικτική. Όλος ο εκσυγχρονιστικός συρφετός έπεσε κυριολεκτικά επάνω του, αποκαλώντας τον έως και φασίστα. Αυτοί, δηλαδή, που εναγκαλίζονται με ένα στρατοκρατικό-φασιστικό καθεστώς, όπως αυτό της Αγκυρας, κατηγορούν όσους διαφωνούν ως... φασίστες (!!!).
6. Κώστας Σημίτης, «Εθνικιστικός λαϊκισμός ή εθνική στρατηγική;», εκδόσεις «ΓΝΩΣΗ», Αθήνα 1992, σελ. 75.
7. Μιχάλης Σταθόπουλος στην «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 16.07.2001.
8. Γιώργος Βέλτσας στο «ΠΡΟΣΩΠΑ», τεύχος 129, 25.08.2001.
9. Ομοίως με 8.

ΒΑΒΟΥΡΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΒΡΥΟΥΛΩΝ 73 & ΚΥΠΡΟΥ - ΝΙΚΑΙΑ
ΤΗΛ. 4907286, ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ: 4910354

Δέχεται μόνο με ραντεβού

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Του Στέφανου Σωτηρίου*

Παρ' ότι για τον κίνδυνο που ελλοχεύει από το σημαντικότερο εθνικό μας θέμα, την Υπογεννητικότητα και το Δημογραφικό, υπήρξαν πολλές μελέτες, επιστημονικές και εκθέσεις αρμοδίων φορέων, όπως η σοφή έκθεση του 1993 της διακομματικής επιτροπής της Βουλής, το πρόβλημα άρχισε να γίνεται κατανοητό και να προκαλεί ανησυχία, έστω και εμμέσως, εκφραζόμενο με την μορφή του ασφαλιστικού, από την περίφημη Έκθεση Σπράου.

Από τον πανεπιστημιακό καθηγητή, σύμβουλο του πρωθυπουργού και επιφανή οικονομολόγο κ. Σπράου (Έκθεση Σπράου) έμαθε ο πολύς λαός και οι ιθύνοντες πως αιτία της ασφαλιστικής κατάρρευσης ήταν η **πρωτοφανής υπογεννητικότητα και η σημαντική αύξηση της μακροβιότητας των συνταξιούχων**, χωρίς ωστόσο να προτείνονται κάποιες άμεσες και μακροχρόνιες λύσεις, και ιδίως για την κάλυψη μείωσης των γεννήσεων. Έρριξε εν ολίγοις το φταίξιμο στους γέροντες, που ζούνε πολύ!

Η εικόνα της Ελλάδας στο συγκεκριμένο θέμα είναι περίπου η εξής:

α) Η υπογεννητικότητα στην Ελλάδα είναι η τρίτη στον κόσμο, με 0,9 παιδιά ανά οικογένεια (ούτε ένα παιδί δηλαδή), μαζί με την δικαιολογημένη από τον 10ετή πόλεμο και την πρωτοφανή μόλυνση Σερβία και την Βουλγαρία).

β) Οι εκτρώσεις, που ξεπερνούν τις 300.000 τον χρόνο, φέρνουν επίσημα την Ελλάδα στην τρίτη θέση παγκοσμίως, μετά την Σερβία (εκεί σε ορισμένες περιοχές τις επιβάλλουν πλέον οι γιατροί, ελέω NATO) και την Βραζιλία.

γ) Ανικανότητα σύλληψης. Λόγω των πολλών εκτρώσεων, του τρόπου ζωής και της καταναλώσεως αλκοόλ και ουσιών διαφόρων, πολλές από τις Ελληνίδες που κάνουν οικογένεια αδυνατούν πλέον να αποκτήσουν παιδιά, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σήμερα πάνω από 250.000 ζευγάρια που δεν μπορούν να τεκνοποιήσουν, ούτε καν με τις τεχνητές μεθόδους γονιμοποίησης. Έρευνα του Παν/μίου Αθηνών έδειξε ότι το 42% των νέων μεταξύ 11 και 18 ετών κάνουν κατάχρηση αλκοόλ, τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα.

δ) Μείωση των Γάμων και αύξηση των Διαζυγίων, που οφείλεται στον σύγχρονο τρόπο ζωής και στα πρότυπα που προβάλλουν τα ελληνικά Μ.Μ.Ε., όπως την μονογονεϊκή οικογένεια (δηλαδή δεν χρειάζεται να κάνεις οικογένεια για να κάνεις παιδιά), το ένα παιδί, την ομοφυλοφιλία για τον άντρα, την σεξουαλική ασυνείδηση για την γυναίκα, ως πάγιο μέσον για καριέρα και κοινωνικοοικονομική άνοδο.

Η Στατιστική Υπηρεσία ανακοίνωσε πως το 1998 είχαμε 55.489 γάμους έναντι 60.938 το 1997 και 9.442 διαζύγια το 1997. Σήμερα σημαντικός αριθμός νέων πρέπει να φτάσουν τα 35 και τα 40 για να θεωρηθούν ότι είναι ώριμοι να παντρευτούν. Η γόνιμη ηλικία της γυναίκας όμως κλείνει μετά τα 46 χρόνια της, ενώ κάθε γέννηση μετά τα 30 αυξάνει

μαθηματικά τις πιθανότητες να γεννηθεί το παιδί με πρόβλημα. **Μην ξεχνάμε ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην Α' θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με πολίτες με ειδικές ανάγκες, εκ γενετής και επίκτητες, από παιδικό διαβήτη έως βαρεία αναπηρία, που ταλαιπωρούν εκατοντάδες χιλιάδες ελληνικές οικογένειες. (Στον αριθμό αυτό περιλαμβάνονται και οι μόνιμοι τραυματισμοί από τροχαία ατυχήματα).**

Οι γυναίκες αρνούνται να παντρευτούν άντρες σε ορεινές περιοχές, επειδή οι άντρες είναι κτηνοτρόφοι! Βέβαια επί του θέματος δεν υπάρχει καμία ειδική μελέτη, αλλά ποιος ξεχνάει την εισαγωγή γυναικών από την Βουλγαρία, που έκανε το 1997 ο Δήμαρχος Ορεστιάδας, για να παντρέψει πολλούς νέους αγροκτηνοτρόφους της περιοχής του; Και αυτό όταν στην Ελλάδα η απογραφή (και κάθε απογραφή) έδειξε ότι οι γυναίκες αποτελούν το 51,11%, ήτοι 5.322.022 έναντι του 48,89%, ήτοι 5.176.834, των ανδρών). Το ίδιο διαπιστώνει κανείς περιερχόμενος ορεινά χωριά των περιοχών Κόνιτσας, Άρτας και Αιτωλοακαρνανίας και των Σφακιών στην Κρήτη. Υπάρχουν εκατοντάδες (χιλιάδες σε όλη την Ελλάδα) κτηνοτρόφοι που δεν βρίσκουν γυναίκες να κάνουν οικογένεια!

Ανησυχητικό δείγμα νοστορίας είναι η ανακοίνωση της «Ένωσης Πλαστικών Χειρουργών», στις 23/5/2001, ότι 20.000 Ελληνίδες έχουν μεγαλώσει το στήθος τους με σιλικόνη, χάριν «ευμορφίας και σεξουαλικότητας!!!», ενώ πάνω από 10.000 γυναίκες υποβάλλονται κατ' έτος σε επεμβάσεις αισθητικής!

ε) Γήρανση. Ο ελληνικός πληθυσμός της Ελλάδος, το 2025, αναμένεται να συρρικνωθεί στα 6,5 έως 7,2 εκ., από το σύνολο των 11.000.000 κατοίκων της χώρας. Το σοβαρότερο όμως είναι ότι εξ αυτών των Ελλήνων οι περισσότεροι θα είναι περασμένης ηλικίας, και θα μετριούνται στα δάκτυλα όσοι θα μπορούν να τεκνοποιήσουν πλέον. Τα Ελληνόπουλα μέχρι 14 ετών (Δημοτικό) θα αποτελούν, το 2020, το 14,9% του πληθυσμού των Ελλήνων, από 16,4% σήμερα, και οι γέροντες (άνω των 65) το 21% το 2020 και το 31,7% το 2035, από 16% σήμερα.

στ) Η αλλοίωση από τον προβλεπόμενο καταγισμό λαθρομεταναστών από την Ανατολή, λόγω της καλπάζουσας γεννητικότητας (το ΙΡΑΚ, που δεν μπορεί να θρέψει λόγω του γνωστού εμπορικού αποκλεισμού τα σημερινά 20 εκ. των πολιτών του, θα διπλασιάσει τον πληθυσμό του, το ΙΡΑΝ θα φτάσει τα 100 εκ., η Τουρκία τα 85, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές, η Αίγυπτος κλπ θα διπλασιάσουν τους πληθυσμούς τους) θα εμφανίσει το 30% των κατοίκων της Ελλάδος μουσουλμανικού θρησκευάτος, χωρίς να εννοείται ότι το υπόλοιπο 70% των χριστιανών θα είναι Έλληνες. (Οι Αλβανοί, Βούλγαροι, Ρουμάνοι κλπ. Χριστιανοί θα κυμαίνονται στα 2 περίπου εκ.), και χωρίς να υπολογίζονται τα απρόοπτα, όπως πόλε-

* **Ιστορικός - Μέλος συντακτικής επιτροπής του περιοδικού «Πολύτεκνη Οικογένεια», Ακαδημίας 78Δ, 10678 Αθήνα.**

μοι, εξεγέρσεις, αλλαγές καθεστώτων, που συνοδεύονται από εκρήξεις διώξεων και μετανάστευσης. Έτσι από τα 11 έως 11,5 εκ. κατοίκων της Ελλάδας, τα 6,5 έως 7,2 εκ. θα είναι οι σεβάσμιοι και ασπρονμάλληδες Έλληνες, περί τα 3 εκ. το Μπανγκλαντές, το Πακιστάν, η Σριλάνκα, η Ινδονησία, και περί τα 2 εκ. οι Χριστιανοί βαλκάνιοι γείτονες μας.

Μην ξεχνάμε πόσο εύκολο είναι να υπάρξει εθνική αλλοίωση, ιδίως σε ευαίσθητες περιοχές, έχοντας πολλαπλά παραδείγματα από την παγκόσμια Ιστορία και πιο πρόσφατο αυτό του Ισραήλ, όταν το 1948 στην Παλαιστίνη κατοικούσαν μόνο 78.000 Ισραηλίτες και σήμερα ξεπερνούν τα 5 εκ.

Μην ξεχνάμε πως η εγκατάσταση Σκοπιανών ή Βουλγάρων προπαγανδιστών, κατόχων πράσινης κάρτας μετανάστη, άρα και δικαιώματος να αγοράσουν σπίτια και χωράφια, στην Δυτική Μακεδονία, είναι και το πρώτο βήμα για την απόσπαση της Μακεδονίας από την Ελλάδα!

Η ελληνική κοινωνία και η διοίκηση υποβάθμισαν συστηματικά το δημογραφικό, από το 1993, που εξεδόθη το πόρισμα της διακομματικής επιτροπής της Βουλής, και εντεύθεν, μετατρέποντάς το σε απλό λογιστικό πρόβλημα, πού έλεγε ότι οι λαθρομετανάστες θα μας λύσουν το Δημογραφικό (διάβαζε Ασφαλιστικό) με την νομιμοποίησή τους!

ζ) Το κλείσιμο των σχολείων.

Η Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας ανακοίνωσε στην αρχή της περυσινής χρονιάς το κλείσιμο 586 σχολείων, από το 1995 ως το 2000. Μόνο το 2000 έκλεισαν 136 Δημοτικά σχολεία, και συγχωνεύτηκαν 176 Γυμνάσια και Λύκεια (900 οι συγχωνεύσεις την επταετία που πέρασε).

Η Ελλάδα είχε 813.353 μαθητές στο Δημοτικό το 1990. Το 2000 οι μαθητές Δημοτικού έφτασαν τις 643.457, 170.000 λιγότεροι μέσα σε μία δεκαετία!

Τα Δημοτικά το 1990 ήταν 7.653, ενώ το 2000 έφτασαν τα 6.367, 1286 λιγότερα σε μία δεκαετία!

Ξε λίγο θα κλείσουν και τα στρατόπεδα!

η) Η Αφομοίωση και ένταξη των αλλοδαπών στην ελληνική κοινωνία.

Οι αλλοδαποί μαθητές αυξήθηκαν σε μία 5ετία κατά 300%. Το 2000 φοιτούσαν στα ελληνικά σχολεία όλων των βαθμίδων 112.877 αλλοδαποί μαθητές, με προοπτική να φτάσουν τις 450.000 το 2020 και τις 600.000 το 2031, ενώ οι Έλληνες μαθητές θα ξεπερνούν μετά βίας τις 300.000!

Προϋπόθεση για να προσαρμοστούν ή να αφομοιωθούν από την ελληνική κοινωνία αυτοί οι μαθητές είναι οπωσδήποτε ο ασπασμός του τρόπου ζωής, των ηθών και των παραδόσεων, τόσο των θρησκευτικών όσο και των πολιτισμικών (Ελληνορθόδοξος πολιτισμός), και φυσικά το ελληνικό σχολείο. Γίνεται αντιληπτό ότι για την πληθώρα των μεταναστών από την Ασία και την Αφρική, με διαμορφωμένη ισλαμική κουλτούρα, είναι αδύνατη η κοινωνική ένταξη, πόσο μάλλον η αφομοίωση. Ήδη α-

πό σήμερα βλέπουμε την γκετοποίηση των πληθυσμών αυτών στην Αθήνα και αλλού, και την αρνητική έως ανύπαρκτη συμμετοχή τους στα κοινά, ακόμα και του άμεσου ενδιαφέροντός των.

Οι πιο επιδεκτικοί στην κοινωνική ένταξη, και ενδεχομένως στην αφομοίωση, είναι πληθυσμοί «μη-δενικής ή ουδέτερης κουλτούρας», με ψήγματα φιλελληνισμού, που επιβίωσαν μέσα από δεκαετίες καταπίεσης και αποπροσανατολισμού. Τέτοιοι μπορεί να είναι οι Αλβανοί Τόσκηδες, οι γνωστοί φουστανελοφόροι, χριστιανοί ορθόδοξοι και μουσουλμάνοι μπεκτασήδες. (Ο μπεκτασισμός είναι αίρεση την οποία υιοθέτησαν οι χριστιανοί που εξισλαμίστηκαν βίαια, από ανάγκη να διατηρήσουν στοιχεία της χριστιανικής λατρείας των προγόνων τους, τα οποία περιέχει ο μπεκτασισμός, που μιλάγαν στο παζάρι μόνο ελληνικά, στην εκκλησία λειτουργούνταν επίσης στα ελληνικά, και τα αλβανικά τα χρησιμοποιούσαν μόνο στις ιδιωτικές τους υποθέσεις, πριν το 1940). Αυτοί, ίσως σε λίγα χρόνια αποδειχτούν «Νεοαρβανίτες», με ό,τι σημαίνει η τεράστια προσφορά των Αρβανιτών στον Ελληνισμό.

Οι άλλοι ορθόδοξοι, τέλος, σλαβικής καταγωγής, όπως οι Βούλγαροι, Σκοπιανοί κλπ είναι αδύνατο να αφομοιωθούν, διότι είναι φορείς ισχυρής εθνικής κουλτούρας, πλὴν των μικτών γάμων, χωρίς βέβαια να σημαίνει ότι θα ζουν πλήρως αποκομμένοι από την ελληνική κοινωνία, όπως συμβαίνει με κάποιες άλλες εθνικές ομάδες, όπως οι Πολωνοί, οι Φιλιππινέζοι κλπ. Οι πρώτοι, μάλιστα, όντας παράνομοι στην Ελλάδα το 1996 (δεν υπήρχε τότε η πράσινη



κάρτα), θεώρησαν ότι καταπατούνται κάποια δικαιώματά τους (πού δεν είχαν, διότι ήταν όλοι παράνομοι), ξεσήκωσαν τον ρωμαιοκαθολικό κόσμο της Ευρώπης και δυσφήμησαν την Ελλάδα για την υποτιθέμενη απέλαση κάποιου εκ των πολλών Πολωνών ιερέων που βρίσκονταν παράνομα στην Ελλάδα. Σήμερα είναι οι μόνοι αλλοδαποί που διαθέτουν σχολεία και εκκλησίες στο κέντρο της Αθήνας, χωρίς κανείς να τους ενοχλεί.

θ) Η εξαφάνιση του ελληνικού έθνους.

Όλα τα ανωτέρω δείχνουν ότι έχουμε ήδη περάσει την κόκκινη γραμμή. Είμαστε στο δώδεκα και πέντε και δεν χρειάζονται απλά βοηθητικά μέτρα, αλλά ριζοσπαστικά, επαναστατικά, θα λέγαμε.

Η τελευταία έκθεση του ΟΗΕ μιλάει για 153 εκ. μετανάστες από την Αφρική και την Ασία που θα εισβάλουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα επόμενα 15 χρόνια. Αστρονομικός αριθμός! Και αν σκεφτεί κανείς ότι πύλη εισόδου για τους εξ Ανατολής είναι η Ελλάδα, μπορεί εύκολα να αντιληφθεί το τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα που θα υπάρξει, την ανεργία, την φτώχεια, τα ναρκωτικά, τα εγκλήματα, που είναι συνέπεια της εξαθλίωσης, και τις ασθένειες.

ι) Η βαριά εγκληματικότητα (και όχι τα πλημμελήματα και τα απλά παραπτώματα, όπως τα παράνομα παρκάρια, για τα οποία σέρνονται στις

Αστυνομίες καθημερινά οι Έλληνες) των αλλοδαπών, σύμφωνα με έκθεση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, την οποία δημοσίευσε το «Ποντίκι» στις 9/9/99, και οι οποίοι το 1998 αποτελούσαν επίσημα μόνο το 5% του πληθυσμού της Ελλάδος, έφτανε το 72% του συνόλου της χώρας.

ια) Τα τροχαία.

Η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα στην Ευρώπη σε αριθμό θυμάτων από τροχαία ατυχήματα. Περίπου μία κωμόπολη των 2.500 ανθρώπων ξεκληρίζεται κάθε χρόνο. Σκοτώνονται κυρίως νέοι άνθρωποι, θάνατοι που δεν μειώνουν μόνο τον πληθυσμό της χώρας μας, αλλά της αφαιρούν την προοπτική της εξέδου από το πρόβλημα της δημογραφικής ανάπτυξης. Αυτοί οι νέοι άνθρωποι δεν πρόκειται δηλαδή να κάνουν παιδιά. Το 1995 ήταν η χειρότερη χρονιά για τα τροχαία: σκοτώθηκαν 4.038 άνθρωποι, ενώ από τους τραυματισμούς παρουσίασαν προσωρινή ή μόνιμη βλάβη πάνω από 15.000. Από τους 35.000 περίπου θανάτους της δεκαετίας, χάθηκαν και περί τα 90.000 παιδιά, που θα έκαναν αυτοί που σκοτώθηκαν.

Σύμφωνα δε με την τελευταία καμπάνια της τροχαίας που προβάλλεται στα Μ.Μ.Ε., 7.000 άνθρωποι, συμπολίτες μας, μένουν ανάπηροι κάθε χρόνο από τα τροχαία, ενώ δυσσώζοντες είναι και οι προβλέψεις του «Συλλόγου Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων» που δημοσιεύονται στο ενημερωτικό του δελτίο της 18/5/2001, όπου προβλέπει 9.000 θανάτους σε 100.000 τροχαία μέχρι το 2004!

ιβ) Οι ασθένειες που είχαν εξαφανιστεί και σήμερα αποτελούν τεράστιο κίνδυνο οφείλονται αποκλειστικά στους λαθρομετανάστες. Το Υπουργείο Υγείας ανακοίνωσε ότι στην χώρα μας υπάρχουν 300.000 φορείς Ηπατίτιδας Β και 50.000 Ηπατίτιδας C, που οφείλονται αποκλειστικά στην είσοδο μεταναστών από την Αλβανία (Αλβανών και Β/ηπειρωτών φυσικά). Η φυματίωση έχει κάνει απειλητικά την εμφάνισή της, ανθεκτική πλέον στα γνωστά αντιβιοτικά, ενώ εμφανίζονται και τροπικές ασθένειες, όπως σπληνικοί και αιμορραγικοί πυρετοί (παρόμοιοι με τον Έμπολα, που θερίζει την Αφρική), που οφείλονται στα ασιατικά (πακιστανικά) τσιμπούρια, τα οποία έφεραν λαθρομετανάστες (δύο πιθανής αιτίας θάνατοι στην Λέσβο το 1999). **Τα ναρκωτικά και το Έιτς**, από πρόσφατη έρευνα του Παν/μίου Αθηνών, έχουν φτάσει στο αποκορύφωμα, ενώ 100.000 ορθοθετικοί στην Ελλάδα σε περίοδο 9 ετών θα εκδηλώσουν την ασθένεια και θα πεθάνουν. Ός τότε θα έχουν μεταδώσει τον ιό σε άλλους 200.000 ή 300.000 Έλληνες, και πάει λέγοντας.

Η κορυφαία ασθένεια όμως η οποία θα κάνει θραύση στον ελληνικό πληθυσμό τα επόμενα χρόνια είναι **οι ψυχοασθένειες**. Η αλλαγή τρόπου ζωής και τα πρότυπα που προβάλλει η τηλεόραση, η φτώχεια, που θα μεγαλώνει, η άκρατη πορνογραφία, τα ναρκωτικά, το αλκοόλ, η διάλυση της παραδοσιακής ελληνικής οικογένειας, μα πιο πολύ η ανεργία, η έλλειψη υψηλής ειδίκευσης και η μη διαφαινόμενη προοπτική για έναν νέο, θα δώσουν καλπάζουσα ώθηση στις ψυχικές ασθένειες. Με δύο λόγια, **η «Παγκοσμιοποίηση»!**

Όλοι αυτοί οι κίνδυνοι μειώνουν ακόμα την πιθανότητα να επιβιώσει βιολογικά αυτό το έθνος.

ιγ) Η αστική ανάπτυξη και οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Η Ελλάδα κατέχει, δυστυχώς, το μοναδικό και θλιβερό προνόμιο στην Ευρώπη να μην διαθέτει αρκετές ισοδύναμες πόλεις, ήτοι αστικά κέντρα. Δείτε τον χάρτη ολόγυρά μας και θα δείτε ότι κανένα κράτος στον κόσμο δεν διαθέτει ενάμισι αστικό κέντρο, αλλά και οι πιο φτωχές και μικρές χώρες έχουν τουλάχιστον 5-6 αστικά κέντρα ισοδύναμα σε πληθυσμό και ανάπτυξη.

Η δυναμική που αναπτύσσεται για τούς Ολυμπιακούς Αγώνες, με την απορρόφηση ζωτικών κονδυλίων και τα τεράστια ελλείμματα - χρέη που θα αφήσουν, οδηγούν μαθηματικά την υπόλοιπη Ελλάδα σε μααρασμό (π.χ. μιλάμε για ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων, και την θεωρούμε ως μέσον προόδου και ευημερίας τόσο της Ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία, αλλά και της Ηπείρου. Ο σιδηρόδρομος, όμως, ο κύριος φορέας της ανάπτυξης, που σηματοδότησε και την βιομηχανική επανάσταση πριν από 3 αιώνες, δεν χρηματοδοτείται για να συνδέσει τις δύο χώρες).

Η δημιουργία χιλιάδων θέσεων εργασίας στην Αθήνα λόγω Ολυμπιακών Αγώνων, με την παράλληλη μείωση του αγροτικού πληθυσμού κατά 300.000 άτομα, όπως προβλέπει το Υπουργείο Γεωργίας, αριθμός που αποτελείται αποκλειστικά από νέους ανθρώπους, οι οποίοι λόγω κατακερματισμού του κλήρου και των οδηγιών της Ε.Ε. να απασχοληθούν στην βιομηχανία και τις υπηρεσίες, θα οδηγήσουν όλους αυτούς στην Αθήνα. Εδώ οι μισοί θα μείνουν στην ανεργία, ενώ οι άλλοι μισοί θα απασχοληθούν σε δευτερεύουσες κυρίως εργασίες (π.χ. γκαρσόνια), ενώ το ημερομίσθιό τους, λόγω πληθώρας ανέργων και αλλοδαπών λαθρομεταναστών, θα είναι τόσο που θα τους απαγορεύει να δημιουργήσουν οικογένεια.

ιδ) Ο βαλκανικός περίγυρος, τώρα, αντιμετωπίζει τα ίδια προβλήματα. Ίσως βέβαια να μην είναι τυχαίο που μόνο Ορθόδοξες χώρες οδηγούνται στον αφανισμό.

Η Βουλγαρία έχει σήμερα 9 εκ. πληθυσμό, εκ των οποίων τα 7,5 είναι χριστιανοί και 1,5 μουσουλμάνοι, που καθοδηγούνται από το όργανο της Τουρκίας Αχμέτ Ντογκάν. Με ρυθμό γεννητικότητας που φτάνει το 15%, οι μουσουλμάνοι, έχοντας και μία Τουρκία των 85 εκ. δίπλα τους, θα είναι 3 έως 3,5 εκ. το 2020. Αντιθέτως τα 7,5 εκ. Βουλγάρων, με την δεύτερη στον κόσμο υπογεννητικότητα, τεράστιες εκτρώσεις, ανεργία, οικονομική κατάρρευση και τεράστια μετανάστευση των Βουλγάρων προς την Δυτική Ευρώπη, αναμένεται να πέσουν ίσως και κάτω από 5 εκ. το 2020!!!

Η Σερβία έχει ήδη προδιαγράψει το μέλλον της, διότι εκεί ήδη συντελείται πραγματική, παγκοσμίως αποδεκτή ηθικά και νομικά, γενοκτονία, από την χημική πρώτιστα μόλυνση των βομβαρδισμών και κατόπιν από το ουράνιο, την οικονομική καταστροφή, την ανεργία, το εμπάργκο των 10 ετών κλπ.

Στην Αλβανία δεν υπάρχουν καθόλου στοιχεία, αλλά είναι φανερότατη η μείωση των γεννήσεων από την αρχή της δεκαετίας (αλλαγή του καθεστώτος). Αντιθέτως, η μεγαλύτερη γεννητικότητα στην Ευρώπη, μεταξύ των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου (4,6 παιδιά

ανά οικογένεια), αναμένεται να πέσει, επηρεαζόμενη από την μόλυνση των βομβαρδισμών στο Κόσσοβο και τα αναμενόμενα προβλήματα υγείας, την οικονομική καταστροφή, την ανεργία κλπ.

Απομένει η FYROM, όπου βέβαια οι μεν βουλγαρόφωνοι χριστιανοί (Σκοπιανοί) ακολουθούν σε γενικές γραμμές τους γείτονές τους, με προοπτική να μειωθεί το 1,3 εκ. του πληθυσμού τους σε 1,1 το 2020, οι δε Αλβανοί εξακολουθούν να καλπάζουν με **ρυθμό γεννητικότητας 18%**, τον μεγαλύτερο στον κόσμο, και οι σημερινές 750.000 ίσως φτάσουν τα 2,5 εκ. το 2020 (θα εξαρτηθεί από τις πολεμικές εξελίξεις, που συνεχίζονται).

Η ΛΥΣΗ

Η λύση φυσικά είναι μόνο μία:

A) Αναγνώριση του επαγγέλματος ΜΗΤΕΡΑ και ΟΙΚΟΚΥΡΑ για κάθε Ελληνίδα που αποκτά από τρία παιδιά και άνω, με μισθό ανειδίκευτου εργάτη προσαυξανόμενο κατά 20% ανά τέκνο. (Μεγαλώνοντας το παιδί σε σπίτι χωρίς οικονομικά προβλήματα και με την μητέρα δίπλα του, έχει λιγότερες πιθανότητες να πέσει στα ναρκωτικά, να προσβληθεί από ασθένειες που αναφέραμε, να πάθει κατάθλιψη και ψυχασθένεια κλπ).

B) **Εξάλειψη της μάστιγας των εκτρώσεων, με γενναία μέτρα υποστήριξης (εργασία - κατοικία) της μητέρας και του παιδιού (η Ελλάδα είναι η τρίτη χώρα στον κόσμο, με εκτρώσεις που ξεπερνούν τις 300.000 τον χρόνο)!**

Με αυτά και άλλα μέτρα λύνεται και το Δημογραφικό, το κυριότερο εθνικό πρόβλημα, αλλά και το Ασφαλιστικό, αφού εξασφαλίζονται οι τρεις και οι τέσσερις νέοι Έλληνες εργαζόμενοι, που χρειάζεται να εισφέρουν για να πάρει την σύνταξή του ένας γέροντας εις τους αιώνας τους άπαντας και όχι μόνο μέχρι το 2015, που αγωνίζονται οι οικονομολόγοι με τα λογιστικά μέτρα που προτείνουν. Είπαμε: το Δημογραφικό δεν είναι θέμα λογιστικό!

Εξασφαλίζεται η συνέχιση και το μέλλον του ελληνικού έθνους, της γλώσσας και του πολιτισμού του.

Το Ασφαλιστικό είναι ταυτόσημο με το Δημογραφικό

Υπάρχει η αξιολογότετη έκθεση της διακομματικής επιτροπής της Βουλής, που σύνταξαν εντιμότετοι βουλευτές όλων των κομμάτων το 1992, με την επιστημονική συνδρομή του αείμνηστου καθηγητή του Πολυτεχνείου Δημ. Τζιαφέτα, η οποία δυστυχώς ουδέποτε εφαρμόστηκε, παρά τις φοβερές επισημάνσεις της, και σήμερα είναι πλέον αργά ακόμα και για τα σοφά μέτρα που πρότεινε τότε η διακομματική.

Τα δύο μέτρα που η ταπεινή μου γνώμη θεωρεί ως απαραίτητα να ληφθούν σήμερα, δεν είναι θεωρηματικά για να χρειαστεί επιχειρηματολογία απόδειξης. **ΕΙΝΑΙ ΑΞΙΩΜΑ! ΔΕΝ ΑΜΦΙΣΒΗΤΕΙΤΑΙ, ΔΙΟΤΙ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΛΛΙΩΣ!**

ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΤΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΟΒΕΡΟ ΑΥΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ;

Από τους επίσημους και εντεταλμένους θεσμικά φορείς όχι! Οι μόνες προσπάθειες γίνονται από εκκλησιαστικούς φορείς. Πρόσφατα η Εκκλησία ανακοίνωσε την χορήγηση επιδόματος 40.000 δρχ. για κάθε τρίτο παιδί χριστιανών στην Θράκη. Δυστυχώς τα χρήματά της δεν επαρκούν για μεγαλύτερο επίδομα, ούτε και για την επέκτασή του στην υπόλοιπη Ελλάδα. Ήδη όμως και οι 40.000 έφεραν θαυματοργά αποτελέσματα. Όπως ανακοίνωσε η Ιερά Σύνοδος, πριν την εφαρμογή του μέτρου, το 1999, στους τρεις νομούς της Θράκης υπήρχαν 106 οικογένειες με 3 παιδιά, ενώ το 2000, με τις ταπεινές 40.000 της Εκκλησίας, έφτασαν τις 316 οι οικογένειες!

Πέρα από την επίσημη Εκκλησία, για τους πολύτεκνους όλης της Ελλάδας λειτουργεί η «Πανελλήνια Ένωση Φίλων των Πολυτέκνων». Η Ένωση ιδρύθηκε το 1969 από τον Αγιορείτη Μοναχό Νικόδημο Μπιλάλη και λειτουργεί σήμερα ως σταθμός πρώτων βοηθειών για τους άπορους πολύτεκνους με 6 παιδιά και πάνω, τις άγαμες μητέρες, αλλά και για όσους έχουν 5, 4, 3, και 2 παιδιά, σε περιπτώσεις χηρείας, εγκατάλειψης και ορφάνιας, φυλάκισης του πατέρα ή της μητέρας για χρέη, ασθενειών, καταστροφών κλπ.

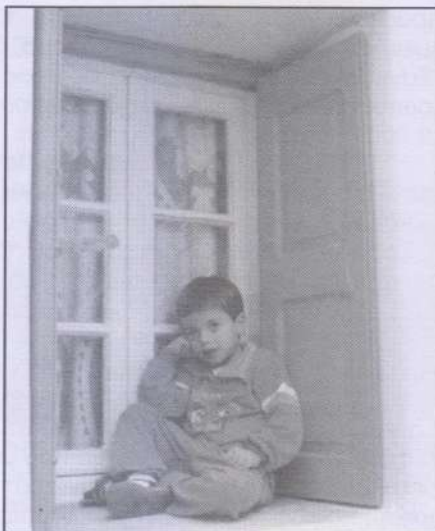
Στα χρόνια αυτά, από το 1969, η ΠΕΦΙΠ εξελίχθηκε στον μεγαλύτερο κοινωνικό - φιλανθρωπικό και εθνοφελή σύλλογο της Ελλάδας.

Ενίσχυσε μόνο την τελευταία δεκαετία πάνω από 18.000 οικογένειες, ενώ στο τρέχον μητρώο της έχει περί τις 4.000 οικογένειες, συν 500 οικογένειες πολύτεκνων ομογενών από την Αλβανία, την τέως Σ. Ένωση και την Αφρική, όπου οι συνεχείς εμφύλιοι ανάγκασαν σε έξοδο τον ευημερούντα ελληνικό πληθυσμό (Σουδάν, Ζαΐρ κλπ).

Έχει βραβευτεί κατ' εξαίρεση στα 9 χρόνια λειτουργίας της από την Ακαδημία Αθηνών (η Ακαδημία βραβεύει σωματεία με 25ετή δράση), και εφέτος, διεθνές έτος εθελοντισμού, από την Αρχιεπισκοπή Αθηνών.

Μοιράζει ετησίως χρήματα, τρόφιμα και ρούχα, αξίας άνω των 1,5 δισ. δρχ., τα οποία προέρχονται από δωρεές απλών πολιτών, ελαχίστων -μετρημένων στα δάκτυλα- εταιρειών, Ορθοδόξων ναών και Μητροπόλεων από όλο τον κόσμο. Συγκινητική είναι και η ανταπόκριση των Ενόπλων Δυνάμεων, ΓΕΣ και ΓΕΝ, και εσχάτως του υπ. Γεωργίας.

Εκδίδει το περιοδικό «Πολύτεκνη Οικογένεια» σε 1.000.000 αντίτυπα κάθε τρίμηνο, το οποίο είναι το μεγαλύτερο ελληνόφωνο περιοδικό στον κόσμο. Το περιοδικό αποστέλλεται στους δωρητές και μοιράζεται από τα παγκάρια των Ι. Ναών δωρεάν, με την έγκριση και την σύσταση των Ι. Συνόδων των Εκκλησιών Ελλάδος και Κύπρου σε ολόκληρη την Ελλάδα, στο εξωτερικό όπου κατοικούν ελληνορθόδοξοι, και στην Κύπρο, όπου και εκδίδεται ειδική έκδοση σε 200.000 αντίτυπα κατ' έτος.



Είναι Ρατσιστική η Ελληνική Κοινωνία;

Του Γρηγόρη Γκιζέλη*

Η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού και η παγκοσμιοποίηση των αγορών δημιούργησαν καταστάσεις ανησυχητικές για την ανθρωπότητα, έστω και αν εκδηλώνονται σε τοπικό επίπεδο: συγκρούσεις εθνικών και θρησκευτικών ομάδων, διάδοση και διακίνηση ναρκωτικών, μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών για να αποφύγουν τη φτώχεια ή την πολιτική καταπίεση και βία, και αντιδράσεις τοπικών κοινωνιών στη μαζική είσοδο ξένων μεταναστών στο χώρο τους.

Κοινωνικοί επιστήμονες, με βάση εμπειρίες από γεγονότα άλλων περιοχών και εποχών, απέδωσαν το φαινόμενο της αρνητικής στάσης των γηγενών προς τους μετανάστες στην ρατσιστική και εθνικιστική τους ιδεολογία, που καλλιεργήθηκε σε ευρύτερες κοινότητες ανθρώπων, όπως τα έθνη-κράτη.

Σημαντικό μέρος των επιστημόνων¹ έχει, τα τελευταία χρόνια, τοποθετηθεί αρνητικά έναντι του έθνους-κράτους ως θεσμού οργάνωσης των πολιτών, επειδή το θεωρεί υπεύθυνο τόσο για τους διακρατικούς πολέμους όσο και για την καλλιέργεια ρατσιστικής και εθνικιστικής συμπεριφοράς των πολιτών του. Στις αρνητικές απόψεις τους για το έθνος-κράτος επηρεάστηκαν, υπερεκτιμώντας καταστάσεις, φαινόμενα και γεγονότα που εξαίρουν το ρόλο της παγκοσμιοποίησης στη δημιουργία συνθηκών που οδηγούν στη θεμελίωση ενός νέου τύπου κοινωνίας, ο οποίος κατά τη γνώμη τους θα εξαλείψει τον πόλεμο και θα επιβάλει μια παγκόσμια ειρήνη μέσω ενός παγκόσμιου κράτους².

Οι θεωρητικές αυτές απόψεις ενισχύθηκαν επίσης από την αναβίωση του εθνικισμού, δηλαδή της αρνητικής πλευράς του πατριωτισμού. Γι' αυτό και για να εκριζωθεί, επιδιώχθηκε να αμφισβητηθεί το έθνος-κράτος, εντός του οποίου ισχυρίζονται ότι καλλιεργείται και ανθεί ο εθνικισμός. Υποστηρίχθηκε ότι το έθνος-κράτος έχει θεμελιωθεί σε μια μυθολογία που διαμόρφωσε την ιδεολογία της ιστορικής συνέχειας του έθνους χρησιμοποιώντας πολιτιστικά στοιχεία του παρελθόντος. Στην πραγματικότητα όμως τα έθνη-κράτη είναι «φαντασιακές κοινότητες» (imagined communities)³. Γι' αυτό ως οργάνωση των πολιτών το έθνος-κράτος είναι θεσμός αναχρονιστικός και πηγή δεινών για την ανθρωπότητα, επειδή υποθάλλει τον εθνοκεντρισμό των πολιτών.

Κατά τη θεωρητική αυτή κατασκευή, το πρόβλημα του ρατσισμού - εθνικισμού θα το επιλύσει η δημιουργία ενός παγκόσμιου πολιτικού σώματος, που θα αποτελείται από μία πλανητική κοινωνία πολιτών (planetary civil society) με άτομα που θα έ-

χουν την ιθαγένεια αυτής της κοινωνίας και τα δικαιώματα του παγκόσμιου πολίτη.

Εν τω μεταξύ, επιβάλλεται να ληφθούν μέτρα κατασταλτικού χαρακτήρα με καθαρώς νομικά μέσα. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται να διευρυνθεί η νομοθεσία για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο διεθνές και τοπικό επίπεδο⁴ και μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων να επιδιωχθεί η αλλαγή των εκπαιδευτικών συστημάτων, για να εφαρμοστεί η πολυπολιτισμική εκπαίδευση, η οποία θα καλλιεργήσει την ανοχή στην πολιτισμική διαφοροποίηση⁵.

Η αναφερθείσα ερμηνευτική προσέγγιση στα προβλήματα έλαβε τη μορφή μιας σύγχρονης Μεγάλης Θεωρίας. Ενώ όμως το υλικό της κατασκευής την καθιστά κατάλληλη για την ερμηνεία θεσμών, παραδόξως εφαρμόζεται για την κατανόηση της

συμπεριφοράς και των τάσεων των ατόμων-μελών των εθνικών ομάδων, δηλαδή για φαινόμενα κοινωνικο-ψυχολογικά.

Αυτή η Θεωρία υιοθετήθηκε και εφαρμόστηκε στη χώρα μας από σημαντική μερίδα Ελλήνων κοινωνικών επιστημόνων, αλλά και πολιτικών και δημοσιογράφων, χωρίς μεταβολές ή προσαρμογές. Ιδίως στο θέμα των μεταναστών δανείζονται ερμηνευτικά

πρότυπα που αναπτύχθηκαν για να κατανοηθούν ομαδικές και οργανωμένες εκδηλώσεις βίας κατά ξένων, και όχι μόνον λαθρομεταναστών, σε άλλες κοινωνίες, οι οποίες έχουν μία παράδοση παρόμοιων συμπεριφορών.

Το συμπέρασμα στο οποίο οι περισσότερες μελέτες καταλήγουν άμεσα ή υπαινικτικά είναι ότι οι Έλληνες παρουσιάζουν ρατσιστικές συμπεριφορές, και αυτό οφείλεται, όπως μερικοί διατείνονται, στην εθνική βάση της εθνικής τους ταυτότητας⁶. Οι υποστηρικτές αυτών των θεωρητικών προσεγγίσεων διαπράττουν το ίδιο λογικό σφάλμα με τους ρατσιστές, αφού εξαίρουν μια ιδιότητα, την οποία γενικεύουν, και φθάνουν στο συμπέρασμα ότι ένας λαός είναι ρατσιστής ή ένα μέρος μιας εθνικής οντότητας εκφράζει ρατσιστική συμπεριφορά.

Είναι γενικά αποδεκτό ότι οι δύο συγγενείς έννοιες, ρατσισμός και εθνοκεντρισμός (το πολιτισμικό σύστημα μιας εθνικής ή εθνοτικής ομάδας ως βάση σύγκρισης) -ο οποίος είναι η πηγή του εθνικισμού-, είναι κοινωνικο-πολιτισμικές κατασκευές για να ταξινομούνται οι άνθρωποι με κριτήρια τις βιολογικές τους διαφορές (εξωτερική εμφάνιση) και τη συμπε-

Είναι γενικά αποδεκτό ότι οι δύο συγγενείς έννοιες, ρατσισμός και εθνοκεντρισμός, ... είναι κοινωνικο-πολιτισμικές κατασκευές για να ταξινομούνται οι άνθρωποι με κριτήρια τις βιολογικές τους διαφορές και τη συμπεριφορά.

* Διευθυντής του Κέντρου Ερεύνες της Ελληνικής Κοινωνίας της Ακαδημίας Αθηνών

ριφορά. Το φαινόμενο αυτό εδράζεται στη λογική της συγκαταρίθμησης (inclusion) ανθρώπων σε ομάδες σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, και υπερεθνικό επίπεδο, και του αποκλεισμού (exclusion). Η λογική της συγκαταρίθμησης επηρεάζεται από πολιτικο-οικονομικές διαδικασίες με ιστορικο-χρονικό βάθος, και από διαδικασίες συμβολικού χαρακτήρα. Με τον τρόπο αυτό τα άτομα ενσωματώνονται κάτω από μια συμβολική σκέπη σε μικρότερες ομάδες αλλά και ευρύτερα κοινωνικά σύνολα.

Όπως όμως αρκετοί επιστήμονες έχουν υποστηρίξει, ο εθνικισμός από μόνος του δεν είναι αιτία εθνικών και εθνοτικών συγκρούσεων, εθνικών καθάρσεων και ρατσισμού. Υπάρχουν πάμπολλα παραδείγματα αρμονικής συνύπαρξης λαών διαφορετικής εθνικής και πολιτισμικής προέλευσης στα οποία δεν εκδηλώνονται συμπεριφορές κοινωνικού αποκλεισμού και συγκρούσεις, τουλάχιστον για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Αλλά και όταν φαίνεται ότι ο εθνικισμός είναι παράγοντας που προκαλεί εθνικές συγκρούσεις ή ρατσιστικές συμπεριφορές, πρέπει να ελέγχεται ποιος είναι ο πρωτογενής παράγοντας, αν υπάρχει, ο οποίος στην εξέλιξη μετασηματίστηκε σε εθνικισμό.

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και ο θρησκευτικός παράγοντας, αφού, όπως έχει αποδειχθεί, πολλές συγκρούσεις θρησκευτικού χαρακτήρα καλύπτουν άλλες αιτίες. Η βιβλιογραφία για τα αναγεννητικά ή ανανεωτικά κινήματα είναι πολύ διαφωτιστική ως προς αυτό.

Συνήθως παραβλέπεται ο οικονομικός παράγοντας, ο οποίος δεν είναι ο μοναδικός, που οδηγεί σε συμπεριφορές κοινωνικού αποκλεισμού. Τα κοινωνικά στρώματα που έχουν μείνει στο περιθώριο της οικονομικής ανάπτυξης, επειδή θεωρούν ότι οι μετανάστες, που και αυτοί ευρίσκονται στην ίδια περίπου μοίρα, καταλαμβάνουν τις δικές τους θέσεις εργασίας, εκφράζονται αρνητικά και πολλές φορές βίαια εναντίον τους, αποδίδοντας σ' αυτούς την αιτία των δεινών της δικής τους οικονομικής θέσης.

Μολονότι υποστηρίζεται ότι οι ανθρώπινες κοινωνότητες εξελίσσονται σε μια παγκόσμια ενοποιημένη κοινωνία, δεν είναι βέβαιο ότι ο κόσμος θα γίνει ένα παγκόσμιο πολιτικό σώμα. Οι υποστηρικτές της παγκοσμιοποίησης, στηριζόμενοι στα επιτεύγματα της τεχνολογίας, οραματίζονται τη δημιουργία ενός νέου κόσμου, που θα απελευθερώσει το άτομο μέσα από τη χρήση του διαδικτύου και θα του επιτρέψει να ελέγξει τις καταχρήσεις της εξουσίας. Όμως αυτή η ίδια η ηλεκτρομαγνητική τεχνολογία τίθεται στη διάθεση του πολιτικο-οικονομικού και στρατιωτικού κατεστημένου, το οποίο θα συνεχίσει τον αγώνα για τον έλεγχο της εξουσίας.

Στην πραγματικότητα όσοι θεωρούν ότι τα έθνη-κράτη κτίζουν εθνικές κοινότητες που παράγουν επικίνδυνο εθνικισμό, και είναι υπεύθυνα για τη

«ρατσιστική» συμπεριφορά των πολιτών τους, δεν κατανοούν ότι η κοινωνία την οποία φαντάζονται ότι θα απαλλάξει την ανθρωπότητα από αυτές τις συμπεριφορές κτίζεται πάνω στην ίδια λογική. Είναι και αυτή μια «φαντασική» κοινότητα, και αυτοί ως μέλη της ζουν μια εικονική πραγματικότητα.

Η παγκοσμιοποίηση, ενώ αντικρούεται από πολλές σχολές, που δεν ακολουθούν τη μονομέρεια της οικονομικής προσέγγισης⁸, εμπειρείται και λογικές αντιφάσεις, γιατί, ενώ αποδέχεται τον πολυπολιτισμό και επομένως την ανοχή στην πολιτισμική διαφοροποίηση, στην πραγματικότητα αποδέχεται το πολιτισμικό μονοπώλιο των ΗΠΑ.

Εξάλλου οι κτυπητές αδυναμίες εφαρμογής του πολυπολιτισμικού συστήματος εκπαίδευσης έχουν επισημανθεί από πολλούς. Ο ανθρωπολόγος J. Anthony Paredes, ασκώντας αυστηρότατη κριτική για

το γεγονός ότι, ενώ η πολυπολιτισμική εκπαίδευση ξεκίνησε ως κοινωνικό και φιλολογικό κίνημα κατέληξε μια πολύ επωφελής επιχείρηση για τους προμηθευτές εκπαιδευτικών βιβλίων, αποτύπωσε με πολύ παραστατικό τρόπο την κατάσταση με την έκφραση ότι «η πολιτισμική διαφοροποίηση είναι καλή πολιτική, ενώ ο πολυπολιτισμός είναι καλή επιχείρηση». Γι' αυτό, παραφράζοντας τη μαρξιστική ρήση, ισχυρίστηκε ό-

τι «ο πολυπολιτισμός είναι το όπιο των λαών»⁹.

Με τα δεδομένα αυτά η θεωρία που αποδίδει στον εθνοκεντρισμό μιας κυρίαρχης εθνικής ομάδας κάθε προσπάθεια κοινωνικού αποκλεισμού μειονοτήτων, των ξένων ή των μεταναστών, είναι επιστημονικά λαθεμένη, και δεν βοηθεί στον εντοπισμό των διαφόρων αιτίων που προκαλούν αυτή την συμπεριφορά και επομένως στη λύση των προβλημάτων. Στην πραγματικότητα μιμείται τη λογική των ρατσιστών στην αναζήτηση αποδιοπομπαίου τράγου. Και ενώ η συμπεριφορά των ρατσιστών είναι κατανοητή, η μονομέρεια των επιστημόνων στον εντοπισμό των αιτίων που προκαλούν τη ρατσιστική συμπεριφορά ή την στάση μη ανοχής των ξένων τους αφήνει επιστημονικά έκθετους.

Η ίδια προσέγγιση ακολουθείται και με το ρατσισμό και γενικά την ξενοφοβική συμπεριφορά, μολονότι οι έννοιες αυτές χρησιμοποιούνται εναλλακτικά με τον εθνοκεντρισμό-εθνικισμό στον τρόπο της αντιμετώπισης των ξένων.

Όπως αναφέρθηκε, ρατσισμός και εθνικισμός είναι συγγενείς έννοιες. Η φυλή και το έθνος ως κριτήρια ταξινόμησης των ανθρώπων και διαχωρισμού τους ανάμεσα στο «εμείς» και οι «άλλοι» δεν έχουν ευκρινείς διαφορές τουλάχιστον στην καθημερινή τους χρήση. Γι' αυτό και όσα αναφέρθηκαν, μολονότι έδωσαν έμφαση στο κριτήριο της εθνικής διαφοροποίησης, ισχύουν και για το ρατσισμό. Η διεύρυνση της έννοιας του όρου για να καλύπτει κάθε αντίδραση των μελών της κυρίαρχης ομάδας

Οι υποστηρικτές της παγκοσμιοποίησης, στηριζόμενοι στα επιτεύγματα της τεχνολογίας, οραματίζονται τη δημιουργία ενός νέου κόσμου,... του πολιτικο-οικονομικού και στρατιωτικού κατεστημένου, το οποίο θα συνεχίσει τον αγώνα για τον έλεγχο της εξουσίας.

προς τους μετανάστες ή ξένους που εκδηλώνεται λεκτικά ή με σωματική βία, δημιουργεί ερμηνευτικά προβλήματα, δεδομένου ότι ο ρατσισμός ως ιδεολογία κοινωνικού αποκλεισμού στηριζόμενη στην αντίληψη περί φυλετικής υπεροχής, δημιουργήθηκε στο πλαίσιο ορισμένων κοινωνικών καταστάσεων και υπό ορισμένες ιστορικές συνθήκες.

Ο ρατσισμός, που εκφράζει όχι μόνον τις διαφορές των ανθρώπινων ομάδων αλλά και την αντίληψη και πίστη στην υπεροχή κάποιων ομάδων έναντι άλλων με βάση αυτές τις διαφορές, έγινε θεσμός τον 18ο αιώνα. Ξεκίνησε κυρίως μετά την νομιμοποίηση του καθεστώτος της δουλείας το 1660 για τους Αφρικανούς που δούλευαν στις φυτείες του αμερικανικού νότου. Από τότε οι φυσικές διαφορές των Αφρικανών και των Ινδιάνων από τους Λευκούς αποτέλεσαν τη βάση να θεωρηθούν ως κατώτερες φυλές και να αναπτυχθεί μια ιδεολογία που δεχόταν ότι η δουλεία τους ήταν δoσμένη από τον Θεό.

Η ιδεολογία του ρατσισμού, όπως αναπτύχθηκε, υποστήριζε «ότι η κοινωνική, πνευματική, ηθική, διανοητική ανισότητα των διαφόρων ομάδων είναι όπως τα σωματικά και φυσικά χαρακτηριστικά, που είναι έμφυτα, κληρονομημένα και αναλλοίωτα. Έτσι δημιουργήθηκε το μόνον σύστημα δουλείας στον κόσμο που κατέστη αποκλειστικά ρατσιστικό»¹⁰. Και μολονότι η δουλεία επισήμως καταργήθηκε, παρέμεινε ως μια μορφή κοινωνικής ταυτότητας. Δούλοι βέβαια υπήρχαν και στην αρχαία Ελλάδα, όπως και ο θεσμός της δουλείας, αλλά και σε πολλές περιοχές στους μεταγενέστερους χρόνους. Όμως αυτός ο θεσμός δεν είχε επενδυθεί με την ιδεολογία του ρατσισμού.

Σε μεγάλο ποσοστό αυτή η διεύρυνση της έννοιας του όρου ρατσισμός διευκολύνει τη χρησιμοποίηση της κοινωνικής και πολιτισμικής κατασκευής του εθνικισμού για να ερμηνευτούν σχεδόν όλα τα φαινόμενα του κοινωνικού αποκλεισμού, του ρατσισμού περιλαμβανομένου, αφού δεν γίνεται διάκριση ανάμεσα σε ομάδες που διαφέρουν φυλετικά, εθνοτικά, πολιτισμικά, κτλ. Ρατσισμός θεωρήθηκε η πολιτική της εθνικής κάθαρσης που εφαρμόστηκε από τους Σέρβους σε βάρος των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου, όπως και η σφαγή της μειονότητας των Tutsi από την πλειονότητα των Hutu στην Rwanda. Όμως ούτε στη μία περίπτωση ούτε στην άλλη ο όρος φυλή με την έννοια που έχει ταυτιστεί με τη ρατσιστική ιδεολογία μπορεί να εφαρμοστεί.

Το κίνημα των οικονομικών μεταναστών επηρέασε και τη χώρα μας, αφού ένας αριθμός δυσανάλογα μεγάλος για τον πληθυσμό της και χωρίς προγραμματισμό, εγκαταστάθηκε στην πρωτεύουσα, τις πόλεις και την ύπαιθρο. Και μόνον η απότομη αύξηση του πληθυσμού, ιδίως σε περιοχές που υπάρχει στενότητα χώρου, μπορεί να προκαλέσει αποκλίνουσα συμπεριφορά στα άτομα. Αυτή τη διάσταση ή την πηγή του προβλήματος δεν διερεύνησαν όσοι υπο-

στήριζαν ότι οι Έλληνες επιδεικνύουν ρατσιστική συμπεριφορά. Δημοσιογράφοι, πολιτικοί αλλά και επιστήμονες απέδωσαν στον εθνοκεντρισμό των Ελλήνων τα μεμονωμένα και περιορισμένης έκτασης επεισόδια με ξένους μετανάστες. Δηλαδή, όπως αναφέρθηκε, τόσο τα προβλήματα όσον και οι προσεγγίσεις στην ερμηνεία τους έχουν μεταφερθεί στη χώρα μας άκριτα, έτσι ώστε φαίνεται ότι οι Έλληνες ομοιάζουν με άλλους λαούς που έχουν παράδοση σε ρατσιστικές συμπεριφορές.

Το πρόβλημα με τις έρευνες αυτές είναι ότι αντιμετωπίζουν τις απαντήσεις των αντικειμένων της έρευνας με μια στατιστική προσέγγιση ως εάν να ήταν δημογραφικά ή οικονομικά δεδομένα¹¹. Η μελέτη της στάσης των ανθρώπων απαιτεί άλλη προσέγγιση και οπωσδήποτε έρευνα σε βάθος, γιατί το πρόβλημα είναι κοινωνικο-ψυχολογικό και όχι στατιστικό.

Το κίνημα των οικονομικών μεταναστών επηρέασε και τη χώρα μας, αφού ένας αριθμός δυσανάλογα μεγάλος για τον πληθυσμό της και χωρίς προγραμματισμό, εγκαταστάθηκε στην πρωτεύουσα, τις πόλεις και την ύπαιθρο.

Πρέπει να μελετηθεί τόσο το γνωστικό επίπεδο των ατόμων ως προς το συγκεκριμένο αντικείμενο μελέτης όσον και το συναισθηματικό. Αυτά μπορεί να βρίσκονται σε δυσαρμονία ή σε σύγκλιση. Εξάλλου η πίστη προς ένα αντικείμενο μπορεί να μη συσχετίζεται με τη στάση προς το αντικείμενο αυτό. Όταν εξετάζεται η στάση, λαμβάνεται

επίσης η χρονική στιγμή διενέργειας της έρευνας και οι διάφοροι παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν το άτομο. Γι' αυτό στις περιπτώσεις αυτές ερευνάται και η διάρκεια της επίδρασης ενός κινήτρου ή γεγονότων στο άτομο, που αποτυπώνεται στη στάση και τη συμπεριφορά του, καθώς επίσης το πόσον τα γεγονότα-κίνητρα έχουν άμεση ή έμμεση επίδραση στην «ευημερία» του¹². Πολύ συχνά η παρουσία μεταναστών προκαλεί αυξομειούμενες και παροδικές εντάσεις και αυτό εξαρτάται από πολλούς παράγοντες¹³. Και φυσικά άλλη είναι η στάση της ελίτ και άλλου του λαού. Μερικοί νομίζουν ότι με ένα ερωτηματολόγιο μπορούν να συγκεντρώσουν στοιχεία που ανάγονται σε ένα συνδυασμό παραγόντων: ψυχοσύνθεση του ατόμου, πολιτισμικό σύστημα, ιδιαίτερες οικονομικές συνθήκες κτλ.

Στις περισσότερες όμως μελέτες αγνοείται τόσο η ιστορία του ρατσισμού όσον και η ελληνική στο θέμα αυτό. Στην έρευνα του Πανεπιστημίου των Πατρών οι Φιλιππινέζοι, με εμφανή διαφορά στην εξωτερική εμφάνιση από τους Έλληνες, ήταν για τους ερωτηθέντες περισσότερο αποδεκτοί από τους Αλβανούς, που φυλετικά είναι η πιο συγγενής προς τους Έλληνες εθνική ομάδα. Η συμπεριφορά αυτή των Ελλήνων σήμερα έναντι των οικονομικών μεταναστών δεν μπορεί να αναχθεί στην ιδεολογία του ρατσισμού, όπως ίσχυε με τους Μαύρους του αμερικανικού νότου. Και βέβαια δεν μπορεί να θεωρηθεί ρατσιστική η συμπεριφορά (μολονότι με τα κριτήρια που χρησιμοποιούν οι αναφερόμενοι μελετητές πρέπει να είναι) των Αυτοχθόνων Ελλήνων έναντι των Ετεροχθόνων την περίοδο 1830-1850, όπου ο αγώνας ήταν για τις θέσεις

και μάλιστα του Δημοσίου, από τις οποίες οι Αυτόχθονες ήθελαν να αποκλείσουν τους Ετερόχθονες¹⁴.

Η ελληνική λαογραφία διακρίνεται για τον πλούτο των γνωμικών ρήσεων με τις οποίες χαρακτηρίζονται περιπαικτικά όχι μόνο γειτονικοί λαοί με τους οποίους συνυπήρξαν, αλλά και οι κάτοικοι γειτονικών χωριών και περιοχών. Συνήθως σ' αυτές τις ρήσεις οι γειτονικές ομάδες παρουσιάζονται με σκωπτικό τρόπο, αφού εξαιρείται και προβάλλεται ένα ελάττωμα υπαρκτό ή μη. Οι κάτοικοι κάποιων περιοχών σατιρίζονται πιο συχνά από άλλους. Αυτή η χρήση σκωπτικών στερεοτύπων για τους κατοίκους γειτονικών χωριών ή πόλεων, ή ακόμη και για ξένους λαούς έχει μια μακρά παράδοση, που φθάνει μέχρι την ελληνική αρχαιότητα¹⁵.

Επομένως, με αυτές τις πολιτισμικές κατατάξεις, και ο όρος ξενοφοβία, που χρησιμοποιείται εναλλακτικά με τον όρο ρατσισμός, ή για την αποφυγή των εννοιολογικών προβλημάτων που έχει η διεύρυνση του όρου αυτού, πρέπει να μας καθιστά προσεκτικούς. Πιθανόν σ' αυτό να υπάρχει σκωπτική διάθεση μόνον. Όταν όμως δημιουργούνται συγκρουσιακές καταστάσεις, είναι πιθανόν οι εκφράζοντες αυτές τις ρήσεις για συγκεκριμένες ομάδες να πιστεύουν ότι όντως τα ελαττώματα είναι υπαρκτά. Δεν σημαίνει όμως ότι εμφορούνται από την ιδεολογία του ρατσισμού.

Τα παραδείγματα αυτά μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι κάθε τάση απάρεσκειας προς μια εθνική ομάδα δεν είναι ρατσιστική. **Είναι διαφορετικό ένας λαός να αντιδρά με βίαιο τρόπο εναντίον μιας εθνικής ομάδας επειδή την αντιμετωπίζει ως κατώτερη φυλή, και διαφορετικό αν οι συγκρούσεις οφείλονται στη διεκδίκηση μοίρας από το περιορισμένο αγαθό ή στο φόβο απώλειας οικονομικών αγαθών λόγω της παρουσίας ξένων, ιδίως μεταναστών.**

Η ιδεολογία του ρατσισμού θεμελιώθηκε στην αντίληψη των αποίκων του αμερικανικού νότου ότι η Λευκή φυλή είναι ανώτερη της Μαύρης και γενικά των Εγχρώμων φυλών. Αυτή η ιδεολογία έχει περάσει στο σύστημα της Αμερικανικής κοινωνίας, η οποία ασκεί καταπίεση στους Αφροαμερικανούς από το λίκνο της ζωής μέχρι το θάνατο¹⁶.

Όπως αναφέρθηκε, προσδιορισμός κάθε είδους απάρεσκειας προς ξένους συλλήβδην ως ρατσιστικής είναι επιστημονικά εσφαλμένος και πολιτικά πιθανόν άστοχος, αφού δεν επιτρέπει τον εντοπισμό των πραγματικών αιτιών, ώστε να δοθούν οι κατάλληλες λύσεις. **Η μέθοδος της κοινωνικής απαξίωσης ομάδων ατόμων για ρατσιστική συμπεριφορά από τον Τύπο -γραπτό και ηλεκτρονικό-, τους πολιτικούς και τους επιστήμονες, ενώ απαλλάσσεται η κρατική πολιτική ή η ανυπαρξία πολιτικής στο θέμα των μεταναστών, λόγω της οποίας δημιουργούνται προβλήματα στις σχέσεις εντοπίων και ξένων, είναι η χειρότερη μορφή κοινωνικού αποκλεισμού.**

Τα ελληνικά ΜΜΕ, πολιτικοί, καθώς επίσης κοινωνικοί επιστήμονες, ιδίως οικονομολόγοι, εντοπίζουν την προσφορά των μεταναστών στην οικονομία της χώρας και εκ του γεγονότος αυτού κατακρίνουν όσους εκφράζουν την αντίρρησή τους για την παρουσία των ξένων, ανειδίκευτων ως επί το πλείστον, εργατών στο χώρο μας. (Βεβαίως υπάρχει μια τε-

ράστια αντίφαση στα όσα υποστηρίζουν. Δηλαδή, αν η Ελλάς έχει φθάσει σε επίπεδο αναπτυγμένης οικονομικά χώρας, όπως γράφεται στον Τύπο, χρειάζεται εξειδικευμένο προσωπικό. Οι εκατοντάδες χιλιάδες ανειδίκευτων εργατών δεν προσφέρουν σε μια εξειδικευμένη και οικονομικά αναπτυγμένη κοινωνία. Αυτό όμως το θέμα θα εξεταστεί αλλού). Εν πάση περιπτώσει αυτή είναι μια λαθεμένη προσέγγιση στο πρόβλημα. Ιστορικά μας ανάγει στις δικαιολογίες που προέβλεπαν άποικοι στην Αμερική ότι η στροφή στην αγορά των Μαύρων, μέσα από το σύστημα του δουλεμπορίου, έγινε για να τους προφυλάξει από το πλήθος των φτωχών Λευκών που γίνονται μη αποτελεσματικοί στην εργασία τους ή υπερβολικοί στις απαιτήσεις τους.

Πολλοί που αντιδρούν με τρόπο που χαρακτηρίζεται ρατσιστικός εναντίον των ξένων, πέρα από την περίπτωση των παθογενών καταστάσεων, δεν γνωρίζουν από πολιτική οικονομία και επομένως αν η παρουσία των μεταναστών είναι επωφελής για τη χώρα. Οι ίδιοι δεν βλέπουν όφελος, αφού παραμένουν άνεργοι ή ημιαπασχολούμενοι, και γι' αυτό αποδίδουν στους ξένους τη δική τους δυσάρεστη κατάσταση. Με αποτέλεσμα να έχουν αναπτύξει αυξημένα ποσοστά μη ανοχής προς τους μετανάστες, τα οποία σε ελάχιστες περιπτώσεις έλαβαν τη μορφή ομαδικής αντίδρασης κατά των τελευταίων σε τοπικό επίπεδο, και τα οποία δεν εμφορούνται από ρατσιστική ιδεολογία.

Οι ανθρωπολόγοι που έχουν αποκτήσει τεράστια εμπειρία από τη μελέτη πολυάριθμων κοινωνιών ανά την υφήλιο διδάσκονται ότι όλες οι απανταχού της γης κοινωνίες μέσα από το πολιτισμικό σύστημά τους διαιρούν τον κόσμο σε «εμείς» και οι «άλλοι». Επομένως κάνουν θεμελιώδεις διακρίσεις ανάμεσα στην ομάδα τους και στις άλλες.

Πέραν από τις συνέπειες που μπορεί να έχει στις ανθρώπινες σχέσεις, η κατασκευή της πολιτισμικής και εθνικής ταυτότητας των ατόμων που ανήκουν σε μια ορισμένη κοινωνική ομάδα είναι μια πραγματικότητα. Η διαδικασία κατασκευής της εθνικής και πολιτισμικής ταυτότητας των ανθρώπων διέρχεται μέσα από την οικογένεια, την κοινότητα, το έθνος, το κράτος, τον κύκλο της ζωής του ατόμου και φυσικά μέσα από την εκπαίδευση.

Αυτή η διαδικασία βασίζεται στον τρόπο που λειτουργεί ο ανθρώπινος νους κατά την κατάταξη των αντικειμένων. Ακολουθεί ένα σύστημα δυαδικής αντίθεσης, το οποίο εκφράζεται και στα τεχνολογικά επιτεύγματά του, όπως ο ηλεκτρονικός υπολογιστής. Με τη διαδικασία της κατηγοριοποίησης των φαινομένων και της ταξινόμησής τους οι άνθρωποι μαθαίνουν να κατανοούν και να αντιλαμβάνονται τον περιβάλλοντα κόσμο. Η διαδικασία αυτή αγνοεί τη μοναδικότητα ενός αντικειμένου όταν το τοποθετεί στην ίδια κατηγορία με άλλους που μοιράζονται τα ίδια χαρακτηριστικά ή την ίδια ποιότητα. Η συγκεκριμένη περίπτωση καθορίζει ποια χαρακτηριστικά θα εξομοιωθούν με άλλα και ποιες ατομικότητες θα αγνοηθούν¹⁷.

Μολονότι οι άνθρωποι σ' όλον τον κόσμο έχουν μερικές γνωστικές ικανότητες, η διαδικασία της επιλογής που χρησιμοποιείται στην ταξινόμηση ε-

νός αντικειμένου καθορίζεται από το τοπικό πολιτισμικό σύστημα. Κατά τον ίδιο τρόπο ο διαχωρισμός των αντικειμένων και η διαδικασία κατανόησής του, ο κώδικας και η προσδοκία των συμβάντων, κτλ. διαφέρουν από ομάδα σε ομάδα και από άτομο σε άτομο. Έτσι περιορίζεται η ποικιλία που παρουσιάζει η πραγματικότητα. Επομένως εφόσον κάθε άτομο –ή και ομάδα– έχει το δικό του ιδιαίτερο τρόπο κατανόησης, τείνει να θεωρεί την διαφορετική αντίληψη της πραγματικότητας ως παραμόρφωσή της.

Από το γεγονός αυτό εκκινούν και οι διαφορές των ανθρώπων που εκφράζονται με εναλλασσόμενα συναισθήματα έχθρας και φιλίας, με τάσεις προσέγγισης και απομάκρυνσης, με πολέμους αλλά και συμμαχίες, με βίαιες αντιδράσεις, που μπορεί να προκληθούν από ομάδες που εμφορούνται από καθαρά ρατσιστικές ιδεολογίες αλλά και από άλλους παράγοντες. Η ποικιλία των συναισθημάτων των ατόμων στη συναναστροφή τους προς άλλους ενυπάρχει σε μεγάλο βαθμό και στην κοινωνία τους.

Το πλήθος των κοινωνικών ομάδων ανά τον κόσμο αλλά και των ομάδων με τις οποίες το άτομο έρχεται σε επαφή δίνει μια τεράστια ποικιλία ταυτοτήτων. Κάποιες μπορεί να εξάγονται και να τονίζονται περισσότερο, όπως η εθνική, η θρησκευτική, η φυλετική, κτλ. Μερικές έχουν το χαρακτήρα των δοτών, αφού το άτομο γεννήθηκε σε μια κοινότητα με ορισμένα χαρακτηριστικά. Άλλες αποκτώνται. Με βάση τα δοτά χαρακτηριστικά έχουν μάθει οι άνθρωποι να κατατάσσουν τους άλλους. Δυσκολίες υπάρχουν για τα άτομα που έχουν αποκτήσει χαρακτηριστικά από δύο διακεκριμένες ομάδες και τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας τους κατατάσσουν σε μία. Στις ΗΠΑ, ένα κράτος με τις πιο πολλές εθνικές αναμίξεις, έχουν πληθύνει τα άτομα αυτών των κατηγοριών ατόμων που αρνούνται να δεχτούν να τοποθετηθούν από την κοινωνία σε μία πολιτισμική ομάδα με βάση το πιο εμφανές χαρακτηριστικό τους, της σωματικής τους εμφάνισης. Αυτή η κίνηση δέχεται αρνητικά την πολυπολιτισμική εκπαίδευση, που αποβλέπει να κατατάξει τα συγκεκριμένα αυτά άτομα σε μια συγκεκριμένη φυλετική ομάδα και να της παράξει μέσω του σχολείου στοιχεία ενός μόνον πολιτισμικού συστήματος που θεωρεί σχετικό.

Με βάση τα δεδομένα αυτά αποδεικνύεται ότι η κατασκευή μιας εθνικής ταυτότητας είναι ένα κοινωνικο-ψυχολογικό φαινόμενο. Επομένως η κατανόηση του ρατσισμού-εθνικισμού προϋποθέτει και άλλες προσεγγίσεις εκτός από τις ιστορικοπολιτικές και νομικές, που λόγω της μονομέρειάς τους δεν προσφέρουν ορθές λύσεις.

Εν κατακλείδι, αν κάθε εχθρική συμπεριφορά, διάθεση ή στάση μιας εθνικής, θρησκευτικής, κοινωνικής, κτλ., ομάδας έναντι άλλων τη χαρακτηρίζαμε ρατσιστική, τότε όλοι οι λαοί και τα άτομα, που συνθέτουν τις ομάδες, είναι ρατσιστές, αφού κάθε ομάδα έχει το δικό της ιδιαίτερο εθνο-ταξινικό γνωστικό και αντίληπτικό σύστημα. Επομένως η ελληνική κοινωνία πρέπει να ιδωθεί υπό το πρίσμα αυτό και όχι επειδή η χώρα μας είναι ένα έθνος-κράτος να οδηγούμεθα στο συμπέρασμα ότι

οι Έλληνες νομοτελειακά θα επιδεικνύουν ρατσιστική συμπεριφορά προς τους ξένους.

Σημειώσεις

1. Μεταξύ αυτών οι Anthony Giddens, *The Nation-State and Violence*, Los Angeles, CA: University of California Press, 1985, και ο E. J. Hobsbawm, *Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality*, Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1990.
2. Richard Falk, *On Humane Governance: Toward a new Global Politics*, Cambridge: Polity, 1995.
3. Benedict Anderson, *Imagined Communities: Reflections on the Origins and Spread of Nationalism*, London: Verso, 1991.
4. Janusz Symonides, *Human Rights: New Dimensions and Challenges*, Andershot, Brookfield: UNESCO, Dartmouth, Ashgate, 1998.
5. Clarisa Bencomo and Elliott Colla, «Area Studies, Multiculturalism and the Problem of Expert Knowledge», *Bad Subjects*, issue 5, May, 1993.
6. Κίνηση Πολιτών κατά του Ρατσισμού, Θρησκευτική Ελευθερία και Δημοκρατία, Πρόλογος Μιχάλης Σταθόπουλος, Αθήνα: Παρασκήνιο, 2000, εισηγήσεις συνεδρίου. Ενδεικτική Βιβλιογραφία για θέματα ρατσισμού από Κατερίνα Μαυροκεφαλίδου.
7. Gustavo Lins Ribeiro, «In Search of the Virtual-Imagined Transnational Community», *Anthropology Newsletter*, 1997, vol 38 (No. 5), p. 80.
8. Βλέπε Roland Robertson, *Globalization: Social Theory and Global Culture*, London, Newbury Park: Sage Publication, 1993.
9. J. Anthony Paredes, «Multiculturalism with an Attitude», *Anthropology Newsletter*, vol. 37 (No. 5), 1996, p. 56, 54.
10. Audrey Smedley, «Origins of Race», *Anthropology Newsletter*, Vol. 38 (No. 38), 1997, p. 52.
11. Βλέπε π.χ. την τελευταία Δημοσκόπηση, που ενήργησε το Ευρωβαρόμετρο για λογαριασμό του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας (EUMC), το οποίο εδρεύει στη Βιέννη, σύμφωνα με την οποία το 27% των Ελλήνων εμφανίζεται μη ανεκτικό προς ξένους που βρίσκονται στην Ελλάδα. (<http://www.in.gr/news/narticle.asp?nid=60084,20-5-2001>). Μελέτη του Πανεπιστημίου Πατρών συμπεραίνει ότι οι Έλληνες μαθητές και φοιτητές είναι ξενόφοβοι. (<http://www.in.gr/news/narticle.asp?nid=39284,1-11-2000>). Σημειώτεον ότι σ' αντίθετα αποτελέσματα ως προς τους μαθητές οδήγησε έρευνα της Kappa research, την οποία διενήργησε σε 2.500 αντικείμενα: μαθητές, γονείς και καθηγητές.
12. Gregory Gizelis, *Narrative Rhetorical Devices of Persuasion in the Greek Community of Philadelphia*, New York: Arno Press, A New York Time Company, 1980, pp. 204-206.
13. Λόγω σφάλματος της κρατικής πολιτικής δημιουργήθηκε ένταση ανάμεσα στους εντόπιους μιας μικρής Σουηδικής πόλης 3.000 κατοίκων και τους 500 μετανάστες τους οποίους εγκατέστησε στον τόπο αυτό η κυβέρνηση. Η συμπεριφορά των κατοίκων χαρακτηρίστηκε ρατσιστική. Οι διορθωτικές κινήσεις εκ μέρους της κυβέρνησης βελτίωσαν το κλίμα και αύξησαν σημαντικά τα ποσοστά ανοχής των γηγενών προς τους ξένους. Βλέπε σχετικά Göran Rosenberg, «Sweden and its Immigrants: Policies versus Opinions», *Daedalus*, 1995, Vol. 124 (No. 3), 209-218.
14. Ιωάννη Καιροφύλα, «Το ζήτημα των Αυτοχθόνων και Ετεροχθόνων εις την Εθνοσυνέλευσιν του 1843», Αθήνα: Ελληνική Βιβλιογραφία, 1948, σ. 135-148.
15. Δημητρίου Σ. Λουκάτου, *Εισαγωγή στην Ελληνική Λαογραφία*, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1978, Β' έκδοση.
16. Joe R. Feagin, *Racist America: Roots, Current Realities, and Future Reparations*, New York: Routledge, 2000.
17. Γρηγόρη Γκιζέλη, *Η Εθνογραφία της Υγείας*, Αθήνα: Γρηγορόπουλος, 1977, σ. 50-56.

Η ΠΕΡΙ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑΣ ΘΕΩΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ «ΕΓΚΡΙΤΟΥ ΤΥΠΟΥ»

Των Αναστασίου Γιαννά*

Νικολάου Χ. Χαρακάκου**

Στην εποχή μας η λέξις *συνωμοσία* είναι απηγορευμένη λέξις, λέξις «ταμπού». Δημοσιογράφοι, πολιτικοί, ακαδημαϊκοί, την αποφεύγουν όπως ο διάβολος το λιβάνι. Γιατί συμβαίνει αυτό; Κάθε συνωμοσία, για να φέρει εις πέρας τον στόχο της, έχει ανάγκη πρώτα από όλα μία καλοστημένη προπαγάνδα, που να διακηρύσσει ότι *συνωμοσίες δεν υπάρχουν*. Εάν ρωτήσετε έναν κλέφτη εάν είναι κλέφτης, τι θα σας απαντήσει; Φυσικά ότι δεν είναι κλέφτης. Έτσι οι έχοντες δημόσιο λόγο αποφεύγουν αυτήν την λέξι για τρεις λόγους:

- 1) Ωρισμένοι από άγνοια και αμάθεια.
- 2) Ωρισμένοι διότι οι ίδιοι συμμετέχουν άμεσα ή εμμέσως στην συνωμοσία.
- 3) Κάποιοι, που γνωρίζουν τα πράγματα, δεν μιλάνε, διότι φοβούνται την γελοιοποίησι και τον σαρκασμό: *Η παλαιά και πετυχημένη μέθοδος εξουδετερώσεως.*

Έτσι, οργανώσεις όπως η Bilderberg, η Trilateral, η Scull and Bones, η διεθνής Μασονία κλπ, παρουσιάζονται, όταν παρουσιάζονται, σαν clubs, εις τα οποία καθώς πρέπει κύριοι περνούν την ώρα των πίνοντας τον καφέ των και φιλοσοφώντας...

Φυσικά, αυτό το καλοστημένο παραμύθι, που λέει ότι *όλα στον κόσμο τα οδηγεί η τύχη και η αναγκαιότης*, καταρρίπτεται αμέσως εάν κάποιος μελετήσει ιστορικές έρευνες μεγάλων επιστημόνων, που θεωρούνται κλασσικές στο είδος των. Έτσι, για να σπάσουμε τα νεύρα σε κάποιους, θα δώσωμε τους τίτλους αυτών των έργων.

Για την περίοδο 1750-1850 μπορείτε να διαβάσετε:

1) Arthur Mandel, *Le Messie Militant ou la Fuite du Ghetto*, εκδ. Arche, Milano 1989. Ο Καθηγητής Mandel είναι Καθηγητής του Πανεπιστημίου του Stanford στην California.

2) James H. Billington, *Fire in the Minds of Men: Origins of the Revolutionary Faith*, εκδ. Basic Books, New York 1980. Ο Καθηγητής Billington είναι Καθηγητής του Πανεπιστημίου του Harvard.

Για την περίοδο από το 1917 έως την εποχή μας, το έργο του Καθηγητού Antony C. Sutton, *America's Secret Establishment*, εκδ. Liberty House Press, Montana 1986. Ο Καθηγητής Sutton είναι Καθηγητής του Πανεπιστημίου Stanford.

Ποιοι ελέγχουν τα κεφάλαια της παγκοσμιοποίησης; Την απάντησι δίνει το εξαιρετικό έργο του J. Bordiot, *Une main cachée dirige...*, εκδ. du Trident, Paris 1992.

Για την ελληνική βιβλιογραφία να επισημάνωμε το εξαιρετικό έργο του Καθηγητού Δημήτρη Μιχαλόπουλου, *Ο Εθνικός Διχασμός*, εκδ. Τροχαλία.

Χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο θα βρείτε πολλά από τα ανωτέρω βιβλία.

Το φαινόμενο της *παγκόσμιας συνωμοσίας* δεν μπορεί να κατανοηθεί εις βάθος χρησιμοποιώντας μόνον μία επιστημονική μεθοδολογία αναλύσεως, είτε αυτή είναι η μαρξιστική οικονομική, είτε η γεωστρατηγική ανάλυσις, είτε οιαδήποτε άλλη. Ο ερευνητής φιλόσοφος πρέπει να κάνει συνδυασμό και των τριών μεθοδολογιών. Χρειάζεται βαθειά γνώσι των μεταφυσικών θεμάτων, της Ανθρωπολογίας, των οικονομικών παραγόντων κλπ.

Εμείς σε αυτό το άρθρο σκεφθήκαμε να κάνωμε κάτι απλό και σύντομο. Να παρουσιάσωμε ένα απάνθισμα ειδήσεων και αρθρογραφίας από τον «έγκριτο Τύπο», από το οποίον ακόμη και ένας αφελής θα αντιλαμβανόταν ότι η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ ΠΑΝΤΟΥ.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στο ΒΗΜΑ, 9/5/1999, σελ. 18, Αγγ. Στάγκου, *Ποιοι ετοιμάσαν την επέμβαση* (σ.Σ.: στην Γιουγκοσλαβία): *Το νέο NATO και οι γεωπολιτικοί σχεδιασμοί των γκουρού της αμερικανικής διπλωματίας - Η ιδεολογία της πολιτικής των βομβαρδισμών*, αναφέρεται ότι ένας από τους «γκουρού», που προετοίμασε το ιδεολογικό κλίμα για την επέμβασι στα Βαλκάνια ήτο ο Σάμουελ Χάντινγκτον. Ο εβραϊκής καταγωγής Καθηγητής Samuel Huntington, μέλος του Foreign Relations και σύμβουλος για την Εθνική Ασφάλεια των ΗΠΑ, στο υπό τον τίτλον «Η Σύγκρουσις των Πολιτισμών» έργο του προανήγγειλε την σύγκρουσι της προτεσταντικής-μασονικής Δύσεως εναντίον της ορθοδόξου και μουσουλμανικής Ανατολής.

Στο ΒΗΜΑ, 8/7/1999, George Soros, *Βαλκάνια χωρίς σύνορα*, ο Soros υποστηρίζει την μείωσι της κυριαρχίας των εθνικών κρατών στα Βαλκάνια και την μη ανάμειξι της πολιτικής στα οικονομικά θέματα.

* Ερευνητής

** Θεολόγος καθηγητής

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Στο ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, 20/6/1999, Ν. Σιώτη, *Ζει ο Φαλμεράιερ;*, αναλύεται πώς ο Τύπος και τα ηλεκτρονικά μέσα ευρείας ενημερώσεως της Αμερικής έχουν αρχίσει από το 1994 συστηματική ανθελληνική προπαγάνδα. Πότε ο Μέγας Αλέξανδρος παρουσιάζεται Βούλγαρος, πότε η Νίκη της Σαμοθάκης μαύρη από τα βάθη της Αφρικής εν ονόματι του γελοίου αφροκεντρισμού, πότε ο Βασιλεύς Πύρρος Αλβανός κλπ. Πρόκειται για ενορχηστρωμένη συνωμοσία παραχαράξεως της Ιστορίας μας.

Στο ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, 28/5/2000, σελ. 21/στ. 5, Jos. Joffe, *Τα μυστικά όπλα*, περιγράφει, βάσει του έργου της Fr. Stonor Saunders, *The Cultural Cold War: The CIA and the World of Arts and Letters*, εκδ. The New Press, New York 2000, τις μεθόδους που μετρήχεται η CIA και εξακολουθεί να μετέρχεται για την πολιτιστική χειραγώγηση των λαών.

ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Στην εφημερίδα Η ΒΡΑΔΥΝΗ, 9/6/1998, στο άρθρο *Υπό αμφισβήτηση η πολιτική Κλίντον ενάντια στα ναρκωτικά: Κόντρα πλανητάρχη με τον χρηματιστή Σόρος με αφορμή μία διαφήμιση*, αναφέρεται ότι ο ουγγροεβραίος δισεκατομμυριούχος George Soros χρηματοδοτεί την εκστρατεία προπαγάνδας για την αποποινικοποίηση των ναρκωτικών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ

Στην εφημερίδα ΕΞΟΥΣΙΑ, 18/5/1998, σελ. 14, Η. Κ(ανέλλη), *Ντάνι ο... μεταρρυθμισάκιος: Ο Ντανιέλ Κον Μπεντίτ 30 χρόνια μετά*, ο Κον Μπεντίτ 30 χρόνια μετά, ο Κον Μπεντίτ δήλωσε: «Δεν υπήρξα ποτέ επαναστάτης και ανατροπέας... Πάντα ήμουν ένας... μεταρρυθμισάκιος».

Ο εβραίος Κον Μπεντίτ με αυτές τις δηλώσεις του αποκαλύπτει τον πραγματικό στόχο του «επαναστατικού» κινήματος της δεκαετίας του '60: Χρησιμοποιώντας ως προπέτασμα καπνού τον αντικαπιταλιστικό αγώνα, οι υποκινηταί αυτού του κινήματος θέλησαν και κατώρθωσαν να κτυπήσουν την ευρωπαϊκή πολιτιστική και κοινωνική Παράδοση. Με άλλα λόγια, να κτυπήσουν τις ελληνοχριστιανικές ρίζες της ευρωπαϊκής κοινωνικής δομής. Αυτό το κτύπημα ήτο βαθύ και στόχευε απ' ευθείας τον υπαρξιακό πυρήνα του ατόμου, ήτο μία προσπάθεια ανθρωπολογικής μεταλλαγής. Η καλύτερη επιστημονική μελέτη για αυτό το θέμα είναι το έργο του Καθηγητού Emanuele Samek Lodovici, Καθηγητού της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Torino, *Metamorfosi della gnosi*, εκδ. Ares, Milano 1991. Ένα βιβλίο που συνεζητήθη πολύ στους ακαδημαϊκούς κύκλους της Ιταλίας και όχι μόνον. Φυσικά, στην Ελλάδα ούτε κουβέντα...

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Στο περιοδικό *Γεωπολιτική*, τεύχος 15, Φεβρουάριος 2001, στο άρθρο *Γεωπολιτικός άξονας Φα-*



ναρίου - Βατικανού, αναφέρονται τα εξής: «Βασικός πρωτεργάτης της προσέγγισης ανάμεσα στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και την Αγία Έδρα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας είναι η **αμερικανική πολιτική**, η οποία όμως συνεπικουρείται δυναμικά από τον ευρωπαϊκό παράγοντα. Ο στόχος είναι απλός: "η ένωση των Εκκλησιών" σε πνευματικό-συμβολικό επίπεδο, ώστε να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά η δημιουργία δυναμικού πεδίου με κέντρο τις "εθνικές Εκκλησίες" των Ορθόδοξων κρατών της Ανατολικής Ευρώπης, ορισμένες απ' τις οποίες (όπως η Σερβική, η Ρωσική και η Ελληνική) είναι σε θέση να διαδραματίσουν σημαντικό γεωπολιτικό ρόλο, υιοθετώντας ενίοτε επιλογές ακόμη και διαμετρικά αντίθετες με τα ζωτικά συμφέροντα των ΗΠΑ, και άλλοτε λίγο, άλλοτε πολύ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Όλα αυτά ήτο\ απλώς μία γεύσις. Όπως είχε πει κάποτε ένας πράκτορας των μυστικών υπηρεσιών: «Σήμερα μυστικά δεν υπάρχουν. Απλώς οι ειδήσεις χάνονται μέσα στον γενικό θόρυβο...». Διαβάστε, ερευνήστε, απομονώστε ειδήσεις μέσα από τον γενικό θόρυβο. Εάν το κάνετε, θα γνωρίζετε ότι, όταν ακούτε κάποιον να υποστηρίζει ότι *συνωμοσίες δεν υπάρχουν*, θα κάνετε μόνον τρεις υποθέσεις για αυτόν:

- 1) Πρόκειται περί αφελούς.
- 2) Συμμετέχει ο ίδιος στην συνωμοσία.
- 3) Φοβάται την περιθωριοποίησι.



Παίξε **ΠΡΟ-ΠΟ** μαζί με

Τζόκερ **ΛΟΤΤΟ** **ΠΡΟ-ΠΟ** **ΠΡΟ-ΠΟ ΚΟΥΡΟΥ ΟΥΠΙ**

και... πολλαπλασίασε την τύχη σου!

Κλήρωση από την ΕΤ-1 στις 20:00

Επανατοποθέτηση στο Κυπριακό τώρα

Του Θεόδωρου Μπατρακούλη*

Η ιστορία του Κυπριακού προβλήματος είναι, δυστυχώς, μια διαδοχή χαμένων ευκαιριών, με φθίνουσα πορεία, που προκαλεί τη μία μετά την άλλη απογοήτευση στην ελληνική πλευρά και την οδηγεί σε όλο και πιο δυσχερή θέση. Στην 27η επέτειο του πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής επαναλήφθηκαν από την ελλαδική και ελληνοκυπριακή πολιτική ηγεσία οι γνωστές δηλώσεις καταδίκης της παράνομης εισβολής και κατοχής, ενώ την ίδια ώρα Τούρκοι και Τουρκοκύπριοι εόρταζαν την επέτειο της «ειρηνευτικής επιχείρησης».

Με τη συμφωνία της Μαδρίτης η Ελλάδα παραιτήθηκε από το δικαίωμα της αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 μίλια. Στη συνέχεια, με τον βυζαντινής έμπνευσης έξοχο συντονισμό κινήσεων διπλωματών και επιχειρηματιών και με την ψυχροπολεμική πολιτική της (που βαφτίστηκε πολιτική της «ειρήνης»), η Άγκυρα πέτυχε με ένα σμπάρο δυο τρυγόνια. Από το ένα μέρος, ο άλλοτε αγέρωχος ηγέτης του εθνικοαπελευθερωτικού κουρδικού αγώνα, ο «Άπο», τείνει να μετατραπεί σε υμνητή του πρωτεργάτη των γενοκτονικών σφαγών των λαών της Μικράς Ασίας Κεμάλ Ατατούρκ. Από το άλλο μέρος, η Ελλάδα υποχρεώθηκε –μετά την ελεεινή εμπλοκή των κρατικών υπηρεσιών της στη σύλληψη του Α. Οτζαλάν– να αποδεχτεί τη χρηματοδότηση της τουρκικής οικονομίας από την Ε.Ε., και τον χαρακτηρισμό της τελευταίας ως υποψήφιας προς ένταξη χώρας. Για τις παραχωρήσεις αυτές η Ελλάδα δεν εξασφάλισε ως πολιτικό αντάλλαγμα άλλο από την διακηρυκτικού χαρακτήρα επιβεβαίωση της ενταξιακής διαδικασίας της Κύπρου από την Ε.Ε. Η «Συμφωνία του Ελσίνκι» περιέχει δυσμενή για την Ελλάδα και την Κύπρο σημεία: 1. Αναγνωρίζει ουσιαστικά την ύπαρξη συνοριακών διαφορών (παρ. 4) χωρίς καν να προσδιορίζει χρονικά όρια για την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (χωρίς να υπολογίσουμε ότι η έκβαση κάθε δίκης είναι αβέβαιη). 2. Για την ένταξη της Κύπρου, ακροτελεύτια διάταξη με την διατύπωση «*Η Ε.Ε. θα λάβει υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες*». 3. Η αποδοχή της τουρκικής υποψηφιότητας έγινε υπό ίσους όρους με τις άλλες υποψήφιες χώρες και με βάση τα ίδια κριτήρια (παρ. 12). Ο Ετσεβίτ στις δηλώσεις του τότε, μετά τη συνάντησή του με τον Χ. Σολάνα, είχε κάνει λόγο για ισότιμη, χωρίς όρους αποδοχή της υποψηφιότητας. Πρόκειται για εκπώσεις του ευρωπαϊσμού στο όνομα του εξευρωπαϊσμού της Τουρκίας.

Απέναντι στις εσωτερικές δυσκολίες, οι ιθύνοντες-θεματοφύλακες των περιφερειακών ηγεμονικών βλέψεων της Τουρκίας επέλεξαν ξανά την προσφιλή τους μέθοδο της εκτόνωσης της εσωτερικής δυσαρέσκειας διά μέσου της επαναφοράς στο προσκήνιο αυθαίρετων διεκδικήσεων απέναντι στην Ελ-

λάδα. Πέντε τουρκικές διεκδικήσεις αναφέρονται για πρώτη φορά σε επίσημο έγγραφο του τουρκικού Υπουργείου Άμυνας –στη Λευκή Βίβλο των Ενόπλων Δυνάμεων: Προσδιορισμός του εύρους των χωρικών υδάτων και οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας. Προσδιορισμός του εναερίου χώρου και του FIR των νησιών. Ο εξοπλισμός των νησιών του ανατολικού Αιγαίου αντίθετος στις διεθνείς συμβάσεις. Επαναπροσδιορισμός του καθεστώτος των νήσων, νησίδων και βραχονησίδων του Αιγαίου. Επαναπροσδιορισμός των θαλασσιών συνόρων Ελλάδας - Τουρκίας'.

Η ακολουθούμενη από την Τουρκία πολιτική είναι δυνατό να συνοψισθεί στα εξής: Ελεγχόμενες από τις Ένοπλες Δυνάμεις οικονομικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις, συνέχιση της αμφισβήτησης του status quo στο Αιγαίο, επίδειξη ηγεμονιστικής πρακτικής στην ευρύτερη περιοχή, καταπίεση των λαών της Μικράς Ασίας και των αντιφρονούντων. Η Άγκυρα εμμένει στην παγίωση των τετελεσμένων της εισβολής στην Κύπρο και επαναδιατυπώνει τις απαιτήσεις της απέναντι στην Ελλάδα (Αιγαίο - Δυτική Θράκη). Η κυβέρνηση Κ. Σημίτη - Γ. Παπανδρέου επιμένει στην πολιτική της «βήμα-βήμα προσέγγισης». Επέλεξε να προτάξει τη συμπαράστασή της στη δοκιμαζόμενη τουρκική ιθύνουσα τάξη. Λέγεται ότι επιδιώκεται να μεταβληθεί η εντύπωση που καλλιεργείται για πολλά χρόνια από τουρκικά ΜΜΕ ότι η Ελλάδα είναι αιχμή του δόρατος με την οποία η Δύση πλήττει την Τουρκία.

Η στάση της Αθήνας προκαλεί ανακούφιση στην τουρκική στρατογραφειοκρατική κάστα, στον Τύπο αλλά και σε μεγάλη μερίδα της κατευθυνόμενης κοινής γνώμης της γείτονος. Αρκετοί Τούρκοι ζηλεύουν την Ελλάδα, γιατί διαθέτει μια κυβέρνηση η οποία μπορεί να μιλάει και να ενεργεί δείχνοντας μεγαλοψυχία προς το Κράτος που θεωρείται ως ανταγωνιστής, και άνεση στη διαχείριση των εξωτερικών σχέσεων της χώρας.

Ποιες είναι όμως οι πρακτικές συνεπαγωγές αυτής της πολιτικής της Αθήνας; Το Κυπριακό παραπέμπεται στον πολιτικό διάλογο για την εταιρική σχέση Τουρκίας και Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Αθήνα υποστηρίζει τους στόχους του τουρκικού καθεστώτος στις σχέσεις του με την Ε.Ε. (μεταξύ αυτών και η μεταφορά κοινοτικής τεχνογνωσίας στην Τουρκία). Τα απτά θέματα της συνάντησης Ισμαήλ Τζέμ και Γιώργου Παπανδρέου της 6ης Απριλίου στην Άγκυρα ήταν: 1) Η κοινή δήλωση των δύο υπουργών Εξωτερικών για απόσυρση και καταστροφή των ναρκών εναντίον προσωπικού. 2) Δεν διατυπώθηκε ελληνική πρόταση προς την Άγκυρα για κοινή μείωση των αμυντικών δαπανών στις δύο χώρες. 3) Το Κυπριακό δεν αναβαθμίστηκε στις

* Δρ. Γεωπολιτικής

συνομιλίες των δύο υπουργών. 4) Οι δύο πλευρές έδειξαν ότι δεν άγγιξαν τα «καθαρά στρατιωτικά θέματα στο Αιγαίο» (τα ΜΟΕ παραπέμπονται στο ΝΑΤΟ)².

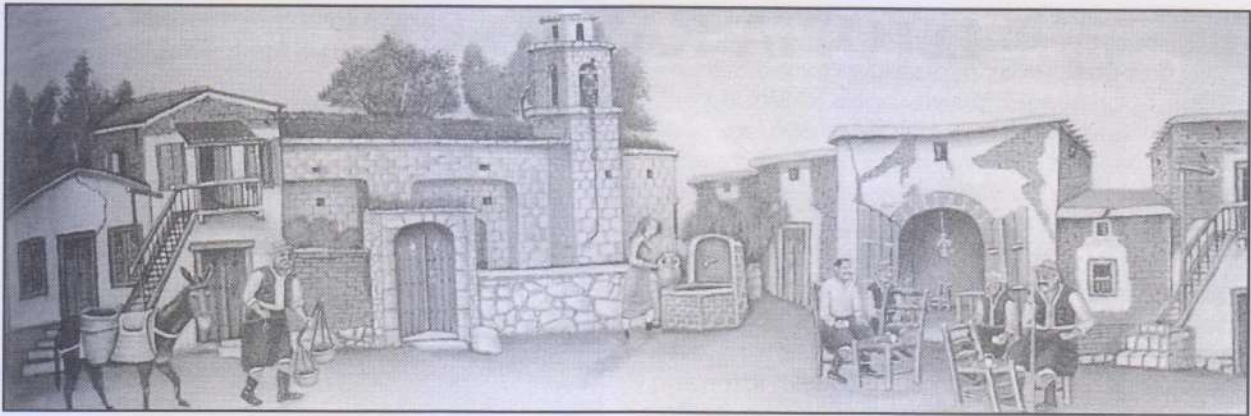
Η επαναδιατύπωση των τουρκικών απαιτήσεων απέναντι στην Ελλάδα και οι άλλες εξελίξεις συμπίπτουν χρονικά με την εξής συγκυρία: α) Η Άγκυρα προωθεί με επιμονή την ισότιμη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Δύναμη Ταχείας Επέμβασης –για την οποία επείγονται οι ΗΠΑ– με τις απαιτήσεις της για εξαίρεση του Αιγαίου και της Κύπρου από τις σχετικές επιχειρήσεις. Μάλιστα η Βρετανία συγκρότησε μέτωπο με την Τουρκία εναντίον της ένταξης της Κύπρου στον Ευρωστράτο³. Η σουηδική προεδρία στο κείμενό της για την εξωτερική πολιτική και άμυνα –το οποίο ως «συμφωνημένο κείμενο» δεν συζητήθηκε στο Συμβούλιο υπουργών Εξωτερικών της 11ης Ιουνίου– αλλά και ο κ. Σολάνα (ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. για θέματα ΚΕΠΠΑ) αντιμετώπισαν το θέμα με αόριστες και ασαφείς διατυπώσεις για την αποφυγή προβλημάτων. Ωστόσο, επιμένουν κατηγορηματικά στο γεγονός ότι οι συζητήσεις (διάθεση «συνολικών ρυθμίσεων») μεταξύ μελών και μη μελών της Ε.Ε., αλλά μελών του ΝΑΤΟ –που επιθυμούν να συμμετάσχουν στην ευρωπαϊκή δύναμη– έχουν προχωρήσει σημαντικά στο θέμα της «συνεισφοράς» τους σε αυτή⁴. β) Ο κίνδυνος της παρασιτοποίησης, της υποταγής, της μεταβολής της χώρας μας σε υποσταθμό των ιμπεριαλιστικών σχεδιασμών είναι άμεσος. γ) Προωθείται από τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ η εφαρμογή της «Νέας Τάξης» στην πρώην Γιουγκοσλαβία και σε όλη την περιοχή Βαλκανίων - Ανατολικής Μεσογείου, με σκοπό τη διασφάλιση των συμφερόντων των πολυεθνικών της κεφαλαιοκρατίας και των ισχυρών. δ) Συνεχίζεται το αδιέξοδο στη Μέση Ανατολή, με κύριο επίκεντρο την Ιερουσαλήμ και τους ισραηλινούς εποικισμούς, και εξακολουθούν οι συγκρούσεις μεταξύ ισραηλινών δυνάμεων και Παλαιστινίων στα κατεχόμενα. ε) Με την αποδοχή του περιεχομένου του «οδικού χάρτη» για την ένταξη της Τουρκίας, οι «15» –και βεβαίως η Ελλάδα– είναι εκθειμένοι στην κριτική ότι δεν διαθέτουν διακεκριμένα από τις ΗΠΑ και ενιαία γεωπολιτική αντίλη-

ψη και πολιτική για το νέο «Ανατολικό Ζήτημα»⁵. Είναι ελάχιστα ρεαλιστική η εκδοχή ότι η φασιστοειδής, ρατσιστική «δημοκρατία των πασάδων»⁶ θα μετεξελιχθεί σε δημοκρατικό καθεστώς. στ) Βορειοευρωπαίοι και ΗΠΑ διαγκωνίζονται για την πώληση στην Ελλάδα εξοπλιστικών πακέτων ύψους μεγαλύτερου του 1 τρισ. δρχ. ζ) Αποκαλύπτεται σε όλο του το μεγαλείο το συγκεκαλυμμένο δημοσιονομικό πρόβλημα, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων ξεφεύγει από κάθε προγραμματισμό και εκδηλώνονται ισχυρές κοινωνικές πιέσεις για μεταφορά πόρων στις ασθενέστερες ομάδες του πληθυσμού.

Δεν ακολουθείται μακρόπνοος πολιτικός σχεδιασμός για το σύνολο των προβλημάτων της ελληνικής κοινωνίας. Η κυβέρνηση, επικαλούμενη ανάγκες «κοινωνικής πολιτικής», αποφάσισε να περικόψει δραματικά τις εξοπλιστικές δαπάνες –κατά 1,7 τρισ. μέσα στα δύο επόμενα χρόνια–, τις οποίες, η ίδια είχε ανακοινώσει προ ενός έτους⁷. Ειδικά, το πρόγραμμα προμήθειας των πολεμικών αεροσκαφών τέταρτης γενιάς αναστέλλεται για μετά το 2004, όταν οι Γερμανοί, διά στόματος του καγκελάρου Σρέντερ, ασκούσαν συνεχή πίεση στον πρωθυπουργό κ. Κ. Σημίτη⁸. Άλλωστε, ο «ανθύπατος» Νίκολας Μπερνς είχε υποδείξει εγκαίρως ότι «η Ελλάδα έχει συμφέρον να προμηθευτεί τα αμερικανικά μαχητικά, επειδή αυτά προσφέρουν μεγαλύτερα πλεονεκτήματα από το Eurofighter». Ωστόσο, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις που εμπλέκονται στην παραγωγή του τελευταίου μελετούν το ενδεχόμενο να εγκαταλείψουν το πρόγραμμά του, προκειμένου να διεκδικήσουν από πλεονεκτική θέση άλλες ακριβές προμήθειες στο πλαίσιο του ελληνικού πενταετούς εξοπλιστικού προγράμματος (ΕΜΠΑΕ 2001). Κατόπιν ήλθαν οι κυβερνητικές προτάσεις για τη «μεταρρύθμιση της κοινωνικής ασφάλισης», που σημαίνουν πραγματική κατεδάφιση της κοινωνικής ασφάλισης και προκάλεσαν τη γενική κατακραυγή των εργαζομένων, των συνταξιούχων και των συνδικαλιστικών τους οργάνων. Το δίλημμα «εξοπλισμοί ή κοινωνική πολιτική;» είναι εν πολλοίς παραπλανητικό, αφού στην πραγματικότητα από τη μείωση των αμυντικών δαπανών ύψους 1700 δισ. δραχμών μόνο τα 200 επρόκειτο να δια-

τεθούν άμεσα στο πρόγραμμα για την καταπολέμηση της φτώχειας. Επιπλέον, στρατιωτικές πηγές υποστήριξαν ότι με τις περικοπές η Ελλάδα έχασε τη μοναδική ευκαιρία να μειώσει την υπεροπλία της Τουρκίας⁹. Η άμυνα της χώρας «πληρώνει» τη μαύρη τρύπα της πορείας προς την ΟΝΕ. Επιλέχθηκε από την κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. μια πολιτική που συνίσταται σε ένα σύνολο μέτρων και νόμων που επιχειρούν ένα στρατηγικού τύπου πλήγμα στους εργαζομένους καθώς και φαλκίδευση των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Ενόψει αυτών, αμ-





«Το σχολειόν μου και η εκκλησία του χωριού μου». Πίνακας του Κούλλη, λαϊκού ζωγράφου από τη Μουσουλίτα.

φισβητούνται οι δυνατότητες επιτυχίας και της συντελεσθείσας (ή επιχειρούμενης) στροφής στην κυβερνητική πολιτική.

Το Κυπριακό είναι το πρώτιστο εθνικό μας θέμα. Παραμένει το σημαντικότερο διακύβευμα στην ελληνοτουρκική αντιδικία και ταυτόχρονα των διεθνών διεργασιών στις οποίες εμπλέκονται ο ΟΗΕ, καθώς και οι κύριες δυνάμεις του διεθνούς συστήματος, οι ΗΠΑ, οι «15» (κυρίως τα τέσσερα ισχυρότερα Κράτη του άτυπου Διευθυντηρίου) της Ε.Ε. και η Ρωσία. Η αποδέσμευση των Τούρκων από τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου και η απαίτησή τους για συνομοσπονδία έχουν δημιουργήσει απόλυτη ανάγκη αλλά και πολύτιμη ευκαιρία – ίσως την τελευταία – επανατοποθέτησης της Αθήνας και της Λευκωσίας. Η πρόταση για επανατοποθέτηση είχε διατυπωθεί από τον πρέσβη κ. Θέμο Στοφορόπουλο το Φεβρουάριο του 2001, ο οποίος τη στήριξε σε οκτώ (8) σημεία¹⁰. Χωρίς αυτή την επανατοποθέτηση, η κατάσταση θα οδηγηθεί είτε σε κατ' όνομα μόνον Ομοσπονδία, με ουσιαστικό περιεχόμενο Συνομοσπονδίας, είτε σε μονιμοποίηση της Διχοτόμησης, δύο προοπτικές εξίσου απαράδεκτες και ολέθριες. Ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. δεν θα βελτίωνε τη «Συνομοσπονδιακή Ομοσπονδία». Διότι οι παραβιάσεις του «ευρωπαϊκού κεκτημένου», που θα περιείχε η «Συνομοσπονδιακή Ομοσπονδία», θα ενσωματώνονταν σε αυτό το «ευρωπαϊκό κεκτημένο». Ήδη, ο Βέλγος ΥΠΕΞ Λουί Μισέλ, μιλώντας με την ιδιότητα του Προεδρεύοντος του Συμβουλίου Υπουργών της Ε.Ε., εξέφρασε την άποψη ότι η τουρκική πρόταση για συνομοσπονδιακή λύση έχει θετικά στοιχεία, κάτι που δρομολόγησε διαβήματα των κυβερνήσεων της Ελλάδας και της Κύπρου προς τις Βρυξέλλες¹¹.

Η αποκατάσταση των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων της ελληνοκυπριακής πλειοψηφίας, η κατοχύρωση των δικαιωμάτων της τουρκοκυπριακής μειονότητας, η αποχώρηση όλων των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων και των εποίκων είναι προϋποθέσεις για τη λύση του Κυπριακού, την ειρήνη, τη σταθερότητα και την ανάπτυξη στην περιοχή. Η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, με την υποστήριξη της Κυβέρνησης της Ελλάδας, πρέπει να προβεί σε μονομερή δήλωση ότι η ελληνική κυπριακή πλευρά αναστέλλει τη συμμετοχή της στη διαδι-

κασία των λεγόμενων διακοινοτικών συνομιλιών μέχρις ότου πραγματοποιηθούν οι παραπάνω όροι. Θα έπρεπε να προστεθεί και ένα αίτημα ηθικής φύσης: και μέχρις ότου διακριβωθεί η τύχη των αγνοουμένων. Και τέλος, ένα αίτημα στρατηγικής φύσης: μέχρις ότου καταργηθούν οι, παράνομες πλέον, ξένες βάσεις στην Κύπρο.

Σε ό,τι αφορά στις ελληνοτουρκικές σχέσεις: Να επιδιωχθεί η διαμόρφωση ενός ειδικού νομικού καθεστώτος που θα καθορίζει την προστασία των πολιτιστικών/θρησκευτικών Μνημείων και πνευματικών Ιδρυμάτων, αλλά και να δημιουργεί συνθήκες ασφάλειας για την επιστροφή της βίαια εκδιωχθείσας ελληνικής μειονότητας της Κωνσταντινούπολης. Η μνήμη των παλαιών γενοκτονιών είναι δυνατόν να συμβάλει στην αποτροπή σύγχρονων βαρβαροτήτων και της εξαφάνισης αυτών των λαών. Η υποστήριξη του αγώνα των πολιτισμικών κρατουμένων στις τουρκικές φυλακές είναι πολύτιμη συμβολή στους αγώνες των λαών και των εργαζομένων σε όλες τις χώρες της ευρύτερης περιοχής. Η Ελλάδα καλείται να αναδειχθεί σε αξιόπιστο παράγοντα αλλά και σε δύναμη προώθησης του διεθνούς Δικαίου στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Μικρά Ασία. Να συμβάλει στη λύση του Νέου Ανατολικού Ζητήματος διατυπώνοντας προτάσεις με βάση την Ιστορία, τα δίκαια και τις προσδοκίες των αυτοχθόνων ιστορικών λαών της περιοχής.

Σημειώσεις

1. Τα Νέα, Αθηναϊκή & Εστία, 25.4.2001.
2. Αδάμ Κύρα, Ελευθεροτυπία, 7.4.2001.
3. Ελευθερία (εβδομαδιαία, Λονδίνο), 21.6.2001.
4. Αδάμ Κύρα, Ελευθεροτυπία, 13.6.2001.
5. Charalambides Michalis, *Aspects of the New Eastern question* (=Όψεις του Νέου Ανατολικού Ζητήματος), Athens: Gordios, 1998.
6. Rouleau, Eric, «La République des "pachas"; Ce pouvoir si pesant des militaires turcs», *Le Monde Diplomatique*, Σεπτέμβριος 2000, σελ. 8-9.
7. Η Καθημερινή, 1.4.2001.
8. Φαφούτης Κ. Η., Η Καθημερινή, 27.3.2001.
9. Λυγερός Σταύρος, Η Καθημερινή, 1.4. 2001.
10. Εισήγηση του Θ. Στοφορόπουλου στην εκδήλωση με θέμα «Κυπριακό: πού βαδίζουμε;», την οποία διοργάνωσε ο Πολιτικός Όμιλος για την Δημοκρατία και την Πατρίδα, Αθήνα, 14.2.2001.
11. Διαβήματα προς τις Βρυξέλλες, Φιλελεύθερος, Λευκωσία, 13.7.2001.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Του Δρ. Κώστα Π. Κύρρη

7ο βράδυ της 21ης Ιουνίου 2001 στην Τηλεόραση του ΡΙΚ διεξήχθη ενδιαφέρουσα συζήτηση για το τι πρέπει να γνωρίζη η Κυβέρνηση για να λάβη (και να εφαρμόση) ορθές αποφάσεις για το Κυπριακό, καθώς και για τον ρόλο του Εθνικού Συμβουλίου. Ακούστηκαν σημαντικές απόψεις, μεταξύ αυτών και η ανάγκη ιστορικής γνώσεως, κάτι που διακηρύττω και αναλύω σε άρθρα και μελέτες μου από μισόν ακριβώς αιώνα –κατά ένα αρθρογράφο μιας εφημερίδας, έβγαλεν η γλώσσα μου μαλλιά να το γράφω και να το ξαναγράψω: Ήδη από το 1950 στην εφημερίδα *Ελευθερία* θα βρη όποιος ανατρέξη, σχετικά άρθρα μου, αργότερα και στην εφημερίδα *Κύπρον*, στην *Σημερινή*, στον *Φιλελεύθερο* κ.α. Στην *Ελευθερία* της 27, 29 και 31 Δεκεμβρίου 1959 δημοσιεύθηκαν τρία άρθρα μου με τίτλο: **Η Κυπριακή Πολιτεία και οι Μεσανατολικά Σπουδαί**, καρπός των σπουδών μου στην Σχολή Ανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών και στο Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, όπου άκουσα κορυφαίους Ανατολιστές (Paul Wittek, Bernard Lewis, Ann K. Lambton, κ.ά.), γνώστες δέκα έως δεκαεσσάρων γλωσσών! Όταν μετ' ολίγες ημέρες συναντήθηκα με τον Κ. Σπυριδάκη, μ' ενηγκαλίστη, αυτός ο ψυχρός και συγκρατημένος σοφός (που μετά την Ανεξαρτησία, όπως και κατά τον Αγώνα, δεν τον αξιοποιήσαμε **εκεί που έπρεπε**), και μου είπε ενώπιον δεκάδων προσώπων στην ετήσια γενική συνέλευση της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών: «*Σ' ευχαριστώ ως Έλλην για τα όσα ορθότατα έγγραψες για τις Ανατολικές Σπουδές. Πρέπει να εφαρμόσουμε χωρίς καθυστέρηση. Έως αυτήν την στιγμή δεν τα έχουμε εφαρμόσει!*».

Χωρίς βαθύτατη, πολύπλευρη γνώση της Ιστορίας και δη της Μεσανατολικής –καθώς και της Βαλκανικής– Ιστορίας στο ευρύτερο και βαθύτερο νόημα των όρων είναι αδύνατο να ασκήσουμε σωστή εξωτερική πολιτική, γιατί θα αγνοούμε τις παραμέτρους, τους παράγοντες και τις πολιτικοκοινωνικές, πολιτιστικές και ψυχολογικές καταστάσεις των λαών και των ηγεσιών του χώρου μας, τις συμπεριφορές και τις πιθανές αντιδράσεις των στις δικές μας ενέργειες και πολιτικές. Στο Λονδίνο είχα για πρώτη φορά ακούσει για τον νέο κλάδο της ιστορικής επιστήμης, την **Ιστορία των Συμπεριφορών**. Αυτά και άλλα έγγραφα τότε στην *Ελευθερία*, και αργότερα σε πολλά άλλα έντυπα, έως πρόσφατα.

Είναι σημαντικό το ότι στην συζήτηση στην τηλεόραση του ΡΙΚ της 21ης Ιουνίου 2001 αναφέρθηκε και ο **ρόλος της Ιστορίας στην Πολιτική** –έστω και χωρίς μνεία της συμβολής του υπογράφοντος στην προώθηση της ιδέας αυτής, για μισόν αιώνα, έστω και χωρίς την αναγκαία έμφαση και επιμονή στο θέμα.

Όμως αυτό που δεν έγινε, το θεμελιωδέστερο έλλειμμα, ήταν η τεκμηριωμένη ανάλυση αυτού του ρόλου, και η απόδοση της δεούσης σημασίας σ' αυτόν: Απεναντίας, υπήρξε προσπάθεια υποβαθμίσεώς του. Ανάμεσα στους αξιολογούς ειδικούς συμβούλους του κόμματος ενός από τους συζητητές, δεν περιλαμβάνονται ειδικευμένοι ιστορικοί εξ όσων γνωρίζω –θα χαρώ πολύ εάν είμαι ανεπαρκώς πληροφορημένος. Το ίδιο συμβαίνει με όλα τα κόμματα και με τους θεσμούς του κράτους– και πάλιν εύχομαι να σφάλωμαι. Μόλις πρόσφατα, μισόν περίπου αιώνα μετά την έναρξη των αγώνων για απελευθέρωση (δημοψήφισμα του 1950) το Υπουργείον Εξωτερικών εξεδήλωσε την πρόθεσή του να περιλάβει στους κόλπους του Τουρκολόγους, Αραβολόγους κ.ά., όταν όμως έχουν πλέον διαμορφωθεί στην πολιτική μας ζωή οι αρνητικές καταστάσεις που οι συμβουλές τους θα μπορούσαν να είχαν προλάβει και αποτρέψει. Απεναντίας, οι καταστάσεις αυτές θα συνεχίζονται και θα χειροτερεύουν καθώς, εωσότου σπουδάσουν και επιστρέψουν να υπηρετήσουν στο ΥΠΕΞ (μόνο! στα άλλα Υπουργεία θα εξακολουθεί η άγνοια), θα περάσουν οκτώ έως δέκα χρόνια. Τουλάχιστον μερικά από τα λοιπά Υπουργεία, το Προεδρικό, τα Δικαστήρια, η Αστυνομία, η Γενική Εισαγγελία και άλλοι θεσμοί του Κράτους, δεν χρειάζονται συμβούλους, ειδικά στην Κύπρο και στην Ελλάδα, όπως σε πολλές άλλες χώρες; Βλέπε ιδίως Τουρκία, Ισραήλ, Μ. Βρετανία κ.ά.

Στην συζήτηση του ΡΙΚ δεν άκουσα να γίνεται λόγος για πόσους και ποιούς ιστορικούς και πότε συμβουλευθήκαν και συμβουλευόνται τα διάφορα Υπουργεία και δη το ΥΠΕΞ της Κυπριακής Δημοκρατίας. Και τώρα και από πολλές δεκαετίες υπήρχαν και υπάρχουν στην χώρα μας ιστορικοί διεθνώς καταξιωμένοι, πολύ προτού υπάρξει το Πανεπιστήμιο. Πότε τους υπέβαλε το κράτος μας έστω και ένα ερώτημα για ν' ακούση τις απόψεις τους; –και ας μη τις ακολουθήση! Τι θα εστοίχιζε και τι θα στοιχίσει στο Κράτος ο διορισμός Επιτελείου ειδικών συμβούλων από όσους υπήρχαν και υπάρχουν στη Νήσο μας; Ανώτερα στελέχη του κράτους με ερωτούν κάποτε: «*Έγινε αυτό το Επιτελείο που ζητείς από δεκαετίες;*». Αυτοί πρέπει να γνωρίζουν πολύ καλύτερα από εμένα εάν έγινε αυτό το Επιτελείο: Γιατί με ερωτούν; Το βλέπουν πουθενά; Τονίζω για πολλοστή φορά! Δεν έχω καιρό για να μετέχω σ' αυτό, και να μην ανησυχούν! Μπορώ μόνο αν μου ζητηθεί γραπτώς, έστω και τώρα, την δωδεκάτην, να εισηγηθώ τα σχετικά προς την σύνθεσή του –και ας μην ακολουθήσουν τις εισηγήσεις μου (φαίνεται ότι ζητώ ψύλλους σ' άχυρα).

Ήδη από το 1950, όπως είπα, επίμονα προτείνω την ίδρυση του πιο πάνω Επιστημονικού Επιτελείου, επανειλημμένα. Ως Διευθυντής του Κέντρου



Η σημαία των Κυπρίων στην Ελληνική Επανάσταση

Επιστημονικών Ερευνών –θέση στην οποία βρέθηκα περίπου καταλάθος!– υπέβαλα προτάσεις δύο φορές γραπτά, εις μάτην. Είχα σχεδόν πείσει δύο Κυπρίους Κροίσους να δώσουν υποτροφίες για σπουδές στην Ιστορία της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, οπότε κάποιοι παράγοντες κρατικοί επενέβησαν και τους έπεισαν να τις αποσύρουν. Μάλιστα! Κι έπειτα περιμένουμε χαίρι. Δεν είχε όρια τότε η απελπισία μου. Τους είχα γίνει ενοχλητικός και περίπου «επικίνδυνος»! Επειδή επρόκειτο την ειδικότητα και την πρόσληψη Ανατολιστών στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών μιας χώρας που περιβάλλεται από χώρες της Ανατολής! Ήταν κάτι σαν να απαγορεύεις στους γιατρούς να γνωρίζουν φαρμακολογία και να ενημερώνονται για τις καθημερινές προόδους της! Εάν αυτό δεν είναι σχιζοφρένεια, τι είναι τότε σχιζοφρένεια; Είναι όμως μόνο σχιζοφρένεια;

Ορθά κατά την συζήτηση στην Τηλεόραση του ΡΙΚ παρατηρήθηκε η υπερβολή στην έμφαση στην νομική πλευρά του Κυπριακού. Προσθέτω τα εξής, που τα έχω τονίσει κατά καιρούς σε άρθρα μου: Ουδέποτε στα νομικά επιχειρήματά μας εχρησιμοποίησαμε τις δυνατότητες που μας παρέχει το **Δίκαιο του Πολέμου**: Κατ' αυτό η κατέχουσα δύναμις υποχρεούται να παρέχει στον κατεχόμενο πληθυσμό όλες τις διευκολύνσεις και ευκαιρίες, ώστε να διάγουν όπως διήγαν προ της κατοχής της γης των: διατροφή, σχολεία, εργασία, περιουσία, πολιτισμός κτλ. Κατοχυρώνονται δεσμευτικά από το **Δίκαιο του Πολέμου**. Γιατί οι άρχοντες από το 1963 και εντεύθεν αγνοούν και δεν το επικαλούνται, και μάλιστα με επιμονή, πείσμα και συνέπεια, **τα ειδικά άρθρα του ευεργετικού για μας Δικαίου του Πολέμου**; Επίσης, γιατί δεν επιδιώκουν την ψήφι-

σιν υποχρεωτικών, εφαρμοστέων ψηφισμάτων από τον ΟΗΕ και άλλους Διεθνείς Οργανισμούς, και δεν επιμένουν στην εφαρμογή τους; Από πού πηγάζουν αυτές οι παραλείψεις; Είμεθα τόσο μαζοχιστές και τόσο αλαζόνες; Ή τι άλλο συμβαίνει; Πότε η Κυπριακή και η Ελλαδική Ηγεσία υπελόγισαν τον ρόλο των Ισλαμικών Ασκητικών Ταγμάτων στην πολιτική της Τουρκίας και άλλων Μουσουλμανικών χωρών και τον ρόλο των Εβραίων;

Το γεγονός ότι κατά καιρούς καθηγητές του Πανεπιστημίου καλούνται να εκφέρουν απόψεις για ειδικά θέματα του ΥΠΕΞ (και ίσως και άλλων Υπουργείων και θεσμών) είναι σύμφωνο προς την κατεύθυνση που εισηγούμαι ήδη από το 1950. Το Επιτελείο όμως είναι κάτι το διαφορετικό. Η διαφορά είναι εμφανής. Επίσης, δεν παραγνωρίζω την ύπαρξη ειδικευμένων γλωσσομαθών υπαλλήλων στο ΥΠΕΞ, στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών (P.I.Q.), κ.ά. Όμως, εζητήθησαν ποτέ από αυτούς οι απόψεις των επί της ουσίας των προβλημάτων; Ίδού το πραγματικό πρόβλημα που καθιστά την ζωή μας μια επαναλαμβανόμενη φοβερή τραγωδία με επίφαση κωμική, μια ιλαροτραγωδία, που όμως σταδιακά φθείρει αδιόρατα το μέλλον μας σ' αυτή την υπέροχη Νήσον, όπου ζούμε τρεισήμισυ χιλιοτηρίδες: Τώρα πρώτη φορά κινδυνεύουμε να εξαφανισθούμε παρά τον άμετρο πλούτο μας –ίσως και εξ αιτίας αυτού. Η εξωτερική μας λάμψη είναι θανάσιμος κίνδυνος για την ύπαρξη μας –δεν είναι η πρώτη φορά στην Ιστορία που συμβαίνει αυτό: Απενταετίες, είναι περίπου κανόνας.

Είναι ήδη πάρα πολύ αργά. Όμως, έστω και τώρα, εαν σοβαρευθούμε και ενθυμηθούμε τον Θουκυδίδη, τον Πλάτωνα, τον Πλούταρχο, τον Αίσωπο, τον Κωνσταντίνον Ζ' Πορφυρογέννητον (905-959 μ.Χ.), τον Ιωάννην Καντακουζηνόν, τον Ιούλιον Καίσαρα, τον Τάκιτον, τον Πολύβιο Τ. Δημητρακόπουλο της **Σιδηράς Διαθήκης**, τον Pascal, τον Montaigne, θα επιζήσουμε, θα επιτύχουμε. Με σοβαρή, φιλοσοφημένη σκέψη, στηριγμένη στην ιστορική –και όχι μόνο– γνώση, μπορούμε να αποφύγουμε περαιτέρω γκάφες, τερατώδη σφάλματα και καταστροφές. Από την αγάπη της Πατρίδος (**Μητρός τε και Πατρός και των άλλων προγόνων απάντων...**) ως αναβρύζουν όλες οι ενέργειες και προπάντων τα οράματά μας. Χάριν της γλυκείας Πατρίδος, όπως την εξύμνησαν πολλοί ποιηταί μας, και ιδίως ο Σολωμός και ο Κάλβος (**ας μη μου δώση η μοίρα μου εις ξένην γην τον τάφον**), ως καλλιεργήσουμε σε βάθος τις Ιστορικές Επιστήμες και δη τις Ανατολικές Σπουδές και ως τις θέσουμε στην υπηρεσία της Εθνικής Πολιτικής μας. Τα κέρδη θα είναι τεράστια. **ΤΟ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΕΑΝ ΓΝΗΣΙΑ ΚΑΙ ΜΕ ΠΑΘΟΣ ΤΟ ΘΕΛΗΣΟΥΜΕ. ΟΣΟΙ ΠΙΣΤΟΙ**, όπως έγραφε συχνά στο τέλος πολλών ιεραποστολικών άρθρων του ο αοίδιμος Κώστας Προυσής. Ελπίζω ότι οι πιστοί θα είναι πολλοί!

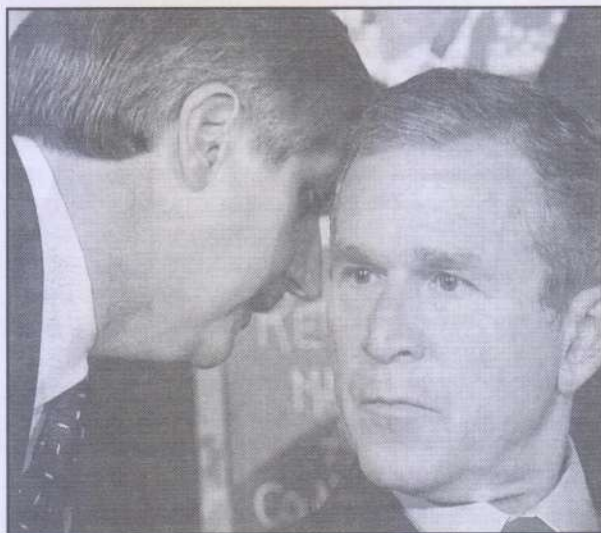


ΤΡΟΜΟΠΟΛΕΜΟΣ

Τών Μ. Μηλιαράκη - Β. Βαβουράκη

Ολη ή ανθρωπότητα -κυβερνήσεις και λαοί- καταδίκασε τα φοβερά πλήγματα που δέχθηκαν οι ΗΠΑ την 11η Σεπτεμβρίου, τα οποία προκάλεσαν τον τραγικό θάνατο πάνω από 7.000 εργαζομένων στους δίδυμους πύργους και στο Αμερικανικό Πεντάγωνο, συμπεριλαμβανομένων φυσικά και των επιβατών των αεροσκαφών, που ως πανίσχυρες βόμβες έσπειραν τον θάνατο.

Η Ουάσινγκτον ευθύς εξ αρχής χαρακτήρισε τα γεγονότα αυτά όχι ως μία απλή τρομοκρατική ενέργεια, αλλά ως **πολεμική επιχείρηση**. Γι' αυτό ζήτησε την άμεση ενεργοποίηση του άρθρου 5 της Βορειο-



Μία φωτογραφία, χίλιες λέξεις. Ο πρόεδρος Τζόρτζ Μπους (δεξιά) μαθαίνει από συνεργάτη του τό τρομοκρατικό χτύπημα στους δίδυμους πύργους.

ατλαντικής Συμμαχίας (NATO), σύμφωνα με τό όποιο: «Πολεμική επίθεση εναντίον κράτους-μέλους του NATO (από μη μέλος) θεωρείται επίθεση εναντίον όλων των μελών».

Υποχρέωση, επομένως, ολόκληρης της Συμμαχίας, και όχι μόνο του πληγέντος μέλους, ή αντιμετώπιση του κοινού έχθρου.

Την αμερικανική αυτή θέση υιοθέτησαν, κυριολεκτικά την ίδια στιγμή, όλες οι κυβερνήσεις των χωρών-μελών του NATO, χωρίς να περιμένουν, έστω και για τυπικούς λόγους, να συνέλθει τό αρμόδιο όργανο της Συμμαχίας.

Την ίδια στάση, της καταδίκης της τρομοκρατικής ενέργειας και της έκφρασης αλληλεγγύης προς τό λαό και την κυβέρνηση των ΗΠΑ, εξέφρασαν οι Παλαιστίνιοι (ό καημένος ό Άραφάτ έφθασε στό σημείο να δώσει και αίμα για τους τραυματίες της τραγωδίας), ό Καντάφι, ό Κάστρο, τό Ίράν, ή Ρωσία, ή Κίνα, οι αραβικές κυβερνήσεις, με λίγα λόγια οι πάντες. Κοινός τόπος όλων:

- Καταδίκη της τρομοκρατίας.

- Καταδίκη της συγκεκριμένης επίθεσης κατά των ΗΠΑ.

- Έκφραση λύπης και οδύνης για τά άθωα θύματα της βάρβαρης επίθεσης.

- Απαίτηση έντοπισμού, σύλληψης, δίκης και καταδίκης των ήθικων άυτοργών, άφού οι φυσικοί άυτοργοί είναι νεκροί.

Σέ παγκόσμια, όπως χαρακτηρίστηκε, δημοσκόπηση που έγινε σε είκοσι κράτη της Ευρώπης, της Ασίας, της Βορείου και Νοτίου Αμερικής, με ποσοστό άνω του 80% άπορρίπτεται ή πρόταση του να έπιτεθούν οι ΗΠΑ στη χώρα ή στις χώρες όπου έχουν τή βάση τους οι τρομοκράτες, και προτείνεται ή παραπομπή των δραστών σε δίκη.

Μόνο στο Ίσραήλ τά ποσοστά είναι αντίστροφα. Τό 77% ζητεί επίθεση και μόνο τό 19% δίκη. Ακόμα και στις ΗΠΑ, με νωπές τίς ανατριχιαστικές εικόνες της τραγωδίας, τό 54% άπαιτεί επίθεση και μόλις ένα 30% δίκη.

Τίς θέσεις αυτές σε γενικές γραμμές πήρε και ή Ε.Ε.:

- Όχι τυφλά και γενικά χτυπήματα.

- Έντοπισμός των δραστών και χτύπημα μόνο αυτών.

Από τή μεριά τους οι ΗΠΑ παρουσιάστηκαν στήν αρχή άποφασισμένες να κηρύξουν τον πόλεμο εναντίον κάθε χώρας που εκτιμούσαν ότι ήταν ύποπτη άντιαμερικανικής δράσης. Στή συνέχεια διά στόματος του προέδρου τους Τζόρτζ Μπους διακήρυξαν: *Όποιος δέν είναι μαζί μας, είναι εναντίον μας*. Απαίτησαν δηλαδή συστράτευση χωρίς όρους. Η Ε.Ε. όμως, όπως προαναφέραμε, έβαλε ως όρους τό ν' άποφευχθούν τά τυφλά χτυπήματα και ν' άποτελέσουν στόχους τά κράτη που άποδεδειγμένα κρύβουν τρομοκράτες.

Έδώ αρχίζουν τά έρωτήματα:

- Ποιοί είναι οι δράστες του έγκλήματος της 11ης Σεπτεμβρίου;

- Ποιοί είχαν λόγους και ποιους για να προκαλέσουν, τόσο σκληρά μάλιστα, τήν υπερδύναμη;

- Ποιοί εξ άντικειμένου ώφελήθηκαν ή θά επιδιώξουν να ώφεληθούν από τήν τραγωδία;

Οι ΗΠΑ δείχνουν Μπίν Λάντεν

Γιά τίς ΗΠΑ έγκέφαλος και χρηματοδότης της όλης επιχείρησης είναι ό Σαουδάραβας **Όσάμα Μπίν Λάντεν** με τήν όργάνωσή του **Άλ-Κουέιντα** (τό Δίκτιο σε ελεύθερη μετάφραση), και τό Άφγανιστάν, στο όποιο έχει τήν έδρα του ό Μπίν Λάντεν.

Είναι πράγματι ό Λάντεν ό ένοχος; Άν ναί, μπορεί να υπάρχουν συνενοχοί ή συνεργοί που δέν μπορεί κανείς να φανταστεί;

Κατ' αρχάς ό σαουδαραβικής καταγωγής Μπίν Λάντεν (ή μητέρα του είναι Σύρια) είναι δημιουργία της CIA. Αύτή τον εκπαίδευσε, αύτή τον ενί-

οχουσε και τον εξοπλισε, δίνοντάς του την ευκαιρία να στήσει την *Άλ-Κουέιντα*, η οποία ως οργάνωση είναι η διάδοχος κατάσταση της οργάνωσης *ΜΑΚ*, η οποία άρχισε να δραστηριοποιείται το 1984, με αποκλειστικό σκοπό την εκδίωξη των Ρώσων από το Αφγανιστάν. Ο πατέρας του αλλά και 7 από τα 52 συνολικά αδέρφια του είναι οι δημιουργοί μιας τεράστιας κατασκευαστικής εταιρείας σαουδαραβικών συμφερόντων, που δραστηριοποιείται κυρίως στη Σαουδική Αραβία, αλλά και σε άλλες χώρες.

Ένα μάλιστα από τα αδέρφια του, ο Σαλέχ Μπίν Λάντεν, έχει πλούσια επιχειρηματική δραστηριότητα, καθ' όλα νόμιμη και διαφανή, στην Κύπρο.

Τα κεφάλαια που διακινεί η εταιρεία αυτή και οι θυγατρικές της ανέρχονται στα 5-6 δισ. δολάρια. Η απόλυτως προσιωπηκή περιουσία του Όσάμα Μπίν Λάντεν υπολογίζεται σε 500 εκατ. δολάρια. Η οικογένειά του (τά αδέρφια του, γιατί ο πατήρ Μοχάμαντ Άγουάντ Μπίν Λάντεν, φανατικός ύποπτος των *Αδελφών Μουσουλμάνων* της Αιγύπτου, έχει πεθάνει) τον έχει αποκηρύξει. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο Όσάμα Μπίν Λάντεν δεν μπορεί να έχει σχέση με την οικογένειά του.

Απορίας άξιο είναι ότι ούτε οι σαουδαραβικές μυστικές υπηρεσίες ούτε η CIA έχουν ελέγξει ποτέ σοβαρά μέχρι τώρα τις δραστηριότητες και τα κεφάλαια αυτής της εταιρείας. Σημειώτεον ότι αυτή τη στιγμή η εταιρεία των Λάντεν χτίζει στη Σαουδική Αραβία ένα τεράστιο υπερσύγχρονο στρατόπεδο για τις αμερικανικές δυνάμεις που σταθμεύουν στη χώρα αυτή!

Μετά το 1989 ο Όσάμα Μπίν Λάντεν μετέθε στην πατρίδα του, όπου παρέμεινε μέχρι το 1994, όταν και αποχώρησε έχοντας αναμιχθεί στο αποτυχημένο πραξικόπημα κατά του βασιλιά Φάχντ. Παρ' όλα αυτά διατηρεί καλές σχέσεις με πολλούς Σαουδάραβες αξιωματούχους. Από το 1994 και έντεϋθεν βρίσκεται στην Αλβανία, όπου ιδρύει Τράπεζα στα Τίρανα και εκπαιδεύει μαχητές του UCK εκεί και στο Αφγανιστάν. Στενές, επίσης, οι σχέσεις του με τους φανατικούς Μουσουλμάνους του Σουδάν. Ανάμιξη του στις επιθέσεις κατά των αμερικανικών Πρεσβειών σε Κέννα και Τανζανία θεωρείται πολύ πιθανή.

Από το 1995 και έντεϋθεν η CIA τον θεωρεί ως τον υπ' αριθμόν 1 εχθρό της. Όμως είναι πολύ πιθανόν κάποια στεγανά των μηχανισμών της αμερικανικής διοίκησης και γραφειοκρατίας να έχουν ακόμη σχέσεις μαζί του.

Ο Όσάμα Μπίν Λάντεν είναι 44 χρονών (γεν. το 1957), έχει συμμετάσχει σε περισσότερες από 40 βομβιστικές επιθέσεις και έχει τραυματιστεί πολλές φορές. Φήμες μιλούν για κλονισμένη υγεία. Από το 1996 βρίσκεται στο Αφγανιστάν και πολεμά με τους Ταλιμπάν (οι βάσεις της *Άλ-Κουέιντα* βρίσκονται στο Κανταχάρ και κοντά στο Πεσαάβάρ -σύννορα με το Πακιστάν).

Ήταν τελικώς ο Όσάμα Μπίν Λάντεν ο ιθύνων νούς της επιχείρησης;



Εμείς δεν είναι δυνατόν να το επιβεβαιώσουμε ή να το αντικρούσουμε.

Ποιοί είχαν λόγους

Στό ερώτημα ποιοί είχαν λόγους να προκαλέσουν το χτύπημα ή απάντηση δεν μπορεί να είναι μόνο μία.

Ενδεχομένως οι δράστες -φυσικοί και ήθικοί ατύχητοι- να ενεργούσαν για λογαριασμό κράτους ή κρατών, λαού ή λαών που έχουν δεχθεί τα θανάσιμα πλήγματα της αμερικανικής ιμπεριαλιστικής εξωτερικής πολιτικής. Σ' όλες τις ηπείρους και σ' όλες τις φυλές υπάρχουν λαοί-θύματα.

Δέν πρέπει να ξεχνούμε ότι τα τελευταία δέκα χρόνια, για να μην πάμε πιο πίσω, οι ΗΠΑ έχουν και επισήμως υιοθετήσει και εφαρμόσει την κρατική τρομοκρατία. Έτσι, χωρίς λόγο, ο Κλίντον εκτόξευσε πυραύλους εναντίον του Σουδάν, προκαλώντας χιλιάδες θύματα, γιατί απλώς υποψιαζόταν ότι η χώρα αυτή παρασκεύαζε χημικά όπλα. Έρευνα όμως του ΟΗΕ απέδειξε ότι οι αμερικανικές υποψίες ήταν άσπληχτες.

Όμοιας, πάλι επί Κλίντον, πυραύλοι έπληξαν το Αφγανιστάν χωρίς να δώσουν τις απαραίτητες εξηγήσεις και κυρίως ενάντια σε κάθε έννοια διεθνούς νομιμότητας.

Οι ΗΠΑ συνεχίζουν το εμπόργκο και τους βομβαρδισμούς εναντίον του Ιράκ, με αποτέλεσμα πάνω από ένα εκατομμύριο παιδιά να έχουν πεθάνει από αρρώστιες, λόγω έλλειψης στοιχειωδών φαρμάκων.

Βομβάρδισαν με «άνθρωπιστικές βόμβες» επί ημερες τη Γιουγκοσλαβία, πλήττοντας άμαχους, νοσοκομεία, σχολεία, και καταστρέφοντας όλον τον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της χώρας. Προηγουμένως είχαν εκδηλώσει την «άνθρωπιστική» τους δράση στη Βοσνία.

Στηρίζουν επί δεκαετίες το ρατσιστικό, στρατοκρατικό Ισραήλ, τό μόνιμο αυτό ταραξία της Μέσης Ανατολής, και χύνουν κροκοδείλια δάκρυα για την πολύχρονη τραγωδία και γενοκτονία του παλαιστινιακού λαού.

Καλύπτουν πλήρως και αποθρασύνουν τον Ατίλλα στην Κύπρο και τους στρατοκράτες της Αγκυρας στον πόλεμό τους εναντίον του κουρδικού λαού.

Θά ήταν όμως δυνατόν οι δράστες να ένηργησαν, εν γνώσει ή εν άγνοια τους, προδοκατόρικα

για λογαριασμό αμερικανο-σιωνιστικών κύκλων, του σκληρού πυρήνα της Νέας Τάξης, της Νέας Έποχής.

Απίστευτο, θά πείτε. Αλλά στο σημερινό κόσμο όλα είναι δυνατά. Έξ άλλου:

- Οι Παλαιστίνιοι, πού πολεμούν μέ... πέτρες τό πάνοπλο Ισραήλ και έχουν έναποθέσει τίς έλπίδες τους στην καλή θέληση τών ΗΠΑ και του Σιωνισμού για νά μήν εξαφανισθούν τελείως από προσώπου γής, ήταν σέ θέση νά προκαλέσουν μέ τέτοιο τρόπο τήν υπερέδναμη;

- Τό Ιράν, επίσης, πού γνωρίζει ότι και ή παραμικρή «άταξία του» θά όδηγούσε στην πλήρη ισοπέδωσή του, θά πρέπει νά ήταν πολύ άφρον για νά όργανώσει τέτοιο πλήγμα.

- Πά τούς Γιουγκοσλάβους ούτε λόγος νά γίνεται. Οι δυστυχείς έχουν παραδοθεί στις ΗΠΑ.

- Αντίθετα, γράφτηκε ότι στους δίδυμους πύργους εργάζονταν 4.000-5.000 Αμερικανοεβραίοι, αλλά στις 11 Σεπτεμβρίου άπουσίαζαν λόγω εβραϊκής γιορτής! Ήταν σύμπτωση, ή οι όργανωτές επέλεξαν αυτήν τήν ήμέρα για νά μήν υπάρξουν θύματα Έβραίοι; Δέν αποκλείεται ή σύμπτωση, άν και δύσκολο.

Λέγεται επίσης ότι υπάρχει ή συνωμοσιολογική άποψη ότι ό Όσάμα Μπίν Λάντεν και ή όργάνωσή του Άλ-Κουέιντα έλέγχονται από μιά μυστική διεθνή όργάνωση τύπου *λέσχης Μπίλντεμπεργκ*. Η άποψη αυτή ενισχύεται από τίς φημολογούμενες σχέσεις μεταξύ τών φανατικών ισλαμικών άλγερινών ομάδων (*Ένοπλη Ισλαμική Όμάδα GIA και Ισλαμικό μέτωπο FIS*) μέ ομάδες εβραϊκών συμφερόντων.

Άν τά παραπάνω ευσταθούν, τότε ενισχύεται ή εκτίμηση ότι ό Όσάμα Μπίν Λάντεν εξακολουθεί νά δουλεύει για λογαριασμό μερίδας αμερικανικών συμφερόντων, χρησιμοποιώντας τήν καταλυτική επίρροή πού άσκει στους πιστούς του, σέ σημείο πού νά τόν υπακούουν μέχρι θανάτου.

Άλλά άνεξάρτητα από τό γεγονός αυτό, άς εξετάσουμε ποιό τελικά ώφελήθηκαν ή προσπαθούν νά ώφεληθούν από τό αίμα τών άθώων θυμάτων τής 11ης Σεπτεμβρίου. Οι άπαντήσεις στο έρώτημα αυτό έχουν άμεση σχέση και μέ τό προηγούμενο έρώτημα.

Άπό τήν όλομέτωπη σύγκρουση Δυτικών μέ διάφορες ισλαμικές χώρες (Αφγανιστάν - Ιράκ - Ιράν - Συρία - Λιβύη κ.λπ.) φαίνεται πρós τό παρόν νά εννοούνται τά... «γεράκια» τής αμερικανικής γραφειοκρατίας, πού τώρα κατευθύνουν τά νήματα τής έξωτερικής πολιτικής τών ΗΠΑ, και ό παράγων Ισραήλ. Τά «γεράκια» αυτά είναι: ό αντιπρόεδρος τών ΗΠΑ Ντίκ Τσένυ, ό ύπουργός Άμύνης Ντόναλντ Ράμφελντ, ό ύφυπουργός Άμύνης Πάλ Γούλφοβιτς (άκροδεξιός μέ ψυχροπολεμικές άπόψεις), ό ειδικός σύμβουλος επί θεμάτων άσφαλείας Ρίτσαρντ Πέρλ (ό έπνομαζόμενος από τούς συνεργάτες του «πρί-

γκηπας του σκότους») και ή επίσης σύμβουλος Κοιτολίξα Ράις. Όλοι αυτοί είναι άνθρωποι του Τζώρτζ Μπους του πρεσβύτερου και συνεχιστές τών ιδεολογικών και γεωπολιτικών αντίληψεων του ειδικού συμβούλου επί θεμάτων Άμύνης και Άσφαλείας του προέδρου Ρέηγκαν, του περιφημου Μάκ Φαυλέην. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι πρέπει νά τριβούν τώρα τά χέρια τους για τήν πορεία τών διεθνών εξέλιξεων, ως γνωστοί φορείς συγκρουσιακής και ψυχροπολεμικής λογικής.

Τό Ισραήλ, από τήν άλλη πλευρά, θρίσκει τήν εύκαιρία νά καταφέρει ισχυρό στρατιωτικό πλήγμα στους Παλαιστίνιους χωρίς αντιδράσεις από τή διεθνή κοινή γνώμη, και θά προσπαθήσει νά εκδιώσει μαζί μέ τούς Αμερικανούς άλλες άραβικές χώρες νά πάψουν νά παρέχουν άσυλο και βοήθεια στις διάφορες άκραιοις παλαιστινιακές ομάδες. Π.χ. ή Χαμάς έχει βάση στη Συρία, ή Χαζμπολάχ έχει βάσεις στο Λίβανο και παίρνει βοήθεια από τό Ιράν, και τό Μέτωπο για τήν Απελευθέρωση τής Παλαιστίνης -Φράξια Άμπού Άμπάς- συνεργάζεται μέ τό Ιράν. Επίσης είναι πιθανό νά επιχειρηθεί ή άνατροπή του Σαντάμ Χουσεϊν μέ στρατιωτική επίχειρηση μέσα στο Ιράκ, όπου μάλλον θά συμμετάσχουν δυνάμεις αμερικανικές, βρετανικές, τουρκικές και ή



Ό Γεν. Γραμματέας του ΝΑΤΟ Λόρδος Ρόμπερτσον σπεύδει νά καταταγεί έθελοντής.

ισραηλινή αεροπορία. Τό Ισραήλ προφανώς θά επιχειρήσει νά ενισχύσει τίς σχέσεις του μέ τό καθεστώς του βασιλιά Άμπντάλα στην Ιορδανία και νά εξουδετερώσει τήν ισχύ τών φανατικών Μουσουλμάνων και Παλαιστινίων στη χώρα αυτή. Επίσης θά επιδιώξει νά εκδιώσει και νά τρομοκρατήσει τό καθεστώς του Μπασάρ Άσσαντ στη Συρία.

Επί του θέματος αυτού ό έγκυρος αναλυτής τής αμερικανικής έξωτερικής πολιτικής, καθηγητής στο ΜΙΤ Νόαμ Τσόμσκι, άμέσως μετά τίς τρομοκρατικές επιθέσεις στους πύργους και τό Πεντάγωνο δήλωσε μεταξύ άλλων: «*Εν όλίγοις, τό σημερινό έγκλημα είναι ένα δώρο στους σκληροπυρηνικούς εθνικόφρονες -σέ εκείνους, δηλαδή, πού ελπίζουν νά χρησιμοποιήσουν βία για νά ελέγξουν τόν (όποιο) χώρο τους. Και όλα αυτά, ακόμα και θέτοντας στην άκρη τά πιθανά αντίποινα τών ΗΠΑ, και πόσα αυτά θά πυροδοτήσουν -πιθανώς περισσότερες επιθέσεις σάν και αυτήν ή ακόμα και χειρότερες. Οι προοπτικές μπροστά μας είναι ακόμα πιο δυσόιωνες απ' ό,τι φαινομενικά ήταν προτού εκδηλωθούν οι τελευταίες αυτές βαρβαρότητες.*»

Στό έρώτημα ποιό ώφελήθηκαν ή θά ώφεληθούν πρέπει νά προσθέσουμε και τά εξής:

Τά γεγονότα τής Γένοβας καθώς και τά προηγούμενα αυτής κατέδειξαν ότι ή υπόθεση τής παγκοσμιοποίησης δέν θά είναι περίπατος για τή Νέα Τάξη. Κάθε μέρα θά συναντά όλο και πιο εύρεία, όλο και πιο άποφασιστική και δυναμική αντίσταση.

Η αντίμετωση της παγκοσμιοποιημένης αυτής αντίστασης απαιτεί και «παγκοσμιοποιημένο νομοθετικό πλαίσιο». Η 11η Σεπτεμβρίου δίδει στους νεοταξίτες τη χρυσή ευκαιρία, με πρόσχημα την ικανοποίηση του αιτήματος για πάταξη της τρομοκρατίας, να επιβάλουν σε πλανητικό επίπεδο νόμους και θεσμούς που θα καταλύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και θα όμαδοποιούν πολίτες, κράτη και λαούς «σ' εκείνους που είναι μ' εμάς, και σ' εκείνους που είναι εναντίον μας», κατά την απαίτηση του Μπούς.

Κάθε αντίνεοταξίτης θα κινδυνεύει να χαρακτηριστεί τρομοκράτης. Κάθε χώρα που θ' άνεχεται εκδηλώσεις και αγώνες κατά της Νέας Τάξης θα κατηγορείται ότι υποθάλλει την τρομοκρατία. Ένα τέτοιο καθεστώς ενός νέου μεσαίωνα δεν επιβάλλεται από τη μία μέρα στην άλλη. Γι' αυτό εξ' άλλου οι Άμερικανοί κάνουν λόγο για πόλεμο εναντίον της τρομοκρατίας που θα διαρκέσει 10-15 χρόνια!

Πρός το παρόν βέβαια οι ΗΠΑ δεν κάνουν λόγο για τέτοια εξέλιξη. Τα πυρά τους τα έχουν στρέψει αποκλειστικά στο Αφγανιστάν και πιο ειδικά στον Μπίν Λάντεν, χωρίς όμως να αποκλείουν επέμβαση και σ' άλλες μουσουλμανικές χώρες που υποστηρίζουν το Αφγανιστάν.

Αυτή που φαίνεται να κινδυνεύει άμεσα από τη διαφαινόμενη πολεμική εμπλοκή Δυτικών, Έθραιων και Αράβων είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση. Και τούτο διότι οι ευρωπαϊκές πόλεις είναι πολύ πιο εύλαυτες σε τρομοκρατικά χτυπήματα, αν μάλιστα αυτά είναι μαζικού τύπου και προέρχονται από φανατικούς Μουσουλμάνους κομμάντος αυτοκτονίας. Οι ίδιες οι ευρωπαϊκές χώρες φιλοξενούν στα εδάφη τους εκατομμύρια Μουσουλμάνων (6 εκατ. η Γαλλία, στη Γερμανία 3,5 εκατ. είναι μόνον οι Τούρκοι, μεγάλος αριθμός στη Μ. Βρετανία και στην Ισπανία κλπ.). Η έξαρση του φανατισμού και η άνοδος ρατσιστικών ομάδων και κομμάτων θα δημιουργήσει τεράστια πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το έγκλημα του ενιαίου νομίσματος (εύρώ) και όλες οι συναφείς προσπάθειες των χωρών-μελών της Ε.Ε. για περαιτέρω ένοπλη θά τεθούν εν άμφιδόλω, και τούτο διότι μία πιθανή μεγάλη οικονομική κρίση στην Ευρώπη με πολιτικές και κοινωνικές συνέπειες, θ' άποσυντονίσει τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και θά έξασθενήσει τις πολιτικές που ένοποιούν τά ευρωπαϊκά κράτη. Άλλο ένα κέρδος για τις ΗΠΑ, οι όποιες αντιμετώπιζουν την Ε.Ε. ως έναν επικίνδυνο γεωπολιτικό αντίπαλο.

Τη στιγμή που γράφονται οι γραμμές αυτές οι πολεμικές μηχανές των ΗΠΑ και, ως φαίνεται, και του κολαούζου της πολιτικής τους, της Άγγλιας,

είναι έτοιμες να χτυπήσουν το Αφγανιστάν με τό πρόσχημα ότι δεν παραδίδει τόν Όσάμα Μπίν Λάντεν και ότι εκπαιδεύει τρομοκράτες. Περιμένουν, λένε, την 27η Σεπτεμβρίου, που λήγει η περιοδεία του Πάπα της Ρώμης στο Καζακιστάν, για να πληξουν τό Αφγανιστάν.

Άλλά γιατί τελικά σχεδιάζουν την επίθεση εναντίον του Αφγανιστάν; Ένας και μοναδικός είναι ό στόχος τους: ν' άποκτήσουν στρατιωτικές βάσεις και να έλέγχουν τη γεωγραφική περιοχή του Αφγανιστάν και των όμορών του χωρών, που άποτελούν άπό γεωπολιτική άποψη χώρο-κλειδί για την Κεντρική Άσία.

Τό Αφγανιστάν άλλά και μία γεωγραφική περιοχή καλούμενη κοιλάδα Φεργκανά, εύρισκόμενη μεταξύ Αφγανιστάν, Ούζμπεκιστάν, Κιρκιζίας και Τατζικιστάν, έχει τεράστια γεωστρατηγική σημασία, διότι

όποιος έλέγχει αυτές τις περιοχές, έλέγχει την καρδιά της Κεντρικής Άσίας με όλους τούς δρόμους μεταφοράς πρώτων ύλων και ενέργειας. Η Άμερική έχει κάθε λόγο να έλέγξει αυτή την περιοχή, συνδυάζοντας δική της στρατιωτική παρουσία σ' αυτή μαζί με την έπιβολή φιλικών καθεστώτων στις χώρες που προαναφέραμε. Στο Αφγανιστάν οι Άμερικανοί, αν εκδιώξουν τούς Ταλιμπάν, θά συνεργαστούν με τόν σείχη Ραμπανί, τόν όποιο και άναγνωρίζουν

Πληροφορίες Ισραηλινών έφημερίδων (ΗΑ' ARETZ και YADYOT AHRANOT) όπι τήν ήμέρα του κτυπήματος στις ΗΠΑ 4.000 Έβραιοι που έργάζονταν στους δίδυμους πύργους δεν πήγαν στη δουλειά τους, ενώ ό Άριέλ Σαρόν δεν πήγε στη Νέα Υόρκη, μεταφέρει στη Βουλή με έρώτησή του προς τόν ύπουργό Έξωτερικών ό βουλευτής Γιώργος Καρτζαφέρης.

(Δημοσιεύθηκε στις έφ.: «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ», 24-9-2001 και «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ» 22, 23-9-2001).

ως νόμιμο κυβερνήτη, και την άφγανική αντιπολίτευση, ή όποια πολεμά τούς Ταλιμπάν και κατέχει τό 8% του άφγανικού εδάφους βόρεια και άνατολικά της χώρας, πλησίον του Τατζικιστάν. Ο Ραμπανί άνατράπηκε άπό τούς Ταλιμπάν τό 1994. Βασικοί σύμμαχοι των Ταλιμπάν οι Πακιστανοί, οι Σαουδάραβες και τά Ηνωμένα Άραβικά Έμιράτα.

Ρόλο στα πολιτικά πράγματα του Αφγανιστάν προσπαθεί να παίξει και ό έξόριστος μονάρχης Ζαχάφ-Σάχ, ό όποιος άνετράπη τό 1974 άπό πραξικόπημα ενός άνηψιού του. Τόν ύποστηρίζουν κυβερνήσεις δυτικών κρατών.

Προσφάτως άναφέρθηκε ότι δολοφονήθηκε άπό τούς Ταλιμπάν ό στρατιωτικός άρχηγός της άφγανικής αντιπολίτευσης Άχμάντ Μασούντ. Οι Άμερικανοί αυτήν τη στιγμή έχουν καλές σχέσεις με τόν ήγέτη του Ούζμπεκιστάν Ίσλάμ Καρίμοφ, πρώην κομμουνιστή, ό όποιος φαίνεται πρόθυμος να τούς παράσχει στρατιωτικές διευκολύνσεις. Ο Καρίμοφ έχει στενές σχέσεις με τις τουρκικές ύπηρεσίες (πρόσφατα μάλιστα νυμφεύθηκε Τουρκάλα καλλιτέχινδα). Τό Τατζικιστάν και ή Κιρκισία έλέγχονται άπό τη Ρωσία και βασίζονται στο στρατό της, ό όποιος στα σύνορα των χωρών αυτών προσπαθεί ν' άναχαιτίσει τις έπίμονες προσπάθειες των φανατικών

Μουσουλμάνων νά καταλάβουν τήν κοιλάδα Φεργανά. Άξια προσοχής είναι ή προσέγγιση πού παρατηρείται μεταξύ τών Αμερικανών και του προέδρου του Καζακστάν **Νουρσουλάν Ναζαρμπάγιεφ**, πράγμα πού άνησχει ιδιαίτερα τούς Ρώσους. Οί Αμερικανοί θα επιδιώξουν τή συνεργασία του Πακιστανού δικτάτορα **Περβέζ Μουσάραφ** εκδιάζοντάς τον μέ τήν Ινδία, πού καραδοκεϊ.

Μ' όλα αυτά πού προαναφέραμε, μέ τήν άναμενόμενη προσπάθεια άνατροπής του **Σαντάμ Χουσεϊν** στο Ιράκ, τήν περικύκλωση του Ιράν και τήν άδρανοποίηση της Σαουδικής Αραβίας και της Συρίας, οί Αμερικανοί μέ τή βοήθεια της Τουρκίας, του Ισραήλ, της Ιορδανίας, του Κουβέιτ και ίσως και της Αιγύπτου θά επιτύχουν τή γεωπολιτική ύποταγή όλης της Μέσης Ανατολής και της Κεντρικής Ασίας, μπαίνοντας σφήνα στο τρίγωνο Ρωσίας - Κίνας - Ινδίας, οί όποιοι άναγνωρίζονται ως μελλοντικοί σοβαροί γεωπολιτικοί αντίπαλοι μαζί μέ τήν Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο έλεγχος τών δρόμων μεταφοράς του πετρελαίου και του φυσικού αερίου θά είναι καθοριστικός για τούς Αμερικανούς, προς μεγίστη άγαλλίαση τών Τεξανών πετρελαιοπαραγωγών, φίλων του προέδρου Μπους, αλλά και τών άμερικανικών πολεμικών βιομηχανιών.

Μιά χειροαία, βέβαια, στρατιωτική επιχείρηση θά έχει τεράστιες άπώλειες για τούς Αμερικανούς, αν έχει μάλιστα και μεγάλη χρονική διάρκεια. Γι' αυτό τά μέσα ενημέρωσης στις ΗΠΑ, **CNN, ABC, NBC** κ.λπ., τά όποια ελέγχονται από πολυεθνικές μέ σοβαρή έδραϊκή έπυρροή (**General Electric, Warner** κ.λπ.), προετοιμάζουν άνάλογα τήν άμερικανική κοινή γνώμη, καλλιεργώντας παράλληλα τή γνωστή πατριωτική ύστερία.

Δυό λόγια, τώρα, για τό Αφγανιστάν, τό... μεγάλο αυτόν, ταραξία της οικουμένης, πού, αν εξαφανισθεί από τό χάρτη, άμέσως θά επικρατήσει επί γής καθεστώς Παραδείσου. Ως διά μαγείας θά χορτάσουν άμέσως τά έκατομμύρια συνανθρώπων μας πού πεθαίνουν κάθε χρόνο από τήν πείνα και τή δίψα, θά μάθουν γράμματα τά δισεκατομμύρια τών αναλφάβητων, θά βρουν δουλειά οί στρατιές τών άνέργων, θά εξαλειφθεί τό έμπόριο ναρκωτικών και ή σεξουαλική έκμετάλλευση άνηλικών, ή τρύπα του όζοντος και τό θερμοκήπιο του διοξειδίου του άνθρακα θά εξαφανισθούν, τά μεταλλαγμένα προϊόντα, οί τρελές άγελάδες, τά δηλητηριασμένα μέ φυτοφάρμακα τρόφιμα θά εκλείψουν, θά λυθεί τό Κουρδικό, τό Παλαιστινιακό, και γενικώς όλα τά δεινά πού μās έχουν επισωρεύσει οί... τρομοκράτες του Μπίν Λάντεν θά είναι παρελθόν.

Τό Αφγανιστάν είναι μία χώρα μέ έκταση 650.000 περίπου τετραγωνικών χιλιομέτρων. Είναι φοβερά άγονη, μέ μία τρομακτική σέ πολλές περιοχές έδαφική διαμόρφωση. Κατοικείται από 22.000.000 περίπου κατοίκους, ενώ άλλα 4-5.000.000 Αφγανοί έχουν διαφύγει στις γύρω χώρες (Πακιστάν, Ιράν κ.λπ.). Οί άνθρωποι αυτοί είναι φοβεροί πολεμιστές, ξέρουν δέ νά εκμεταλλεύονται άριστα τίς έδαφικές ιδιαιτερότητες της χώρας τους. Δέν είναι τυχαίο ότι κατά τή διάρκεια του πολέ-

μου έναντίον τών Ρώσων (1979-1989) εξόντωσαν άνω τών 6.000 Σπετσνάζ (οί καλύτεροι εκπαιδευμένοι ρώσοι κομμάντος). Έχουν συνηθίσει στις κακουχίες, στην έλλειψη νερού, ηλεκτρικού, είναι συνηθισμένοι στις πεζοπορίες. Πολεμούν από τό 1974 άσταμάτητα. Από τό 1989 έως και σήμερα έχουν εμφύλιο. Χωρίζονται σέ φυλές, μέ μεγαλύτερη αυτή τών **Παστούν**, πού είναι τό 35%, έπειτα οί **Τατζίκιοι** (περσικής καταγωγής), πού είναι περίπου τό 25%, οί **Χαζάρ** 18% (αυτοί άποτελούν τήν άφγανική αντιπολίτευση του Αχμάντ Μασούντ), μικρότερες ομάδες από **Ουζμπεκούς, Τουρκμένους** κ.λπ.

Τό 1978 στη χώρα επικρατούσε καθεστώς **Λαϊκής Δημοκρατίας** μέ τήν ύποστήριξη της ΕΣΣΔ, πού προσπάθησε νά προβεί σέ μεταρρυθμίσεις πού μεταξύ άλλων προέβλεπαν τήν κατάργηση της τοκογλυφίας, τήν ισότητα γυναικών-άνδρών, άναδασμούς γής κ.λπ. Τό καθεστώς συνάντησε αντιδράσεις, πού προκάλεσαν τή στρατιωτική επέμβαση της ΕΣΣΔ. Τό αντίρτικο τών Ταλιμπάν (**φοιτητές - σπουδαστές του Κορανίου**) βρήκε ως σύμμαχό του τίς ΗΠΑ. Ο δεκάχρονος πόλεμος, πού άκολούθησε, έληξε μέ ήττα τών Σοβιετικών.

Η χώρα διαθέτει άφθονο όρυκτό πλούτο. Έχει τεράστια κοιτάσματα φυσικού αερίου, άνθρακα, σιδηρομεταλλευμάτων, χαλκού, μολύβδου, ψευδαργύρου, θηρυλλίου, ήμιπολύτιμων λίθων, λαζουρίτη και όρυκτου άλατιού.

Επίσης, τό Αφγανιστάν είναι πλούσιο σέ ύδάτινους πόρους. Οί κυριότεροι ποταμοί του, πού πηγάζουν από τά ψηλά βουνά και ρέουν προς τίς πεδιάδες, θά μπορούσαν δαμαζόμενοι νά παράγουν άφθονη ήλεκτρική ενέργεια. Όμως, τό μεγάλο κόστος κατασκευής στις άπομακροσμένες περιοχές και ή ελάχιστη ζήτηση καθιστούν αυτά τά προγράμματα άσύμφορα, μέ μόνη εξαίρεση τίς περιοχές κοντά στις μεγάλες πόλεις και στα βιομηχανικά κέντρα. Είναι και αυτός ένας λόγος πού άνοίγει ή όρεξη τών ΗΠΑ για έλεγχο του Αφγανιστάν, αν αναλογισθούμε ότι στο άμεσο μέλλον τό πρόβλημα του νερού θά είναι όξυτάτο.

Όλα τά παραπάνω οδηγούν σ' ένα συμπέρασμα: Νά χτυπηθεί ή τρομοκρατία, είτε αυτή είναι έργο μεμονωμένων προσώπων, είτε όργανώσεων, είτε κρατών. Ποτέ, όμως, μέ τό πρόσχημα της πάταξης της τρομοκρατίας νά μήν οδηγηθούμε σέ πόλεμο.

Η άποτελεσματική καταπολέμηση της τρομοκρατίας συνίσταται κυρίως στην άρση τών αίτιών πού τήν προκαλούν. Όσο θά ύπάρχει καταπάτηση του διεθνούς δικαίου και άτιμωρησία τών ενόχων, όσο θά ύπάρχει καταλήστευση του πλούτου τών φτωχών χωρών από τούς ισχυρούς, όσο ο άνθρωπος θ' αντιμετωπίζεται ως *res* και όχι ως μετοχή στην αιωνιότητα, ή βία και ή τρομοκρατία θά είναι μία από τίς μορφές αντίδρασης τών καταπιεσμένων, όχι φυσικά έπαιτητή, αλλά γι' αυτούς πολλές φορές αναπόφευκτη.

Ο πόλεμος πάντως δέν θά εξαλείψει τήν τρομοκρατία. Θ' αυξήσει και θά όξύνει τά αίτια πού τήν προκαλούν.

Κοινωνία και οικονομική ανάπτυξη στην Τουρκία την ψυχροπολεμική περίοδο (1950-1989)

Του Φάνη Μαλκίδη*

Εισαγωγή

Μέχρι το 1929 τα τουρκικά σύνορα είχαν παραμείνει ανοικτά στην ελεύθερη διακίνηση αγαθών, όπως προβλεπόταν από τις συνθήκες που είχε υπογράψει η οθωμανική αυτοκρατορία με τις δυτικές ευρωπαϊκές χώρες καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Στο χρονικό αυτό διάστημα η οικονομία ήταν καθαρά αγροτική με εξαγωγές πρώτων υλών και ακατέργαστων προϊόντων και τα βήματα εκβιομηχάνισης ήταν πολύ μικρά και αργά¹.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1930 και με δεδομένη την παγκόσμια οικονομική κρίση η οικονομική ανάπτυξη συμβάδισε με την πιο γοργή διαδικασία εκβιομηχάνισης σε διάφορους τομείς της τουρκικής οικονομίας σε μία πρώτη σοβαρή προσπάθεια υποκατάστασης των εισαγωγών. Η πορεία ακολούθησε την κάλυψη των απλών καταναλωτικών αγαθών αλλά και τομείς όπως το τσιμέντο, το χαρτί και το ασάλι, δημιουργώντας και τις προϋποθέσεις για την ιδιωτική συσσώρευση κεφαλαίου από Τούρκους μουσουλμάνους. Είναι η πρώτη περίοδος όπου πραγματοποιείται αυτό, αφού μέχρι τότε η ιδιωτική συσσώρευση ήταν μη μουσουλμανική κατάκτηση (Αρμένιοι, Έλληνες, Ισραηλίτες), γεγονός που εξηγείται από την επιτυχημένη, όπως αποδείχθηκε, πολιτική για εκδίωξη με βίαια και μη μέσα των χριστιανικών εθνοτήτων του τουρκικού κράτους. Είναι χαρακτηριστικό ότι την περίοδο ανάδειξης του κεμαλικού καθεστώτος το 90% της οικονομίας βρισκόταν σε μη μουσουλμανικό έλεγχο, δηλαδή στους Αρμένιους και τους Έλληνες, ενώ παρατηρήθηκε ότι οι φάσεις των διωγμών των χριστιανικών εθνοτήτων αντιστοιχούν στις φάσεις ανάπτυξης της τουρκικής οικονομίας. Το 1930 αποφοιτούν οι πρώτοι Τούρκοι από τις τεχνικές σχολές και αμέσως ψηφίζεται νόμος που απαγορεύει τα αντίστοιχα επαγγέλματα στους μη μουσουλμάνους².

Η μεταπολεμική οικονομική ανάπτυξη και εκβιομηχάνιση

Μετά το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου τέθηκε το ζήτημα της ανάληψης ενός κεντρικού ρόλου των ισχυρών οικονομικά συγκροτημάτων —πρόκειται για ένα αρχικό δείγμα της τουρκικής αστικής τάξης, που εκφράστηκε αρχικά με τον Μεντερές, που αμφισβήτησε την ύπαρξη του κεμαλικού μοναδικού κόμματος, τόσο στην οικονομία όσο και την πολιτική, με τη διακυβέρνηση της χώρας. Είχε προηγηθεί ο τετραπλασιασμός των τιμών στην περίοδο 1940-1945, που συντέλεσε ανάμεσα σε άλλα σε ανακατανομή του εισοδήματος υπέρ των εμπόρων και γενικά του ιδιωτικού κεφαλαίου³.

Στην Τουρκία ήδη είχε διαμορφωθεί μία νέα πραγματικότητα. Το «Demokrat Partisi» (Δημοκρατι-

κό κόμμα) ιδρύθηκε το 1946 από τέσσερα ηγετικά στελέχη του κεμαλικού Λαϊκού κόμματος: τον Τζελάλ Μπαγιάρ, πρόεδρο του νέου κόμματος και πρόεδρο της τουρκικής δημοκρατίας από το 1950 έως το 1960, και έναν από τους μεγαλύτερους εκπροσώπους του κεφαλαίου στη χώρα και πρώην στενό συνεργάτη του Μουσταφά Κεμάλ ως υπουργό Οικονομικών και πρωθυπουργό, τον Αντνάν Μεντερές, μεγαλοϊδιοκτήτη στην περιοχή του Αιγαίου, τον Ρεφίκ Κοραλτάν, δικηγόρο, και τον Φουάτ Κιοπρολού, καθηγητή Ιστορίας και μετέπειτα υπουργό Εξωτερικών. Το Δημοκρατικό κόμμα στις εκλογές του 1950 υποστηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό από τους Έλληνες, τους Αρμένιους και άλλες μειονότητες που διέθεταν οικονομική δύναμη, αφού είχε προηγηθεί από το Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό Κόμμα φορολόγηση των κερδών που προήλθαν από τον πόλεμο, φόροι που βάρυναν τις μειονότητες που ζούσαν στην Τουρκία και ευνόησαν τη μουσουλμανική αστική τάξη. Ο Μεντερές μετέτρεψε την Τουρκία σε αφοσιωμένο προκεχωρημένο φυλάκιο της Δύσης με παραχώρηση βάσεων, με αποστολή στρατευμάτων στην Κορέα και στα σύνορα με τη Σοβιετική Ένωση.

Στην οικονομική άνθηση που δημιούργησε ο πόλεμος της Κορέας, η χώρα μπορούσε να πουλά στο εξωτερικό όχι μόνο τα παραδοσιακά της προϊόντα αλλά και επίσης ένα διαρκώς αυξανόμενο όγκο δημητριακών και μεταλλευμάτων. Ένας σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης της εσωτερικής αγοράς ήταν το πρόγραμμα κατασκευής δρόμων που πραγματοποιήθηκε κάτω από αμερικανική επίβλεψη. Το ξένο όμως κεφάλαιο δεν προσελκυσήθηκε στην αναμενόμενη κλίμακα, με αποτέλεσμα η βοήθεια (σχέδιο Marshall) και ο εξωτερικός δανεισμός να απομεινούν οι μοναδικές πηγές που θα μπορούσαν να αντληθούν για τη συνέχιση της χρηματοδότησης των εισαγωγών που ήταν αναγκαίες για την οικονομική ανάπτυξη. Η Τουρκία από το σχέδιο Marshall έλαβε 354 εκατομμύρια δολάρια από το 1948 έως το 1953, από τα οποία τα 2/3 χρησιμοποιήθηκαν για επενδύσεις και το υπόλοιπο για στρατιωτικές ανάγκες.

Η δεκαετία του 1960

Οι προτεραιότητες που είχαν δοθεί για την οικονομία από τις ΗΠΑ, όντας η Τουρκία μέλος από το 1952 του NATO (περίπου 354 εκατ. δολάρια το διάστημα 1948-1953), αλλά και από τα εγχώρια οικονομικά συμφέροντα, ήταν η διαμόρφωση μιας πολιτικής στηριγμένης στην υποκατάσταση των εισαγωγών με ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και η ενίσχυση του εξωτερικού εμπορίου. Η διεθνής συγκυρία (αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης εξαιτίας

* Δρ. Κοινωνιολογίας

Τουρκία

των συνθηκών που δημιούργησε ο πόλεμος της Κορέας) είχε ως αποτέλεσμα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα από την υιοθέτηση της πιο πάνω πολιτικής αλλά και για μικρό διάστημα η τουρκική οικονομία να έχει ευνοϊκά αποτελέσματα και προοπτικές. Το 40% των επενδύσεων της περιόδου 1948-1953 προερχόταν από το εξωτερικό⁴.

Μετά όμως το 1953 η τουρκική οικονομία θα αντιμετωπίσει μια οξεία κρίση του ισοζυγίου πληρωμών και μείωση του ΑΕΠ, που κατέληξε στην αναγγελία της χρεωκοπίας του τουρκικού κράτους το 1958 και της προσφυγής στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για αναβολή των χρεών. Η λεγόμενη τουρκική αστική τάξη ανέλαβε τότε την πρωτοβουλία, μπροστά στην εξάντληση των συναλλαγματικών αποθεμάτων και τη μείωση των εισαγωγών βιομηχανικών προϊόντων, να ξεκινήσει μια πολιτική εκβιομηχάνισης, που κορυφώθηκε στις δεκαετίες 1960 και 1970.

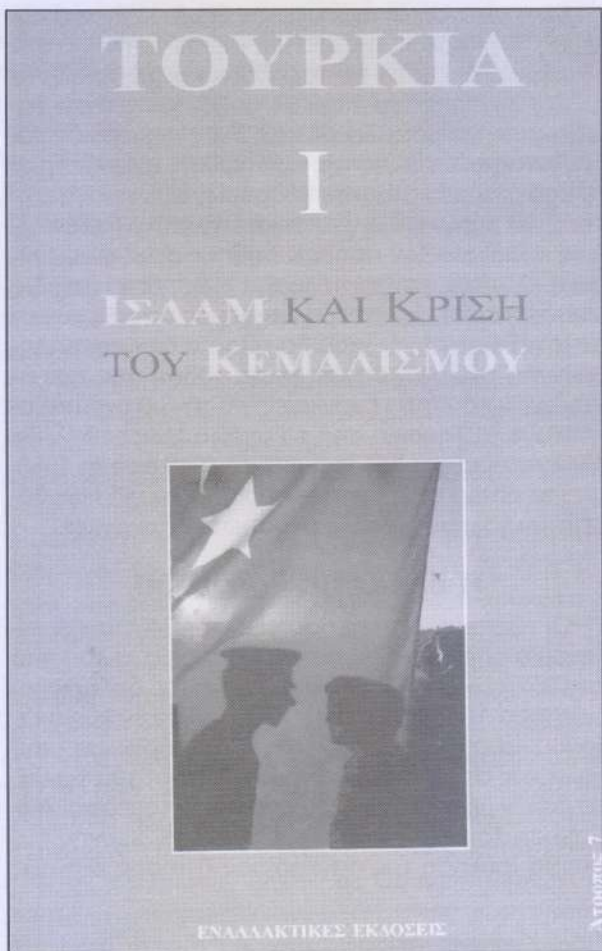
Στις αρχές της δεκαετίας του 1960 ιδρύθηκε και ο κρατικός οργανισμός οικονομικού προγραμματισμού, με στόχο τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της τουρκικής οικονομίας, και με την κρατική συμπαράσταση σημειώθηκε μια ραγδαία εκβιομηχάνιση, ενώ την ίδια περίοδο εμφανίζονται και οι πρώτες επιχειρηματικές δραστηριότητες του στρατού στη βιομηχανία. Το μετοχικό ταμείο στρατού ή ίδρυμα αλληλοβοήθειας στρατού -στην τουρκική κοινωνία γνωστό από το ακρωνύμιο ΟΥΑΚ (Ordu Yardimlas-

ma Kurumu)- δημιουργήθηκε το 1961 και κράτησε σημαντικό ρόλο, αφού η συμμετοχή 80.000 αξιωματικών στο κεφάλαιό του είχε ως αποτέλεσμα ο στρατός να ελέγχει στρατηγικούς τομείς της βιομηχανίας και να πρωτοστατεί στην προσπάθεια εκβιομηχάνισης της χώρας. Είναι η περίοδος μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα του 1960, που κατοχυρώνει και στην πράξη με την καθιέρωση του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας τον κεντρικό ρόλο του στρατού στην τουρκική κοινωνία και οικονομία⁵.

Μεταξύ 1963 και 1977, όπου και τα τρία πενταετή προγράμματα, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανόδου του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ) ξεπέρασε το 6%, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανόδου του βιομηχανικού προϊόντος ξεπέρασε το 10%, ενώ προς το τέλος της δεκαετίας του 1970 το ποσοστό συμμετοχής στο ΑΕΠ του μεταποιητικού τομέα ήταν ίδιο με αυτό του αγροτικού. Η εκβιομηχάνιση και η ενίσχυση της βιομηχανικής ανάπτυξης και κεφαλαίου είναι ένας στόχος που πρέπει να επιτευχθεί με κάθε μέσο και με οποιοδήποτε κόστος. Είναι η χρυσή εποχή, κατά γενική ομολογία, της τουρκικής οικονομίας.

Παρ' όλα αυτά εμφανίστηκαν τα πρώτα προβλήματα που συνεπάγεται η εξάρτηση της οικονομίας από το εξωτερικό σε ό,τι έχει σχέση με τεχνολογία και κεφαλαιουχικά αγαθά. Ενώ η γενικότερη προσπάθεια της τουρκικής οικονομικής πολιτικής με την κρατική αρωγή είχε ως αποτέλεσμα να καλύπτονται οι ανάγκες της χώρας σε καταναλωτικά αγαθά, εντούτοις η εξάρτηση από το εξωτερικό δεν δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας. Συντελέστηκε η άνευ προηγουμένου μετανάστευση από τις αγροτικές περιοχές προς τη Δυτική Ευρώπη (τότε Δυτική Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Αυστρία, Γαλλία), που σταμάτησε με την πετρελαϊκή κρίση του 1973, ενώ στο εσωτερικό άρχισαν να εμφανίζονται τα πρώτα ψήγματα συνδικαλιστικής εργατικής συγκρότησης στα υπάρχοντα βιομηχανικά κέντρα, που δημιούργησαν προβλήματα στην διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης.

Παράλληλα και πολιτικοί λόγοι επηρέασαν την οικονομική ανάπτυξη της Τουρκίας αυτήν την περίοδο. Η επέμβαση των ΗΠΑ σχετικά με την τουρκική απόφαση για εισβολή στην Κύπρο το 1964 είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία σοβαρών δυσκολιών και εμποδίων στις τουρκονατοϊκές σχέσεις και την παράλληλη βελτίωση των σχέσεων με τη Σοβιετική Ένωση. Η νέα αυτή περίοδος αρχίζει με την επίσημη επίσκεψη του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών N. Erkin στη Μόσχα τον Οκτώβριο του 1964, μετά από 25 χρόνια, όταν υπήρξε η τελευταία επίσκεψη επικεφαλής της τουρκικής διπλωματίας. Παρά τις τυπικές συμφωνίες που υπογράφηκαν εκεί (εμπορική και πολιτιστική), η επίσκεψη αυτή έδειξε ότι η Τουρκία δεν έβρισκε ασυμβίβαστες τις υποχρεώσεις της προς το ΝΑΤΟ με την ανάπτυξη σχέσεων με την ΕΣΣΔ. Την επόμενη χρονιά ο σοβιετικός πρόεδρος Podgorny και ο υπουργός Εξωτερικών A. Gromyko επισκέπτονται την Τουρκία, ενώ τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς ο Τούρκος πρωθυπουργός S. Uygurli ανταποδίδει την επίσκεψη, κάτι που



έκανε και ο ομόλογός του Kosygin το Δεκέμβριο του 1966. Οι επισκέψεις συνεχίστηκαν και τα επόμενα χρόνια με τις επισκέψεις του Τούρκου πρωθυπουργού S. Demirel το 1967 και του Τούρκου προέδρου Sunay το Νοέμβριο του 1969. Οι επίσημες αυτές επισκέψεις είχαν ως αποτέλεσμα να υπογραφεί συμφωνία, με την οποία η Σοβιετική Ένωση θα χρηματοδοτούσε επενδύσεις στην Τουρκία ύψους 200 εκατομμυρίων δολαρίων.

Η δεκαετία του 1970 και του 1980

Παρά λοιπόν την ανάπτυξη του βιομηχανικού τομέα στην Τουρκία, από την άλλη δεν υπήρξε προσπάθεια ούτε μέτρα πολιτικής για να μειωθεί η εξάρτηση της τουρκικής οικονομίας και κοινωνίας από το ξένο συνάλλαγμα. Αυτό το κλίμα ενισχυόταν και από την αντίληψη της εγχώριας αστικής τάξης, που τώρα ασχολιόταν με τη βιομηχανία και θεωρούσε ότι η συσσώρευση που επιθυμούσε γινόταν με τον καλύτερο τρόπο στο εσωτερικό και άρα δεν χρειαζόταν η αναζήτηση νέων αγορών στο εξωτερικό.

Έτσι από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 άρχισαν να εκδηλώνονται τα πρώτα προβλήματα, που ήταν συνάρτηση και πολλών πολιτικών διεθνών γεγονότων⁶.

Στα τέλη της ίδιας δεκαετίας, όταν εμφανίστηκαν και τα πρώτα σημάδια της κρίσης, προκειμένου αυτή να αποφευχθεί και να συνεχίσει η τουρκική οικονομία τα βήματα εκβιομηχάνισης, εκτός από τα εμβάσματα των μεταναστών και τα κέρδη από τις παραδοσιακές εξαγωγές χρειαζόταν και η οικονομική βοήθεια από το εξωτερικό. Αυτή ήρθε με τη μορφή δανείων, που επιδείνωσαν την οικονομική κατάσταση, με αποτέλεσμα να συσσωρευτεί ένα μεγάλο εξωτερικό χρέος (γύρω στα 20 δισ. δολάρια), ενώ εκδηλώθηκε η αδυναμία πληρωμής των τοκοχρεωλυσίων. Η τουρκική πολιτική αναγκάστηκε να αντιδράσει. Αρχικά το κράτος αναλαμβάνει να ενισχύσει τον επιχειρηματικό του ρόλο. Στην περίοδο αυτή οι κρατικές επενδύσεις υπήρξαν περίπου ίσες με τις ιδιωτικές.

Με το πάγωμα της συμφωνίας σύνδεσης με την τότε ΕΟΚ το 1978, αναζητούνται νέοι τρόποι διεξόδου από την κρίση. Ο πρωθυπουργός Μπ. Ετζεβίτ επισκέπτεται τη Μόσχα τον Ιούνιο του ίδιου έτους, ενώ με την εφαρμογή του προγράμματος σταθεροποίησης, που ήδη τα πρώτα δείγματά του υπάρχουν από το 1968, τόσο οι στρατιωτικές όσο και οι πολιτικές κυβερνήσεις προσπαθούσαν να αποτρέψουν την περαιτέρω οικονομική κρίση, ενώ ταυτόχρονα επιθυμούσαν να συνεχίσουν την εκβιομηχάνιση της χώρας με κάθε τρόπο.

Η Τουρκία βρέθηκε μπροστά σε μια μεγάλη οικονομική κρίση, λόγω του εξωτερικού χρέους, του πληθωρισμού, της ανεργίας και της κακής διαχείρισης στον δημόσιο τομέα, που εντάθηκαν μετά από πιέσεις των ΗΠΑ, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για σκληρά μέτρα. Παράλληλα το ασαφές κλίμα ενισχύεται και από την πολιτική κατάσταση, αφού από το 1974 μέχρι το πραξικόπημα του 1980 η Τουρκία βρίσκεται κάτω από

πέντε διαφορετικές κυβερνήσεις, κάτι που ενίσχυε την άποψη των ΗΠΑ ότι η χώρα δεν μπορεί να πιεστεί για το Κυπριακό, όταν ταυτόχρονα υπήρχε και μεγάλη δράση της τρομοκρατίας. Οι στρατιωτικοί υπό το στρατηγό Κενάν Εβρέν επικράτησαν πολύ γρήγορα και έθεσαν εκτός νόμου όλα τα κόμματα.

Ο γενικός προσανατολισμός της Τουρκίας έναντι των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ κινείται στα βήματα των προηγούμενων πολιτικών και στρατιωτικών κυβερνήσεων. Υπογράφονται η «Συμφωνία για τη Συνεργασία στην Άμυνα και την Οικονομία» (1980) και το «Υπόμνημα Κατανόησης» (1982), το οποίο αναφέρεται στην κατασκευή και τον εκσυγχρονισμό των αεροδρομίων.

Το πραξικόπημα του 1980 εκδηλώνεται εν μέσω όχι μόνο πολιτικής και κοινωνικής αναταραχής, αλλά και παρατεταμένης βαθιάς οικονομικής κρίσης. Οι διεθνείς δυτικές συνταγές αντιμετώπισης της κρίσης αρχίζουν να εφαρμόζονται μόλις λίγους μήνες πριν την πραξικοπηματική ανάληψη της εξουσίας. Πρόκειται για τρία οικονομικά πακέτα μέτρων, τον Ιανουάριο του 1980, τον Απρίλιο του 1980, και το τρίτο μετά το πραξικόπημα, δείγμα ότι δεν αλλάζει η οικονομική φιλοσοφία και πολιτική.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.) πρότεινε, και το τουρκικό οικονομικό επιτελείο ακολουθούσε. Αυτά τα μέτρα όμως είχαν ως αποτέλεσμα στις αρχές της δεκαετίας του 1980, όταν και κατέλαβε την εξουσία μία νέα στρατιωτική κυβέρνηση (12 Σεπτεμβρίου), η ανεργία να ανέλθει στο 20% του εργατικού δυναμικού, οι πραγματικοί μισθοί να μειωθούν κατά 50%, ενώ, παρά τα κρατικά προστατευτικά μέτρα για τη βιομηχανία, οι επενδύσεις παρουσίασαν σοβαρή πτώση. Το στρατιωτικό καθεστώς, θα υιοθετήσει «μία υπαγορευθείσα από την Ουάσιγκτον οικονομική πολιτική», που θα επιφέρει μεγαλύτερα προβλήματα στο εσωτερικό⁸.

Μια συγγενής άποψη, που υπενθυμίζει ταυτόχρονα τον καθοριστικό ρόλο του στρατού, αναφέρει ότι «χωρίς τους νόμους των στρατιωτικών, αμφισβητείται το κατά πόσο η κυβέρνηση θα μπορούσε να περατώσει τις προτεινόμενες οικονομικές μεταρρυθμίσεις»⁹.

Το 1983, με την εξαγγελία για μείωση των προστατευτικών μέτρων που ίσχυαν για πολλά βιομηχανικά προϊόντα, θα σημάνει μια περαιτέρω κρίση στην προσπάθεια εκβιομηχάνισης και οικονομικής ανάπτυξης της Τουρκίας. Ως αντιστάθμισμα υπήρξαν πολιτικές αύξησης των εξαγωγών, που οφείλονται όμως περισσότερο στην νομισματική απαξίωση παρά στις εξαγωγικές επιδόσεις της τουρκικής βιομηχανίας και γενικότερα οικονομίας¹⁰.

Στην δεκαετία του 1980 η πολιτική αυτή θα έχει αποτέλεσμα. Οι ξένες επενδύσεις θα αυξηθούν· ενδεικτικά η Ολλανδία θα πραγματοποιήσει επενδύσεις ύψους 21,6 τρισ. τουρκικών λιρών, ενώ η τουρκική βιομηχανία θα καταγράψει τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης της παραγωγής και των επενδύσεων από όλα τα κράτη του ΟΟΣΑ. Την ίδια δεκαετία η αύξηση του ΑΕΠ ήταν της τάξεως του 3%-10% ετησίως¹¹.

Οι κοινωνικές αντιθέσεις

Η πορεία προς την οικονομική ανάπτυξη και την εκβιομηχάνιση στην Τουρκία καθόρισε και το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε η βιομηχανική εργατική τάξη και η βιομηχανική αστική τάξη. Αυτό έγινε πιο αντιληπτό μετά το 1960, όταν οι βιομηχανικές μονάδες που εξειδικεύτηκαν στην παραγωγή διαρκών καταναλωτικών αγαθών - ψυγείων, τηλεοράσεων, αυτοκινήτων, ελαστικών - συγκεντρώθηκαν στο τρίγωνο Κωνσταντινούπολη (το 42% των βιομηχανικών επιχειρήσεων) - Προποντίδα (το 14%) - περιφέρεια Σμύρνης (το 10%) και Άδανα - Μερσίνα (το 8%), απασχολώντας περισσότερους από 25.000 εργαζόμενους. Οι επιχειρήσεις αυτές συνάψανε μεγάλες συμφωνίες με δυτικές εταιρείες, εισήγαγε κάποιες από τις πρώτες ύλες και προμηθεύονταν μεγάλο μέρος των βασικών ενδιάμεσων αγαθών, όπως ήταν το ασάλι, από τις επιχειρήσεις του κράτους. Στη δεκαετία 1970-1980 οι μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις απέκτησαν και τον έλεγχο μιας τράπεζας, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο τις προϋποθέσεις για χαμηλότοκους δανεισμούς και αποφυγή μεγάλων επιβαρύνσεων, ενώ δημιούργησαν και στις μεγάλες πόλεις ένα δίκτυο υπερπολαβικών επιχειρήσεων καθώς και ένα δίκτυο διανομής των καταναλωτικών αγαθών.

Οι πολιτικές που ακολουθήθηκαν μετά τον Ιανουάριο του 1980 είχαν ως αποτέλεσμα πολλές από τις παραπάνω επιχειρήσεις να αναζητήσουν αγορές στο εξωτερικό και κυρίως στους χώρους που θα μπορούσε αυτό να γίνει με σχετική ευκολία. Τώρα η εσωστρεφής εκβιομηχάνιση θα αντικατασταθεί από την εξωστρεφή ανάπτυξη της οικονομίας.

Ένας προνομιακός χώρος ήταν η Δυτική Ευρώπη, όπου υπήρχε ένας μεγάλος αριθμός Τούρκων μεταναστών. Ταυτόχρονα στην Τουρκία δημιουργήθηκαν μεγάλες επιχειρήσεις που ανέλαβαν κατασκευαστικά έργα στις αραβικές χώρες, που ανέλαβαν μετά από ένα χρονικό διάστημα ένα καθοριστικό ρόλο στις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις. Μία άλλη ομάδα επιχειρήσεων ήταν οι μεσαίες βιομηχανικές μονάδες, που λειτουργούσαν στην ανατολική Τουρκία και το Κουρδιστάν, όπου με απλή τεχνολογία και χαμηλές έως ανύπαρκτες διασυνδέσεις με την εξωτερική αγορά, παρήγαγε βασικά καταναλωτικά αγαθά για τις τοπικές ανάγκες. Μετά όμως από μία περίοδο, όπου πολιτικές και άλλες σκοπιμότητες έγιναν επιτακτικές προκειμένου η Τουρκία να χρηματοδοτήσει ενέργειες της και πολιτικές της, αυτές οι επιχειρήσεις ασχολήθηκαν με τη μαύρη αγορά και γενικότερα με το λαθρεμπόριο στις μεθοριακές περιοχές.

Η πάλη ανάμεσα στους βιομηχάνους και στους μεγαλοεισαγωγείς της Κωνσταντινούπολης είναι ένα χαρακτηριστικό της προοπτικής οικονομικής ανάπτυξης που καταβλήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου. Με δεδομένη την λογική της υποκατάστασης των εισαγωγών, η πάλη αυτή είχε αντικείμενο τη φύση και την κατεύθυνση της παρέμβασης του κράτους στην οικονομία. Οι εισαγωγείς ήταν αντίθετοι με τα προστατευτικά μέτρα που απο-

λάμβανε η βιομηχανία, ενώ στη συνέχεια ο ανταγωνισμός επεκτάθηκε, αφού οι βιομήχανοι άρχισαν να εισάγουν μόνοι τους τα αγαθά που τους ήταν αναγκαία.

Και οι δύο αυτές όμως ανταγωνιστικές ομάδες συμφερόντων προσδοκούν από το κράτος να τις βοηθήσει. Το υποτιμημένο συνάλλαγμα που διέθετε το κράτος για εισαγωγές, οι χαμηλότοκες κρατικές πιστώσεις και η απρόσκοπτη διεκπεραίωση των εισαγωγών είναι μερικά από αυτά. Ακόμη η διατήρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της τουρκικής λίρας σε πλασματικά υψηλά επίπεδα καθ' όλη αυτήν την περίοδο είναι ένα ακόμη χαρακτηριστικό. Την ίδια στιγμή τα συνδικάτα που λειτουργούσαν αρχίζουν να δημιουργούν εντάσεις στο βιομηχανικό περιβάλλον. Αρχικά ως αντίδραση στην πολιτική εξάρτησης από τη Δύση, ταυτισμένη με εθνικούς και άλλους σκοπούς, και στη συνέχεια ως αμφισβήτηση από τα μικροαστικά και εργατικά στρώματα των πόλεων της ηγεμονίας της άρχουσας τάξης. Οι ισχυρές συνδικαλιστικές ενώσεις, που συγκέντρωναν το 1977 το 28% των μισθωτών, αντέδρασαν σ' αυτήν την χειροτέρευση της κατάστασής τους, που προέκυψε από την νέα πολιτική¹².

Έτσι, οικονομική, κοινωνική και πολιτική κρίση που ξέσπασε στα τέλη της δεκαετίας του 1970 και στις αρχές της επόμενης ήταν αναπόφευκτη.

Οι στρατιωτικοί, όταν ανέλαβαν τη διακυβέρνηση για άλλη μια φορά αυτήν την περίοδο, διέλυσαν τις εργατικές ενώσεις και φίμωσαν την αντιπολίτευση που κάποιες φορές αυτές ασκούσαν. Παράλληλα η αποδυνάμωση των μικρομεσαίων επιχειρηματιών της επαρχίας ώθησε τους μεγαλοβιομηχάνους και τους νέους και παλιούς εξαγωγείς να αποτελούν τον κεντρικό πόλο διαμόρφωσης της κρατικής οικονομικής πολιτικής. Το ΔΝΤ μαζί με τους μεγάλους επιχειρηματίες θα αποτελεί τώρα τον καθοριστικό παράγοντα που θα επηρεάζει τις εξελίξεις. Η πολιτική που εκπορεύεται από το εξωτερικό θα στηρίζεται στους εξαγωγείς, που θα α-



Το οίκημα της σφηκοφωλιάς των Τούρκων πρακτόρων του Προξενείου Κομοτηνής

ναλάβουν να αναδείξουν και άλλο το ρόλο τους.

Παρά τις αυξημένες δανειακές υποχρεώσεις και την κρίση των τουρκικών συναλλαγματικών αποθεμάτων οι κρατικές επιδοτήσεις προς τους εξαγωγείς θα αυξηθούν. Στο διάστημα 1980-1987 η συνολική αξία των τουρκικών εξαγωγών αυξήθηκε κατά 150%, ενώ η αξία των εξαγωγικών βιομηχανικών προϊόντων, που κυμαινόταν σε χαμηλά επίπεδα έφθασε να τριπλασιαστεί¹³.

Παράλληλα θα αυξηθούν και οι ξένες επενδύσεις, μετά το 1982 μάλιστα θα ιδρυθεί και η Υπηρεσία Ξένων Επενδύσεων, υπαγόμενη στον κρατικό οργανισμό προγραμματισμού. Τώρα η εξορυκτική βιομηχανία, η σύγχρονη γεωργία και οι υπηρεσίες (κυρίως τουρισμός) θα αποτελούν μαζί με την μεταποιητική βιομηχανία τους πιο σημαντικούς τομείς εισροής συναλλάγματος.

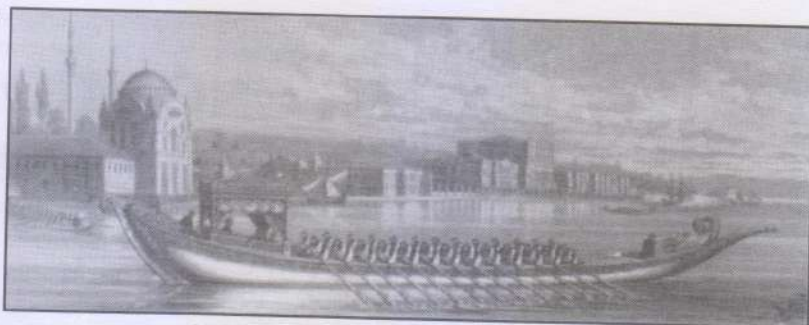
Η πολιτική όμως αυτή θα δοκιμασθεί από τις αντιδράσεις στο εσωτερικό της χώρας, τόσο από το τμήμα εκείνο της αστικής τάξης που εκμεταλλεύεται την εσωτερική αγορά, που παρά τις αδυναμίες της έχει προοπτικές, όσο και από τις πολιτικές εκείνες δυνάμεις που επιζητούν μεγαλύτερη ελευθερία δράσης και επιστροφή στον κοινοβουλευτισμό.

Η πορεία εκβιομηχάνισης της Τουρκίας δεν είναι όμως αυτήν την περίοδο αποτέλεσμα μόνο εσωτερικών διεργασιών και πολιτικών. Είναι (κυρίως) συνισταμένη εξωτερικών παραγόντων. Η προσπάθεια για αύξηση των εξαγωγών δεν εξακριβώθηκε ποτέ εάν ήταν εντάσεως εργασίας ή αποτέλεσμα εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων που έλεγχαν την εσωτερική αγορά. Ακόμη ο ρόλος του κράτους ήταν και πάλι πρωταγωνιστικός, αφού ακολούθησε μέτρα προστασίας της εγχώριας βιομηχανίας, με επιδότηση εξαγωγών, κατανομή των σχετικών πιστώσεων και ευνοϊκές συναλλαγματικές ισοτιμίες και ρυθμίσεις.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Η διαδικασία της εκβιομηχάνισης και οικονομικής ανάπτυξης της Τουρκίας υπήρξε μακρόχρονη και ταχύρρυθμη, αλλά η τάξη που ανέλαβε αυτόν το ρόλο δεν κατόρθωσε να έχει σ' αυτήν την περίοδο του ψυχρού πολέμου την απόλυτη ηγεμονία. Παρέμεινε εξαρτημένη από το εξωτερικό στον τομέα της τεχνολογίας, ενώ το κράτος ανέλαβε πολλές φορές να επιλύσει τα προβλήματα που εμφανίστηκαν, διατηρώντας τόν έτσι και αλλιώς κεντρικό του ρόλο, αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα και ουσιαστική πολλές φορές θέση. Ωστόσο αυτή η τάξη, που αποτελεί το 10% του πληθυσμού και ανέλαβε να αναδείξει το βιομηχανικό πρόσωπο της τουρκικής οικονομίας και να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη, καρπώθηκε στο τέλος αυτής της περιόδου πάνω από 40% του εθνικού εισοδήματος.

Οι μετά το 1990 οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις θα σημάνουν μια νέα περίοδο για την τουρκική εκβιομηχάνιση, που θα σηματοδοτήσει πολιτικές αλλαγές στη χώρα. Η κρίση του 2000, που συνεχίζεται



Η άκατος του σουλτάνου στο Βόσπορο

μέχρι σήμερα, είναι ένα δείγμα της μη ύπαρξης σχεδίου για την ανάπτυξη της τουρκικής οικονομίας, που επηρεάζει και διαπερνά όλη την κοινωνία.

Σημειώσεις

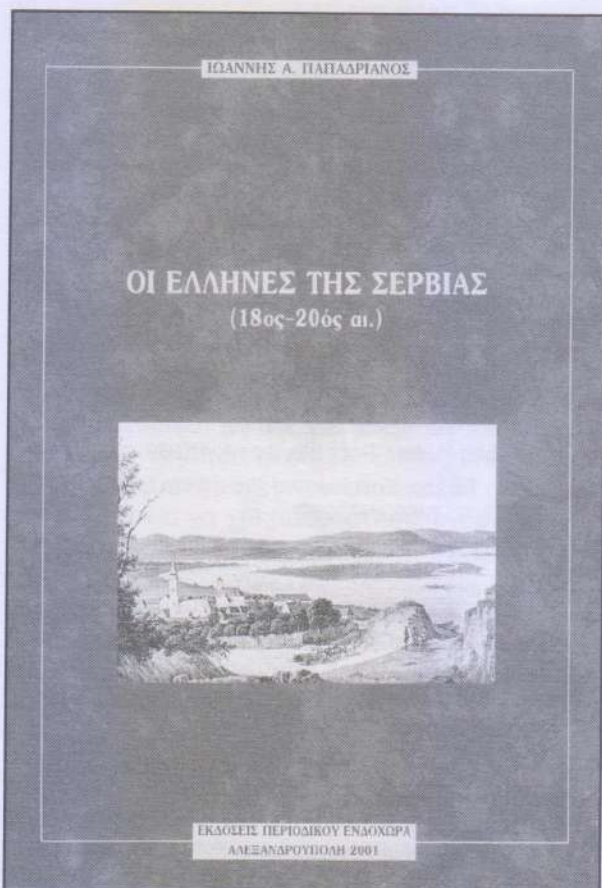
- 1 Βλ. σχετικά το έργο Ozal T., *La Turquie En Europe*. Paris 1988, ενώ για τις συμφωνίες με τις δυτικοευρωπαϊκές χώρες σελ. 150 κ. ε.
- 2 Όλα αυτά είναι αποτελέσματα του Οικονομικού Συνεδρίου της Σμύρνης (1923), που προετοιμάστηκε από την Εθνική Τουρκική Ένωση Εμπόρων - Milli Turk Ticaret Birliği - με βασικό στόχο να περιέλθουν στα χέρια των Τούρκων το εμπόριο, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Κωνσταντινούπολης και γενικότερα οι θέσεις-κλειδιά της οικονομίας. Βλ. Ancioğlu D., *Turkiye' nin Duzeni*. Ankara 1968, σελ. 165 και Καμουράν - Μπεκίρ Χ., *Η Τουρκία σε αδιέξοδο*, Αθήνα 1975, σελ. 63-69.
- 3 Yerasimos S., *Azgelismislik Surecinde Turkiye*. Instabul 1976, σελ. 1345.
- 4 Okyar O. «L' industrialization en Turquie». *Economies et Societes* vol VII (1973), σελ. 1106.
- 5 Ενδεικτικά ο ΟΥΑΚ μετέχει με ποσοστά που ξεκινούν από το 10% και φτάνουν μέχρι και το 100% στις επιχειρήσεις Renault, Good Year, της τιμεντοβιομηχανίας, των πετρελαιοειδών, γεωργικών προϊόντων, κατασκευών, όπως και στον τομέα των υπηρεσιών (ασφάλειες χρηματοοικονομικά). Βλ. σχετικά Καραμπελιά Γ., *Ο ρόλος των ενόπλων δυνάμεων στην πολιτική ζωή της Τουρκίας και της Ελλάδας (Συγκριτική ανάλυση των μεταπολεμικών στρατιωτικών επεμβάσεων 1945-1980)*. Αθήνα 1995, και Feroz A. *The making of Modern Turkey*, London 1996.
- 6 Τα κυριότερα ήταν το Εμπόργκο, που επιβλήθηκε από το αμερικανικό κογκρέσο (5/2/1975) λόγω της εισβολής στην Κύπρο, και η απόρριψη ενός δανείου ύψους 8,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων, που είχε ζητήσει η κυβέρνηση Ετζεβίτ. Βλ. Steinbach U., «The European Community, the United States, the Middle East and the Turkey» στο *Politics in the Third Turkish Republic*, London 1989, σελ. 104.
- 7 World Bank, *Turkey; Policies and Prospects for Growth*. Washigton D. C. 1980, σελ. 252.
- 8 Feroz A., ό.π., σελ. 150.
- 9 Aricantli T. - Rodrik D., *The Overview of Turkish Experience with Economic Liberalization and structural Adjustment*. *World Development* (18) 1990, σελ. 1343-1350.
- 10 Celasum M - Rodrik D., «Debt Adjustment and Growth: Turkey» in Sachs J. (eds), *Developing Countries Debt*. Chicago 1989, σελ. 56.
- 11 Μάρδας Δ., «Ανταγωνιστικές δομές της βιομηχανίας Ελλάδος - Τουρκίας», *Οικονομικός Ταχυδρόμος* (1999), σελ. 40-43.
- 12 Lewis J. - Urata S., *Turkey; recent economic Performance and medium-term Prospects 1978-1990*. World Bank, Washigton D. C. 1983, σελ. 19-20.
- 13 OCDE *Etudes economiques, Turquie, Avril 1983*, σελ. 27, και Mai 1984, σελ. 17.

Άλλες φωνές από τις ΗΠΑ

Η ΙΣΟΠΕΔΩΣΗ ΕΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Όταν στα μέσα Αυγούστου το ιστορικό μοναστήρι της Αγ. Αναστασίας στο Leshok (του 14ου αιώνα) ανατινάχθηκε, ο εκπρόσωπος Τύπου της FYROM Άντον Μιλοσόφσκι χαρακτήρισε το γεγονός ως ΤΗΝ βαρβαρότητα. Η πράξη αυτή στηλιτεύτηκε ως ένδειξη μισανθρωπισμού και καταστροφής ενός μνημείου της ευρωπαϊκής, της κοινής ευρωπαϊκής κληρονομιάς. Δεν πρέπει να εκληφθεί όμως ως ένα μεμονωμένο γεγονός, όπου κάποιοι άνεργοι νεαροί εξτρεμιστές έπαιξαν με εκρηκτικά. Η ισοπέδωση του μοναστηριού στο Leshok εντάσσεται στα μεγαλοϊδεατικά σχέδια του αλβανικού εξτρεμισμού, ο οποίος επιδιώκει να εξαφανίσει από τον ιστορικό χάρτη ό,τι δεν υποβοηθά τους στόχους που έχει θέσει.

Εξάλλου, υπάρχει ένα θλιβερό προηγούμενο. Στο σκοτεινό διάστημα που ακολούθησε τους νατοϊκούς βομβαρδισμούς στο Κοσσυφοπέδιο, πάνω από 75 ορθόδοξοι ναοί και μοναστήρια καταστράφηκαν ολοσχερώς, κι αυτό μόνο μεταξύ Ιουνίου - Οκτωβρίου 1999! Το αξιοπερίεργο είναι ότι **το 1/4 από αυτές τις εκκλησίες, ήταν στη ζώνη που ελέγχει η πολυεθνική δύναμη.**



*Tou Christopher Deliso**

Η πολιτική της σύλησης και της καταστροφής ό,τι ορθόδοξο, προστέθηκε δίπλα στην έξωση του σερβικού πληθυσμού από το Κοσσυφοπέδιο, ώστε να ενδυναμωθούν οι μέσω του UCK αλβανικές διεκδικήσεις επί της περιοχής. Εξαναγκάζοντας τους Σέρβους να εγκαταλείψουν τις πατρογονικές τους εστίες και εν συνεχεία εξαφανίζοντας τον πολιτισμό τους, οι Αλβανοί θα έχουν πρόσθετες αποδείξεις στους ισχυρισμούς τους για ένα «εθνικά καθαρό» Κοσσυφοπέδιο, το οποίο στη συνέχεια θα πρέπει να ενωθεί με την Αλβανία.

Δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη που το ίδιο εγχείρημα επαναλαμβάνεται τώρα στη FYROM. Πριν την καταστροφή στο Leshok, Αλβανοί αντάρτες είχαν δείξει τις προθέσεις τους με επιθέσεις ενάντια σε ορθόδοξα μοναστήρια, κάτι που ξεκίνησε τον περασμένο Μάιο, όταν κατέλαβαν και βεβήλωσαν ένα από αυτά κοντά στο Κουμάνοβο.

Ο στόχος σχετίζεται και με τον ψυχολογικό πόλεμο, αφού έτσι τραυματίζεται το θρησκευτικό συναίσθημα του ντόπιου πληθυσμού.

Και η καταστροφή συνεχίζεται με αμείωτη ένταση. Στο νεότευκτο προτεκτοράτο οι Αλβανοί έχουν πλήρη ελευθερία κινήσεων στο να τρομοκρατούν και να καταστρέφουν. Πολλές ιστορικές μονές, όπως αυτή στο Decani, είναι πλήρως αποκομμένες από τον υπόλοιπο κόσμο. Οι μοναχοί έχουν στερηθεί και των στοιχειωδέστερων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ δεν τολμούν να εξέλθουν των τειχών του μοναστηριού. Όποιος εγκαταλείπει το χώρο της μονής εκτίθεται σε άμεσο κίνδυνο. Στο Decani οι Αλβανοί κατέστρεψαν τον Ιούλιο την ξύλινη γέφυρα που ενώνει το μοναστήρι με τον υπόλοιπο κόσμο, ενώ παράλληλα φρόντισαν να μολύνουν το νερό του παρακείμενου ποταμού.

Όλα αυτά δεν γίνονται γνωστά στη Δύση. Κι αν γίνουν, θα ξεχαστούν. Ο Ντιντερό είχε γράψει πως η βαρβαρότητα είναι το παράγωγο του φανατισμού. Και ο φανατισμός εξολοθρεύει ό,τι δεν του αρέσει. Η περίπτωση της καταστροφής των αγαμάτων του Βούδδα από τους Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν είναι χαρακτηριστική. Εξαφανίστηκαν γιατί αντιπροσώπευαν έναν άλλο πολιτισμό, κάποιες άλλες αξίες. Ο βουδδισμός είναι ανεπιθύμητος από τους Ταλιμπάν, κι έτσι αληθινά αριστουργήματα τέχνης καταστράφηκαν. Επειδή όμως δεν υπήρξαν ανθρωπί-

* Ο Christopher Deliso, δημοσιογράφος και συγγραφέας με ειδίκευση στα βαλκανικά, κατοικεί στο San Francisco. Έχει σπουδάσει Ελληνική Φιλοσοφία στο Hampshire και Βυζαντινολογία στην Οξφόρδη. Τα τελευταία χρόνια έζησε στην Ιρλανδία, την Αγγλία, την Τουρκία και την Ελλάδα. Συνεργάζεται με το ιδεολογικό κίνημα των Libertarians στις Η.Π.Α., το οποίο έχει ανταρθεί με σφοδρότητα στις αμερικανικές επεμβάσεις στα Βαλκάνια.

να θύματα κατά την εκτέλεση του «εγχειρήματος», οι διεθνείς αντιδράσεις υπήρξαν υποτονικές. Η UNESCO περιορίστηκε σε κάποιες διαμαρτυρίες και οι Ταλιμπάν αφέθηκαν ασύδωτοι στη συνέχιση των σχεδίων τους.

Τι συνδέει την καταστροφή στο Αφγανιστάν με αυτήν στα Βαλκάνια εναντίον της Ορθοδοξίας; **Ο κοινός δράστης, δηλαδή ο ισλαμικός φανατισμός.** Πολλοί αναλυτές το έχουν επισημάνει αυτό, και φυσικά είναι αλήθεια. Εξάλλου, ισλαμιστές «μαχητές της πίστης» από την Τσετσενία, το Ιράν, το Αφγανιστάν και αλλού, έχουν εντοπισθεί στις τάξεις του UCK τόσο στο Κοσσυφοπέδιο όσο και στη FYROM. Η αλβανική βαρβαρότητα, πρέπει να τονιστεί πάντως, δεν έχει τόσο κίνητρα θρησκευτικά, όσο πολιτικά. Θα μπορούσε να αποκληθεί μια «ήπια βαρβαρότητα» (lazy barbarism). Παρ' ότι στην πλειοψηφία τους μουσουλμάνοι οι Αλβανοί, δεν μπορούν να ενταχθούν στην ίδια κατηγορία με τους Σαουδάραβες ή τους Ταλιμπάν. Οι Αλβανοί έχουν επηρεαστεί και από την Ορθοδοξία και από τον καθολικισμό, η κοσμοθεωρία δε του Ισλάμ ποτέ δεν απετέλεσε τον κεντρικό ιδεολογικό πυρήνα στις αντιλήψεις τους. Όσοι ανακάλυψαν ότι με όχημα τη θρησκεία θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν τα όνειρα του αλβανικού μεγαλοϊδεατισμού. Οδηγηθήκαμε έτσι στη σημερινή κατάσταση, μια κατάσταση που η FYROM, αποδεδειγμένα πια, δεν μπορεί να ελέγξει.

Αφού όμως τα κίνητρα δεν είναι κατά βάσιν θρησκευτικά, τι εξηγεί τη μανία του UCK απέναντι στην Ορθοδοξία; Αυτό που προαναφέρθηκε: Η ακατάσχετη επιθυμία να δουν και να πετύχουν έναν εθνολογικά και πολιτιστικά «καθαρό» χώρο, εξαλείφοντας έναν άλλο πολιτισμό. Αφού ολοκληρωθεί το έργο τους, αφού και οι τελευταίοι Σλάβοι εγκαταλείψουν τη γη τους, οι Αλβανοί θα βροντοφωνάξουν προς πάσα κατεύθυνση: «Κοιτάξτε, δεν υπάρχουν "Σλαβομακεδόνες" εδώ».

Το συμπέρασμα: Η αλβανική μισαλλοδοξία και ο πόλεμος κατά της Ορθοδοξίας στα Βαλκάνια δεν σχετίζεται τόσο με το θρησκευτικό φανατισμό, όσο με τον πολιτικό τους στόχο, που είναι η εξαφάνιση και του τελευταίου σλαβικού ίχνους, ανθρώπινου ή μη, ώστε να τεθούν με μεγαλύτερη σφοδρότητα οι εδαφικές τους διεκδικήσεις.

Ποιος πιστεύει πια τους ισχυρισμούς του δυτικού Τύπου, που εμφανίζει ακόμα τους UCKάδες να

μάχονται για τα ανθρώπινα δικαιώματά τους; Έχει παρατηρηθεί ότι οι δημοσιογράφοι που έχουν έρθει στην περιοχή εμφανίζονται ιδιαίτερα πρόθυμοι να ακούσουν και να καταγράψουν τα παράπονα ή τις απόψεις των Αλβανών, παρά των Σκοπιανών. Συνέβαλαν δε και αυτοί με τα δημοσιεύματά τους στη «νομιμοποίηση» και αναβάθμιση του UCK σε συνολική. **Με αμερικανική σύμπραξη**, το status της περιοχής **άλλαξε άρδην** εντός ολίγων μηνών, ιδίως μετά τα γεγονότα στο Αρασίνοβο. Προχώρησε ακόμη και το σχέδιο για ζώνη απαγόρευσης πτήσεων μέσα στον εναέριο χώρο της FYROM. Οι Αλβανοί εξτρεμιστές υποδέχθηκαν την αμερικανική δύναμη ζητωκραυγάζοντας, και με την ιαχή «*God bless America*» (= ο Θεός να ευλογεί την Αμερική).

Ένας Αλβανός πολιτικός σχολιαστής μου δήλωσε: *Οι «Σλαβομακεδόνες» δεν συνιστούν απειλή για μας πια... Κι αυτό το χρωστάμε στις Η.Π.Α. Οι μεγάλες δυνάμεις είναι στο πλευρό μας. Μακάρι το ΝΑΤΟ να μείνει εδώ για 20 χρόνια...».*

20 χρόνια είναι ασφαλώς πολύ μεγαλύτερο διάστημα για να ξεχάσει η κοινή γνώμη την καταστροφή στο Leshok. Αρνούμενη να προστατεύσει πανανθρώπινες αξίες, η Δύση καθίσταται μέτοχος της βαρβαρότητας αυτής. Οι Η.Π.Α. ανέχονται την πολιτική της ισοπέδωσης, που ακολουθεί ο UCK. **Στόχος τους είναι η στενή συνεργασία με τα Τίρανα, ώστε μέσα στη δεκαετία που διανύουμε να εγκαθιδρυθεί ΑΛΒΑΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ στα Βαλκάνια.**

Και χωρίς αμφιβολία, οι Η.Π.Α. αντιπροσωπεύουν τη στιγμή τούτη την πλέον βάρβαρη αυτοκρατορία. Είναι αυτοί που βομβάρδισαν το Βελιγράδι, που ενθαρρύνουν τους Αλβανούς λακέδες τους να καταστρέφουν και να ισοπεδώνουν την κοιτίδα του σερβικού έθνους.

Έχουμε ένα θεσπέσιο σμίξιμο αμερικανικής και αλβανικής βαρβαρότητας, σε αγαστή συνεργασία. Πάνω στο λόφο του Leshok δεν υπάρχει πια καμιά εκκλησία, παρά μόνο ερείπια... Και τα πράγματα δεν θα γίνουν ποτέ όπως ήταν πριν...

Τα λόγια του στρατηγού Wesley Clark, από τους πρωτεργάτες της ισοπέδωσης της Γιουγκοσλαβίας, λίγο πριν τους βομβαρδισμούς στο Κοσσυφοπέδιο, ήταν ενδεικτικά. Και απευθύνονταν βέβαια στους Σέρβους. «*Γιατί δεν βγαίνετε έξω, να δείτε λίγο την πόλη σας, τη χώρα σας; Ρίξτε μια τελευταία ματιά, γιατί μετά τίποτα δεν θα είναι πια ίδιο...*»

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΟΠΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΜΑΣ

Διατίθενται όλα τὰ προηγούμενα τεύχη τῆς ΕΛΛΟΠΙΑΣ πρὸς 1.500 δρχ. ἕκαστο.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νὰ ἐπικοινωνήσουν στὸν ἀριθμὸ τηλεφώνου
01-65.19.728 ἢ νὰ γράψουν στὴν ταχυδρομικὴ διεύθυνση τῆς ΕΛΛΟΠΙΑΣ

ΤΑ ΚΡΙΜΑΤΑ ΤΟΥ Κ.Ε.Μ.Ο.

Του Ἀχιλλέως Γ. Λαζάρου*

Τὴν 28 Ἰουλίου 2001 ὁ διακεκριμένος Θεσσαλὸς δημοσιογράφος Ἀντώνης Καρκαγιάννης τὴ στήλη του «Κάθε Μέρα» στὴν Καθημερινή, σελ. 20, διέθεσε «Γιὰ τοὺς Βλάχους (ἀπάντηση)», ὅπως ἐπιγράφει τὰ ἄρθρο του, στὸ ὁποῖο γράφει καὶ τὰ ἑξῆς: «Τὴν ἐποχή, λοιπόν, ἐκεῖνη [1998] τὸ ΚΕΜΟ, καὶ αὐτὸ ἀγνωστο εἶναι, ἀλλὰ σημαίνει Κέντρο Ἐρευνας Μειονοτικῶν Ὁμάδων, ἀποφάσισε νὰ διοργανώσει σὲ ξενοδοχεῖο τῆς Λάρισας διημερίδα, γιὰ τὴ διάσωση τῆς βλάχικης γλώσσας. Ἀγαθοὶ οἱ σκοποὶ τοῦ ΚΕΜΟ, ἀλλά, δυστυχῶς, γι' αὐτὸ ἡ διημερίδα ἐξελίχθηκε σὲ παρασυναγωγή, ἡ ὁποία συνεκλήθη ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύτῳ, ἐν ἀγνοίᾳ ἐπιστημόνων ποὺ ἀφιέρωσαν τὴ ζωὴ τους στὴ μελέτη τοῦ "βλαχικοῦ ζητήματος" καὶ ἔχουν πλούσιο συγγραφικὸ ἔργο. Π.χ. τοῦ Ἀχιλλέως Λαζάρου. Ἐν ἀγνοίᾳ ἐπίσης τῶν ὁργανώσεων τῶν Βλάχων τῆς Θεσσαλίας [...]. Ἀγνόησαν τοὺς Βλάχους ἐπιστήμονες καὶ πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι οἱ μισοὶ ἐπιστήμονες (ἴσως καὶ περισσότεροι) τῆς Λάρισας καὶ τῶν Τρικάλων, εἶναι Βλάχοι. Δὲν ἔστειλαν οὔτε ἓνα δελτίο Τύπου στίς τοπικὲς ἐφημερίδες, οἱ ὁποῖες λογικὰ ἔκαναν τὴν... ἀποκάλυψη τῆς "παρασυναγωγῆς" πρῶτο καὶ ἀποκλειστικὸ θέμα, ὅπως θὰ ἀποκάλυπταν καὶ ἓνα φοβερὸ καὶ τρομερὸ κρατικὸ μυστικὸ. Τίποτα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ λογικὰ καὶ συνήθη δὲν ἔκανε ἡ διήμερη παρασυναγωγή τῆς Λάρισας. Στὴ διημερίδα συμμετείχαν μερικοὶ σοδαροὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ μερικοὶ γνωστοὶ πράκτορες τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, ὅπως π.χ. ὁ Περιφάν, τῶν βλαχορουμάνικων ὁργανώσεων τοῦ Παρισιοῦ, στίς ὁποῖες ψάλλεται στὰ βλάχικα ὁ ὕμνος τους. (Δὲν ξέρω ἂν ὁ ὕμνος αὐτὸς περιλαμβάνεται στὰ ἐκδοθέντα ἀπὸ τὸ ΚΕΜΟ "Πρακτικά" καὶ τῆς διημερίδας, θὰ ἔπρεπε ὅμως γιὰ νὰ πληροφορηθοῦμε ποιοὶ οἱ σκοποὶ καὶ τὰ ὄνειρα μερικῶν "μειονοτικῶν ὁμάδων" καὶ τί μειονοτικῶν!))».

Εὐγενέστατα, ὅπως ἄλλως τε συνηθίζει στίς δημοσιογραφικὲς του παρουσιάσεις ἐπιμάχων θεμάτων, ὁ Ἀντώνης Καρκαγιάννης δὲν ἀμφισβήτησε ἐκ τῶν προτέρων τίς καλὲς προθέσεις τῶν ὁργανωτῶν τοῦ συνεδρίου. Ἄρχισε μὲ τὴν παραδοχή: «Ἀγαθοὶ οἱ σκοποὶ τοῦ ΚΕΜΟ». Εὐθὺς δὲ ἀμέσως διασκορπίζει ὁπωσδήποτε δισχυρισμούς ἀρμοδίων τοῦ συνεδρίου ὑπογραμμίζοντας τίς... παραλείψεις τους, ὅποτε καταδικάζει ἀπερίφραστα τὴν παρασυναγωγή. Ἐπὶ πλεον παρενθετικὰ θέτει ζήτημα «μειονοτικῶν ὁμάδων καὶ τί μειονοτικῶν», καθὼς καὶ ἂν περιλαμβάνεται στὰ Πρακτικά τῆς διημερίδας ὁ ὕμνος τῶν «μειονοτικῶν ὁμάδων» —τρεις κι ὁ κοῦκος!—, τίς ὁποῖες ἐκπροσωπεῖ ὁ Περιφάν καὶ τινὲς ἐν Ἑλλάδι, γνωστοὶ-ἄγνωστοι, μάλιστα ἀσυζητητὴ εὐπρόσδεκτοι στὴν

παρασυναγωγή ὡς ἐκπρόσωποι δῆθεν ἐταιρείας —ἄλλοι τρεῖς κι ὁ κοῦκος!—, ἂν καὶ ἐγνωσμένως κοληλοῖ τοῦ Περιφάν καὶ μεταφορεῖ τῶν «ἰῶν» του (βλ. Ἀχ. Γ. Λαζάρου, «Πλάνες καὶ πάθη πολεμίων τῆς ἐλληνικότητος τῶν Βλάχων-Αρμάνων», Τρικάλινα 19, 1999, 231-280, καὶ ἀνάτυπο στὴ σειρά τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐνημερώσεως γιὰ τὰ Ἐθνικὰ Θέματα, ἰδρυμένης ἀπὸ τὸν ἀκαδημαϊκὸ Μιχ. Στασινοπούλου, καὶ τῆς Πανελληνίας Ἐνώσεως Πολιτιστικῶν Συλλόγων Βλάχων, μὲ πρόλογο καὶ εὐρετήρια, Τρικάλα 1999). Δὲν εἶναι δὲ ἀρεστοὶ στὸ ΚΕΜΟ καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν προσκαλοῦνται οἱ ἀποδεδειγμένα εἰδικευμένοι στὸ θέμα Ἕλληνες, ἐπειδὴ μὲ τίς ἐπιστημονικὲς γνώσεις τους ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἐλληνικότητα τῶν Βλάχων, ἐνῶ τὸ ΚΕΜΟ μηχανεύεται «μειονότητα», ὅπως ὁ Περιφάν καὶ οἱ ὅμοιοί του.

Πάντως, μετὰ τὸν ξεσηκωμὸ τῶν Λαρισαίων Βλάχων —καὶ ὄχι μόνον—, συνάμα δὲ τὸ ξεμπρόστιασμα, τὸ ΚΕΜΟ ἐπιδίδεται ἀδέξια καὶ συγκεχυμένα στὴν ἀναζήτηση προφάσεων γιὰ τὰ ἀμαρτήματά του.

Ἴδου ἡ ἀπολογία τοῦ ΚΕΜΟ, τὴν ὁποία ὑπογράφουν οἱ Σταμάτης Μπέης - Δημήτρης Χριστόπουλος, καταχωρισμένη στὸν τόμο τῶν Πρακτικῶν τῆς Βλαχοπαρασυναγωγῆς, ἐπιγραφόμενο «ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», ἔκδοση 2001, σελίδα 78, σημείωση 6: «Μιὰ ἰδιότυπη περίπτωση ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες μελετητές, ποὺ χρῆζει ὅμως ξεχωριστῆς ἀναφορᾶς, ἀποτελεῖ ὁ Ἀχιλλέως Λαζάρου. Στὰ πολλὰ βιβλία του καὶ τίς δημοσιεύσεις μᾶς δίνει σημαντικὲς πληροφορίες σχετικὰ μὲ τίς θεωρίες γιὰ τὴν προέλευση τῶν Βλάχων καὶ ἐνῶ ἡ περιγραφή τῆς βλάχικης γλώσσας δὲν τὸν ἀπασχολεῖ παρὰ μόνον εὐκαιριακά. Μόνον στὸ βασικὸ του βιβλίο, Ἡ ἀρωμονικὴ καὶ αἰ μετὰ τῆς ἐλληνικῆς σχέσεις αὐτῆς (Lazarou Achille, L'aroumain et ses rapports avec le grec, Ἰνστιτοῦτο Βαλκανικῶν Σπουδῶν, Θεσσαλονίκη 1986, σ. 304), ὅπου τὸ ἱστορικὸ μέρος εἶναι δυσανάλογα μεγαλύτερο τοῦ γλωσσολογικοῦ, προδίδει σὲ μιὰ σύντομη περιγραφή τῆς βλάχικης γλώσσας ποὺ ἀκολουθεῖ, μὲ ἐλάχιστες διαφορᾶς, αὐτὴ τῆς Matilda Caragiu - Marioteanu στὴ Fonομορφολογία Αrομᾶνᾶ (Βουκουρέστι 1968, σ. 233). Γι' αὐτὸ τὸν λόγο, δὲν μποροῦμε νὰ τὸν συμπεριλάβουμε στοὺς μελετητὲς τῆς βλάχικης γλώσσας...».

Χωρὶς ἔνοχη σκοπιμότητα ποτὲ ἓνα τόσο μικρὸ κείμενο δὲν θὰ χωροῦσε τόσο μεγάλα ψεῦδη: πραγματικὸ ἐπίτευγμα ἀπότοκο ἀποκοτιᾶς ἢ ἀνοησίας.

* Ρομανιστὴς - Βαλκανολόγος, Δρ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, r. chargé de cours à la Sorbonne (PARIS IV)

Πρώτον. Οί συντάκτες του Σ.Μ. - Δ.Χ. όμολογούν ότι ό Ά.Λ. έχει πολλά βιβλία και δημοσιεύσεις [για τούς Βλάχους] και δίνει σημαντικές πληροφορίες για την προέλευσή τους, **την έλληνική**, την όποία αυτοί άδυνατούν να προφέρουν. Διότι πασχίζουν για «μειονότητα»: Ένδεχομένως ή μειονοτητολογία χρησιμεύει και ως έφορτήριο καθηγεσίας στους έπιδόξους έδρών Α.Ε.Ι. Άλλά άγνοούν και την Έκθεση τής Ακαδημίας Αθηνών, ή όποία αναγνώσθηκε από τον Γενικό Γραμματέα κατά την πανηγυρική συνεδρία τής 23 Μαρτίου 2000: «Τό συγγραφικό έργο του τιμωμένου έχει ως επίκεντρο τούς Βλάχους, ιδίως στην Ελλάδα, τούς όποιους βάσει συστηματικής έρευνας, τεκμηριωμένης έπιχειρηματολογίας και με χρήση έκτενους ξένης και έλληνικής βιβλιογραφίας, χαρακτηρίζει ως Έλληνοβλάχους, αντικρούοντας την έκδοχή ότι αποτελούν ιδιαίτερη έθνότητα και έντεϋθεν βλαχική μειονότητα.

Η συναφής ένασχόλησή του έχει παραμέτρους ιστορικές, λαογραφικές, γλωσσολογικές, φιλολογικές, έθνολογικές.

Για τό έπιστημονικό έργο του και την εξ αντικειμένου έθνική σημασία του, άπονέμεται τό **βραβείο...** στον κ. Αχιλλέα Λαζάρου».

Πρωτύτερα με παρηγορία και χωρίς την παραμικρή «έλληνοαλλεργία» ή άκαδημαϊκός και καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Βελιγραδίου F. Parazoglou -Ostrogorsky διαβάζοντας τη διδακτορική διατριβή μου γράφει: «Η διατριβή σας μου έκανε έντύπωση εξαιρετικά σοδαρης, θεμελιώδους και άληθινά έπιστημονικής μελέτης... τα γλωσσολογικά έπιχειρήματα με τα όποια υποστηρίζετε την γνώμη σας για την έλληνική καταγωγή των Βλάχων μου φαίνονται πειστικά».

Οί Σ.Μ. - Δ.Χ. άποφαίνονται σαν παλίσκοι παραγνωρίζοντας και συμπεράσματα των έπαϊόντων. Διότι, και κατά τον πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών και καθηγητή τής γλωσσολογίας Γ. Μπαμπινιώτη, «...πρόκειται περι σοδαρου έπιστημονικού έργου, τό όποιον δύναται να άποτελή εφεξής εις τας γενικάς του γραμμάς την έπίσημον έπιστημονικήν θέσιν τής Ελλάδος επί του ζητήματος τής καταγωγής τής γλώσσας και τής ιστορικής προελεύσεως των βλαχοφώνων Έλλήνων».

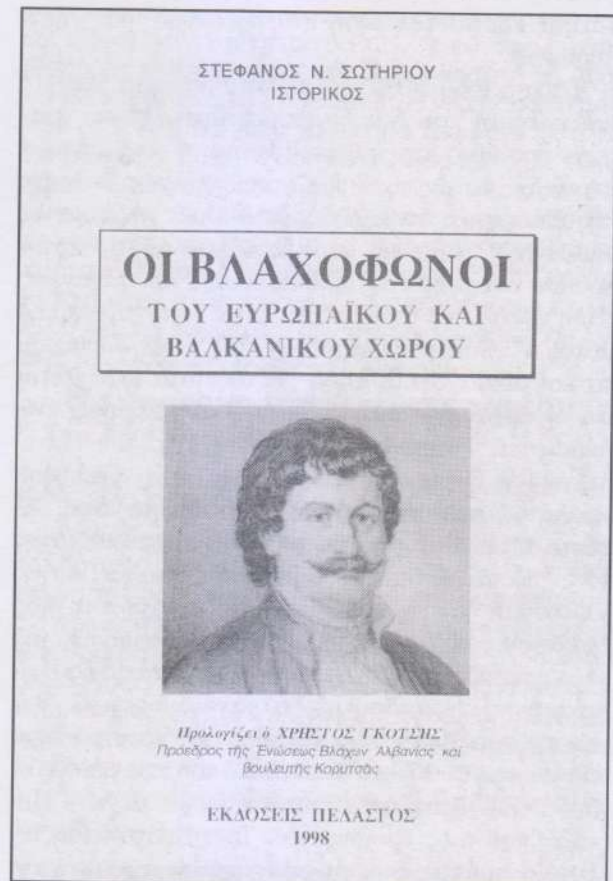
Έξ άλλου ό Ά.Λ. δέν «άπασχολείται» με τη βλαχική γλώσσα μόνο στη διδακτορική διατριβή του, όπως παραπληροφορούν τούς αναγνώστες των Πρακτικών οί Σ.Μ. - Δ.Χ. Όλόκληρη... ντουζίνα, δωδεκάδα άπαρτίζουν οί γλωσσολογικές-βλαχολογικές μελέτες του, ανακοινώσεις σε άκραφνώς έπιστημονικά συνέδρια (Βλ. Άχ. Γ. Λαζάρου, «1898: Όλοκαύτωμα Κουτσούφλιανης. 1998: Βλαχοπαρασυναγωγή στη Λάρισα», *Ηπειρωτικό Ημερολόγιο*, τόμος ΙΘ', 1998. Έπίσης και αναδημοσίευση άυτοτελής με πρόλογο και εύρετήρια στη σειρά των Έκδόσεων Έπιτροπής Ένημερώσεως για τα Έθνικά Θέματα και Συλλόγου

των έν Αθήνας και περιχώροις κατοίκων Παναγίας «Άδελφότης Παναγίας», *Ιωάννινα* 1998, 40 σημ. 84).

Με την εύκαιρία, άλήθεια, πόσα και ποιά γλωσσολογικά μελετήματα των Μπλέτσα - Παδιώτη, μηχανικού - ύπομηχανικού, αντίστοιχα, ύποχρέωσαν τό ΚΕΜΟ για πρόσκληση και συμμετοχή τους στο προκατασκευασμένο συνέδριο; Άς μη διασθούν οί ύπεύθυνοι του ΚΕΜΟ να επικαλεσθούν διαπιστωμένα εικονικές-συλλογικές ιδιότητες. Διότι ό Ά.Λ. διέθετε άδιαμφισβήτητες και ύψηλου κύρους. Τα πράγματα με τό όνομά τους διαφωτίζουν πληρέστατα. Οί πρώτοι καλούνται, έπειδή πασχίζουν, όπως και τό ΚΕΜΟ, για παρουσίαση των Βλάχων σαν «μειονότητας». Ό δεύτερος δέν καλείται, έπειδή άποδεικνύει την έλληνικότητα των Βλάχων.

Δεύτερον. Οί Σ.Μ. - Δ.Χ. ψεύδονται, όταν διατείνονται ότι τό ιστορικό μέρος τής διατριβής «είναι δυσανάλογα μεγαλύτερο του γλωσσολογικού...», ενώ στην πραγματικότητα συμβαίνει τό αντίθετο: τό γλωσσολογικό είναι μεγαλύτερο του ιστορικού. Άρκει άπλή άρίθμηση σελίδων. Άνίκανοι είναι και για σελιδαρίθμηση; Σημειωτέον δέ ότι τό ιστορικό κρίθηκε άξιο άυτοτελους ύποβολής επί ύψηγειά.

Έπίσης ψεύδονται γράφοντας: «[Ό Άχ. Λαζάρου] προβαίνει σε μιá σύντομη περιγραφή τής βλάχικης γλώσσας...». Μπορεί να χαρακτηρίζεται σύντομη μιá περιγραφή, ή όποία ύπερβαίνει τις 100 (έκατόν) σελίδες; Έδώ εξασφαλίζουν τό άκαταλόγητο!





Βλάχοι του Ήπειρομακεδονικού χώρου με παραδοσιακές φορεσιές

Τρίτον. Οί Σ.Μ. - Δ.Χ. δέν ικανοποιούνται ψευδόμενοι και καταφεύγουν σέ μεθοδεύσεις ποινικώς κολάσιμες, έπειδή υπαινίσσονται και ένδεχόμενο αντίγραφης του Ά.Δ. από συγγραφή της Saqagiu! Πρωτίστως ό υπαινιγμός προδίδει πιθανώς προσωπικές τους έπιδόσεις. Μέ μεγαλύτερη δέ πιθανότητα ή πατρότητα της δλακώδους ιδέας ανάγεται στον πρώτο ως ρουμανομαθη, παντελώς άπρόσεκτο, έπιπόλαιο και άδιάβαστο, άφου άγνόησε και την πρόσφατη (βλ. *Παρνασσός* 39, 1999, 339) γνωστοποίηση του χρόνου (1966) έκπονήσεως της διατριβής, ένώ τό δημοσίευμα της Saqagiu έπεται (1968)! Άπροσεξία, συνάμα δέ και άναρμοδιότητα και στη Βλάχικη γλώσσα, καταλογίζει στον Σ.Μ. ή Saqagiu (βλ. «Ταυτότητα και ταυτοποίηση στο πρόβλημα των Άρωμών»).

Βέβαια ισόβια βέλη έχει έκπέμψει κατά καιρούς και έναντίον του Ά.Λ., ό όποιος συστηματικά απέφυγε έως τώρα την πολεμική σέ προσωπικό επίπεδο. Διότι όχι μόνον είναι ή Saqagiu τέλειος άτοχος της έπιστήμης, δυστυχώς πρό πολλού χωριζομένης της άρετης, αλλά και φέρει άσήκωτο φορτίο καταλοίπων άπερίγραφτης προπολεμικής προπαγάνδας. Ήδη έσφαλμένα άντι νά στρέφεται κατά των πραγματικών υπαίτιων των πόνων της μισεί άδυσώπητα και άδικα την Ελλάδα. Ψευδέστατα ισχυρίζεται ότι οι άρχαίοι Μακεδόνες δέν ήσαν Έλληνες, ένώ άκραιφείς Ρουμάνοι, π.χ. ό καθηγητής του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου και Μπόχουμ Cicerone Roghice, άποδεικνύουν την έλληνικότητά τους. Άσύστολα και άσύγνωστα ψεύδεται παρουσιάζοντας τους συμπατριώτες της -κατάγεται από τό Άργος Όρεστικόν της Καστοριάς- τους συγχρόνους μας Μακεδόνες σαν μη Έλληνες, ένώ έκρουμισμένος -καταγόμενος από τη Βέροια- τ. ύπουργός της Ρουμανίας, πολυγραφώτατος βάλκανολόγος, ό C. Rapace δίνει δίκιο στην Ελλάδα ως πρός τά περι «μακεδονικού» έθνους, λαού κλπ., πού πρεσβεύουν οι Σκοπιανοί. Άπερίσκεπτα συντάσσεται μέ τον Πετριφάν και τους όμοίους του. Τρισχειρότερα δέ τελευταία πράττει έπικροτώντας την περι «μειονότη-

τος» Βλάχων έκθεση του Louis Maria de Puig, ένώ την πέταξαν στον κάλαθο των άχρήστων οι Έλληνόβλαχοι, οι όποιοι έπιπρόσθετα εξανάγκασαν και τό ΚΕΜΟ στην αϊφνίδια ματαιώση νέας παρωδίας συνεδρίου, άπαράδεκτης πάλι παρασυναγωγής, μόλις πρό της έναρξεως σέ χώρο του... έλληνικού ΥΠΕΞ!

Έν τέλει σημειώνεται ότι είναι άληθινά έμπνευμένο και εύγλωττότατο τό μόττο, τό άπόφθεγμα, ή θεμελιώδης άρχή του Άντώνη Καρκαγιάννη, ό όποιος όρθότατα την έθεσε έπιμελημένα στην πιο περιόπτη θέση της στήλης του: «*Άν οι Βλάχοι άποτελούν "μειονοτική ομάδα", τότε ποιά άλλη δέν είναι!*»

Άν κάποιος, ΚΕΜΟ κλπ., δέν καπιστρωθούν ένδεδειγμένα από τους κρατικούς έντεταλμένους, θα τρίξουν εις αϊώνα τον άπαντα τά όσα του Γάλλου άκαδημαϊκού André Blanc, ό όποιος τό 1971 πληροφοροϋσε τους πάντες γράφοντας: «*Τό κράτος τό πιο ένιαίο, τό πιο όμογενές είναι τό έλληνικό!*» Άλλά ός μη περνούν άπαρατήρητα και τά όρια ύπομονης των Βλάχων. Διότι... (βλ. *Μνήμες*, τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Βλάχων Ν. Σερρών «Γεωργάκης Όλύμπιος», Άριθ. φύλλου 11, πθ. και Δημ. Καλλιέρης, «Άς κοιτάξουμε την άλήθεια κατάματα», *Λαμπηδόνα*, 21, 2001, 6, στ. 6).

ΠΑΡΟΤΡΥΝΣΗ

Ξεφυλλίζοντας κάποιος τίς σελίδες της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ», αλλά και κάθε άλλου έντύπου πού έντάσσεται στον πατριωτικό χώρο ή τον χώρο του έλληνικού πνεύματος, εύκολα διαπιστώνει ότι κάποιες έπιχειρήσεις έμμεσα ή άμεσα «στηρίζουν» ή συμβάλλουν στην ύπαρξή της.

Είναι γνωστό ότι ή άφοσίωση και ή προσπάθεια σέ άρχές και ιδανικά δέν είναι πάντοτε άρκετή για νά συντελεσθεϊ θετικό άποτέλεσμα, εάν δέν ύπάρχει και ή «κινητήριος δύναμις».

Γ' αυτό, λοιπόν, παροτρύνουμε τους φίλους, συνεργάτες, συνδρομητές και άναγνώστες της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ» νά προτιμούν τίς «δικές μας» έπιχειρήσεις. Έτσι, σύν τω χρόνω θα γίνουμε και περισσότεροι και δυνατότεροι.

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ: ΛΕΥΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Του Βλάση Αγτζίδα*

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Η μικρασιατική καταστροφή υπήρξε η μεγαλύτερη καταστροφή στην ιστορία του ελληνικού έθνους από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Για πρώτη φορά ο ελληνικός κόσμος περιορίστηκε στα γεωγραφικά όρια του έθνους-κράτους της Ελλάδας στο Νότο της βαλκανικής χερσονήσου. Στην προκυμαία της Σμύρνης πνίγηκε η μοναδική πιθανότητα εθνικής ολοκλήρωσης, εκσυγχρονισμού του ελληνικού κράτους, απαλλαγής της ελληνικής πολιτικής ζωής από τη διαφθορά και την ιδεολογική αλλοτρίωση.

Την επαύριο της μεγάλης καταστροφής επιχειρήθηκε η εξαφάνιση των εκκρεμοτήτων που παρέλάμβανε η μετά το '22 Ελλάδα. Η δίκη και εκτέλεση των έξι πρωταίτιων δεν ήταν τίποτα περισσότερο από την προσπάθεια εκτόνωσης της δυσαρέσκειας και συγκάλυψης των πραγματικών αιτίων που οδήγησαν στην ήττα. Η οδυνηρή μικρασιατική εμπειρία, τα τουλάχιστον ένα εκατομμύριο θύματα του τουρκικού εθνικισμού από το 1914 μέχρι το 1923, η απώλεια των πανάρχαιων ελληνικών κοιτίδων της Ιωνίας, του Πόντου, της Ανατολικής Θράκης και της Καππαδοκίας δεν αποτέλεσαν αφετηρία για την αναγέννηση του ελληνισμού, στα βαλκανικά του πλέον όρια. Αντίθετα, με κάθε τρόπο προωθήθηκε η εξαφάνιση της μικρασιατικής παραμέτρου, πράγμα που οδήγησε στην αδράνεια της ιστορικής μνήμης. Η πολιτική αυτή συνδυάστηκε με το μεγαλύτερο μετά το '22 οικονομικό σκάνδαλο: τη με κάθε τρόπο διασπίθιση της τεράστιας Ανταλλάξιμης Περιουσίας, που ανήκε στον προσφυγικό ελληνισμό.

Ας δούμε όμως αναλυτικά τη σημασία της μικρασιατικής ιστορικής εμπειρίας, καθώς και τα γεγονότα εκείνα που συγκροτούν μια από τις Λευκές Σελίδες της νεότερης ιστορίας μας.

Ο ελληνικός κόσμος και οι προσπάθειες απελευθέρωσης

Η υπαγωγή του ελληνικού χώρου στην οθωμανική κυριαρχία για μεγάλο χρονικό διάστημα, είχε οδηγήσει στη δημιουργία σημαντικών παροικιών στην Ευρώπη. Οι παροικίες αυτές, όπου κατοικούσε η ελληνική διανόηση αλλά και η νεαρή ελληνική επιχειρηματική τάξη, υπήρξαν οι χώροι όπου οι νέες ιδέες του ευρωπαϊκού διαφωτισμού οδήγησαν στη διατύπωση του αιτήματος για αποτίναξη της οθωμανικής κυριαρχίας. Η τάση αυτή πήρε τη μορφή ενός μεγάλου επαναστατικού κινήματος του συνόλου των Ελλήνων, το οποίο κατέληξε στη δημιουργία ενός μικρού κράτους στο νότο της βαλκανικής χερσονήσου, το οποίο περιλάμβανε τα πλέον απομακρυσμένα και υποβαθμισμένα εδάφη του ελληνικού κόσμου. Το νεαρό ελληνικό κράτος του 1830 δεν ήταν τίποτα περισσότερο από ένα εξαρτημένο Πριγκιπάτο του Μορέως και της Ρούμελης –εν μέρει

αρβανιτόφωνο– παρά ένα πραγματικό έθνος-κράτος των Ελλήνων. Το μεγαλύτερο μέρος των ελληνικών εδαφών, καθώς και τα γηγενή ελληνικά οικονομικά κέντρα της Κωνσταντινούπολης και της Σμύρνης, παρέμεναν υπό οθωμανική κυριαρχία. Αυτή ήταν και η βασική γενετική αντινομία, η οποία έκανε μοναδικό το ελληνικό παράδειγμα δημιουργίας έθνους-κράτους. Δηλαδή, παρότι το μοντέλο του έθνους-κράτους αντιστοιχούσε στην ποιотική, πολιτική και οικονομική μεταβολή των κοινωνιών με φορέα τις νέες αστικές δυνάμεις, στην ελληνική περίπτωση αντικαταστάθηκε απλά η οθωμανική διοίκηση από την ελληνική, με την προσθήκη της κληφταρματολικής παράδοσης. Η μοναδική πιθανότητα αναίρεσης αυτής της βασικής αντινομίας, η ολοκλήρωση της επανάστασης του 1821 και ο ποιотικός μετασχηματισμός του ελλαδικού κρατιδίου, θα μπορούσε να γίνει μόνο με την ενσωμάτωση των αναπτυσσόμενων ελληνικών περιοχών της Ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας.

Η βαθμιαία πολιτική κυριαρχία των ελλαδικών ομάδων στο νεαρό κράτος, η οποία ολοκληρώθηκε με τη συνταγματική μεταρρύθμιση του 1844, είχε ως αποτέλεσμα τη δομική αποκοπή από την πανελλήνια προοπτική απελευθέρωσης, παρότι φαντασικά βιώνονταν –και από τους αλύτρωτους– το αίσθημα περί ύπαρξης ελληνικού κέντρου στο βαλκανικό νότο. Ειδικά μετά την ήττα του 1897, ο εθνικός συντηρητισμός γίνεται κυρίαρχος, με εκφραστή τα Ανάκτορα και τη βασιλική παράταξη. Η νέα παράμετρος που ανέδειξε και πάλι το αίτημα της εθνικής ολοκλήρωσης υπήρξε το Κρητικό Κίνημα και ο Ελ. Βενιζέλος. Ο Διχασμός του 1915 υπήρξε ουσιαστικά η σύγκρουση του ελλαδικού εθνικού συντηρητισμού με την τάση για δημιουργία πραγματικού έθνους-κράτους. Η ευφυής πολιτική συμπαράταξης με την Αντάντ στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο επέτρεψε στους Έλληνες να συμμετάσχουν στις διαδικασίες διάλυσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Η ευκαιρία του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Οι σύμμαχοι θεωρούσαν ότι με τη συμμετοχή της στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό του φιλογερμανικού στρατοπέδου, η Τουρκία πρόδωσε τις δυτικές δυνάμεις, οι οποίες για μισό και πλέον αιώνα τη βοήθησαν να αντισταθεί στη ρωσική πίεση. Σε Δήλωση των συμμαχικών κυβερνήσεων, η οποία υπογράφηκε από τον Μιλλεράν στις 16 Ιουλίου 1920, προς την τουρκική αντιπροσωπεία αναφέρονται τα εξής για τις ευθύνες της Τουρκίας: «... Κλείουσα, άνευ λόγου, μίαν σημαντικήν οδόν θαλασσίας επικοινωνίας και αποκόπτουσα διά της ενεργείας της ταύτης τας μεταξύ Ρωσίας και Ρουμανίας σχέ-

* Δρ. Σύγχρονης Ιστορίας

σεις αφ' ενός και των δυτικών συμμάχων των αφ' ετέρου, η Τουρκία παρέτεινε τον πόλεμον κατά δύο τουλάχιστον έτη και προξένησε εις τους Συμμάχους απωλείας ανερχομένας εις πολλά εκατομμύρια ανθρωπίνων ψυχών και εις εκατοντάδας δισεκατομμυρίων πολεμικές δαπάνας. Αι οφειλόμεναι υπό της Τουρκίας επανορθώσεις, οίτινες, δι' ανυπολογίστων θυσιών, αποκατέστησαν την ελευθερίαν εν τω κόσμω, υπερβαίνουν κατά πολύ εκείνας, τας οποίας θα ηδύνατο ποτέ αύτη να πληρώσει!

Η εξέλιξη αυτή ικανοποιούσε απολύτως τις εθνικές χριστιανικές ομάδες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και εξέφραζε την μόνη δυνατότητα αστικού μετασχηματισμού της.

Τρία ήταν τα μεγάλα συμπαγή κέντρα των Ελλήνων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία: Η Δυτική Μικρά Ασία, η Ανατολική Θράκη και ο Πόντος. Μικρότερες εστίες Ελλήνων υπήρχαν παντού: στην Καππαδοκία, στην Κιλικία, ακόμα και στην περιοχή της Άγκυρας. Οι Έλληνες κάτοικοι των περιοχών αυτών ανέπτυξαν έντονο αλυτρωτικό συναίσθημα, το οποίο σε αρκετές περιπτώσεις συμπορεύτηκε με την ιδεολογία της Μεγάλης Ιδέας, που αναπτύχθηκε από τον Κωλέττη στα πλαίσια της ενδοελλαδικής σύγκρουσης για την εξουσία, μετά το 1844.

Οι Έλληνες στη Μικρά Ασία ήταν 2.601.312 πριν το 1915 με βάση τις οθωμανικές στατιστικές. Αποτελούσαν έναν ολόκληρο ελληνικό κόσμο, που συνέβαλε καθοριστικά στη δημιουργία του κράτους της Ελλάδας. Η απελευθέρωση της Δυτικής Μικράς Ασίας και της Θράκης από τον ελληνικό στρατό υπήρξε το αίτημα των Ελλήνων κατοίκων τους, όχι μόνο γιατί εξέφραζε τις αλυτρωτικές τους διαθέσεις, αλλά και γιατί προέβαλε ως η μόνη ασφαλής λύση. Από το 1915 οι Τούρκοι εθνικιστές, με την κάλυψη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και την ενθάρρυνση των Γερμανών συμμάχων τους, είχαν προβεί σε μεγάλες σφαγές και βίαιες μετακινήσεις του ελληνικού πληθυσμού. Ειδικά στην περιοχή του Πόντου στη βόρεια Μικρά Ασία, οι διώξεις πήραν τη μορφή της μαζικής εξόντωσης των Ελλήνων και της καταστροφής των ελληνικών χωριών. Η πολιτική αυτή αποτελούσε υλοποίηση της απόφασης που είχαν υπερψηφίσει οι Νεότουρκοι εθνικιστές σε συνέδριό τους στη Θεσσαλονίκη το 1911 και προέβλεπε την επίλυση του εθνικού ζητήματος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με τη φυσική εξόντωση των χριστιανικών γηγενών εθνοτήτων.

Στον Πόντο το αλυτρωτικό συναίσθημα είχε πάρει τη μορφή επαναστατικού κινήματος ανεξαρτησίας



Ο ναός της Γεννήσεως της Θεοτόκου ερημώνει στη Μικρά Ασία.

από το 1916, εφόσον η μεγάλη απόσταση από την Ελλάδα έκανε αδύνατη την προοπτική της Ένωσης.

Οι Σύμμαχοι, επιβραβεύοντας την Ελλάδα για τη στάση της στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, καθώς και για τη συμμετοχή της στην αντιπολοσεβική εκστρατεία της Ουκρανίας, επέτρεψαν στον ελληνικό στρατό να μεταβεί στη Σμύρνη ως εντολοδόχος των συμμαχικών δυνάμεων. Στις 15 Μαΐου 1919 (2 Μαΐου με το νέο ημερολόγιο) τα ελληνικά στρατεύματα αποβιβάστηκαν στη Σμύρνη. Η Σμύρνη ήταν μια πόλη μεγαλύτερη από την Αθήνα, με μεγαλύτερη βιομηχανική υποδομή. Ο ελληνικός της χαρακτήρας ήταν αδιαμφισβήτητος και από τους ίδιους τους Τούρκους, οι οποίοι την αποκαλούσαν «Γκιαβούρ Ιζμίρ», δηλαδή «Σμύρνη των απίστων». Συνείδηση σε όλο τον κόσμο είναι ότι τα παράλια της Μικράς Ασίας αποτελούν τη «Γκρέτσια Ιρεντέντα», την «Αλύτρωτη Ελλάδα». Η εντολή για τη Σμύρνη και η οργάνωση της ελληνικής παρουσίας εκεί καθώς και της Μικρασιατικής Ελλάδας, όπως αποκαλούσαν τις αλύτρωτες περιοχές, ήταν η μεγάλη πρόκληση για την ελληνική πολιτική ηγεσία.

Τέσσερις μέρες μετά την αποβίβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη, οι κάτοικοι της Μαγνησίας ζητούσαν την κατάληψη της πόλης τους από τον ελληνικό στρατό. Οι Έλληνες της Ιωνίας εξέφρασαν τις απελευθερωτικές τους διαθέσεις με τη δημιουργία μικρασιατικών μονάδων, οι οποίες εντάχθηκαν και πολεμούσαν με τον ελληνικό στρατό.

Η συνθήκη των Σεβρών

Η συνθήκη των Σεβρών (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1920), η οποία διέλυε την Οθωμανική Αυτοκρατορία και προέβλεπε με κάποιες προϋποθέσεις την ένωση της Ιωνίας και της Ανατολικής Θράκης με την Ελλάδα, την ανακήρυξη της Κωνσταντινούπολης ως διεθνούς πόλης, τη δημιουργία ανεξάρτητων κρατών στην Αρμενία και στο Κουρδιστάν, ήταν η μοναδική πολιτική ρύθμιση των εδαφών που κατείχε η οθωμανική εξουσία, με βάση τα δικαιώματα των εθνών. Η ορθότητα της γραμμής αυτής είχε ήδη καταγραφεί καιρό πριν. Χαρακτηριστική είναι η ανάλυση της Ρόζας Λούξεμπουργκ στο έργο της «Οι αγώνες στην Τουρκία και η σοσιαλδημοκρατία»: «Η Τουρκία δεν μπορεί να αναγεννηθεί σαν σύνολο γιατί αποτελείται από διαφορετικές χώρες. Κανένα υλικό συμφέρον, καμιά κοινή εξέλιξη που θα μπορούσε να τις συνδέσει δεν είχε δημιουργηθεί! Αντίθετα, η καταπίεση και η αθλιότητα της κοινής υπαγωγής στο τουρκικό κράτος γίνονται όλο και μεγαλύτερες! Έτσι δημιουργήθηκε μια φυσική τάση των διαφόρων εθνοτήτων να αποσπασθούν από το σύνολο και να αναζητήσουν μέσα από μια αυτόνομη ύπαρξη το όραμα για μια καλύτερη κοινωνική εξέλιξη. Η κρίση της Ιστορίας για την Τουρκία είχε πια βγει: βάδιζε προς την διάλυση». Με τη συνθήκη των Σεβρών δεν ρυθμιζόταν ένα μεγάλο ζήτημα του Μικρασιατικού Ζητήματος: η τύχη του Πόντου. Για το ζήτημα αυτό ο Βενιζέλος είχε επιλέξει τη λάθος στάση της μετάθεσής του στα πλαίσια του Αρμενικού Ζητήματος, προκαλώντας την οργή των Ελλήνων του Πόντου. Οι Πόντιοι προσπάθησαν μόνοι τους να επιχειρήσουν την ίδρυση της Ελληνικής Δημοκρατίας του Πόντου, ενός δεύτερου ελληνικού έθνους-κράτους, συγκρο-

τώντας ένα μεγαλειώδες ένοπλο εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα και διεκδικώντας αυτόνομα την υλοποίηση των αιτημάτων τους. Ένα από τα βασικά σφάλματα του Βενιζέλου ήταν η παραγνώριση του Ποντιακού Κινήματος. Έτσι δεν αξιοποίησε τους 18.000 Έλληνες αντάρτες του Πόντου –οι οποίοι αποτελούσαν μια μεγάλη ελληνική στρατιωτική δύναμη στο μικρασιατικό χώρο– και τους εγκατέλειψε στο έλεος των κεμαλικών στρατευμάτων.

Το κεμαλικό κίνημα

Στις 19 Μαΐου 1919 ο αξιωματικός του οθωμανικού στρατού Κεμάλ Πασά, ο οποίος αργότερα θα μετονομασθεί Ατατούρκ (δηλαδή πατέρας των Τούρκων), αποβιβάστηκε με την υποστήριξη των Βρετανών στη Σαμψούντα, για να επιβάλει την τάξη στην περιοχή. Το κύριο μέλημα του Κεμάλ σε πρώτη φάση υπήρξε η καταστολή του ποντιακού αντάρτικου. Σε τηλεγράφημά του στο διοικητή του 15ου Σώματος του Ερζερούμ έγραφε ότι η κατάσταση στην Σαμψούντα ήταν τόσο ανησυχητική (σ.τ.σ. λόγω του ποντιακού αντάρτικου), που θα μπορούσε να είχε θλιβερές συνέπειες. Τηλεγράφησε ότι για την αντιμετώπιση του προβλήματος θα παρέμενε εκεί.

Ο Κεμάλ σύντομα αυτονομήθηκε από την κεντρική οθωμανική εξουσία και άρχισε τη συγκρότηση ενός εθνικιστικού τουρκικού κινήματος, εκμεταλλευόμενος πολύ έξυπνα τα θρησκευτικά αισθήματα των μουσουλμανικών εθνών. Με τη συνεργασία ληστρικών συμμοριών άρχισε τη συγκρότηση στρατού και εθνοσυνέλευσης, η οποία είχε ως έδρα τη Σεβάστεια. Στα καθήκοντα αφού του κεμαλικού στρατού συμπεριλαμβανόταν η εξόντωση των Ελλήνων ανταρτών του Πόντου και η καταστολή της κουρδικής εξέγερσης στο Κοτς Γκρι, ανάμεσα στη Σεβάστεια και στο Ερζικιάν. Δύο στρατιές του στρατού αυτού επιφορτίστηκαν με την αντιμετώπιση των Ποντίων ανταρτών.

Το κεμαλικό κίνημα χαρακτηριζόταν από ένα φανατικό, επιθετικό και επεκτατικό εθνικισμό. Ο Κεμάλ ήταν ο εκφραστής της οθωμανικής γραφειοκρατίας και των στρατοκρατών, οι οποίοι διαφωνούσαν με την επίλυση του εθνικού προβλήματος με βάση τα δικαιώματα των εθνοτήτων. Τα χαρακτηριστικά του κεμαλικού κινήματος ήταν η τυραννία και η εκμετάλλευση. Ο φιλοναζισμός και άλλες αντίστοιχες ιδεολογίες υπήρξαν η νομοτέλεια του κεμαλισμού. Ο Ν. Ψυρούκης γράφει: «Η προσεκτικότερη μελέτη του κεμαλισμού μάς πείθει ότι πρόκειται για βαθιά αντιλαϊκή και αντιδημοκρατική θεωρία. Ο φιλοναζισμός και άλλες αντιδραστικές δοξασίες είναι νομοτελειακή εξέλιξη του κεμαλισμού... Ακόμα και οι κεμαλικές μεταρρυθμίσεις γίνονται με διοικητικές αποφάσεις από πάνω. Περιφρονούν τις πολιτιστικές παραδόσεις του τουρκικού λαού, εκφράζουν το σύμπλεγμα κατωτερότητας των Τούρκων αστών».

Τα λάθη του Βενιζέλου

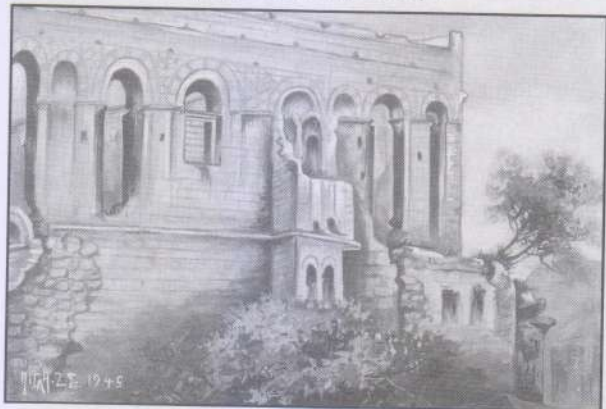
Ξεκινώντας το μικρασιατικό εγχείρημα, ο Βενιζέλος έκανε δύο βασικά λάθη: Τοποθέτησε ως αρμοστή στη Σύμρνη τον Στεργιάδη, άνθρωπο των Βρετανών, ο οποίος υπήρξε ο κακός δαίμονας των Μικρασιατών, και παρόλες τις εκκλήσεις τους για

αντικατάσταση επέμενε στην αρχική του απόφαση, την οποία –όλως περιέργως– αποδέχτηκαν και σεβάστηκαν οι βασιλικοί διάδοχοί του.

Το δεύτερο βασικό λάθος του υπήρξε η υποτίμηση του ποντιακού κινήματος, ενός δυναμικότερου ελληνικού ένοπλου και πολιτικού κινήματος, που δρούσε στη βόρεια Μικρά Ασία και απειλούσε άμεσα τις γραμμές εφοδιασμού των Κεμαλικών. Οι Έλληνες του Πόντου είχαν διατυπώσει από νωρίς το αίτημα δημιουργίας δεύτερου ελληνικού κράτους στις νότιες παραλίες της Μαύρης Θάλασσας ως μοναδική δυνατότητα επιβίωσης του ελληνισμού στη γενέθλια γη.

Τον Οκτώβριο του 1917 ο Κ. Κωνσταντινίδης, ένας από τους ηγέτες του ποντιακού κινήματος και πρόεδρος της δυναμικής οργάνωσης της Μασσαλίας, είχε ενημερώσει τον Βενιζέλο. Στον Πόντο, όπου κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου οι Τούρκοι είχαν προβεί σε γενοκτονία του ελληνικού πληθυσμού, δρούσε ένα δυναμικό αντάρτικο ελληνικό κίνημα, το οποίο αριθμούσε 18.000 άντρες. Το αίτημα των Ποντίων ήταν η ενίσχυση των ανταρτών κατά το υπόδειγμα του Μακεδονικού Αγώνα. Ο Βενιζέλος, παρότι αρχικά αμφιταλαντευτήκε, επέλεξε να αγνοήσει τα αιτήματα των Ποντίων και να υποστηρίξει στη Συνδιάσκεψη Ειρήνης στο Παρίσι το Δεκέμβριο του 1918 την ενσωμάτωση του Πόντου στην Αρμενία: μια θέση που εξόργισε τους Έλληνες του Πόντου και τις ποντιακές οργανώσεις, οι οποίες με επικεφαλής το μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρύσανθο προσπάθησαν να παρέμβουν αυτοτελώς στις Συνδιασκέψεις Ειρήνης, προωθώντας το αίτημα δημιουργίας Ελληνικού Κράτους στον Πόντο.

Ο Βενιζέλος συνέχισε την πολιτική του και στις 4 Φεβρουαρίου του 1919 δήλωσε στον Αμερικανό πρόεδρο Ουίλσον ότι, παρότι οι Έλληνες του Πόντου επιθυμούσαν την ανεξαρτησία, αυτός αντιτάχθηκε απόλυτα. Επίσης σε συνέντευξή του στην εφημερίδα Sunday Times, δήλωσε ότι δέχεται να συμπεριληφθεί ο Πόντος στην Αρμενία. Σφοδρή υπήρξε η αντίδραση των ποντιακών οργανώσεων. Το υπουργείο Εξωτερικών στην Αθήνα κατακλύστηκε από τηλεγραφήματα διαμαρτυρίας. Από τη Μασσαλία, το Λονδίνο, το Αλγέρι, τη Νέα Υόρκη κ.ά. οι ποντιακές οργανώσεις κατήγγειλαν «την προβαλλόμενη ιδέα καθ' ην η πατρίς ημών φέρεται περιλαμβανομένη εντός μέλλοντος αρμενικού κράτους».



Ζωγραφικός πίνακας της Α. Ζωγράφου-Σιμαλαρίδου, που απεικονίζει το παλάτι του Κωνσταντίνου του Πορφυρογέννητου «Τεκφούρ Σαρά».



Ζωγραφικός πίνακας του Μ. Εμμανουηλίδη, που απεικονίζει το καφενείο «Η Προποντίς».

Ως αποτέλεσμα των αντιδράσεων άλλαξε η πολιτική της κυβέρνησης. Απεστάλησαν στον Πόντο και στον Καύκασο ο συνταγματάρχης Δ. Καθενιώτης και ο Ι. Σταυριδάκης, για να εκτιμήσουν την κατάσταση. Ο Βενιζέλος φαίνεται να αποδέχεται εν μέρει τα ποντιακά σχέδια, επιτρέποντας τη δημιουργία ειδικού ποντιακού σώματος στον ελληνικό στρατό, ώστε μελλοντικά να μπορεί να αποσταλεί στον Πόντο. Όμως, ακόμα και τότε ήταν ορατή η αποστασιοποίηση του Βενιζέλου από το Ποντιακό Ζήτημα, το οποίο δεν το ενέτασσε στα ευρύτερα εθνικά σχέδια.

Οι Πόντιοι συνέχισαν να επιζητούν την ελλαδική βοήθεια και να απαιτούν την αποστολή ελληνικού στρατού στον Πόντο. Για το σκοπό αυτό είχαν συγκεντρώσει τους απαιτούμενους πόρους για τη χρηματοδότηση της επιχείρησης. Βασικό επιχείρημά τους ήταν ότι οι αντάρτικες ποντιακές δυνάμεις θα μπορούσαν να αποκόψουν τις γραμμές εφοδιασμού των κεμαλικών από τους σοβιετικούς. Το Νοέμβριο του 1919 οι Βρετανοί απέρριψαν σχέδιο αποστολής του ποντιακού τμήματος του ελληνικού στρατού στο Βατούμι και τη συγκρότηση επί τόπου ποντιακού στρατού. Ο Ελ. Βενιζέλος, με αφορμή τη βρετανική άρνηση, επανήλθε στις απορριπτικές του θέσεις και επαναμετάθεσε το Ποντιακό Ζήτημα στα πλαίσια του Αρμενικού. Η στάση αυτή προκάλεσε τη σφοδρή αντίδραση της Εθνοσυνέλευσης του Πόντου, ενώ ο μητροπολίτης Χρύσανθος χαρακτήρισε τον Βενιζέλο «απληροφόρητο στο ζήτημα του Πόντου». Στη συνέχεια, το καλοκαίρι του 1920, ο Βενιζέλος θα λάβει τις εκθέσεις των Σταυριδάκη και Καθενιώτη, με τις οποίες προτρέπει να αποδεχτεί αμέσως τα ποντιακά αιτήματα. Ο Βενιζέλος άλλαξε για άλλη μια φορά στάση και ανακίνησε στο Βρετανό πρωθυπουργό Λόυδ Τζωρτζ το σχέδιό του για επέμβαση στον Πόντο με στόχο τη δημιουργία ελληνικού κράτους εκεί. Ήταν όμως πολύ αργά! Στην Ελλάδα άρχισε η προεκλογική περίοδος.

Οι εκλογές του '20 και η εγκατάλειψη της Μικράς Ασίας

Το διεθνές τοπίο είχε αρχίσει να αλλάζει μετά την επικράτηση των μπολσεβίκων στη Ρωσία, οι οποίοι ακολούθησαν σκληρή φιλοτουρκική πολιτική και στήριξαν με κάθε τρόπο το εθνικιστικό κεμαλικό κίνημα. Με την παρουσία τους στη διεθνή σκηνή ανέτρεψαν τις πολιτικές ισορροπίες και εισήγαγαν και

μια νέα παράμετρο στη δυτική πολιτική: την αποτροπή της επέκτασής τους. Η Ελλάδα θα έπρεπε να καταβάλει μεγάλη προσπάθεια για να αποδείξει ότι αποτελούσε τον πλέον αξιόπιστο εγγυητή των πετρελαϊκών δρόμων και των στενών. Στην κρίσιμη αυτή καμπή και ενώ η μικρασιατική εκστρατεία βρισκόταν σε πλήρη εξέλιξη ο Ελ. Βενιζέλος αποφάσισε την προκήρυξη εκλογών. Στην Ελλάδα είχε εμφανιστεί ήδη το ΣΕΚΕ, το νεαρό ελλαδίτικο κομμουνιστικό κίνημα, το οποίο, υλοποιώντας τη σοβιετική εξωτερική πολιτική, αντιπασσόταν πλήρως και δυναμικά στη μικρασιατική εκστρατεία. Έχοντας απορρίψει τις αναλύσεις των Ποντίων σοσιαλιστών, όπως ο Γεώργιος Σκληρός, που ερμήνευε τα γεγονότα στη Μικρά Ασία με βάση τις πραγματικές ανάγκες που απέρρεαν από την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, είχε συνταχθεί απολύτως με την βασιλική αντίληψη της «μικράς πλην εντίμου Ελλάδος». Αποσιωπούσε με κραυγαλέο τρόπο την ύπαρξη συμπαγών ελληνικών πληθυσμών στο μικρασιατικό και ανατολικοθρακικό χώρο, καθώς και τις θεωρητικές προσεγγίσεις της Ρόζας Λούξεμπουργκ.

Ένα από τα τραγικά λάθη του Βενιζέλου ήταν η προκήρυξη εκλογών εν μέσω πολέμου. Στις 14 Νοεμβρίου 1920 στην κυβέρνηση ανέβηκε η αντιβενιζελική φιλοβασιλική παράταξη με τις ψήφους των Τούρκων της Μακεδονίας και των άλλων εθνικών μειονοτήτων. Η συμπαγής ψήφος των Τούρκων, των Εβραίων, των Βουλγαροφρόνων κ.ά. έδωσαν τη νίκη στους αντιβενιζελικούς, οι οποίοι πολιτεύτηκαν με αντιπολεμικά συνθήματα, συγκροτώντας μια ανίερη συμμαχία με τους Ελλαδίτες κομμουνιστές. Οι βασιλικοί διάδοχοι του Βενιζέλου δεν είχαν καμιά άποψη για τον Πόντο και αγνόησαν ολοκληρωτικά τις ποντιακές προτάσεις, ενώ ο Κεμάλ Ατατούρκ ολοκλήρωσε τη γενοκτονία του εναπομείναντος ελληνικού πληθυσμού.

Η τεράστια ευθύνη του Βενιζέλου ήταν ότι παραγνώρισε την αναγκαία προϋπόθεση για την εθνική ολοκλήρωση: τον έστω και με τη βία εξαναγκασμό της Παλαιάς Ελλάδας να πάρει μέρος στην προσπάθεια και να καταβάλει τις απαιτούμενες θυσίες. Όπως γράφει ο Γ. Βεντήρης: «Διότι η πλειοψηφία του λαού της Παλαιάς Ελλάδας, συστηματικώς εξαπατηθείσα, παραγνώριζε κατά βάση την πραγματικότητα».

Στα μεγάλα ιστορικά αινίγματα εντάσσονται τα κίνητρα του Βενιζέλου για προκήρυξη εκλογών. Οι οπαδοί του υποστηρίζουν ότι πίστευε πως θα κερδίσει, ως επιβράβευση για τις μεγάλες επιτυχίες που κατάφερε στο διπλωματικό τομέα. Οι αντίπαλοί του ισχυρίζονται ότι ήταν μια συνειδητή απόφαση για εύσχημη αποχώρηση από την πολιτική σκηνή, ώστε να απεκδυθεί από κάθε ευθύνη πιθανής κακής εξέλιξης στο μικρασιατικό. Πάντως ο Νίκος Καζαντζάκης, συνεργάτης του Βενιζέλου, σε επιστολή του το Δεκέμβριο του 1921 υποστηρίζει ευθέως ότι έκανε τις εκλογές γνωρίζοντας ότι θα τις χάσει. Γράφει: «Ανθρωπος που μ' επανάσταση κατάλαβε την αρχή και δικτατορικώς εκυβέρνησε τόσα χρόνια, Πώς; και Γιατί; θυμήθηκε το σύνταγμα και ενήργησε εκλογές αφού τόξερε πως θα χάσει» (Αρχειό Κώστα Τριαρίδη).

Η επάνοδος του φιλογερμανού βασιλιά Κωνσταντίνου στο θρόνο εξόργισε τους συμμάχους και τους έδωσε τα επιχειρήματα για να εγκαταλείψουν την Ελλάδα. Η βασιλική παράταξη ακολούθησε μια πολιτική πογκρόμ κατά των εμπειροπόλεμων βενιζελικών αξιωματικών του μετώπου, τοποθετώντας στη θέση τους απειροπόλεμα και άχρηστα στελέχη. Η πολιτική των βασιλικών χαρακτηρίστηκε ως «έγκλημα κατά της πατρίδας» από τον αρχηγό της στρατιάς Παπούλα, ο οποίος παύθηκε ως βενιζελικός. Αυτό που θα χαρακτηρίσει εφεξής τη μικρασιατική εκστρατεία μέχρι τη δραματική κατάληξη της θα είναι η εκπληκτική στρατιωτική ανικανότητα των βασιλικών και η αντιπολεμική δράση των κομμουνιστών. Οι τελευταίοι είχαν δημιουργήσει τους Αντιπολεμικούς Πυρήνες του Μετώπου και διεξήγαγαν υπονομευτικό αγώνα σε συνεργασία με τους κεμαλικούς και τη σοβιετική αποστολή, η οποία οργάνωνε και συντόνιζε τις επιχειρήσεις των Τούρκων κατά του ελληνικού στρατού. Μόνο ο ηρωισμός των Ελλήνων στρατιωτών μετέθεσε για κάποιο διάστημα την κατάρρευση του μετώπου.

Το κίνημα για Αυτόνομη Ιωνία

Οι Έλληνες της Ιωνίας, διαισθανόμενοι από τις αρχές του 1921 την πιθανότητα παραίτησης της Ελλάδας από το μικρασιατικό εγχείρημα, **προσπάθησαν να δημιουργήσουν δικές τους οργανώσεις με στόχο την αυτονομία της Ιωνίας και τη δημιουργία Μικρασιατικού Κράτους**. Οι αμφιβολίες του μικρασιατικού ελληνισμού για τις προθέσεις της ελλαδικής ηγεσίας οδήγησαν τους Έλληνες της Μικράς Ασίας που υποστήριζαν τους Φιλελεύθερους να κερδίσουν με τη μεσολάβηση του Βενιζέλου την υποστήριξη των Βρετανών για τη δημιουργία αυτόνομου Ιωνικού Κράτους, το οποίο, όπως πίστευαν, θα ήταν «οικονομικά δυναμικότερο», «ναυτικό και εμπορικό», «φιλελεύθερο», «φιλοπρόοδο», «εξευρωπαϊσμένο», «φιλοδυτικό» και από φυλετική άποψη το «αντιπροσωπευτικότερο» τμήμα του ελληνισμού. Εκπρόσωποι αυτής της τάσης συναντήθηκαν με τον Βρετανό πρωθυπουργό, ο οποίος απέφυγε να δεσμευτεί σε οτιδήποτε. Τον Οκτώβριο του 1921 ιδρύθηκε στη Σμύρνη οργάνωση με το όνομα «Μικρασιατική Άμυνα». Επιτροπές της Άμυνας δημιουργήθηκαν επίσης στο Λονδίνο, στο Βουκουρέστι κ.α. Παρότι ο στρατηγός Παπούλας αντιμετώπισε ευνοϊκά τους στόχους της Άμυνας, ο αρμοστής της Σμύρνης Στεργιάδης απαγόρευσε ουσιαστικά τη δράση της Άμυνας στις περιοχές που ήλεγχε.

Το Φεβρουάριο του 1922 η Άμυνα ήρθε σε επαφή με τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Γούναρη, ο οποίος απέτρεψε τον στρατηγό Παπούλα να κηρύξει την αυτονομία της Μικράς Ασίας, θεωρώντας ως μη ρεαλιστικό το στόχο. Η Άμυνα υπολόγιζε ότι θα μπορούσε η Αυτονομία να υποστηριχτεί από 55.000-60.000 Μικρασιάτες στρατεύσιμους. Η απόρριψη της πρότασης αυτής από τον Γούναρη υπέκρυπτε στην πραγματικότητα το φόβο του για τη δημιουργία ενός βενιζελικού και αντιβασιλικού χώρου στην Ιωνία, ο οποίος θα λειτουργούσε ως καταλύτης και στην ίδια τη βαλκανική Ελλάδα. Το σχέδιο της Μικρασιατικής Άμυνας ήταν να καλέσει σε παλλαϊκό συλλαλητήριο στη Σμύρνη, που θα ζητούσε από το στρα-

τηγό Παπούλα να ανακηρύξει «*την αυτονομία της χώρας και τον χωρισμόν από το ανίσχυρον καθεστώς των Αθηνών*». Δυστυχώς ο Παπούλας δεν μπόρεσε να ξεπεράσει τους δισταγμούς του, οι οποίοι οφείλονταν σε ψευδείς υποσχέσεις του Γούναρη για αποστολή ενίσχυσης στο μέτωπο. Ο ίδιος ο Γούναρης, όπως και ο Βενιζέλος, συμβούλευσαν τη Μικρασιατική Άμυνα να συνεννοείται μόνο με τον Στεργιάδη. Στις 26 Μαΐου ο στρατηγός Παπούλας παύθηκε από στρατηγός της στρατιάς. Αυτό πρακτικά σήμαινε και τη λήξη των προσπαθειών για τη δημιουργία της Αυτόνομης Ιωνίας.

Η ήττα

Από τις αρχές του 1922 είχε αρχίσει να συζητιέται σε υψηλά κυβερνητικά κλιμάκια η εκκένωση της Μικράς Ασίας από τον ελληνικό στρατό. Παρόλα αυτά όμως η ελληνική κυβέρνηση αποφασίζει να απαγορεύσει στον ελληνικό πληθυσμό να εγκαταλείψει τη Μικρά Ασία. Η απόφαση αυτή πήρε τη μορφή του νόμου 2871/22, ο οποίος προέβλεπε αυστηρές πειθαρχικές και χρηματικές ποινές στην περίπτωση σύλληψης πλοίων που θα μετέφεραν πληθυσμό.

Στις 26 Αυγούστου 1922, μετά από τουρκική αντεπίθεση κατέρρευσε το μέτωπο στο Αφιόν Καραχισάρ. Ο ελληνικός στρατός διαλύθηκε μέσα σε λίγες μέρες. Οι υπεύθυνοι δεν είχαν το παραμικρό σχέδιο ανασυγκρότησης και άμυνας. Ο αξιωματικός Σιμιτόπουλος έγραψε: «*Η βλακεία του επιτελείου του στρατού μας ήτο χαρακτηριστικωτάτη*».

Δεν υπήρχε καμιά πρόβλεψη για την άμυνα της Σμύρνης. Η προστασία των ελληνικών περιοχών έμεινε στα χέρια των Μικρασιατών στρατιωτών που κατάφεραν να φτάσουν στα χωριά τους. Το μόνο μέλημα των υπευθύνων ήταν να αποκρύψουν την είδηση της κατάρρευσης του μετώπου από τον ελληνικό πληθυσμό και να εμποδίσουν την αναχώρησή του. Υπάρχουν καταγγελίες για βίαιη εμπόδιση της αναχώρησης των Ελλήνων της Ιωνίας από τις ελληνικές αρχές της Σμύρνης, λίγες μόλις ημέρες πριν την είσοδο σ' αυτήν των κεμαλικών στρατευμάτων. Είναι χαρακτηριστικός ο διάλογος Παπανδρέου - Στεργιάδη, που παραθέτει ο ιστορικός του μεσοπολέμου Γρ. Δαφνής, όταν ο δεύτερος ανακοίνωσε στο νεαρό πολιτικό Γεώργιο Παπανδρέου την επερχόμενη καταστροφή, για να δεχτεί την ερώτηση: «*Γιατί δεν ειδοποιείτε τον κόσμο να φύγει;*». Ο Στεργιάδης απάντησε: «*Καλύτερα να μείνουν εδώ, να τους σφάζει ο Κεμάλ, γιατί, αν πάνε στην Αθήνα, θα ανατρέψουν τα πάντα!*». Ο Ουϊνστον Τσώρτσιλ γράφει στα Απομνημονεύματά του: «*Ο Κεμάλ γιόρτασε το θρίαμβό του με τη μεταβολή της Σμύρνης σε τέφρα και την τεράστια σφαγή του εκεί χριστιανικού πληθυσμού*». Το ολοκαύτωμα της Σμύρνης και οι εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες νεκροί της Μικράς Ασίας υπήρξαν το επιπέγασμα της συγκεκριμένης πολιτικής που ακολούθησε το σύνολο των ελλαδικών πολιτικών δυνάμεων στα κρίσιμα χρόνια της μικρασιατικής εκστρατείας. Μιας πολιτικής που βασιζόταν στο διαχωρισμό των Ελλήνων και στη χρήση του ελληνισμού της καθ' ημάς Ανατολής ως αναλώσιμου υλικού για τα όποια κρατικά συμφέροντα του ελλαδικού βασιλείου.

(Το Β' μέρος στο επόμενο τεύχος)

ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ!

Του Γρηγόρη Ζώρζου*

Ο Όμηρος ήταν ο πρώτος που ανέφερε την ύπαρξη των Πελασγών Οικονομολόγων (Ιλιάδα Τα ΧΙΧ 42-44) και γράφτηκε το παρόν κεφάλαιο από στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από βιβλία των: Κολοκοτρώνη, Μακρυγιάννη, Γκαμαλέτσου, Χουμανίδη, Μπανταλούκα, Ανδρεάδη, Γερβίνου, Κορέσιου, Ζώρζου, Βαρθόλη, Μένδελσων, Φωτάκου, Bulver, Finley κ.λπ.

Επειδή η ιστορία επαναλαμβάνεται σε κύκλους, θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (τα γνωστά ως πακέτα ή ΚΠΣ), για να μην έχουν την ίδια τύχη με το Ελληνικό Δημόσιο χρέος. Δηλαδή, να πάρουμε κάτι ψίχουλα εμείς, ενώ οι «προστάτες» εταίροι μας τα πάντα...

Στην οικονομία «δάνειο» ονομάζουμε την συμβατική σχέση όπου ο ένας των συμβαλλομένων δίνει κάποιο χρηματικό ποσό στον άλλο συμβαλλόμενο και αυτός αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει το χρηματικό αυτό ποσό μαζί με ένα ακόμη ποσό που εκφράζει την «αποζημίωση» στον πρώτο των συμβαλλομένων για την χρήση του κεφαλαίου του. Το ποσό αυτό υπολογίζεται με κάποιο επιτόκιο, και το ποσόν αυτό ονομάζεται τόκος.

Το επιτόκιο είναι συνήθως σε σχέση με το δανειζόμενο κεφάλαιο, και το τελικό ποσό πληρωμής (αρχικό κεφάλαιο συν οι τόκοι) δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το αρχικά δανειζόμενο κεφάλαιο. Αυτό σε συνήθεις συναλλαγές ανά τον κόσμο. Στην χώρα μας, όπου ο δανεισμός κεφαλαίου από «νόμιμους» φορείς, όπως οι τράπεζες, και «παράνομους» φορείς, όπως οι τοκογλύφοι, ισχύει αντίθετα το περίεργο φαινόμενο όπου το αρχικό κεφάλαιο να είναι ένα μικρό ποσοστό στο τελικό κεφάλαιο.

Είναι γνωστό ότι τα πανωτόκια έχουν φέρει στο χείλος της καταστροφής έντιμους επιχειρηματίες της πατρίδας μας, μερικοί από τους οποίους φτάνοντας στα άκρα αυτοκτόνησαν.

Η λογική αυτή δεν είναι τυχαίο να συμβαίνει μόνο στον ελλαδικό χώρο, μια και είναι γνωστό ότι το «επιχειρηματικό δαιμόνιο» του Έλληνα, όταν δρα σε ελεύθερο και υγιή ανταγωνισμό, πάντα θριαμβεύει. Και αυτό δεν πρέπει να γίνει. Δεν πρέπει να υπάρχει Ελληνικό κεφάλαιο, γιατί αυτό αργά ή γρήγορα θα γίνει έργα στην Ελλάδα, μια και σημαντικός αριθμός Ελλήνων, όταν έχει πολλά χρήματα, τα προσφέρει στην πατρίδα του και στην κοινωνία που γεννήθηκε. Τόσοι και τόσοι εθνικοί ευεργέτες...

Ας θυμηθούμε ότι ο αγώνας του 1821 έγινε με τις εισφορές των Ελλήνων και των απόδημων Ελλήνων και την εποχή εκείνη ο κάθε απλός Έλληνας μάζευε και την τελευταία δραχμή για να την προσφέρει στον αγώνα.

Ένας αγώνας που έγινε από τις εισφορές των απλών Ελλήνων, που ουσιαστικά αυτοχρηματοδότησαν τον αγώνα για την ανεξαρτησία τους.

Τα χρήματα αυτά συγκεντρώνονταν από τους απλούς Έλληνες της διασποράς και κυρίως από τους Φιλικούς, και με αυτά που συγκέντρωναν αγοράζαν όπλα και αναγκαία και τα έστελναν με χίλιους κινδύνους στην Ελλάδα, στα παλικάρια των μαχών. Μια επιχείρηση όπου και μόνο η διοικητική διαχείριση των ρών αυτών (logistics) ήταν μια επιπλέον επιχειρησιακή έρευνα.

Αυτά ήταν τα οικονομικά της επανάστασης του 1821 ή τα οικονομικά της Ανεξαρτησίας, όπου **οι αφανείς ήρωες, οικονομολόγοι κυρίως, εκείνης της εποχής κατόρθωσαν να καταστήσουν επωφελές για την πατρίδα μέχρι λεπτού το τάλαντον!**

Και όμως τον αγώνα αυτόν κάποιοι πέτυχαν να αχρηστεύσουν, και να επιβάλουν τον νόμο του χρέους και της υποδούλωσης στον νέο ναό, τον ναό του «Τόκου».

Με τον τρόπο αυτό το Δημόσιο «Ελληνικό χρέος» δημιουργήθηκε σαν αναγκαίο κακό, ελέω θεού των νεοβαρβάρων, μαζί με την σύσταση του νεοελληνικού «Κράτους» από το 1821.

Έτσι η ίδρυση του Ελληνικού Κράτους έγινε αποδεκτή από τους πολιτισμένους «φιλέλληνες» μόλις υπογράφηκαν τα περίεργα και επικίνδυνα για την χώρα μας «δάνεια της ανεξαρτησίας» (independence loans), που μάλλον θα ήταν προτιμότερο να ονομάζονταν «δάνεια της νέας υποδούλωσης του Έθνους μας».

Τα δάνεια αυτά ήταν πολλά και τα περισσότερα άνευ πραγματικότητας, μια και, οποιοσδήποτε είχε κάποια «εξουσία», εμφάνιζε ότι δάνειζε το τότε Κράτος και πληρωνόταν μαζί με τους τόκους αργότερα τα ανύπαρκτα δάνεια προς αυτό.

Τα οικονομικά της εποχής εκείνης έμειναν σκόπιμα άγνωστα, για να μην γίνει γνωστό το πώς φτάσαμε στο σημερινό κατάντημα της χώρας μας, με δάνεια που ξεπερνούν ακόμη και το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν μας (ΑΕΠ).

Τα πρώτα βήματα της κατάρτησης ήταν πολλά... «*Τα εθνικά κατάστιχα ήσαν νοθευμένα και πλήρη από καταχρήσεις, πλαστοπαρτίδας, ελλείψεις, λάθη και ανωμαλίας*» και τότε είχαν όπως και τώρα γραφτεί ότι «*εις τα κατάστιχα ευρίσκονται και παράνομοι πωλήσεις εθνικών κτημάτων και ανύπαρκτοι πληρωμαί αυτών*» (έκθεση της τότε επιτροπής της Βουλής), που έγιναν από τους «πλαστοπατρίδας», τους «προδότες» δηλαδή.

Αναφέρουμε ενδεικτικά ότι από τις πρώτες «εθνικές ομολογίες», για παράδειγμα, όπου εκδόθηκαν 17.259, συνολικής αξίας 5.000.000 γροσίων (περίπου 300 γρόσια η μία), τελικά έλειπαν (sic) οι 13.154, συνολικής αξίας 3.486.900 γροσίων. Ακόμη πληρώθηκαν και 339.098 γρόσια σε διαφόρους (μιζαδό-

* Μελετητής οικονομολόγος

ρους της εποχής) για τις υπηρεσίες στην Διοίκηση για την έκδοση αυτών των «εθνικών ομολογιών».

Με πιο απλά λόγια, στα 5.000.000 γρόσια υπήρξαν μόνο το 1.174.002 γρόσια στα ταμεία της Διοίκησης.

Στα Απομνημονεύματα των ηρώων μας βρίσκουμε τέτοιες αναφορές, όπου όλοι όσοι ΔΕΝ είχαν λάβει μέρος στον ιερό αγώνα απαιτούσαν αμοιβές και αποζημιώσεις υπέρογκες, ενώ οι πραγματικοί αγωνιστές, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν ο Κολοκοτρώνης, ο Μακρυγιάννης, ο Περραιβός, ο Σπυρομήλιος και άλλοι, έφτασαν στο σημείο να «διακονεύουν» για να επιβιώσουν.

Το ίδιο δεν έγινε και μετά την τριπλή κατοχή της χώρας μας το 1940-1941; Μετά την απελευθέρωση κάποιοι δεν έγιναν ξαφνικά πάμπλουτοι;

Δύο όμως ήταν τα βασικότερα δάνεια του τότε «Ελληνικού Κράτους» που ουσιαστικά υποδούλωναν ξανά την χώρα μας, αλλάζοντας απλά τον εξουσιαστή από «Οθωμανό» σε «τραπεζίτη».

Το πρώτο δάνειο ήταν αυτό του 1823, που υπεγράφη από τον Μαυροκορδάτο. Το δάνειο αυτό ήταν της τάξεως των 800.000 λιρών Αγγλίας. Είχε διάρκεια τριάντα έξη χρόνων (από το 1823 έως το 1859) και για την αποπληρωμή του, με απόσβεση τοκοχρεολυτική, χρεολύσιο 1% και τόκο 5%. Τελικά το δάνειο εξεδόθη προς 59% της ονομαστικής του αξίας. Τονίζουμε ότι ο Μαυροκορδάτος επέμενε να είναι κάτω του 60%, πράγμα που ήταν «θεωρητικά» συμφέρον όταν δίνονταν δάνεια μέχρι και σε 92% της ονομαστικής αξίας, σύμφωνα με τους πίνακες.

Εκείνη την εποχή (1823 και 1824) δάνεια δόθηκαν σε πολλές νέες χώρες. Για παράδειγμα, δόθηκαν τα παρακάτω δάνεια:

1823		
Κράτος	Δανεισθέν κεφάλαιο	Τιμή έκδοσης
Αυστρία	1.500.000	82%
Πορτογαλία	1.500.000	87%
1824		
Κράτος	Δανεισθέν κεφάλαιο	Τιμή έκδοσης
Βραζιλία	1.686.000	75,0%
Αργεντινή	1.000.000	85,0%
Κολομβία	4.750.000	88,5%
Ελλάδα	800.000	59,0%
Μεξικό	3.200.000	58,0%
Νεάπολη (Ιταλίας)	2.500.000	91,5%
Περουβία (Ιταλίας)	750.000	82,0%

Δηλαδή χώρες όπως η Πορτογαλία, η Βραζιλία, η Αργεντινή, η Κολομβία κ.ά. έπαιρναν από τους Δυτικούς 8-15 δραχμές (μείον τις μίζες) και χρωστούσαν 100-300 δραχμές. Το πόσο σώθηκαν από αυτά τα δάνεια εκείνης της εποχής, δεν γράφεται...

Την έκδοση του δανείου αυτού είχαν αναλάβει οι Loughman, O' Brien Ellice & Co, οι οποίοι στην πραγματικότητα ήταν αδίστακτοι τοκογλύφοι.

Συνεπώς το πραγματικό δανεισθέν ποσόν ήταν 800.000 - 59% = 472.000 λίρες. Και επειδή οι τραπεζίτες (τοκογλύφοι) της εποχής δεν μπορούσαν να περιμένουν να πληρωθούν τα ποσά των τοκοχρεολυσίων, παρακράτησαν από το αρχικό κεφάλαιο του δανείου τους τόκους των πρώτων δύο ετών (!), ύψους 80.000 λιρών! Δηλαδή προπληρώθηκαν οι τόκοι δύο ετών πριν καν πάρουμε το δάνειο.

Ακόμη παρακράτησαν τα χρεώλυτρα των πρώτων δύο ετών, 16.000 λίρες ετησίως, και την προμήθεια πληρωμής των τόκων (!), ύψους 3.200 λιρών. Παρακράτησαν δηλαδή συνολικά το ποσόν των 123.000 λιρών.

Από τις 800.000 λίρες (ονομαστική αξία) θα παίρναμε τις 472.000 λίρες, από τις οποίες αφαιρέθηκαν 123.000 λίρες για τους τόκους και τις μίζες των πρώτων δύο ετών και φτάσαμε να εκκαθαριστούν 348.000 λίρες. Συνοπτικά χρωστούσαμε 800.000 λίρες και φαίνεται ότι πήραμε 348.000 λίρες

Όταν λέμε «φαίνεται», το εννοούμε, μια και το ποσόν αυτό δεν το πήραμε, αν και υπογράψαμε για αυτό, αλλά «για να μην τα οικειοποιηθούν οι κλέπται» (Αντωνόπουλος) στάλθηκαν στην Ζάκυνθο στον εκεί Καίσαρα Λογοθέτη και τον εκεί άγγλο έμπορο Σ. Βαρφ, οι οποίοι θα τα έδιναν στον δανειζόμενο, το Ελληνικό Κράτος, μόνον αν συναινούσε σε αυτό η τριανδρία, που αποτελείτο από τον Λόρδο Βύρωνα, τον συνταγματάρχη Λέστερ Στάνχωπ και τον Λάζαρο Κουντουριώτη... Ποιοί ήταν οι «κλέπται»;

Εδώ πρέπει να τονίσουμε την σχέση του Κουντουριώτη με την ύποπτη μυστική εταιρεία «Αδελφότης», που ιδρύθηκε το 1824 στην Τριπολιτσά, με απόκρυφο σκοπό να φυλακίσουν ή να σκοτώσουν τον Κολοκοτρώνη και να μοιραστούν τα ποσά των δανείων (Απομνημονεύματα για την επανάσταση του 1821, Φωτάκος, τόμ. α', σελ. 383-384, εκδ. Βεργίνα).

Ο Λόρδος Βύρωνας όμως πέθανε απρόσμενα, και μετά από οδηγίες του Άγγλου αρμοστή των Ιονίων νήσων (Βαρθόλης) αποφασίστηκε να παραδοθεί στην Ελληνική κυβέρνηση (δανειζόμενο) το ποσόν των 308.000 λιρών σε μετρητά και το ποσόν των 11.900 λιρών σε πολεμοφόδια από την Αγγλία. Παρακρατήθηκαν ακόμη 28.900 λίρες για τον διακανονισμό αυτό. Για το αν θα πάρουμε δηλαδή το ποσό του δανείου για το οποίο ήδη πληρώναμε και υπερτόκους.

Τα πολεμοφόδια ήταν τα άχρηστα (σαπάκια) του τότε Αγγλικού ναυτικού, που κάποιοι έπρεπε να τα αγοράσουν και ξέρουμε όλοι πώς έγινε η προμήθεια. Πάρε αυτά και καλά είναι... για να πάρεις τις υπόλοιπες λίρες. (Ανάλυση των υποχρεωτικών αγορών πολεμοφοδίων μέσω δανείων στο νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος και των ζημιών που προκλήθηκαν στον αγώνα, σε επόμενο άρθρο μου).

Πάμε πάλι από την αρχή τούς υπολογισμούς. Από τις 800.000 λίρες (ονομαστική αξία) θα παίρναμε τις 472.000 λίρες, από τις οποίες αφαιρέθηκαν 123.000 λίρες για τους τόκους και τις μίζες των πρώτων δύο ετών και φτάσαμε να εκκαθαριστούν 348.000 λίρες, από τις οποίες τελικά πήραμε μόνον τις 308.000 λίρες. Συνοπτικά χρεωστάγαμε 800.000 λίρες και φαίνεται ότι πήραμε 308.000 λίρες!!!

Και πάλι «φαίνεται». Δεν πιστεύω να νομίζει κανείς ότι τελικά αυτές οι 308.000 λίρες χρησιμοποιήθηκαν από την Ελληνική Κυβέρνηση, μια και αυτά χρησιμοποιήθηκαν για τους εμφύλιους πολέμους, που τα δάνεια αυτά καθ' εαυτά είχαν προκαλέσει, καθώς και για τα έξοδα για την σύναψη του δεύτερου δανείου της ανεξαρτησίας μας.

Οι αγγλικές εφημερίδες με πρωτοσέλιδα έγγραφαν για τα δάνεια: «Η Ελλάς απώλεσε πάντα πλεονεκτήματα όσα εκ του δανείου προσδοκούσε» (εφημερίδα Times, 26-10-1824).

Η δολοφονία του πρώτου κυβερνήτη της χώρας μας, Ιωάννη Καποδίστρια, ήταν βέβαιο ότι θα συνέβαινε μετά την τρομακτική αντίθεσή του για τα δάνεια, τους όρους και την χρήση τους, που οι μεγάλες προστάτιδες δυνάμεις επέβαλαν το 1824 στην χώρα μας.

Το νεοσύστατο «Κράτος» μας ξεκίνησε την ύπαρξή του με μια ένδοξη, γενναία και φιλοπάτριδα πράξη και με νεοβαρβαρικό φέσι ένα υποχρεωτικό δεύτερο δάνειο των 60.000.000 χρυσών φράγκων με επιτόκιο 5%, που υπογράφει με όλους τους τύπους και τις σχετικές τιμές (η λέξη τιμή έχει πολλές σημασίες).

Το δάνειο έχει και ονομασία, μια και ονομάστηκε ως «Πρωτόκολλο του Λονδίνου» και υπογράφηκε την 20ή Φεβρουαρίου του 1830, όπου οι τρεις «προστάτιδες» μας δυνάμεις, η Αγγλία, η Γαλλία και η Ρωσία εγγυήθηκαν για μας, χωρίς εμάς, και οι τρεις με ίσα μερίδια ευθύνης.

Το «Πρωτόκολλο του Λονδίνου» επικυρώθηκε για να γίνει πιο έγκυρο με συνθήκη, την «Συνθήκη του Λονδίνου», μεταξύ της Βαυαρίας (Γερμανών) και των τριών «προστάτιδων» δυνάμεων την 7η Μαΐου του 1832.

Το δάνειο μοιράστηκε μεταξύ των τεσσάρων πλέον «προστατών» μας, αφού πρώτα «απεσύρθη» ο Καποδίστριας την 9η Οκτωβρίου του 1831.

Σύμφωνα με τη «Συνθήκη του Λονδίνου» το δάνειο αυτό χορηγήθηκε στην Ελλάδα σε τρεις δόσεις από 20.000 χρυσά φράγκα η κάθε μια δόση Η πρώτη δόση κατεβλήθη αμέσως και εξαφανίστηκε αμέσως πριν καν ακόμη καταβληθεί! Όπως και το πρώτο δάνειο...

Πρόχειρα εμφανίστηκαν ως εκδότες του δανείου οι αδερφοί Ρικάρδοι και οι φίλοι τους Ellice, Hobhouse και Burdett. Υπενθυμίζουμε ότι ο Ellice γνώριζε από δάνεια στην Ελλάδα, μια και ήταν στο πρώτο δάνειο της ανεξαρτησίας μας. Οι τέσσερις αυτοί (Ρικάρδοι, Ellice, Hobhouse και Burdett) ήταν η τετραρχία (Πάλμας), οι οποίοι μετεβλήθησαν σε πανίσχυρους κηδεμόνας διαχειριζόμενοι τα «ελληνικά δάνεια» κατά βούλησιν, χωρίς να συμβουλευόνται τους αντιπροσώπους της Ελλάδας (Ανδρεάδης). Δηλαδή αυτοί που μας δάνειζαν αποφάσιζαν και το πού και πώς θα ξοδεύονταν τα όσα χρήματα τελικά μας έδιναν...!!!

Το Ελληνικό Κράτος υποχρεώθηκε να πληρώσει στον παραχωρήσαντα το ομολογιακό δάνειο Οίκο Rothschild τους τόκους του χρεολυσίου του δανείου με τις πρώτες εισπράξεις του Δημοσίου Ταμείου της χώρας μας, με δικαίωμα απόλυτο των διπλωματικών αντιπροσώπων των τριών «προστάτιδων» δυνάμεων να εποπτεύουν την εκτέλεση αυτού του όρου. Δηλαδή να ελέγχουν απόλυτα τα δημοσιονομικά και κοινωνικοπολιτικά θέματα της χώρας μας. Ενδεικτικά αναφέρω ότι υποθηκεύτηκαν οι εισπράξεις χαρτοσήμου ύψους 6.000.000 δραχμών για να πληρωθούν οι τόκοι, υποθηκεύτηκαν οι εισπράξεις του τελωνείου Κεφαλληνίας ύψους 1.200.000 δραχμών για να πληρωθούν οι τόκοι κ.λπ.

Η Ελλάδα όμως αντί για τα 60.000.000 χρυσά φράγκα εισέπραξε μόλις τα 469.682 χρυσά φράγκα και αυτό οφείλεται στο ότι οι δανειστές μας τα διένειμαν σε τρίτους και στους εαυτούς τους.

Χωρίς την σύμφωνη γνώμη της χώρας μας, ο οίκος Rothschild σε συνεργασία με την τετράδα των «προστάτιδων» μας δυνάμεων έκαναν την εξής κατανομή του δανείου-μαϊμού.

Ο κατάλογος της ντροπής - Το Δημόσιο Χρέος

Αιτία πληρωμής του Δημοσίου Χρέους	Χρυσά φράγκα
Πληρωμή σε άγνωστους ξένους και ανθέλληνες ²	29.239.000
Πληρωμή στον Βαυαρικό Στρατό που βρισκόταν στην Ελλάδα για τις δαπάνες του και καταβολή αμοιβών στον αντιβασιλέα ³	14.167.282
Πληρωμή στην Τουρκία για την εξαγορά των προσαρτηθεισών στην Ελλάδα περιοχών της Φθιώτιδας και της Φωκίδας ⁴	11.222.598
Πληρωμή στον εαυτό του (οίκος Rothschild) για εξόφληση των πρώτων ομολογιών του δανείου	2.760.910
Πληρωμή στην Ρωσία για εξόφληση προκαταβολών της ως προς το Ελληνικό Δημόσιο	1.215.947
Καταβολή στο Ελληνικό Κράτος	469.682
Καταβολή σε δανειστές της Ελλάδος (ποσού 540.000 χρυσών φράγκων) αν και δεν υπήρχαν στοιχεία για αυτά τα ψευδοδάνεια ⁵	341.333
Πληρωμή στη Γαλλία για την εξόφληση των προκαταβολών της προς το Ελληνικό Δημόσιο	333.333
Πληρωμή στον «φιλέλληνα» Eynard έναντι προκαταβολής 700.900 χρυσών φράγκων προς το Ελληνικό Δημόσιο ⁶	249.825
Συνολικό ποσό	60.000.000

Το δάνειο αυτό, αν το παίρναμε, τι καλά που θα ήταν, έπρεπε να πληρωθεί από το 1838 έως το 1871

με εξάμηνα τοκοχρεολύσια. Το επιτόκιο από 5% έγινε 5,3% (μίζα στους τόκους 0,3% εκτός των άλλων) και το συνολικό δάνειο το 1871 έφτασε στο αστρονομικό ποσό των 100.392.833 χρυσών φράγκων και οι καταβολές που υποχρεώθηκε να κάνει το Ελληνικό Δημόσιο έως το 1897 έφτασαν τα 31.253.269,82 χρυσά φράγκα.

Σαφέστατα, το Ελληνικό Κράτος δεν μπόρεσε μέχρι το 1871 να εξοφλήσει το δάνειο αυτό και έτσι οι τρεις «προστάτιδες» δυνάμεις μας το διακανόνισαν έτσι ώστε να αναλάβουν το υπόλοιπο του οφειλόμενου κεφαλαίου προς τον οίκο Rothschild.

Βέβαια κράτησαν από τα 60.000.000 χρυσά φράγκα το ποσόν των 2.760.960 χρυσών φράγκων και η διανομή των υπολοίπων 57.239.040 χρυσών φράγκων έγινε με τον εξής τρόπο:

Δανειστής	Χρυσά φράγκα
Γαλλία	17.400.661,32
Αγγλία	19.838.505,33
Ρωσία	19.999.573,35
Σύνολον	57.239.040,00

Με απλά λόγια, πήρε το Ελληνικό Κράτος τα 469.682 χρυσά φράγκα, κατέβαλε 31.253.269,82 χρυσά φράγκα και χρωστούσε ακόμη άλλα 68.669.881,18 χρυσά φράγκα στην τετράδα των «προστατών» μας (Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία και Ρωσία).

Πήραμε	Δώσαμε ή χρωστάγαμε (σε χρυσά φράγκα)
Μετρητά 469.682 (*)	Πληρώσαμε 31.253.269,82
	Χρωστούσαμε 68.669.881,18
Σύνολο 469.682	Σύνολο 100.000.000

(*) *τρόπος του λέγειν ότι πήραμε...*

Το τι προσφορά στην πατρίδα μας και το πόσο μας βοήθησε αυτό το δάνειο είναι ολοφάνερο.

Εδώ στην πρώτη «ελληνική» εφημερίδα της κυβέρνησης (ΦΕΚ) αναφέρεται το εξής: «προσκεκλημένος από την εμπιστοσύνη των ενδόξων και μεγαλόψυχων μεσιτών». Οι μεσίτες λοιπόν διόρισαν τον Όθωνα για να προστατέψει τα δανειά τους...! Ποιοι ήταν όμως αυτοί οι μη κατανομασθέντες στο πρώτο «ελληνικό» ΦΕΚ «μεσίτες»;?

Το αποτέλεσμα του δανείου ήταν το αναμενόμενο. Την εποχή εκείνη ο Ελληνικός λαός υποβλήθηκε σε θυσίες, μια και οι φορολογικοί πρόσοδοι του Δημοσίου αποστραγγίσθηκαν και η λειτουργία του κρατικού μηχανισμού έγινε δυσχερής.

Το γεγονός ότι σήμερα ο κ. Rothschild είναι μεταξύ των 20 πλουσιότερων ανθρώπων του πλανήτη και ενώ οι σύγχρονοι Κυβερνήτες βρίσκονται ξαφνικά στην άκρη όταν αντιδράσουν στο μοίρασμα των «πακέτων», σίγουρα θεωρούνται ως τυχαία γεγονότα.

Περήφανα όμως θα υπάρχει όνομα δρόμου για τον «φιλέλληνα» τραπεζίτη και τοκογλύφο Ευνάρδο (Eynard) κάπου στην χώρα μας, για να μας θυμίζει τα ανύπαρκτα μισοδάνεια της εποχής της επανάστασης.

Υπενθυμίζουμε ότι ο Κρατικός Προϋπολογισμός του τότε Ελληνικού Κράτους ήταν μόνον 38.616.000 γρόσια... και εμείς χρωστούσαμε!

Γνωρίζετε ποιοι πρόγονοι σύγχρονων μεγαλοεκδοτών, μεγαλοεπιχειρηματιών και «Ελλήνων» πολιτικών είχαν συμμετοχή στις διαδικασίες; Μήπως αυτοί που συναλλάσσονται ακόμη και σήμερα με τον οίκο Rothschild; Μήπως αυτούς που αναφέρει ο Κολοκοτρώνης ότι, όταν αυτός πολεμούσε για την πατρίδα χωρίς να λαμβάνει ούτε ένα γρόσι, κάποι-οί άλλοι μοίραζαν μεταξύ τους τα γρόσια που μά-ζευαν (τα ονόματα μπορείτε να τα βρείτε στα Απομνημονεύματα του γέρου του Μωριά, μια και οι απόγονοι είναι και σήμερα στην εξουσία και στην πολιτική και δαγκώνουν).

Αυτά τα δάνεια «ανεξαρτησίας» πράγματι αξίζει να μπουν στο βιβλίο «Γκίνες» ως τα πρώτα και μοναδικά δάνεια «μεταφερόμενων» λογιστικών ποσών με την ονομασία «αεροδάνειο» ή «αόρατο δάνειο» ή «θαλασσοδάνειο».

Αντίθετα την εποχή του Μεγαλέξανδρου τα ό-ποια δάνεια χρησιμοποιήθηκαν τελικά ήταν εποικοδομητικά για την πατρίδα⁸.

Τώρα ίσως γίνεται πιο κατανοητό γιατί ο Κολοκοτρώνης, ο Μακρυγιάννης, ο Ανδρούτσος και τόσοι άλλοι αγωνιστές, κυνηγήθηκαν και φυλακίστηκαν...

Και ο τότε υπουργός Οικονομικών Γιαννόπουλος δήλωνε στην τότε Ελληνική Βουλή: «*Καίτοι τα δάνεια της ανεξαρτησίας συνήφθησαν υπό όρους βαρυτάτους, η αξιοπρέπεια της Ελλάδος απαιτεί ν' αναγνωριστούν*» (Γούσιος).

Υπενθυμίζουμε ότι μόλις πρόσφατα το Ελληνικό Κράτος πήρε δάνειο και αμέσως μετά έγινε υποτίμηση της δραχμής, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Και σήμερα ο αντίστοιχος υπουργός επιμένει, όπως και ο Γιαννόπουλος, λέγοντας ότι «*τα δάνεια θα πληρώνονται κανονικά...*».

Τότε βέβαια έγιναν και κάποιες προσπάθειες για συμβιβασμό (από τους Οικονομίδη, Γεννάδιο, Μαλικόπουλο κ.λπ.) και τακτοποίηση των δανείων της νέας «υποτέλειας» του έθνους μας. Ενώ ο Κου-

Και σε αντίθεση με τον Ιωάννη Καποδίστρια ο Μακρυγιάννης αναφέρει: «Τώρα τους πλέγει ο Βιάρος και ο Αγουστίνος: "Ποιος σας είπε να σκοτωθήτε και ν' αφήσετε χήρες γυναίκες κι' αρφανά παιδιά; Σύρτε διακονέψετε", τους πλέγει. Και ο Αγουστίνος δεν είχε ούτε γομάρι, όταν ήρθε από τους Κορφούς, και τώρα έχει είκοσι άτια κι αλάφια και πλάτονια. Και παραησίες πλήθος»...

Επειδή τις ολοένα πλέγω κατάχρησες, μη στοχάζεστε ότι έχω πάθος εις τους ανθρώπους. Ψάξτε τις 'φημερίδες, τηράτε και τα πραχτικά των Βουλών, μ' όλην όπου 'ναι τέτοιες Βουλές, όπου υπερασπίζονται την κλεψιά και 'διοτέλεια και πολεμούνε την δικαιοσύνη, και μ' όλην αυτό θα ιδείτε αν αθηθινά είναι αυτά οπού σημειώνω... Κι' όταν τα διαβάση, τότε ας κάμη την παρατήρησή του, όχι πρωτύτερα. Κ' εγώ έκαμα λάθη και κάνω, άνθρωπος είμαι. Και πρέπει να γράφονται και τα καλά μας και τα κακά μας.

Μακρυγιάννης

μουνδούρος είχε τονίσει ότι κάθε φορά που η Ελλάδα λαμβάνει δάνειο βρίσκεται «εις θέσιν να υποστεί και νέαν φλεβοτομίαν» (εφημερίδα Economist).

Και ο στρατηγός Μακρυγιάννης έλεγε «θα τους δείξουμε όμως ποιών απόγονοι είμαστε, τι μονέδα χρυσή έλαβαν αυτήνοι από κείνους τους προγόνους μας και τι κάλπικο δάνειο δώσαν σ' εμάς», και διατάχθηκε η φυλάκισή του. Ο Κολοκοτρώνης έλεγε ότι «τόσους χρόνους δούλευα για την πατρίδα χωρίς αμοιβή, το ίδιο θα κάνω και τώρα» και οι υπόλοιποι μοίραζαν τα γρόσια μεταξύ τους και τον έστειλαν στην φυλακή.

Αλλά και για τα μετέπειτα δάνεια εξ Αμερικής φτάσαμε κάποτε στο σημείο ο τότε δικηγόρος της Ελλάδος Sedgwick να πει στο δικαστήριο στους δανειστές μας: «Κύριοι, πράξατε πάν ό,τι ηδύνασθε ίνα καταστρέψητε έν έθνος [την Ελλάδα] και ατιμάσατε εν άλλο [την Αμερική]» (Sir, you have done all that was in your power to ruin a country and disgrace another), σύμφωνα με τους Times της 9-11-1826.

Μια πλήρη ανάλυση των εθνικών δανείων δεν έχει γίνει ποτέ (εκτός μερικών περιπτώσεων ελαχίστων από αυτά), μια και δεν υπάρχουν στοιχεία για αυτά και ούτε υπήρξαν ποτέ. Άλλωστε πληρώναμε, πληρώναμε και θα πληρώνουμε συνέχεια... δάνεια (καλύτερα, ψευτοδάνεια)!

Το σύγχρονο Ελληνικό Κράτος⁹ είναι συνεπώς από την γέννησή του υποχρεωμένο και καταχρεωμένο στους ευρωπαίους συντρόφους και συνεταιίρους μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα του... Ενός!

Τώρα το πόσο μας έχουν σώσει τα δάνεια και το πόσο καλά πάει η ελληνική οικονομία αρκεί να αναφέρω ότι, όταν ήμουν μικρός, το δολάριο ισοδυναμούσε με 15 δραχμές και σήμερα με 373 δραχμές, δηλαδή η εξάρτηση της χώρας μας έχει πολλαπλάσια υπεραυξηθεί αυτά τα χρόνια...

Γενικό συμπέρασμα: Έλληνα, μην ξεχνάς να πληρώνεις τα Δάνεια του Ελληνικού Δημοσίου στο εξωτερικό. Είναι το Εθνικό σου χρέος. Τα χρωστάς και ας μην τα πήρες ποτέ! Γι' αυτό στους δανει-

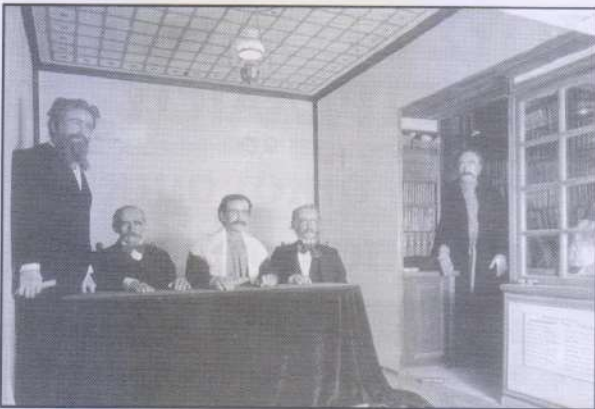
στές σου πρέπει κάποτε να πεις: «Πάρτα να μην στα χρωστάω...»!

Σημειώσεις

1. Περισσότερες πληροφορίες στο τρίτομο έργο «Περί Οικονομίας 1821» του Γρηγόρη Ζώρζου, όπου περιγράφεται η οικονομοτεχνική άποψη του '21.
2. Τα ονόματα και τα ποσά για το αστρονομικό αυτό ποσό των 29.239.000 χρυσών φραγκών είναι εντελώς άγνωστα· μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις αναφέρεται δανειστής ο Φ. για ποσόν 200.000 φράγκα. Καταλαβαίνετε δηλαδή τι είδους δάνεια ήταν αυτά. Και μάλιστα ήταν δάνεια συνολικά σε ποσά πολλαπλάσια του τότε Ελληνικού Κρατικού Προϋπολογισμού.
3. Ουσιαστικά η Γερμανία μπήκε στην τετράδα των προστατών μας για να πάρει μέσω δανείου το 23,34% πίσω, μέσω των αμοιβών των δικών της στρατευμάτων εν Ελλάδα. Και όμως κάποιος επιμένουν για νέα.. κοκό-δάνεια!
* Και κάποιος είχε γράψει ότι: Οθωμανός = Οθω[μα]ν[ός] = Όθων.
4. Φαίνεται ότι οι αγωνιστές και οι ήρωες του '21 που αναφέρονται ότι απελευθέρωσαν τη Στερεά Ελλάδα (Φθιώτιδα και Φωκίδα) αγνοήθηκαν, μια και τελικά πληρώσαμε μέσω του δανείου τους Τούρκους και αγοράσαμε κομμάτια της πατρίδας μας. Δηλαδή οι μάχες των αγωνιστών που αναφέρονται στο «Στερεοελλαδίτες πολέμαρχοι του 1821» έγιναν απλά το αίτιο για το δάνειο για την αγορά της περιοχής που απελευθέρωσαν! Μήπως πρέπει να θυμόμαστε την Αλαμάνα και τον Διάκο...
5. Και άλλοι γνωστοί-άγνωστοι δανειστές. Για παράδειγμα αναφέρω ότι ο Άρμανσμπεργκ έδινε στον Γέβχαρτ, έναν πανευρωπαϊκά αποτυχημένο αρχιγεωμέτρη (!), ετήσιο μισθό 4.320 φράγκα ως αποζημίωση για ανύπαρκτα δάνεια ή υπηρεσίες του (Μένδελσων).
6. Αυτός ο φιλέλληνας τραπεζίτης, ο Eynard, κυριολεκτικά μάς έσωσε από τους Τούρκους. Το 1847 ανάγκασε τον Κωλέττη να του πληρώσει 500.000 φράγκα, για να βοηθήσει στην πληρωμή των τόκων του δανείου με τα έσοδα από πωλήσεις «εθνικών γαιών». Τα έσοδα των πωλήσεων γράφτηκαν και στον προϋπολογισμό του 1848 από τον τότε Υπουργό Οικονομικών Κορφιατάκη. Τα 500.000 του τραπεζίτη-μειστή φιλέλληνα Ευνάρδου, ως χρέος για τις υπηρεσίες του, γράφτηκαν και αυτά στον προϋπολογισμό ως «χρέος δημόσιον» με τον νόμο της 9ης Δεκεμβρίου 1847 και ο φιλέλληνας (sic) πληρώθηκε σε τρεις δόσεις 170.000 φράγκα το 1848, 165.000 το 1849 και 165.000 το 1850. Δεν είναι τυχαία η έκφραση «δεν είναι Έλληνες αυτοί, είναι φιλέλληνες».



Η «κόρη της Μυκόνου» Μαντώ Μαυρογένους (1769-1840)



Ηπειρώτες ευεργέτες του Έθνους: Σ. Σίνας, Γ. Αθέρωφ, Αν. Ζωσιμάς, Κ. Ζάππας, και Ηπειρώτες Διδάσκαλοι του Γένους: Κοσμάς Μπαλάνος, Αθανάσιος Ψαλίδας

Στην Αθήνα και μόνο, οι απάτες του Ευνάρδου δοξάζονται και σήμερα, με δύο δρόμους μάλιστα. Ο ένας είναι κάθετος της Λιοσίων και τέμνει τις οδούς Αριστομένους, Αλκαμένους και Μιχαήλ Βόδα, με παράλληλο τον δρόμο... Ελλοπία (105Δ και 106Γ στον χάρτη της Αθήνας). Και ο δεύτερος δρόμος είναι στην Φιλοθέη και συνδέει την πλατεία Δροσοπούλου με την πλατεία Κορυζή (74Δ στον χάρτη της Αθήνας). Ας στείλει κάποιος τα στοιχεία στους Δημάρχους των δύο αυτών Δήμων για να δούμε αν αυτοί θα συνεχίζουν να έχουν το όνομα του τοκογλύφου Ευνάρδου ως δρόμο φιλέλληνας στους Δήμους τους. Το γνωρίζουν άραγε οι δημότες τους και οι κάτοικοι των δρόμων αυτών

Ο ΚΛΕΦΤΗΣ (του Ραγκαβή)

...

**Τα πλούτη έχουν οι κακοί
Κι εδώ στους βράχους κατοικεί
Η αρετή κρυμμένη.**

**Μεγάλοι έμποροι πωλούν
Τα έθνη σαν κοπάδια
Τη γη προδίδουν και γελούν
Εδώ όμως άρματα λαλούν
Τ' απάτητα λαγκάδια.**

**Πήγαινε φίλα την ποδιά
Που δούλοι προσκυνούνε.
Εδώ στα πράσινα κλαδιά
Μον' το σπαθί τους τα παιδιά
Και τον σταυρόν φιλούνε.**

...

**Ελεύθερος ο κλέφτης ζει
Κι ελεύθερος πεθαίνει**

ότι ο Ευνάρδος ήταν ο αρχιμάστορας των ψευτοδανειών μας; Ποιοι και γιατί τον δοξάζουν ακόμη; Μήπως αυτοί που σώθηκαν από αυτόν;

7. Το πρώτο «ελληνικό» ΦΕΚ ήταν σε δύο γλώσσες, την Ελληνική και την Γερμανική, και ήταν το ΦΕΚ Νο 1 της 16-2-1833 στο Ναύπλιο.
8. Βλέπε στο μελετητικό έργο «Περί Οικονομίας Μεγάλου Αλεξάνδρου» και στην «Ελλοπία», τεύχος 55, σελ. 33-35.
9. Δεν είναι υπερβολή να ονομάζουμε το υπάρχον ως «κατ' ευφημισμό Ελληνικό Κράτος» και τους πολιτικούς «υπαλληλάκια των διεθνών τραπεζιτών» (εκτός ελάχιστων περιπτώσεων), μια και στην κυριολεξία η μόνη αλήθεια της απελευθέρωσης ήταν η αλλαγή του δυνάστη και εξουσιαστή της χώρας μας, και ο Νούν Νοεϊτώ...

Πηγές για τα δάνεια του 1823-1824:

- α. Ιστορία Εθνικών Δανείων, Ανδρεάδης, σελ. 16.
- β. Υπόμνημα περί Αγγλοελληνικών δανείων, Κορέσιος Ν.Θ.
- γ. Περί Οικονομίας 1821, Γρηγόρης Ζώρζος, τόμ. γ', σελ. 160-175.
- δ. Τα κατά την αναγέννησιν της Ελλάδος, Μάμουκας Ανδρέας, τόμ. 11, 1839-1952, η αναφορά τόμ. γ', σελ. 24-59.
- ε. History of Greek revolution, Γκόρντον, τόμ. β', σελ. 273.
- στ. Ιστορία της Ελλάδος από το 1453 μέχρι των καθ' ημάς χρόνων, Μένδελσον - Βαρθόλης, 2 τόμ., μτφ. 'Αγγ. Βλάχος, η αναφορά τόμ. α', σελ. 322
- ζ. Letters on Greece, Πάλμα, σελ. 17.
- η. Narrative of a second visit to Greece, Blaquiere, σελ. 5-14.
- θ. Γερβίνος, τόμ. β', σελ. 129-133 και σελ. 15.
- ι. Μετατροπή των δανείων του 1824 και 1825, Λευκή Βίβλος, Αθήνα 1879.

Βιβλιογραφία

- Παραδόσεις ιστορίας οικονομικού βίου, Δερτιλή Π., Θεσσαλονίκη 1966.
- Μαθήματα ιστορίας οικονομικού βίου, Χουμανίδη Λαζ., Παπαζήσης 1969.
- Τα κατά την αναγέννησιν της Ελλάδας συμβάντα, Α. Μάμουκα, 1839-1852.
- Ιστορία των Εθνικών Δανείων, Ανδρεάδης Ανδρέας, Εστία 1904.
- Απομνημονεύματα Κολοκοτρώνη Θεοδώρου, εκδόσεις Βεργίνα και εκδόσεις Μέρμηγκα.
- Απομνημονεύματα Στρατηγού Μακρυγιάννη, εκδόσεις Βεργίνα και εκδόσεις Μέρμηγκα.
- Απομνημονεύματα Καραϊσκάκη, εκδόσεις Βεργίνα.
- Ελληνική Νομαρχία, Αωνύμου του Έλληνας, εκδόσεις Πέλλα.
- Πολεμικά Απομνημονεύματα, Στρατηγού Χριστόφορου Περραιβού, Βεργίνα.
- Απομνημονεύματα για την επανάσταση του 1821, Φωτάκου, τόμοι α' - β', εκδόσεις Βεργίνα.
- Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης, Μένδελσον και Βαρθόλης, σε μετάφραση Ηλία Οικονομόπουλου.
- Λαογραφική Οικονομική Θεώρηση των καταστατικών της «Συντροφίας Θετταλίας» του 1780-1795, Κωνσταντίνου Διαμαντόπουλου, 1986.
- Περί Οικονομίας Μεγάλου Αλεξάνδρου, Γρηγόρης Ζώρζος.
- Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης, Λονδίνο 1853, Σ. Τρικούπης.
- Η Ελληνική Επανάσταση, τόμοι α'-ιβ', Κόκκινου Δ., Αθήνα 1956-1960.
- Ιστορία του Ελληνικού Έθνους από αρχαιότατων χρόνων μέχρι των νεωτέρων, τόμοι α'-η', Παπαρηγοπούλου Κ., Αθήνα 1932.
- Διάφορες σελίδες από το διαδίκτυο.

Ο ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

‘Η πρώτη καί ειρηνική πολιτική, οικονομική καί πολιτιστική παγκοσμιοποίηση

«Στρατοπεδεύσαντος δέ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ὡξῷ, οὐ μακρὸν τῆς σκηνῆς τῆς αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου, πηγὴ ὕδατος καὶ ἄλλη ἐλαίου πλησίον αὐτῆς ἀνέσχε, ὁ Ἀλέξανδρος δέ ἔθεν ἐπὶ τῷ φάσματι ὅσα οἱ μάντις ἐξηγοῦντο. Ἀρίστανδρος δέ πόνων εἶναι σημεῖον τοῦ ἐλαίου τὴν πηγὴν ἐφασκεν, ἀλλὰ καὶ νίκην ἐπὶ τοῖς πόνους σημαίνει».

Ἀρριανός, Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις, Βιβλίο Δ' 15, 7

Εἰσαγωγή

Ἡ παγκοσμιοποίηση τῶν ἀγορῶν, μέ σταδιακὴ κατάργηση τῶν ἐθνικῶν συνόρων, εἶναι ἡ τρίτη κατὰ σειρά ἱστορικὴ φάση τῆς κεφαλαιοποίησης (συσώρευσης) χρήματος, ἐμπορευμάτων (πρῶτων ὑλῶν), ἐργασίας καὶ τεχνολογίας: κεφαλαιοκρατικό (καπιταλιστικό) σύστημα, πολυεθνικὲς ἐταιρεῖες, διεθνοποιημένη ἀγορὰ διαμέσου τραπεζικῶν καὶ χρηματιστηριακῶν διαδικασιῶν.

Οἱ σταδιακοὶ αὐτοὶ μετασχηματισμοὶ τῶν μηχανισμῶν τῆς ἐλεύθερης (κερδοσκοπικῆς) οἰκονομίας καθὼς καὶ οἱ ἄμεσες καὶ ἔμμεσες ἐπιπτώσεις τους σὲ ὅλους τοὺς τομείς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἀλλὰ καὶ τοῦ περιβάλλοντος, ἦσαν καὶ εἶναι τεράστιες, θετικὲς βέβαια ἀλλὰ καὶ ἀρνητικὲς. Αὐτὴ ἡ συγκέντρωση τῶν παραγωγικῶν σχέσεων, πού ὀδήγησε στὴ μαζικὴ παραγωγή ἀγαθῶν καὶ στὴν τεχνολογικὴ πρόοδο, ἀλλάξαν κυριολεκτικὰ τὸν τρόπο ζωῆς καὶ ἐργασίας καθὼς καὶ τὶς συνθήκες συμβίωσης λαῶν καὶ κρατῶν.

Ἡ διόγκωση καὶ λειτουργία ὅμως τοῦ καπιταλισμοῦ καθὼς καὶ ἡ ἀνάγκη πρῶτων ὑλῶν καὶ ἡ ἐξασφάλιση ἀγορῶν διάθεσης τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, κατέληξαν σὲ ἀποικιοκρατικὸ καθεστῶς καὶ στοὺς δύο παγκόσμιους πολέμους τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, οἱ ἴδιες πολιτικὲς, οικονομικὲς καὶ κοινωνικὲς ὑπερβολὲς τοῦ καπιταλισμοῦ ὤθησαν τοὺς πολίτες καὶ τοὺς ἐργαζόμενους ὅλων τῶν χωρῶν νὰ συσπειρωθοῦν γύρω ἀπὸ τὴ μὴ-κερδοσκοπικὴ οἰκονομία (συνεταιρισμοί), στὴ συνδικαλιστικὴ ὀργάνωση τοῦ τρίτου συντελεστῆ τῆς παραγωγῆς (ἐργάτες) καὶ στὴ διατύπωση τῶν ἀρχῶν τῶν ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν δικαιωμάτων.

Ἡ γοργὴ μετάλλαξη τοῦ ἐθνικοῦ καὶ πολυεθνικοῦ καπιταλισμοῦ σὲ παγκοσμιοποιημένη πλέον μορφή (πέρα δηλαδὴ καὶ πάνω ἀπὸ ἐθνικὰ σύνορα) δημιουργεῖ τέτοιες ἱστορικὲς συνθήκες οἱ ὁποῖες θὰ ἀναπτύξουν περαιτέρω τὴν παραγωγικότητα καὶ ἀνταγωνιστικότητα, ἀλλὰ θὰ συμπαρασύρουν τὴν

Τοῦ Διονύση Μαυρόγιαννη*

ὑφιστάμενη αὐθύπαρκτη ἐθνικὴ ἐπικυριαρχία καὶ ἐξουσία καὶ ἴσως ἐπιβάλουν νέες μορφές συγκεντρωτικῆς παγκόσμιας διακυβέρνησης ὑπὸ τὸν ἔλεγχο ὀλίγων οἰκονομικῶν συμφερόντων καὶ κρατῶν. Οἱ πολίτες κινδυνεύουν, σὲ μιά τέτοια προοπτικὴ, νὰ χάσουν τὶς ὑπηρεσίες τοῦ κοινωνικοῦ κράτους καθὼς καὶ νὰ δοῦν νὰ συνθλιβῶνται ἀτομικά, κοινωνικά καὶ πολιτιστικά δικαιώματα τὰ ὁποῖα, ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ κλασσικοῦ καπιταλισμοῦ, εἶχαν ἀναγνωρισθεῖ ἀπὸ διεθνεῖς (Ο.Η.Ε.) καὶ διμερεῖς Συμβάσεις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ ἐθνικὰ Συντάγματα, τὴ νομοθεσία καὶ τὶς Συλλογικὲς Συμβάσεις.

Οἱ κίνδυνοι αὐτοὶ γιὰ τοὺς πολίτες, γιὰ τὴν οἰκονομικὴ τους κατάσταση καὶ γιὰ τὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ τους ταυτότητα δὲν ἐκδηλώθηκαν σὲ οἰκομενικὸ κράτος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, γιὰ πολλοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι δὲν συντρέχουν στὸν ἀρξάμενο τὰ τελευταῖα χρόνια παγκοσμιοποιούμενο κόσμο.

Ὁ Μεγαλέξανδρος προσέφερε ἀπὸ τὴν ἀρχή, μέ τὶς διακηρύξεις καὶ μέ τὴν ἐφαρμοσθεῖσα πολιτικὴ διοίκηση τοῦ παγκοσμιοποιημένου κράτους του, ἀνεκτικότητα ἀπέναντι στὴ διαφορὰ ἐθνότητος, φύλου καὶ χρώματος, ἰσονομία, ἴδια δικαιώματα. Διαμόρφωσε οἰκονομικὲς συνθήκες γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ὅλων τῶν λαῶν τῆς αὐτοκρατορίας του καὶ ἐπετέλεσε, αὐτὸς καὶ οἱ διάδοχοί του, τὰ μεγαλύτερα καὶ ἐκτενέστερα τεχνικὰ ἔργα ὑποδομῆς ὅλων τῶν ἐποχῶν. Εἰσήγαγε καὶ ἐξασφάλισε τὸ σύστημα τῆς ἐλεύθερης οἰκονομίας καὶ τοῦ διεθνοποιημένου ἐμπορίου με τὴ βοήθεια τῶν θαλασσιῶν καὶ χερσαίων συγκοινωνιῶν καὶ ἐπικοινωνιῶν, μᾶς διεθνοποιημένης γλώσσας, τῆς «Κοινῆς» ἐλληνικῆς, καὶ ἐνὸς ἐνιαίου νομίσματος. Οἱ παράμετροι αὐτοὶ (ἐλευθερία ἐμπορίου, ἐξασφάλιση τῶν δρόμων τοῦ ἐμπορίου, ἡ ἐκτέλεση τεχνικῶν ἔργων, ἡ δυνατότητα χρησιμοποίησης μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσας καὶ ἡ χρῆση ἐνὸς νομίσματος) συνέβαλαν στὴν ἀνάπτυξη τῆς τότε διεθνούς οἰκονομίας σὲ καθεστῶς ἰσοτιμίας καὶ εἰρηνικῆς συνύπαρξης. Ἐπιπλέον, αὐτὴ συντελέσθηκε μέ ταυτόχρονη διάχυση στοιχείων ἐνὸς συστήματος πολιτιστικῶν ἰδεῶν, ὑπηρεσιῶν καὶ ἀγαθῶν, χωρὶς βίαιη ἐπιβολὴ ἢ ἀποδοχὴ τους ἀπὸ τοὺς πολλοὺς καὶ διαφοροτικούς ἀποδέκτες τους, πράγμα πού δὲν γίνεται βέβαια ἀπὸ τὴν

* Καθηγητὴς Κοινωνιολογίας, στὰ Πανεπιστήμια Θεράκης, Θεσσαλονίκης, Βελγίου καὶ Μόσχας πρ. Πρύτανης Δημοκρατίου Παν/μίου Θεράκης

καί ανώνυμες, από την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική, σχετικά με την δομωση του ελληνικού πολιτισμού με αντίστοιχους τοπικούς. Οι τελευταίοι αυτοί, με επιστημονικά, οικονομικά και πολιτιστικά δάνεια παρμένα από το συγκροτημένο ελληνικό πολιτισμό, εντάχθηκαν κατ' αρχάς στον ευρύ οικονομικό κόσμο της ελληνικής ανατολής και ακολούθως διαμόρφωσαν την εθνική, πολιτιστική και κρατική τους οντότητα και ταυτότητα, αντλώντας από το πολυπολιτιστικό ελληνικό χωνευτήρι με άργες διαδικασίες έπαγωγής, έσωτερίκευσης και ένταξης, γνώσεις, θεσμούς και πρότυπα, καθώς και φιλοσοφικές, θρησκευτικές και καλλιτεχνικές θεωρήσεις και προσεγγίσεις του καθημερινού βίου. Αυτές οι πηγές πρόσβασης σε μιά ακριβέστερη γνώση της Αλεξανδρινής έκστρατείας και της ανάβασης και ύποδοξης του Έλληνισμού στη Β. Αφρική και στην Ασία, διαφωτίζουν απ' ενός οικονομικές και εμπορικές διαστάσεις της έλληνο-περσικής σύγκρουσης και απ' άλλου επιστημονικές και πολιτιστικές που προέκυψαν από την έπαφή και διαδίωση των Έλλήνων με λαούς των πιο πάνω δύο ηπείρων.

Ο Άλέξανδρος στους δρόμους του Μεταξίου

Σχετικά με την πρότασή μας ότι ο Μεγαλέξανδρος πορεύθηκε «στους δρόμους του μεταξίου και του πετρελαίου», αυτό δέν είναι ένα απλό σχήμα λόγου. Τουτό προκύπτει από πολλές ιστορικές, φιλολογικές και αρχαιολογικές πηγές και τή συγκριτική και διαχρονική τους μελέτη. Οι ιστορικές πηγές, όπως του Ηρόδοτου, αργότερα των Κινέζων, άλλων Έλλήνων, και τελευταίων των Ρωμαίων, αλλά και σημερινών έρευνητών, προσδιορίζουν τους εμπορικούς δρόμους της στεριάς και της θάλασσας που ένωσαν τους Έλληνες και τους λαούς της Έγγυς και Άπω Ανατολής. Με την ευκαιρία αυτή, προσδιορίζονται καλύτερα οι κύριοι άξονες ταξιδιών και εμπορικών ανταλλαγών, τά εμπορεύματα, καθώς και οι εμπλεκόμενοι λαοί. Οι λαοί ήσαν, αρχής γενομένης από τους Μυκηναίους, οι Ναββαταίοι - Άραβες, οι Ινδοί, οι Κινέζοι στους νότιους θαλάσσιους δρόμους, οι Έλληνες και Μακεδόνες, οι Σκύθες, από τή Μαύρη Θάλασσα ως τήν Κίνα, οι Πέρσες, και πάλι οι Ινδοί και οι Κινέζοι στους βορειότερους δρόμους και στους δρόμους της Μικρασίας και της Κεντρικής Ασίας.

Ανάμεσα στους Πέρσες, Σκύθες και Κινέζους διεξήγοντο άγώνες για όλόκληρους αιώνες για τό ποιός λαός θά έλέγξει τους δρόμους του εμπορίου και τήν ανταλλαγή εμπορευμάτων ανάμεσα στη Δύση και τήν Ανατολή. Οι Πέρσες στό τέλος του βου π.Χ. αιώνα κυριαρχούν προς τίς Πύλες του νοτίου θαλασσίου εμπορίου (Έρυθρά Θάλασσα και Περσικό Κόλπο), καταλαμβάνουν τήν Ινδία τό 519 π.Χ. και άπωθούν τους Σκύθες (Μογγόλους) πάνω και έξω από τους βορειότερους διαδρόμους της Ασίας, μονοπωλώντας έτσι τίς συναλλαγές με τους Κινέζους προς Ανατολάς. Προς Δυσμάς όμως στό Αίγαίο και

στή Μαύρη Θάλασσα, ή ελληνική παρουσία στέκεται εμπόδιο στην περσική παγκοσμιοποίηση του εμπορίου. Έτσι, δρομολογούνται για πολλές δεκαετίες οι περσικές επιθέσεις κατά της Ελλάδας για τόν έλεγχο χερσαίων και θαλάσσιων διαδρόμων προς τίς δυτικότερες χώρες, από τίς όποιες ό ελληνικός κόσμος άντλούσε πολύτιμες πρώτες ύλες και διέθετε τά δικά του μεταποιημένα προϊόντα.

Ο Αυστριακός Χέλμουτ Ούλιχ, στό πρόσφατο βιβλίο του «Ο δρόμος του Μεταξίου, αρχαίοι πολιτισμοί ανάμεσα στην Κίνα και στην Ρώμη», αναπλάθει τήν εικόνα του ασιατικού εμπορίου, τους εμπλεκόμενους λαούς κατά περιοχή και έποχή, τους δρόμους (βόρειους και κεντρικούς χερσαίους, νότιους θαλάσσιους) οι όποιοι κυλούν προς τίς δύο κατευθύνσεις, από τή Μαύρη Θάλασσα, τό Αίγαίο, τήν Μεσόγειο και τήν Έρυθρά Θάλασσα ως τήν Κίνα, και άντιστρόφως, πολύτιμα αγαθά, πρώτες ύλες, κατεργασμένα προϊόντα. Ανάμεσα σ' αυτά, τό μετάξι της Κίνας από τό τέλος του βου π.Χ. αι. και αργότερα, από τήν έποχή του Μεγαλέξανδρου ή νάφθα και τό πετρέλαιο. Ενδιάμεσα τά πολύτιμα μέταλλα (γνωστό ήταν τό Χρυσό Βουνό Άλτάϊ στό σημερινό Καζακστάν, τό όποιο εκμεταλλευόντουσαν από πολύ νωρίς Σκύθες και Έλληνες), τά άγγεϊα, τά κεραμικά, τό πιπέρι, τά δέρματα.

Ο γοργός μετασχηματισμός της Μακεδονικής κοινωνίας από τόν πλάνητα ποιμενικό βίο στον άγροτικό, και ακολούθως στην εξέπλωση των Μακεδόνων προς Βορράν και κυρίως προς Ανατολάς στη Θράκη και στη Μαύρη Θάλασσα, έλαβαν χώρα με παράλληλη εμπορική και οικονομική ανάπτυξη. Έπόμενο ήταν, από τήν έποχή του Φιλίππου ήδη, πατέρα του Άλεξάνδρου, νά αρχίσουν οι προστριβές με τους Πέρσες. Σύγχρονες μελέτες για τό διαχρονικό ελληνισμό, όπως τό αξιόλογο έργο του Γάλλου Καθηγητή Πιέρ Λεβέκ «Η Ελληνική Περιπέτεια», έπιμένουν στις άναπτυγμένες οικονομικές ύποδομές του Μακεδονικού βασιλείου στό τέλος της βασιλείας του Φιλίππου, και στην αναπόφευκτη σύγκρουσή του με τους Πέρσες, οι όποιοι ήλεγχαν πάντα τό ασιατικό έμπόριο πρώτων ύλων, πολύτιμων μετάλλων και μπαχαρικών. Παρόμοιες απόψεις και άναφορές γίνονται και σε βασικά εκπαιδευτικά Έγχειρίδια της Γαλλίας και της Ινδίας σχετικά με τή νικηφόρο για τους Έλληνες σύγκρουσή τους με τους Πέρσες, υπό τήν ήγεσία του Άλεξάνδρου, καθώς και τά βαθύτερα οικονομικά αίτια αυτής της ιστορικής σύγκρουσης των τότε δύο γνωστών κόσμων, του ασιατικού και του ευρωπαϊκού.

Υπενθυμίζουμε ότι ό Άλέξανδρος, περνώντας στην Ασία, είχε μέν περιορισμένο έκστρατευτικό σώμα, ήταν όμως πολύ καλά προετοιμασμένος από πολλές άλλες απόψεις, πράγμα που άγνοει ή ελληνική βιβλιογραφία. Κατ' αρχάς, είχε μελετήσει καλώς τήν πολιτική και στρατιωτική διοίκηση της περσικής αυτοκρατορίας, καθώς βέβαια και τίς οικονομικές παραμέτρους, όπως κρατικά έσοδα, έμπόριο, ανταλ-

λαγές με Δύση και Ανατολή. Ακολούθως, είχε προβλέψει την οργάνωση πολλών επιστημονικών αποστολών, οι οποίες τον ακολούθησαν σε όλες τις προελάσεις του (βλ. Γρ. Ζώρζου, *Περί τεχνικών Μ. Αλεξάνδρου*, 1998, σ. 37-44).

Οι κατευθύνσεις και οι διάδρομοι της εκστρατείας ήταν οι ίδιοι με τους γνωστούς τότε κεντρικούς άξονες και δευτερεύοντες δρόμους του εμπορίου (Μικρασία, παράλια χωρών της Έγγυς Ανατολής και Αίγυπτος προς το Νότο, ακολούθως χώρες της σημερινής Κεντρικής Ασίας, και βορειότερα Σκύθες στη Μαύρη Θάλασσα και Σκύθες (Μογγόλοι) στη Σογδιανή και γύρω από τις λίμνες Κασπία και Αράλη). Απώτερος δέ σκοπός της πολύπλευρης επίχειρησης του Αλεξάνδρου δεν ήταν απλώς η κατάλυση του κεντρικού περσικού κράτους, αλλά και ο έλεγχος όλων των τότε γνωστών κατακτήσεων της Περσίας (Αίγυπτος και Έρυθρά Θάλασσα, Ινδία ως τα σύνορα προς Βορράν με τους Μογγόλους και τους Κινέζους) για τη δημιουργία ενός νέου, ένοποιημένου, οίκουμηνικού και ελληνοποιημένου κράτους και κόσμου.

Ο Αλέξανδρος συνεπώς ούτε τυχαίως προήλασε μέχρι την Ινδία ούτε και λόγω άρνησης του στρατού του δεν προχώρησε πέραν του Ινδού Ποταμού, αφού ο αρχικός αντικειμενικός στόχος του, πού ήταν η κατάλυση της περσικής αυτοκρατορίας με τις αποικίες της, είχε επιτευχθεί. Η κάθοδος του Ινδού ποταμού, η πλεύση της Αραβικής Θάλασσας και η συμμαχία του με τους Μογγόλους διαμέσου του γάμου του με τη Ρωξάνη διενκόλυναν την αντικατάσταση της περσικής κυριαρχίας και εξουσίας από την ελληνική πλέον ηγεσία. Εμπόριο, επιστήμες και πολιτισμός αναπτύχθηκαν έκτοτε και λειτούργησαν επιτυχώς για εκατοντάδες χρόνια τόσο από τους συνεργάτες και διαδόχους του Αλεξάνδρου όσο και από πολλά ελληνοποιημένα κράτη, κρατίδια και αυτοκρατορίες της Ασίας, της Έγγυς Ανατολής και της Αιγύπτου. Οι κυριότερες ευνοϊκές προϋποθέσεις γι' αυτό το παγκοσμιοποιημένο εμπόριο ήταν κατ' αρχάς η κατάργηση των κρατικών συνόρων, μία και ενιαία γλώσσα, η ελληνική ή επονομασθείσα «Κοινή» γλώσσα σε όλους τους λαούς, το ίδιο νόμομα (ελληνικό), βασική χρηματική μονάδα χρησιμοποιούμενη από την κυρίως Ελλάδα ως την Ινδία, η ελεύθερη και ασφαλής κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων και πολιτιστικών υπηρεσιών και αγαθών. Τόσης αποφασιστικής σημασίας ήταν η πιό πάνω ευνοϊκή φυσική υποδομή και τά θεσμικά και πολιτιστικά εργαλεία ώστε όλα τα παλιότερα Έγχειρίδια και οι νεώτερες μελέτες συμφωνούν ότι η εκστρατεία του Αλεξάνδρου απέδωκε η άπαρχή της ελεύθερης ανάπτυξης του εμπορίου, με ιστορική προέκταση ως και τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Η Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου πήρε από την Αθήνα τα ήνια του διεθνούς εμπορίου και ως επίκεντρο του ελληνιστικού κόσμου έγινε ταυτόχρονα και κέντρο του τότε γνωστού κόσμου.

Τό ανανεωμένο εμπόριο επεξετάθη σε δύο σπουδαία προϊόντα των οποίων η αξία, η χρήση και η

επίπτωσή τους στην καθημερινή ζωή ήταν και συνεχίζεται εν μέρει να είναι ακόμη και σήμερα βασικής σημασίας για την καθημερινή ζωή και για την ευρύθημη λειτουργία των μέσων παραγωγής. Πρόκειται για τό φυσικό μετάξι, και για τό πετρέλαιο. Και τό μέν μετάξι, παραγόμενο από τό μεταξοσκώληκα στην Κίνα, ήταν ήδη γνωστό στό εμπόριο από τόν 6ο αιώνα π.Χ. Η μεταφορά του όμως στή Δυτική Ασία, στην Αίγυπτο, στην Ελλάδα και κυρίως στή Ρώμη, καθώς και τό εμπόριό του έγιναν μέ τό μεσολαθητικό ρόλο Έλλήνων της Ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου, μολονότι στή Δύση (ό Πλίνιος στή Ρώμη και ό Πανσανίας στην Ελλάδα) δέν υπήρχαν ακριβείς πληροφορίες για τίς συνθήκες παραγωγής του. Ο Χέλμουτ Ούλιχ γράφει σχετικά ότι «ή γλώσσα της διοίκησης, του εμπορίου και των μορφωμένων ανθρώπων όλόκληρης της επικράτειας ως τά σύνορα της Ινδίας ήταν και παρέμεινε ή ελληνική». Ακόμη, ότι «μετά τό θάνατο του Αλεξάνδρου, οι Έλληνες κατέκτησαν όλες τίς αγορές της περιοχής της Μεσογείου, στίς όποιες διεξαγόταν ένα σημαντικό εμπόριο ανταλλαγών μεταξύ Ανατολής και Δύσης, και τό όποιο πήρε σιγά-σιγά τή μορφή ενός ελεύθερου παγκόσμιου εμπορίου».

Στή συνέχεια, μερικούς αιώνες αργότερα, ή Ιουστινιάνειος Βυζαντινή αυτοκρατορία, μέ τήν επανεμφάνιση των Αράβων και τόν έλεγχο των θαλασσιών οδών από τήν Έρυθρά Θάλασσα και εκείθεν, ανέλαβε τή διακίνηση της μέταξας από τήν Ανατολή προς τή Δύση μέσα από τούς βόρειους και κεντρικούς δρόμους της Ασίας αλλά και τήν εισαγωγή στό σημερινό έλλαδικό χώρο της καλλιέργειας και ευρείας χρησιμοποίησής της. Γνωστά κέντρα παραγωγής ήταν κατά τή βυζαντινή περίοδο ή Πελοπόννησος και από τότε έως και σήμερα τό Σουφλί.

Η χρήση της μέταξας επεξετάθη σε όλα τά σημεία του κόσμου υπό τή μορφή ύφασμάτων, χαλιών, κλωστής για ποικίλες χρήσεις. Και παρότι ή τεχνητή μέταξα και άλλες ζωϊκές, φυτικές και τεχνητές ίνες τήν αντικατέστησαν σε μεγάλο βαθμό, εν τούτοις διατηρεί πάντα τήν αξία της και συνεχίζει να άσκει κάποια ανεξήγητη μαγεία στή λαϊκή φαντασία. Τό εμπόριό της κατά τό άπώτερο παρελθόν βάφτισε για πάντα μέ τό όνομά της τούς δρόμους



Δάπεδο εκκλησίας στην Ίκαρία (18ος αι.)

της Άσίας απ' όπου γινόταν ή διακίνησή της προς τή Δύση. Τούς ίδιους δρόμους πού ακολούθησε και στέριωσε ο Μεγαλέξανδρος και πού Ασιάτες και Έλληνες αξιοποίησαν για αιώνες για τό εμπόριο και τις επικοινωνίες μεταξύ Δύσης και Ανατολής.

Ο Άλέξανδρος στους δρόμους του Πετρελαίου

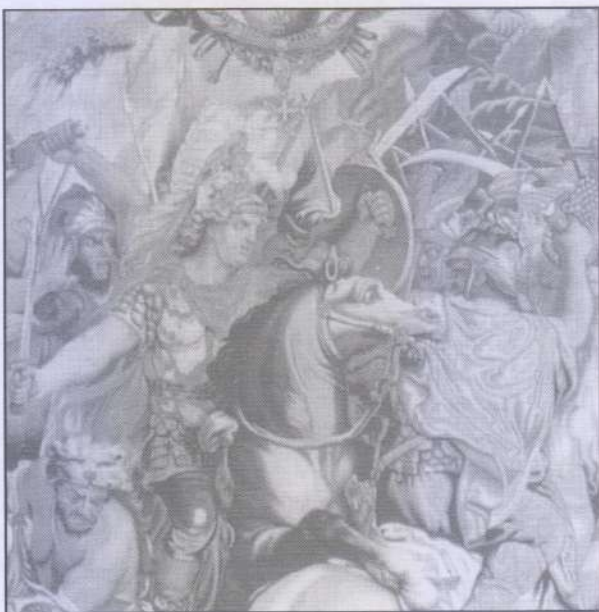
Και τό πετρέλαιο; Τό πολύτιμο αυτό υγρό στοιχείο, πού προσδιορίζει στή σύγχρονη εποχή τις συνθήκες ειρήνης και πολέμου, αναφέρεται από τόν Ηρόδοτο και τήν Παλαιά Διαθήκη και αργότερα, μέ άφορμή τις συγκρούσεις των διαδόχων του Μεγαλέξανδρου μέ τούς Ναββαταίους στήν Πετρώα Άραβία. Και στίς τρεις περιπτώσεις, άντικείμενο αναφοράς αλλά και σύγκρουσης ήταν ή νάφθα και τά πετρελαϊκά προϊόντα, τά όποια εκείνη τήν εποχή χρησιμοποιούνταν στή φαρμακοποιία και σέ διάφορα έργα. Άνάμεσα στίς πρώτες διηγήσεις και στήν τελευταία, τοποθετείται ή ανακάλυψη του πετρελαίου κοντά στή σκηνή του Μεγαλέξανδρου όταν καταδίωκε τούς Μογγόλους ανάμεσα στίς λίμνες Κασπία και Άράλη, στόν Ώξο ποταμό. Η σύντομη διήγηση του Άρριανού μέ τήν απλή αλλά περιεκτική έκφραστικότητα, σηματοδοτεί τή θέση πού επέπρωτο νά καταλάβει στήν ιστορία αυτή ή άγνωστη έως τό Βυζάντιο ενεργειακή πηγή, καθώς και τή διαμόρφωση αντίστοιχης πολιτικής πού ακολούθηθηκε τόσο από τις χώρες παραγωγής όσο και από τις χώρες πού τή χρησιμοποιούν.

Τό πετρέλαιο είναι σήμερα τό κλειδί πού ξεκλειδώνει τήν πέννα και τά στόματα των Ευρωπαίων, οι όποιοι γράφοντας για τήν ιστορική ταυτότητα των χωρών της Κεντρικής Άσίας (άλλοτε Δημοκρατίες της Σοβ. Ένωσης), είναι αναγκασμένοι νά μιλήσουν και για τή διαχρονική ιστορική παρουσία των Έλλήνων και πιά συγκεκριμένα για τό Μεγαλέξανδρο και τήν πολύπλευρη έπαγωγή του ελληνικού πολι-

τισμού σ' αυτές τις περσικές, μογγολικές και τουρκομάνικες περιοχές.

Η παρούσα ιστορική συγκυρία και ή δυναμική των διεθνών σχέσεων στά Βαλκάνια και στήν Άσία διαμορφώνουν συνθήκες για τήν αφύπνισή μας και για τήν προσέγγιση στά μεγάλα γεγονότα πού έχουν δρομολογηθεί στήν αϊλή μας και στή γειτονιά μας μετά τή διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, καθώς και για τούς δρόμους πού μπορεί και πρέπει νά ακολουθήσει τό πετρέλαιο, αυτό τό σύγχρονο μύλο της ξριδος, πού άμφισβητείται σήμερα μέν πολιτικά και διπλωματικά, αύριο όμως στρατιωτικά ίσως, από πολλούς μνηστήρες πού συνωστίζονται όλο και πιά πολύ στήν Κεντρική Άσία, γύρω από τήν Κασπία, εκεί ακριβώς πού πρώτος βρήκε τό πετρέλαιο της περιοχής ο Άλέξανδρος κυνηγώντας τούς Μογγόλους πέρα από τόν ποταμό Ώξο, τόν σημερινό Άμού - Νταρία (βλ. κείμενο Άρριανού).

Οι χθεσινói Δρόμοι του Μεταξίου και οι σημερινοί του Πετρελαίου, πάνω στους όποιους πηγαίνουν οι Έλληνες για περισσότερα από 2.500 χρόνια, αποτελούν μέρος του διαχρονικού πολιτιστικού διαλόγου, ελληνικού και ευρωπαϊκού, μέ τούς άσιατικούς λαούς. Τις παλιές ιστορικές μαρτυρίες γι' αυτό τό δημιουργικό διάλογο, και τή βαθιά ελληνικοποιημένη ταυτότητα πολλών άσιατικών κρατών, όπως είναι οι ρυθμοί τέχνης (έλληνο-βουδδικός, έλληνο-ινδικός, έλληνο-περσικός, έλληνο-βακτριανός), ο συγκερασμός λαών και φύλων (Έλληνο-ινδοί, Έλληνο-βακτριανοί, Έλληνο-πέρσες, Έλληνο-ιουδαίοι), ο ελληνικοποιημένος Βούδδας της Γκαντάρα μέ τό κεφάλι του Άπόλλωνα και τόν ποδήρη χιτώνα, ή γλωσσική, διοικητική και πολιτική διαμόρφωση της σημερινής Ινδίας, του Πακιστάν και της Περσίας, τις επιβεβαιώνουν σημερινές επιστημονικές και βιοματικές αναφορές. Έτσι, οι αρχαιολογικές ανασκαφές πού γίνονται αυτή τή δεκαετία από Γάλλους και Ουζμπέκους στή Σαμαρκάνδη ανακάλυψαν τό τείχος του Άλεξάνδρου, τερακότες της Άθηνάς και του Ήρακλή, πού τις κατασκεύαζαν εκεί και τις παλούσαν στήν Άσία επί έννιακόσια χρόνια (3ος π.Χ. - 6ος μ.Χ. αι.) και κυρίως τά θεμέλια του έξαώροφου άστρονομικού παρατηρητηρίου του Ουλ-Μπέγκ, του 14ου αι., όπου οι Άραβες είχαν μεταφέρει τήν πτολεμαϊκή και ελληνική τεχνολογία παρατήρησης και μελέτης των άστερων και των πλανητών. Άνάμεσα στά όνόματα των τότε έρευνητών βρίσκουμε κάποιον Έλληνα (Ρουμί), ενώ οι άστρονομικές καταγραφές έγιναν εν μέρει και στήν ελληνική γλώσσα. Ο επισκέπτης της Σαμαρκάνδης μπορεί σήμερα νά διαβάσει στόν Τουριστικό Όδηγό αναφορές στο Μεγαλέξανδρο. Άν άνεβεί δέ στόν παλιό λόφο της πόλης, πάνω από τά μεγαλοπρεπή πρασινόχρωμα μουσουλμανικά τεμένη, θά συναντήσει τό ισόγειο κυκλοτερές μουσείο του άλλοτε άστρονομικού κέντρου, μέσα από τό όποιο πέρασε ή έλληνο-πτολεμαϊκή άστρονομική παράδοση στόν Κοπέρνικο και στήν Δύση. Και θά διαβάσει στους έσω-



Η μάχη στόν Γρανικό ποταμό

τερικούς τοίχους τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων ἀστρονόμων, ἀρχίζοντας ἀπὸ αὐτὰ τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους.

Ἡ σύγχρονη ἱστορία τῆς Βεγγάλης περιγράφει τὴν περιοχή τοῦ Γάγγη ποταμοῦ, στὴν ὁποία δὲν εἶχε φθάσει ὁ Μεγαλέξανδρος, μὲ ἑλληνικά ὀνόματα (π.χ. οἱ πέντε κύριες ἐκβολές τοῦ Γάγγη), ἡ ἱατρικὴ καλεῖται Ἴωνικὴ Ἴατρικὴ (Junani Khane Tawa) (πρόκειται γιὰ τὴν Ἱπποκράτειο ὁμοιοπαθητικὴ παράδοση) καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ στρατηγὸς Osmany, πού πέτυχε τὴ στρατιωτικὴ νίκη ἐπὶ τοῦ Πακιστάν τὸ 1971, καταγόμενος ἀπὸ τὶς ὑπῤοφεις τῶν Ἱμαλαίων, μποροῦσε τότε νὰ σὰς διαβεβαιώσει ὅτι ἡ γενιά του κατάγεται ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες. Τὴν ἴδια διαπίστωση θὰ τὴν κάνατε στὸ Πεντζάπ (Πενταποταμία) τῆς Ἰνδίας, στὸ Πακιστάν, στὸ Οὐαλάαν Μπάατορ τῆς Μογγολίας. Καὶ τὸ 1992, σὲ μεγάλη Ἐκθεση τοῦ Μουσείου Rath τῆς Γενεύης, ἔδλεπε ὁ σημερινὸς Εὐρωπαῖος τὸν Ἀλέξανδρο στὶς Περσικὲς Μινιατοῦρες, μιά ἐπὶκαιρὴ ἀναβίωση τῶν περσῶν ποιητῶν Firdussi καὶ Nijami τοῦ 10ου καὶ τοῦ 12ου αἰ., οἱ ὁποῖοι στὸ πεντάτομο ἐπικό ἔργο τους (Khamasa = Πεντάτευχος) Σάχ-Ναμέ (Βιβλὸς τῶν Βασιλέων) εἶχαν ἀφιερῶσει ἰδιαίτερο τμῆμα στὸν Ἀλέξανδρο (Iskandar Nama) (Σικαντάρμα), διηγούμενοι ἀφ' ἑνὸς τὰ στρατιωτικὰ του κατορθώματα (Sharaf Nama) καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν μυθικὴ του προσωπικότητα ὡς προφήτη καὶ σοφοῦ (Iqbal Nama).



Ἡ παγκοσμιοποιημένη πολιτιστικὴ κληρονομιά τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου

Ἄν σήμερα οἱ βιομηχανικὲς χώρες τῆς Δύσης ἔχουν τὴ δύναμη καὶ τὴ θέληση νὰ προσπελάσουν στὴν ἀποκλειστικὴ ἢ μὴ ἐκμετάλλευση τῶν πετρελαίων τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας καὶ ἂν ἡ γειτονικὴ μας χώρα διατείνεται ὅτι ἡ ὁμιλουμένη γλῶσσα σ' αὐτὲς τὶς περιοχὲς εἶναι ἡ τουρκικὴ, πρῶγμα ἀνυπόστατο καὶ ἀδύνατο, ὁ ἑλληνισμὸς ἄς γνωρίσει καὶ ἄς συνειδητοποιήσει καὶ τὴν πολὺπλευρὴ καὶ διαχρονικὴ παρουσία του σ' αὐτὸ τὸ χωρὸ, ὅπου ἡ ἱστορία κινδυνεύει νὰ δείξει καὶ πάλι τὰ ἀπειλητικὰ δόντια αἱματηρῶν ἴσως ἀμφισβητήσεων καὶ συγκρούσεων. Ἡ δύναμη τῆς Ἑλλάδας βρίσκεται στὶς ἐπίσημες καὶ ἀνεπίσημες μαρτυρίες τῶν λαῶν τῆς περιοχῆς, στὴ μακρινὴ ἀλλὰ ζωντανὴ πεποίθηση κοινῆς μὲ τοὺς Ἕλληνες καταγωγῆς, στὴν περηφάνειά τους ὅτι ἔχουν καὶ αὐτοὶ «μεθέξει» στὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ, καθὼς καὶ στὴν ὑποδοχὴ πού ἐπιφυλάσσουν αὐτοί, ἀλλόθρησκοι, ἀλλόφυλοι καὶ ἀλλόγλωσσοι, στοὺς Ἕλληνες, στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Κύπρο τοῦ ἄλλοτε Ἐθναρχῆ της Μακαρίου. Ὅσο γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, μέσα ἀπὸ τὴν Κυριλικὴ μποροῦν καὶ οἱ

Ἕλληνες νὰ ἰσχυρισθοῦν ὅτι μὲ ἓνα μέρος τῆς οὐδικῆς αὐτῆς γλῶσσας, ὄντας δάνειο ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ, αὐτὴ ἢ τελευταία κυριαρχεῖ ἀπὸ τὴ Βαλτικὴ Θάλασσα ἕως τὸ Βλαδιβοστόκ, συμπεριλαμβανομένης τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας καὶ τῆς Μογγολίας.

Σχετικὰ μὲ τὴ θέση τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἀπέναντι στὸ Μεγαλέξανδρο, ἐκτός ἀπὸ τὴ σημερινὴ βιβλιογραφία, ἄς ξαναρίξουμε μιά ματιά στὶς τέσσερις Ἐκθέσεις καὶ Ἐκδόσεις πού ἐγίναν στὴ Θεσσαλονικὴ, Πολιτιστικὴ Πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης τὸ 1997 (Ὁ Μ.Α. στὴν Εὐρωπαϊκὴ Τέχνη, Ἀλέξανδρος καὶ Ἀνατολὴ τοῦ καθ. Δ. Παντεραμαλῆ, Ἀλέξανδρος 2000 τοῦ Εὐθύμη Βασιλάμη, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, Βιβλιογραφία 968 βιβλίων γραμμένων σὲ 15 γλῶσσες γιὰ τὸ Μ.Α. καὶ τὸ ἔργο του, ἔκδοση Μ. Μόλχο).

Ἔτσι, οἱ μαρτυρίες καὶ τὰ μνημόματα γιὰ τὴν ἑλληνικὴ παρουσία στὴν Ἀσία καὶ τὴν ἐνταξίη τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ στὴν ταυτότητά της, δὲν εἶναι μόνο ἑλληνικά, ἀλλὰ κυρίως ξένης προέλευσης. Καὶ δὲν ἐκπέμπονται μόνο ἀπὸ τὶς χώρες τῆς κρίσης καὶ τῆς μετάβασης στὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐλευθέρης οἰκονομίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς ἀναπτυσσόμενες χώρες τῆς Δύσης. Κι ἀκόμη, δὲν ἀφοροῦν μόνο σὲ ἓνα μακρινὸ καὶ ξεχασμένο παρελθόν, ἀλλὰ καὶ σὲ σημερινὲς ἱστορικὲς, ἐπιστημονικὲς καὶ βιοματικὲς μαρτυρίες,

πού κατακλύζουν ἐνθαρρυντικὰ, πανταχόθεν καὶ «ἐξῶθεν», τὸν περιορισμένον ὀρίζοντα τῆς ἑλληνικότητάς μας καὶ τῶν μεγάλων ὀρίων καὶ δυνατοτήτων της, πού παραμένουν δυστυχῶς φυλακισμένα στὰ ντουλάπια τῆς συλλογικῆς μας συνείδησης καὶ μνήμης.

Ἐπιλογὴ βιβλιογραφίας

- Γρ. Ζώρζου, *Τὰ οικονομικὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου*, 4 τόμοι, Αθήνα, 2000. *Τοῦ Ἰδίου, Τὰ τεχνικὰ ἔργα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου*, 4 τόμοι, Αθήνα, 2000. *Τοῦ Ἰδίου, «Περὶ οἰκονομίας Μεγάλου Ἀλεξάνδρου»*, *Ἑλλοπία*, Τεύχος 55, 2001, σελ. 33-35.
- Χέλμουτ Οὐλιχ, *Ὁ δρόμος τοῦ μεταξιοῦ. Ἀρχαῖοι Πολιτισμοὶ ἀνάμεσα στὴν Κίνα καὶ στὴ Ρώμη* (μετάφραση ἀπὸ τὰ γερμανικά), 1999.
- Pierre Levêque (καθηγητὴ τοῦ Παν/μίου τῆς Ντιζὸν τῆς Γαλλίας), *L' Aventure Greque* (Ἡ Ἑλληνικὴ Περιπέτεια), Παρίσι, 1964, 628 σελ.
- Firdussi (Πέρσης ποιητῆς τοῦ 10ου αἰ.) καὶ Nijami (ἐπίσης Πέρσης ποιητῆς τοῦ 12ου αἰ.), *Σάχ-Ναμέ* (Βιβλὸς τῶν Βασιλέων), *Βιβλίο Σιφαντάμα* (Βιβλίο τοῦ Ἀλεξάνδρου) καὶ *Sharaf Nama* (Πολεμικὰ Κατορθώματα) καὶ *Sharaf Nama* (Ὁ Ἀλέξανδρος Φιλόσοφος).
- Διον. Μανρόγιαννη, *Σύγχρονοι «ἐξῶθεν» μαρτυρίες γιὰ τὸν Μεγαλέξανδρο καὶ τοὺς Ἕλληνες στὴν Ἀσία* (Ὁμιλία στὴν Αἴθουσα τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐνώσεως, 1995).

Ἡ γλῶσσα τοῦ Πινδάρου (σύνθετα ἐπίθετα)

Τοῦ Ν. Σ. Γκριμπάουμ

Ἡ μελέτη τῶν συνθέτων λέξεων γενικῶς καί τῶν συνθέτων ἐπιθέτων εἰδικῶς τά ὅποια εὐρίσκομε στά κείμενα τοῦ Πινδάρου, παρουσιάζουν ὠρισμένο ἐνδιαφέρον. Ἐν πρώτοις, τά σύνθετα ἐπίθετα συνιστοῦν οὐσιαστικότητα στοιχεῖο τῆς γλώσσας τοῦ Πινδάρου¹. Κατά δεύτερον λόγον, ὁ ποιητής ἐκδηλώνει στήν χρῆσι των σχετικῆν ἀνεξαρτησίαν καί αὐτοτέλειαν². Ὁ Claser σημειώνει ὅτι στόν Ὅμηρο συναντᾶται μόνον τό ἐν πέμπτον ὄλων τῶν παρατηρουμένων στόν Πίνδαρο συνθέτων λέξεων³. Τά σύνθετα ὁμηρικά ἐπίθετα (συνυπολογιζομένων τῶν παρουσιασθέντων μετά τήν δημοσίευσί τῆς ἐργασίας τοῦ Claser) ἀποδεικνύονται στά ἔργα τοῦ Πινδάρου ἀκόμη ὀλιγώτερα.

Συνολικῶς τά σύνθετα ἐπίθετα τοῦ Πινδάρου τά ὅποια δέν ἐπιβεβαιώνονται ἀπό τόν Ὅμηρο ἀριθμοῦνται εἰς 450· ἀπό αὐτά περίπου 250 δέν συναντῶνται εἰς ἄλλον Ἕλληνα συγγραφέα, ἐξαιρουμένου τοῦ Πινδάρου, δηλαδή ἀνήκουν εἰς τά χαρακτηρισθέντα ἄπαξ εἰρημένα (τά ἑλληνικά τοῦ πρωτοτύπου ὑπογραμμίζονται –σημείωσις Ἰ.Ν. Γαβριηλίδου-Παρησιάδου), ἢ ἄλλως πως πινδαρισμοί ἐν τῇ κυριολεξίᾳ.

Μελετώντας τίς σύνθετες λέξεις τοῦ Πινδάρου, οἱ ἐρευνητές συνεκέντρωναν κατά κανόνα τήν προσοχήν των στήν ταξινομήσιν αὐτῶν καί στόν προσδιορισμόν τῶν σχέσεων τοῦ Πινδάρου ἀπό τήν ἀποψιν αὐτήν μέ τοὺς ἄλλους Ἕλληνες συγγραφείς⁴. Ὑπό τήν ἐννοίαν αὐτήν, ἐάν οἱ σύνθετες λέξεις τοῦ Πινδάρου ἐπαρουσιάζοντο εἰς ἔργα παλαιότερων συγγραφέων, τότε ἐχαρακτηρίζοντο δάνειες (αὐτό ἴσχυε κυρίως διά τόν Ὅμηρον). Ἐάν ἀντιθέτως οἱ σύνθετες λέξεις «ἀπουσίαζαν» ἀπό τίς φιλολογικές πηγές, ἐπαρουσιάζοντο δέ μόνον εἰς τόν Πίνδαρον, τότε ἀνηγορεύετο ἐκεῖνος δημιουργός των.

Τό παρόν κείμενο ἀποπειρᾶται νά ἐρευνήσῃ τίς σύνθετες λέξεις, ἀφ' ἑνός, τοῦ Πινδάρου, ἀφ' ἑτέρου, τῶν καθαρῶς λογοτεχνικῶν ἔργων καί τοῦ ἑλληνικοῦ ἐπιγραφικοῦ ὕλικου. Ἡ μελέτη τῶν ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν ἀπό τήν ἀποψιν αὐτήν θά ἐπιτρέψῃ τήν συναγωγῆν ὠρισμένων συμπληρωματικῶν συμπερασμάτων τόσοσ ὡς πρός τό θέμα τῆς προσλεύσεως τῶν συνθέτων ἐπιθέτων, ὅσον καί, ἰδιαίτερας, ἐν σχέσει πρός τήν παράδοσι τῆς χορωδιακῆς λυρικῆς καί τῆς γλώσσας τοῦ Πινδάρου.

Τά σύνθετα ἐπίθετα τοῦ Πινδάρου τά ὅποια ἀπαντῶνται στίς ἐπιγραφές, ὄχι ὅμως καί στόν Ὅμηρο, δύνανται νά διαιρεθοῦν εἰς τρεῖς ὁμάδες: α) προσηγορικά ἐπίθετα (ὑπάρχουν εἰς ἔργα Ἑλλήνων συγγραφέων) β) ἐπίθετα –κύρια ὀνόματα παρουσιαζόμενα εἰς ἔργα Ἑλλήνων συγγραφέων γ) ἐπίθετα

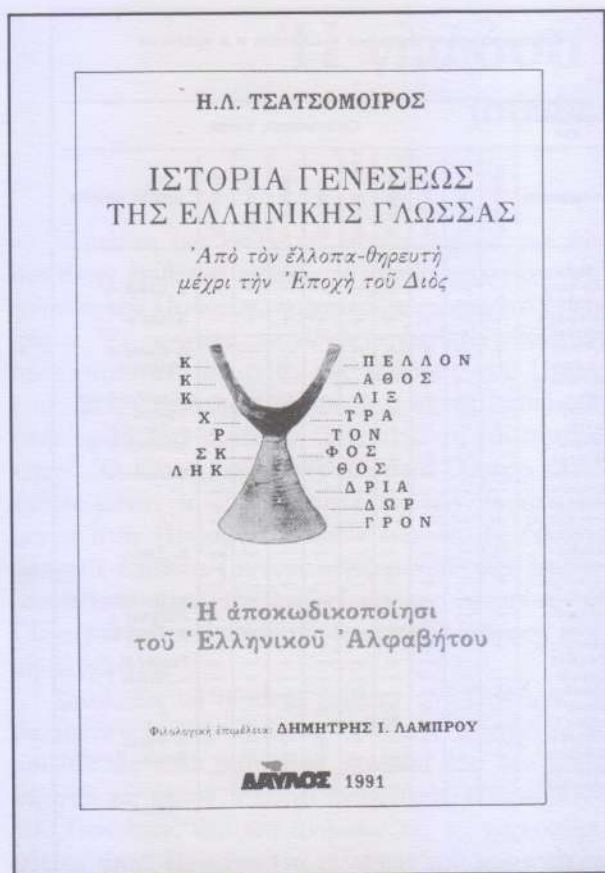
–κύρια ὀνόματα μή συναντώμενα εἰς ἔργα Ἑλλήνων συγγραφέων.

Ι ὁμάς. Σύνθετα προσηγορικά ἐπίθετα παρουσιαζόμενα στίς ἑλληνικές ἐπιγραφές ἀπό τοῦ 5ου ἕως τόν 1ο αἰ. π.Χ. (τό πρωτότυπο χρησιμοποιεῖ τοὺς ὄρους «παλαιά καί νέα χρονολογία» –σημείωσις Ἰ.Ν. Γαβριηλίδου-Παρησιάδου). Ὀρισμένα ἐξ αὐτῶν συναντῶνται εἰς πεζά μνημεῖα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.: **παλιναίρετος** (IG, 1², 313, 131, Eleusis), **χρυσόκερος** (IG, 1², 76, 37, Eleusis), **ὑπάργυρος** (IG, 1², 280, 76, Athenae), **πολιάχοχος** (IG, 5, <1>, 213, 3, Sparta).

Στίς ἐπιγραφές τοῦ 4ου ἕως 2ου αἰ. π.Χ. τά σύνθετα ἐπίθετα συναντῶνται σχεδόν ἀποκλειστικῶς στήν πεζογραφία ὡς παρωνύμια θεῶν ἢ ἡρώων: **καρποφόρος** (SIG, 280, 5, Ephesus), **νικαφόρος** (SIG, 629, 6, Pergamum), **θεσμοφόρος** (IPE, 2, 13, Panticapaeum), ὠρισμένα δέ οὐσιαστικοποιοῦνται: **ἀστυνόμος** (SIG, 313, 17, Piraeus), **ἐπίτροπος** (Schw., 253, 28, Cos), **πενθήμερος** (SIG, 364, 9, Ephesus), **σύνδικος** (IG, 5, <1>, 65, 20, Sparta), **πυρφόρος** (IG, 4, 666, Lerna). Ὡστόσο, πολύ περισσότερα σύνθετα ἐπίθετα περιλαμβάνοντο εἰς ἔμμετρος ἐπιγραφές. Κατά τόν 4ο καί 3ο αἰ. π.Χ. τά ἐπιγράμματα αὐτά ἦσαν ἀφιερῶσεις: **ταυροφόνος** (BCH, 21, 599, Delphi), **μεγασθενής** (IG, 5 <1>, 1119, 5, Geronthrae). Ἀπό τόν 2ον ἕως τόν 1ον αἰ. π.Χ. τά ἐπιγράμματα αὐτά εἶναι ἐπιτάφια, συναντῶνται δέ ἀποκλειστικῶς: στήν Μικράν Ἀσίαν: **δυσπενθής** (Epigr. Gr., 431, 1, Antiochia), **ἀδόπητος** (Epigr. Gr., 240, 1, Smyrna)· στήν Ἰταλία: **πολυκτέανος** (IG, 14, 809, Neapolis), **ταχύποτος** (IG, 14, 2005, Roma)· στήν Gallia: **νεόδματος** (IG, 14, 2508, Nemausus), καί στήν Αἴγυπτο: **ἀναίτητος** (Sammelb., 4298, 3).

Ἡ ἀνάλυσις τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐπιθέτων, τά ὅποια ἀπαντῶνται στά λογοτεχνικά ἔργα τοῦ 5ου-4ου αἰ. π.Χ., δεικνύει ὅτι τά σύνθετα ἐπίθετα τοῦ Πινδάρου, ἐξαιρουμένων ὀλίγων, δέν εἶναι μόνον λέξεις ποιητικῆς χρήσεως, ἀλλά ἀπαντῶνται καί στόν ἑλληνικόν καλλιτεχνικόν πεζόν λόγον.

II ὁμάς. Εἶναι γνωστόν ὅτι πολλά σύνθετα ἐπίθετα, ἀπομακρυνθέντα ἀπό τήν χρῆσι στήν ποιητικῆν σφαῖρα, ἐξακολουθοῦν νά ζοῦν ἐπί αἰῶνες στήν γλῶσσα ὡς κύρια ὀνόματα⁵. Μεταξύ τῶν χρησιμοποιηθειῶν διά πρώτην φοράν ἀπό τόν Πίνδαρον λέξεων ὑπάρχουν πολλά σύνθετα ἐπίθετα, τά ὅποια ἀπαντῶνται στίς ἑλληνικές ἐπιγραφές ὑπό μορφήν κυρίων ὀνομάτων. Τά ὀνόματα αὐτά διετηρήθησαν εἰς συγκεκριμένες περιοχές τῆς Ἑλλάδος: Ἀττικήν,



ροχή όμιλουν τά σύνθετα έπίθετα, τά όποια έξακολουθοϋν νά ζοϋν μέσα εις τά κύρια όνόματα. Όπως άποδεικνύει τό παράδειγμα της Άττικης, εις τήν αύτήν περιοχήν είναι δυνατή ή παρουσία τόσον προσηγορικων, όσον και κυριων συνθετων έπιθέτων.

Μεταξύ των άλλων έξεταζομένων έδω ελληνικών περιοχών ιδιαίτερας προσοχής άξίζει ή Θεσσαλία. Τό θέμα δέν εύρίσκεται μόνον εις τήν ποσοτικήν πλευράν των συνθετων έπιθέτων του Πινδάρου τά όποια παρουσιάζονται στην έκτασι της Θεσσαλίας (περίπου 30%), μολονότι και ή πλευρά αύτή ξεχωρίζει, εάν ληφθή ύπ' όψιν ότι οι έπιγραφές της Θεσσαλίας είναι κάμποσες φορές όλιγώτερες από εκείνες της Άττικης, λόγω χάριν. Ό λόγος περί πινδαρισμών οι όποιοι άπαντώνται στην Θεσσαλία.

Σχεδόν τό ήμισυ όλων των πινδαρισμών οι όποιοι μαρτυρώνται στις ελληνικές έπιγραφές εύρίσκεται συγκεντρωμένο εις συγκεκριμένο μέρος της Ελλάδος. Πρός σύγκρισιν δυνάμεθα νά δείξωμε ότι, παραδείγματος χάριν, όλοι οι εύρισκόμενοι εις τήν Βοιωτίαν πινδαρισμοί, έξαιρουμένου του Εϋρύτιμος (S-GDI, 582, Κοροναεα), διεπιστώθησαν στην Θεσσαλία, όπου επίσης άπαντώνται ακόμη: Κρατήσιππος, (IG, 9 <2>, 532, 22, Larisa), Κρατησίμαχος (IG, 9 <2>, 517, 50, Larisa), Λυσιόππος, (IG, 9, <2>, 703, Pharsalos), Όρθόπολις (IG, 9, <2>, 1040 12, Gonnos), κ.ά. Τά σύνθετα έπίθετα - κύρια όνόματα

Λεοντοδάμας, (IG, 9 <2>, 5587, Larisa), Τηλέφαντος, (Becht., 425, Pharsalos), Άριστογόνοσ, (IG, 9 <2>, 1282, 16, Pythium), δέν άποκαλύπτονται πουθενά στις έπιγραφές της Ελλάδος, εκτός εκείνων της Θεσσαλίας.

Έξετάζοντας τήν κατανομή των συνθετων έπιθέτων του Πινδάρου στην έκτασι της Θεσσαλίας, διαπιστώνουμε ότι αυτά είναι συγκεντρωμένα κυρίως εις τήν Βόρειο Άνατολική αύτης περιοχή: στην Πελασγίτιδα (πόλεις Λάρισα, Γόννος, Φεραί), στην Φθιώτιδα (πόλεις Φάρσαλα, Θήβαι) και στην Βόρειο περιοχή της Θεσσαλίας - Περαραβία (πόλεις Φάλαννα, Πίθιον, Άζορος). Σημειωτέον ότι ακριβώς εις αυτές τίς ζώνες έχει μαρτυρηθή ή καταπληκτική πλειοψηφία των πινδαρισμών, μεταξύ των όποιων και εκείνοι οι όποιοι δέν υπάρχουν εις άλλες ελληνικές έπιγραφές. Άξίζει της προσοχής και τό γεγονός ότι περισσότερα του ήμισεως όλων των εύρεθέντων στην Θεσσαλία συνθετων έπιθέτων του Πινδάρου και τό ήμισυ όλων των πινδαρισμών άπεκαλύφθη στις έπιγραφές της Λαρίσης - κέντρου της Πελασγίτιδος.

Η άποκρυπτογράφεισ των κρητο-μυκηναϊκών κειμένων⁷ έδωσε τήν δυνατότητα νά προσδιορίσωμε ότι πολλά συνθετικά μέρη λέξεων κοινών διά τον Πίνδαρο και τον Όμηρο είχαν ήδη μαρτυρηθή στις έπιγραφές των αιώνων 14ο-12ο π.Χ. Παρόμοια συνθετικά άπεδείχθησαν τά ακόλουθα: *άγά-, άριστο-, άρχε-, νασι-, όψι-, όρσι-, όρθο-, παν-, -ανωρ, -κλεας, -πορος, -τροπος* και άλλα⁸. Στα κρητο-μυκηναϊκά κείμενα και στον Πίνδαρο άπαντώνται ακόμη σύνθετες λέξεις οι όποιες δέν χρησιμοποιούνται από τον Όμηρο.

Πίνδαρος

λαγέτας
«καθοδηγητής του λαού»
(P., X., 31)⁹
βουδότας «ποιμήν»
(I.VI, 32)

έπέτας «δορυφόρος»
(Φ., V, 4)

έπίλοιπος
όπερ σημαίνει περιτός
(O., I, 33)

Κρητο-μυκηναϊκά κείμενα

ra-wa-ke-ta,
δηλ. lawagetas
(PY., An., 724, 7)¹⁰
qo-u-qo-ta,
όπερ σημαίνει
q-ουq-ota
(PY, Ea, 305)
e-qe-ta, δηλ. heq-etras
(PY, Ea, O2)
o-pi-ro-qo,
όπερ σημαίνει opiloq-oi
(PY, Ab, 15)¹¹

Οι έπιγραφές του 14ου-12ου αι. π.Χ., συγκεκριμένως δέ τά κρητομυκηναϊκά σύνθετα όνόματα, περιέχουν και ώρισμένα συνθετικά των κατασκευασμένων υπό του Πινδάρου συνθετων έπιθέτων τά όποια δέν εμφανίζονται εις τον Όμηρο.

Μία έπιγραφή της Πύλου (PY, V, 851, 7) περιέχει σύνθετο κύριο όνομα εις δοτικήν πτώσιν ενικού αριθμού Wa-pa-si-ja-ke, έκφερόμενο ως Φανασι(σ)ι-ά

γε(η)ι, του οποίου τό δεύτερο συνθετικό ίσως είναι -αγης ή -αρχης. Τό πρώτο συνθετικό χρησιμοποιείται από τόν Πίνδαρο στό σύνθετο επίθετο **ἀναξι-φόρμυξ**, «ὁ φέρων κιθάραν» (Ο., Π, 1). Τά σύνθετα ἐπίθετα μέ **ἀναξι-** χρησιμοποιοῦνται σπανίως καί μάλιστα ἀπό συγγραφείς τῆς ὀψίμου περιόδου. Εἰς ἄλλην ἐπιγραφὴν τῆς Πύλου (PY, In, 431, 3) εὐρίσκουμε τό κύριο ὄνομα Ma-na-si-we-ko, δηλαδή **Μνασί-Φεργος**. Τό πρώτο συνθετικό ὑπάρχει εἰς τό σύνθετο ἐπίθετο τοῦ Πινδάρου **μνασιστέφανος**, «ὁ ἐνθυμούμενος τόν στέφανο» (fr., 19). Τό κύριο ὄνομα Ko-ne-wa-ta (PY, In, 03) ἀποκρυπτογραφεῖται συνήθως ὡς **Σχοινί-Φάστας** καί συγκρίνεται μέ τό παρώνυμο τοῦ θεοῦ Ἀσκληπιοῦ **Σχοινάτας** (IG, 5 <1>, 602, 10). Τό πρώτο συνθετικό τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ συμπύπτει μέ τό συστατικό στοιχεῖο **σχοινο-** τοῦ πινδαρικοῦ συνθέτου ἐπιθέτου **σχοινοτενής**, «εὐθύς» (fr., 70), καί τοῦ οὐσιαστικοῦ **σχοινίου** τοῦ Πινδάρου (fr., 248).

Παρατηροῦνται καί περιπτώσεις συμπύψεως τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ συνθέτων ἐπιθέτων: **-αρης** στήν λέξι E-u-wa-re (PY, In, 693, 2), πρβλ. Πίνδαρος: **χερι-άρης**, «τεχνικός» (P., V, 35)· **-δοτος** στήν λέξι I-su-ku-wo-do-to (KN, Fh, 348, 1), πρβλ. Πίνδαρος: **θεόδοτος**, «δοσμένος παρά τοῦ θεοῦ» (I., V, 23).

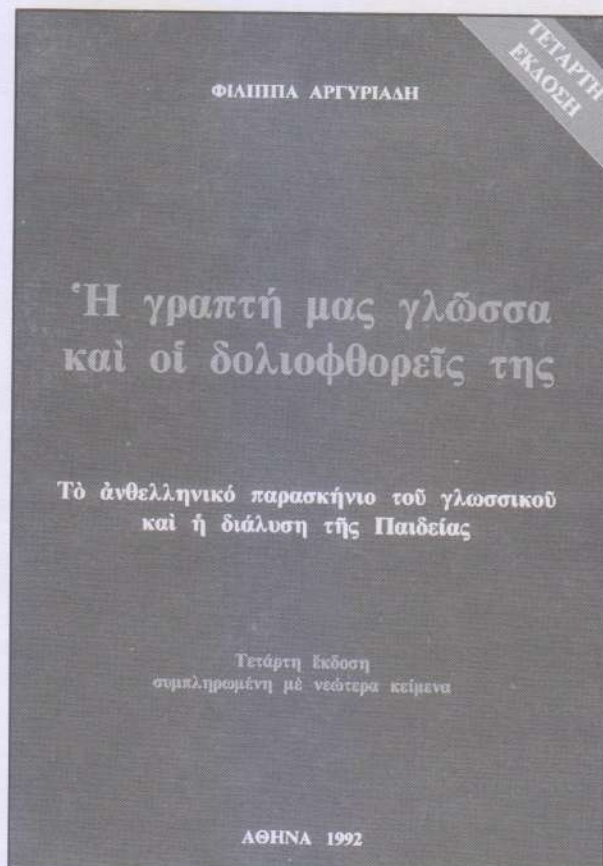
Κάποια συνθετικά τῶν πινδαρικών συνθέτων ἐπιθέτων, ξένα πρὸς τόν Ὅμηρο, ἐμφανίζονται εἰς κρητο-μυκηναϊκά μονομελῆ κύρια ὀνόματα: **ἀγησι-** στήν λέξι A-ke-si-ja (KN, Ap, 637, 1), πρβλ. Πίνδαρος: **ἀγησί-χορος**, «κορυφαῖος τοῦ χοροῦ» (P., I, 4)· **φιλησι-** στήν λέξι Pi-ga-si-ja (KN, X, 974), πρβλ. Πίνδαρος: **φιλησί-μολπος**, «ὁ ἀγαπῶν τό ἄσμα» (Ο., XIV, 14). Τό **φιλησι-** ἀπαντᾶται σπανίως, μόνον εἰς ἔργα ὀψίμων συγγραφέων.

Ἐννοεῖται, οἱ σχέσεις τῶν πινδαρικών καί τῶν κρητο-μυκηναϊκῶν συνθέτων ἐπιθέτων εἶναι περιορισμένες· ὥστόσο καί οἱ σχέσεις αὐτές δεικνύουν ὅτι οἱ τροφοδοτούσες τήν γλῶσσα τοῦ Πινδάρου πηγές θά ἠδύνατο εἰς πολλές περιπτώσεις νά εἶναι ἀρχαιότερες τῶν ὀμηρικών ἐπῶν. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ πλήρης ἀπουσία τῶν πινδαρισμῶν ἀπό τίς κρητο-μυκηναϊκές ἐπιγραφές ἐπιτρέπει νά ὑποθέσουμε συμπληρωματικῶς ὅτι τά κρητο-μυκηναϊκά κείμενα δέν ἔχουν ἄμεσον σχέση μέ τίς πηγές, οἱ ὁποῖες διετήρησαν τήν παράδοσι τῆς χορωδιακῆς λυρικῆς.

Ὡστε τά ἔργα τοῦ Πινδάρου περιέχουν κάμποσες ἑκατοντάδες συνθέτων ἐπιθέτων τά ὁποῖα δέν ἀπαντῶνται εἰς τόν Ὅμηρον. Μέρος αὐτῶν (περίπου 30%) ἔχει ἀνακαλυφθῆ στίς ἑλληνικές ἐπιγραφές. Οἱ ἐπιγραφές αὐτές μαρτυροῦν καί σειράν ἐν τῇ κυριολεξίᾳ πινδαρισμῶν (περίπου 16%). Ἔτσι ἀποκαλύπτονται οἱ σχέσεις τῶν πινδαρικών καί τῶν κρητο-μυκηναϊκῶν συνθέτων λέξεων. Ὅλα αὐτά ἐπιτρέπουν, κατά τά φαινόμενα, ὄχι μόνον νά μὴν ὑπερεκτιμήσωμε τήν ἐξάρτησι τοῦ Πινδάρου ἀπό τόν Ὅμηρο², ἀλλά καί νά ἀπορρίψωμε τήν μεγαλοποι-

ησι τοῦ προσωπικοῦ ρόλου τοῦ Πινδάρου στήν δημιουργία συνθέτων ἐπιθέτων. Χωρὶς νά ἀρνηθοῦμε ὅτι ὁ ποιητής ἠδύνατο νά εἶναι δημιουργός μέρους αὐτῶν, ὀφείλομε ταυτοχρόνως διὰ τά περισσότερα τῶν συνθέτων ἐπιθέτων ἐκείνου νά ζητήσωμε ἀρχαιότεραν πηγήν στήν ἑλληνικὴν ποιητικὴν γλῶσσαν, νά κατασταλάξωμε τόσοσιν εἰς τήν χορωδιακὴν λυρικὴν, ὅσον καί εἰς τήν ἐπικὴν ποίησιν. Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τὴν ἀρχαιότητα τῶν χορωδιακῶν ἀσμάτων καί τὴν σχέσηιν αὐτῶν μέ τίς θρησκευτικὰς ἐορτὰς, ἀλλὰ ἐπίσης τὴν παρουσία εἰς ἔργα τοῦ Πινδάρου περισσότερο τῶν 4/5 συνθέτων ἐπιθέτων, τά ὁποῖα ἀπουσιάζουν ἀπὸ τόν Ὅμηρο, δυνάμεθα νά ὑποθέσωμε καί τὴν ὑπαρξί μίας προομηρικῆς παραδόσεως χορωδιακῆς λυρικῆς. Ὅπως φαίνεται, κάποια ἴχνη αὐτῆς εἶναι δυνατόν νά ἀποκαλυφθοῦν στίς ἐπιγραφές τῆς Θεσσαλίας, τῆς Ἀττικῆς, τῆς νήσου Εὐβοίας, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Φωκίδος καί ἄλλων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος.

Κάποτε στό ἄρθρο «Ἡ γλῶσσα τοῦ Πινδάρου καί οἱ ἐπιγραφές τῆς Θεσσαλίας»¹³ ὑπεγράμμιζοντο πολλές κοινές φωνητικὲς καί μορφολογικὲς ἰδιαιτερότητες στήν γλῶσσα τοῦ Πινδάρου καί στήν γλῶσσα τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Θεσσαλίας· συγκεκριμένως ἐλέγετο: «Διὰ τίς ἐπιγραφές τῆς Θεσσαλίας, καθὼς καί διὰ τόν Πίνδαρο, εἶναι χαρακτηριστικὸ τό ἀνακάτεμα ἰωνικο-αιολικῶν καί δωρικῶν στοιχείων, ὅπως καί ἡ χρησιμοποίησις παραλλήλων φωνητικῶν καί μορφολογικῶν ντουμπλέτων. Ὅλα τά φαινόμενα



αυτά στο σύνολό των εκδηλώνονται περισσότερο εμφανώς στις επιγραφές της Βορειο-ανατολικής Θεσσαλίας - Πελασγιώτιδος (πόλεις Λάρισα, Φάλανα, Φερραί), της Μαγνησίας και Άχαϊας Φ. Είνα ένδεικτικό ότι παρόμοιο σύνολο πουθενά άλλου στην Ελλάδα δεν καταμαρτυρήθη»¹⁴.

Όφείλομε να είπωμε ότι η διερεύνησις τῶν συνθέτων ἐπιθέτων τοῦ Πινδάρου ὄχι μόνον δὲν ἀνήρесе, ἀλλὰ, ἀντιθέτως, ἐπιβεβαίωσε τὴν εἰκασία περὶ συγκεκριμένων σχέσεων τῆς γλώσσας ἐκείνου μετὰ τὴν γλῶσσα τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Θεσσαλίας. Πολύ περισσότερο, ἡ σχετικὴ διερεύνησις ἔδειξεν ὅτι ἡ σχέση αὐτὴ ἔχει ἐντοπιωθῆ ἑπακριβῶς, ἐφ' ὅσον ἡ διάταξις τῶν συνθέτων ἐπιθέτων σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου συμπίπτει μετὰ τὴν διάταξιν ὁμοίων φωνητικο-μορφολογικῶν γλωσσικῶν φαινομένων.

Ὅλα τὰ ἀναφερθέντα ἀνωτέρω ἐπιτρέπουν νὰ ἐξαγάγωμε τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀρχαιότερα γλωσσικὴ παράδοσις, τὴν ὁποίαν ἠκολούθη ὁ Πίνδαρος, εἶχεν ἀφήσει τὰ ἐντόνως αἰσθητὰ τῆς ἴχνης ὄχι τόσο στὴν Βοιωτία -πατρίδα τοῦ ποιητοῦ- καὶ ὄχι τόσο στὴν Πελοπόννησο¹⁵, ὅσο στὴν Θεσσαλία, ἀκριβέστερον στὸ Βορειο-ανατολικὸ αὐτῆς μέρος, τὴν Πελασγιώτιδα (κέντρο τῆς ὁποίας ἦτο ἡ πόλις Λάρισα) καὶ στίς γειτονικὰς αὐτῆς ζῶνες.

Τὸ ἐρώτημα διατὶ τὸ σύνολο τῶν χαρακτηριστικῶν διὰ τὴν γλῶσσα τοῦ Πινδάρου φωνητικῶν, μορφολογικῶν, ἐν μέρει καὶ λεξιλογικῶν φαινομένων, ἐκδηλώνεται ἐντονότερον ἀκριβῶς στὴν Θεσσαλία, καὶ συνδέεται ἄρα γε αὐτὴ μόνον μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν λογοτεχνικὴν παράδοσιν ἢ μήπως ἐκφράζει ὡς ἓνα σημεῖο καὶ τὴν ἀρχαιοτάτην τοπικὴν διαλεκτικὴν δάσιν, ὅλα τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ μένουσιν διὰ τὴν ὥρα ἀνοικτὰ, ἀπαιτοῦσιν συμπληρωματικὴν μελέτην.

Ἀπόδοσις: Γ.Ν. Γαβριηλίδης-Παρορηιάδης

Ἀπὸ τὸ συλλογικὸν ἔργον «Γιαζυὶκὴ ἰ στίλ ἀντίτονωιχ πι-σάτελεϊ» («Ἡ γλῶσσα καὶ τὸ ὕφος τῶν ἀρχαίων συγγραφέων»), Λενινγκράντ, 1966

Συμβολικὲς Συντομογραφίαι

- IG —Inscriptiones Graecae, Berolini, 1873 sqq. (ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ἀναφέρεται στὸν τόμον «μέρος», ὁ δεῦτερος στὴν ἐπιγραφήν, ὁ τρίτος στὴν σειρά).
- IG Rom —Inscriptiones Graecae, ad res Romanas pertinentes, ed. R. Cagnat. Paris, 1911 sqq.
- IPE —Inscriptiones orae septentrionalis Ponti Euxini, ed. V. Latyshev. Petropoli, 1885, sqq.
- SIG —Sylloge Inscriptionum Graecarum, ed. W. Dittenberger, editio tertia, Lipsiae, 1915-1924 (ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ἀναφέρεται στὴν ἐπιγραφήν, ὁ δεῦτερος στὴν σειρά).
- SGDI —Sammlung der griechischen Dialekt-Inschriften, ed. H. Collitz, Göttingen, 1884-1915.
- Sammelb. —Sammelbuch griechischer Urkunden aus Ägypten. Strassburg, 1913 sqq.

- Epigr. Gr. —G. Kaibel. Epigrammata Graeca ex lapidibus conlecta. Berlin, 1878.
- Schw. —E. Schwyzer. Dialectorum Graecarum exempla epigraphica potiora. Lipsiae, 1923.
- Becht. —F. Bechtel. Die historischen Personennamen des Griechischen, Halle, 1917 (ὁ ἀριθμὸς ἀναφέρεται στὴν σελίδα).
- BCH —Bulletin de Correspondance Hellénique, 1887 sqq. (ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ἀναφέρεται στὸν τόμον «μέρος», ὁ δεῦτερος στὴν σελίδα).
- PY —Ἐπιγραφή 2000 π.Χ. τῆς πόλεως Πύλου (Νότια Πελοπόννησος). Aa, Ab, κ.ο.κ., ὀνομασία τῆς σειρᾶς, ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ἀναφέρεται στὴν ἐπιγραφήν, ὁ δεῦτερος στὴν σειρά.
- KN —Ἐπιγραφή 2000 π.Χ. τῆς πόλεως Κνωσοῦ (Νῆσος Κρήτη).
- O —Ὀλυμπιακαὶ ὠδαὶ τοῦ Πινδάρου.
- P —Ὠδαὶ τῆς Πυθίας.
- N —Ὠδαὶ τῆς Νεμέας.
- I —Ὠδαὶ τῶν Ἴσθμίων.

Σημειώσεις

1. Πρὸς: A. Meillet. *Aperçu d'une histoire de la langue grecque*. Paris, 1920, p. 151.
2. Πρὸς: V. Pisani. *Manuale storico della lingua greca*. Firenze, 1947, p. 178.
3. Πρὸς: M. Glaser. *Die zusammengesetzten Nomina bei Pindar*. Amberg, 1898, S. 11.
4. Πρὸς: S. Tessing. *De compositis nominibus Aeschyleis et Pindariis*. Lundae, 1884.
5. Πρὸς: J. Chadwick. *Mycenaean elements in the Homeric dialect*. Συλλογὴ: «Minoica». Berlin, 1958, p. 118. E. Schwyzer. *Griechische Grammatik, T. I, Bd. I. München, 1939, S. 427.*
6. Ἰδὲς ἀνωτέρω, σελ. 2.
7. Ἰδὲς: M. Ventris a. J. Chadwick. *Documents in Mycenaean Greek*. Cambridge, 1959.
8. Πρὸς: O. Landau. *Mykenisch-griechische Personennamen*. Göteborg, 1958, S. 243-251.
9. Οἱ παραπομπὲς δίδονται ἀπὸ τὸ ἔργον: *Pindari Carmina cum fragmentis, pars I.-II.* Ed. B. Snell. Lipsiae, 1959-1964.
10. Οἱ παραπομπὲς στὰ κρητο-μυκηναϊκὰ κείμενα δίδονται ἀπὸ τὰ ἔργα: E.L. Bennett, J. Chadwick, M. Ventris. *The Knossos tablets. L.*, 1956.
11. Ἰδὲς: Σ. Για. Λουριέ. *Ἡ γλῶσσα καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς Μυκηναϊκῆς Ἑλλάδος*. Μόσχα - Λενινγκράντ, σελ. 167-168.
12. Πρὸς: W. Schmid u. O. Stählin. *Geschichte der griechischen Literatur. T. I., Bd. I. München, 1929, S. 609.*
13. Ἰδὲς: Ν. Σ. Γκριμπάουμ. *Ἡ γλῶσσα τοῦ Πινδάρου καὶ οἱ ἐπιγραφές τῆς Θεσσαλίας*. Συλλογὴ: «Κλασσικὴ Φιλολογία» (Κλασσικὴ Φιλολογία). Λενινγκράντ, 1959, σελ. 93-102.
14. Εἰς τὸ ἴδιο, σελίδα 101.
15. Πρὸς: O. Hoffmann. *Geschichte der griechischen Sprache, Bd. I. Berlin, 1916, S. 65.*

**Όλος ο κόσμος
στα Χέρια σας!!**

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

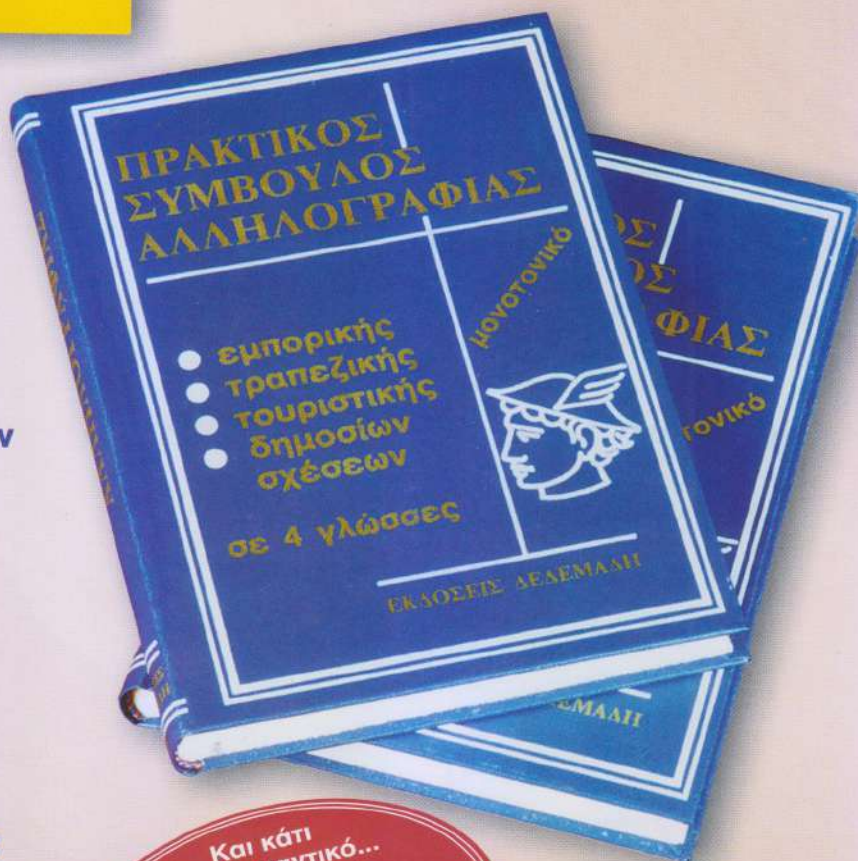


Ο ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

είναι ένα σύγχρονο δίτομο έργο γραμμένο από ειδικούς επιστήμονες με πολύχρονη πείρα σε θέματα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, στον τομέα των Δημοσίων Σχέσεων και της ανθρώπινης γενικά επικοινωνίας.

Περιλαμβάνει υποδείγματα:

- ✓ Εμπορικής Αλληλογραφίας
- ✓ Αλληλογραφίας Δημοσίων Σχέσεων
- ✓ Αλληλογραφίας με Τράπεζες
- ✓ Τουριστικής και Ξενοδοχειακής Αλληλογραφίας



Και κάτι
πολύ σημαντικό...
Περιλαμβάνει
**ΤΕΤΡΑΓΛΩΣΣΟ
ΛΕΞΙΚΟ
ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΟΡΩΝ**
(Ελληνικά, Αγγλικά,
Γαλλικά, Γερμανικά)

**ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ «ΕΛΛΟΠΙΑΣ»
Στους Συνδρομητές και
Αναγνώστες της
το 2τομο δερματόδετο έργο
των εκδόσεων «ΔΕΔΕΜΑΔΗ»**

* Εμπορική αξία
25.000 δρχ.

**Μόνο
15.000 δρχ.***

Παραγγελίες στην Ταχυδρομική Διεύθυνση
της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ»
25ης Μαρτίου 1, 155 61 Χολαργός,
ή στο τηλέφωνο και τηλεμοιότυπο 65.19.728

Η «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ» ΣΕ ΜΟΡΦΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ



Στό τεῦχος Ὀκτωβρίου:

- ✓ Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΜΑΝΤΖΙΚΕΡΤ
- ✓ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗΣ
- ✓ Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΙΔΙΟΦΥΪΑ ΤΟΥ ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ
- ✓ ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΡΙΑ
- ✓ ΣΙΝΩΠΗ
- ✓ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ Κ. ΖΟΥΡΑΡΙ
- ✓ ΚΑΙ ΕΝΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΕΚΠΛΗΞΙ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

1. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ - Στουρνάρη 57, Ἀθήνα, τηλ. 52.21.314, τ.ο.τ. 52.24.933
2. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ - Ἀκαδημίας 84 (5ος ὄρ.), τηλ. 38.36.231, τ.ο.τ. 38.28.295

